

LATVIJAS BANKAS 2014. GADA PĀRSKATS

LATVIJAS
BANKA
LATVIJAS BANKA

LATVIJAS BAN
LATVIJAS BAN

Grafiskajos attēlos ar punktiem atzīmēts rādītāja faktiskais lielums, ar līnijām – šo rādītāju aproksimējošā līkne. Rādītāja katras dienas mērījumu aproksimējošā līkne ir vairāk izcelta nekā faktiskā lieluma līkne.

Skaitļu noapaļošanas rezultātā komponentu summa var atšķirties no kopsummas.

- attiecīgajā periodā nav darījumu vai nav atlikumu.*
- x dati nav pieejami vai rādītājus nav iespējams aprēķināt.*
- 0 rādītājs mazāks par 0.5, bet lielāks par nulli vai rādītāja aprēķina rezultāts ir nulle.*

© Latvijas Banka, 2015

Pārpublicējot obligāta avota norāde.

Foto: Ieva Lūka un Andris Tenass

27.04.2015. redakcija.

ISSN 1407–1797

Latvijas Banka
K. Valdemāra iela 2A, Rīga, LV-1050
Tālrunis: 67022300 Fakss: 67022420
<http://www.bank.lv> info@bank.lv

Latvijas Bankas prezidenta ievadvārdi	5
Latvijas Bankas vīzijas, misijas un vērtību vēstījumi	8
Ekonomiskā vide	9
Pasaules un eiro zonas ekonomiskā vide	10
<i>Valūtas un finanšu tirgi</i>	10
<i>Reālais sektors</i>	12
Latvijas ekonomiskā vide	14
<i>Inflācija un cenas</i>	14
<i>Iekšzemes kopprodukts</i>	15
<i>Darba tirgus</i>	18
<i>Ārējā tirdzniecība, maksājumu balance un ārējais parāds</i>	19
<i>Fiskālās norises</i>	21
<i>Kredītiestāžu attīstība</i>	23
<i>Naudas piedāvājums</i>	24
<i>Kredītu un noguldījumu procentu likmes</i>	28
<i>Valūtas un starpbanku tirgus</i>	30
<i>Vērtspapīru tirgus</i>	32
Latvijas Bankas darbība	34
Juridiskais ietvars un funkcijas. Latvijas Banka Eirosistēmā un Eiropas Savienības institūcijās	35
Eirosistēmas monetārās politikas sagatavošana, noteikšana un īstenošana	36
Ieguldījumu pārvaldīšana	40
Skaidrā nauda apgrozībā	41
Maksājumu un norēķinu sistēmas	45
Finanšu stabilitāte	48
Kredītu reģistra darbība	49
Statistika	50
Finanšu pakalpojumi valdībai	52
Konsultēšana un sabiedrības informēšana	52
Sadarbība ar starptautiskajām organizācijām un ārvalstu centrālajām bankām	57
Latvijas Bankas pārvaldība un organizācija	59
Latvijas Bankas struktūra	60
Pārvaldības principi un attīstība	62
Resursu pārvaldība	63
Risku pārvaldīšana	66
Iekšējais un ārējais audits	67
Latvijas Bankas 2014. gada finanšu pārskati	68
Neatkarīgu revidentu ziņojums	116
Pielikumi	117
1. Monetārie rādītāji 2014. gadā	118
2. Latvijas Bankas 2014. gada mēnešu balances	119
3. Latvijas Bankas struktūrvienības 2014. gada beigās	121
4. Latvijas Bankas dalība Eiropas Centrālo banku sistēmā	123
5. Latvijas Bankas pārstāvniecība starptautiskajās organizācijās	125
6. 2014. gadā publicētie Latvijas Bankas izdevumi un nozīmīgākās Latvijas Bankas darbinieku publikācijas	126
7. Eirosistēmas monetārās politikas un citu svarīgu uzdevumu 2014. gada aktualitātes	128
8. Latvijas Bankas pamatuzdevumu izpildes 2014. gada normatīvās aktualitātes	133
9. Termini	134

SAĪSINĀJUMI

ABSIP	"Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programma" (<i>asset-backed securities purchase programme</i> ; ABSPP)
ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
AS	akciju sabiedrība
ASV	Amerikas Savienotās Valstis
BRIC valstis	Brazīlija, Krievija, Indija un Ķīna
CSP	Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde
EBI	Eiropas Banku iestāde
ECB	Eiropas Centrālā banka
ECBS	Eiropas Centrālo banku sistēma
EEZ	Eiropas Ekonomikas zona
EFK	Ekonomikas un finanšu komiteja
EK	Eiropas Komisija
EKS sistēma	Latvijas Bankas elektroniskā klīringa sistēma (EKS sistēma)
EKS 2010	Eiropas Kontu sistēma 2010
EMS	Ekonomikas un monetārā savienība
ES	Eiropas Savienība
ESRK	Eiropas Sistēmisko risku kolēģija
EURIBOR	eiro starpbanku kredītu procentu likmju indekss (<i>euro interbank offered rate</i>)
<i>Eurostat</i>	Eiropas Savienības statistikas birojs
FKTK	Finanšu un kapitāla tirgus komisija
FM	Latvijas Republikas Finanšu ministrija
FRS	ASV Federālo rezervju sistēma
IIN	iedzīvotāju ienākuma nodoklis
IKP	iekšzemes kopprodukts
INTS	Latvijas Bankas interneta statistikas datubāze
ITRMO	ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijas (<i>targeted longer-term refinancing operations</i> ; TLTRO)
ITRO	ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas (<i>longer-term refinancing operations</i> ; LTRO)
LCD	Latvijas Centrālais depozitārijs
M1	šaurās naudas rādītājs
M2	vidējās naudas rādītājs
M3	plašās naudas rādītājs
MFI	monetārā finanšu iestāde
MK	Latvijas Republikas Ministru kabinets
NCB	nacionālā centrālā banka
NĪN	nekustamā īpašuma nodoklis
NOIP3	trešā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma" (<i>third covered bond purchase programme</i> ; CBPP3)
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
OPEC	Naftas eksportētājvalstu organizācija (<i>Organization of the Petroleum Exporting Countries</i>)
PTO	Pasaules Tirdzniecības organizācija
PVN	pievienotās vērtības nodoklis
SAMS sistēma	Latvijas Bankas starpbanku automatizētā maksājumu sistēma (SAMS sistēma)
SDR	Speciālās aizņēmuma tiesības (<i>Special Drawing Rights</i>)
SEPA	Vienotā eiro maksājumu telpa (<i>Single Euro Payments Area</i>)
SIA	sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SNB	Starptautisko norēķinu banka (<i>Bank for International Settlements</i>)
SPCI	saskaņotais patēriņa cenu indekss
SVF	Starptautiskais Valūtas fonds
VAS	valsts akciju sabiedrība
VKM II	Valūtas kursa mehānisms II
VSAOI	valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas
VUM	Vienotais uzraudzības mehānisms

Aizvadīts pirmais gads ar eiro. Varējām pārliecināties par ērtāku naudas apriti, samazināt valsts parāda apkalpošanas izdevumus un ietaupīt valūtas konvertācijas izmaksas, dzīvot bez bažām par iespējamu nacionālās valūtas devalvāciju. Neraugoties uz ģeopolitiskās situācijas radīto nenoteiktību, eiro palīdzēja saglabāt tautsaimniecības izaugsmes tempu pozitīvā teritorijā.

Vienlaikus esam guvuši apstiprinājumu jau iepriekš paustajai pārliecībai, ka eiro nav brīnumnūjiņa un universāla recepte visu problēmu risinājumam. Lai gan Eirosistēmas īstenotā monetārā politika ir labvēlīga Latvijas ekonomiskajai attīstībai, pašiem jāturpina apņēmīga tautsaimniecības rekonstrukcija un modernizācija un jāpaaugstina tās konkurētspēja.

Latvijas tautsaimniecību 2014. gadā nozīmīgi ietekmēja norises ārējos tirgos, t.sk. sarežģītā ģeopolitiskā situācija austrumu kaimiņvalstīs, NVS valstu valūtu kursu strauja kritums un eiro zonas tautsaimniecības atveseļošanās nepietiekamais temps. Tieši eiro zonas tautsaimniecības attīstības ietekme bija noteicošā, jo ES valstis ir nozīmīgākās Latvijas ārējās tirdzniecības partnervalstis.

Eiro zonas valstu attīstība 2014. gadā bija vājāka, nekā gaidīts, un tas raisīja bažas par reģiona turpmākajām izaugsmes izredzēm. Tāpēc eiro zonā tika uzsākti vērienīgi aktīvas monetārās politikas pasākumi nolūkā rosināt ekonomisko aktivitāti Eiropā un novērst zemas inflācijas riskus. Eiropas Centrālās bankas Padome pieņēma vairākus nozīmīgus lēmumus, papildus tam 2015. gada janvārī izziņojot paplašinātas aktīvu iegādes programmas uzsākšanu.

Latvija aktīvi iesaistījās nozīmīgo eiro zonas ekonomiskās attīstības jautājumu risināšanā. Latvijas veikums ekonomiskās krīzes pārvarēšanā un tautsaimniecības sakārtošanā ir nozīmīgs visai eiro zonai, jo līdzīgi sarežģīti uzdevumi – fiskālās politikas sakārtošana, tautsaimniecības konkurētspējas atgūšana, strukturālo reformu īstenošana – ir visu Eiropas valstu dienaskārtībā. Stimulējoša monetārā politika labākos rezultātus var sasniegt vienīgi tad, ja vienlaikus visā eiro zonā tiek īstenotas strukturālās pārmaiņas, stiprinot kopējo un atsevišķu valūtas savienības dalībvalstu tautsaimniecības.

Latvijā 2014. gadā ekonomiskās izaugsmes temps palēninājās, tāpēc Latvijas Banka aicināja dažādās jomās īstenot kompleksus ekonomiskās attīstības veicināšanas pasākumus. Šis aicinājums ir sadzirdēts – par to liecina valdības un parlamenta apņēmīgā rīcība,

operatīvi labojot kredītēšanu kavējošās normas Maksātspējas likumā. Vienlaikus ir daudz citu risināmu problēmu, t.sk. saprātīgas un ilgtspējīgas budžeta politikas saglabāšana, tautsaimniecībai attīstoties lēnākā tempā, reformas izglītības un veselības aprūpes jomā un tiesiskās vides sakārtošana.

Latvijā 2014. gadā bija vērojama stabila iekšzemes kopprodukta izaugsme, tomēr tā pakāpeniski palēninājās. Šādu dinamiku noteica to nozaru vājāks devums, kuras iepriekšējos gados bija galvenās izaugsmes veicinātājas. Vienlaikus tālāku attīstību nodrošināja uz iekšzemes pieprasījumu orientētās nozares – tirdzniecība, būvniecība un sabiedriskie pakalpojumi.

Rūpes sagādāja ietilpīgais zemas investīciju aktivitātes periods, kas saistīts ar uzņēmēju lēmumiem, visticamāk, negatīvās ģeopolitiskās situācijas ietekmē atlikt ieguldījumu veikšanu.

Ģeopolitiskās situācijas nenoteiktības saglabāšanās var arī turpmāk mazināt uzņēmēju vēlmi uzņemties risku un investēt darbības paplašināšanā, kā arī atturēt māsaimniecības no lielāku pirkumu veikšanas, tādējādi veicinot uzkrājumu veidošanos. Potenciāla pozitīva ietekme uz Latvijas tautsaimniecības attīstību ir AS "KVV Liepājas metalurģis" darbības atsākšanai 2015. gadā un zemajām naftas cenām.

Runājot par Latvijas Bankas darbību 2014. gadā, jāuzsver, ka tas bija pārejas periods daudzās jomās. Aktīva iesaistīšanās Eirosistēmā būtiski mainīja vairāku Latvijas Bankas funkciju izpildi.

Nozīmīgi paplašinājās Latvijas Bankas pienākumi starptautiskās sadarbības jomā, integrējoties Eirosistēmā. Latvijas Banka kļuva par pilnvērtīgu monetārās politikas īstenotāju. Tas labvēlīgi ietekmēja Latvijas finanšu sistēmas iespēju izmantot nozīmīgus finanšu resursus, t.sk. Eirosistēmai 2014. gadā uzsākot ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju (ITRMO) programmu, bet 2015. gadā šos pasākumus papildinot ar paplašinātu aktīvu iegādes programmu. Turklāt eiro bāzes likmes tika noteiktas vēsturiski zemākajā līmenī, un tas pozitīvi ietekmēja kredītņēmējus un ļāva vēl vairāk samazināt valsts parāda apkalpošanas izmaksas.

Eiro ieviešana noteica būtiskas Latvijas Bankas uzturēto maksājumu sistēmu pārmaiņas. Rūpīgais sagatavošanās darbs ļāva sekmīgi pārkārtot maksājumu sistēmas norēķiniem eiro un pabeigt Latvijas maksājumu sistēmas integrāciju SEPA. Starpbanku maksājumi Latvijā kļuva ātrāki un ērtāki. Latvijas Bankas elektroniskās klīringa sistēmas (EKS sistēmas) darbs ar 2014. gada novembri tika nodrošināts arī tajās Ministru kabineta pārceltajās darba dienās, kuras ir TARGET2 brīvdienas.

Līdz ar eiro ieviešanu tika nodrošināta Latvijas Bankas uzturētā Kredītu reģistra pārveide. Spēkā stājās nozīmīgi grozījumi Kredītu reģistra likumā, kuri paplašina Kredītu reģistra mērķus, t.sk. nosakot, ka Kredītu reģistrā iekļautās ziņas Latvijas Banka tiesīga sniegt arī ES institūcijām.

Statistikas jomā 2014. gadā Latvijas Banka iesaistījās kopējā eiro zonas projektā, organizējot Latvijas piedalīšanos māsaimniecību finanšu un patēriņa aptaujā, un sagatavoja statistisko informāciju Eirosistēmas monetārās statistikas un eiro zonas statistisko datu sagatavošanai, kā arī Latvijas Bankas uzdevumu veikšanai.

Nozīmīgs darbs tika paveikts, sabiedrību informējot par praktiskajiem eiro ieviešanas jautājumiem – eiro un lata naudas zīmju apmaiņu, maksājumu sistēmas pielāgošanu, naudas zīmju dizaina un drošības jautājumiem. Izdevies panākt, ka gadu pēc eiro ieviešanas Latvijas uzņēmēji un iedzīvotāji ir starp informētākajiem eiro zonā par eiro dizainu un pretviltošanas elementiem.

Latvijas Bankas gadskārtējā tautsaimniecības konference 2014. gada rudenī pulcēja Eiropas un Latvijas politikas veidotājus, ekonomistus, viedokļu līderus, uzņēmējus, akadēmisko aprindu un Latvijas un pasaules plašsaziņas līdzekļu pārstāvjus. Forumā tika runāts par 2008. gada ekonomiskās krīzes mācībām gan atsevišķās valstīs, gan eiro zonā kopumā, kā arī par to, kādi pasākumi veicami ilgtspējīgas un noturīgas ekonomiskās izaugsmes nodrošināšanai.

Tagad cilvēki arī visā Eiropā guvuši iespēju iepazīt Latvijas veikumu monētu mākslā. Latvijas Banka 2014. gadā turpināja kolekcijas monētu, nu jau ar eiro nominālvērtību, kalšanas tradīciju, kā arī izlaida pirmo Latvijas 2 eiro piemiņas monētu – "Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014". Šīs aktivitātes rosināja lielu vietējo un ārvalstu numismātu un citu interesentu uzmanību, jo Latvijas eiro monētas ir starp skaistākajām eiro zonā.

Domājot par Latvijas Bankas darbību 2014. gadā, prātā nāk izcilā latviešu dzejnieka un dramaturga Raiņa vārdi – pastāvēs, kas pārvērtīsies! Spraigs darbs gaidāms arī 2015. gadā, kas būs pagrieziena punkts visas eiro zonas tautsaimniecības attīstībā. Arī Latvijai veiksmīgi jāizmanto iespējas, ko nodrošina labvēlīga monetārā politika.

Eiro ieviešana parādīja, ka spējam veikt vissarežģītākos uzdevumus, bet pirmais darbības gads eiro zonā – ka esam līdzvērtīgi pārējo eiro zonas valstu partneri un gatavi dot savu ieguldījumu kopīgo Eiropas tautsaimniecības problēmjauditājumu risināšanā.

Ikdienas darbā un jaunu risinājumu meklējumos izšķirošs bijis un arī turpmāk būs Latvijas Bankas padomes, valdes un ikviena darbinieka veikums – viņiem vēlos izteikt sirsnīgu pateicību par pašaizliedzīgo un enerģisko darbu, kā arī novēlēt sekmes turpmākajās aktivitātēs.

Ilmārs Rimšēvičs
Latvijas Bankas prezidents
Rīgā 2015. gada 27. martā

LATVIJAS BANKAS VĪZIJA

Latvijas Banka kā Eirosistēmas dalībniece pilnvērtīgi darbojas Eiropas Centrālo banku sistēmā un sniedz nozīmīgu ieguldījumu stabilā un ilgtspējīgā Latvijas un eiro zonas tautsaimniecības attīstībā. Latvijas Banka ir neatkarīga un savus uzdevumus veic, sabiedrības interešu un augstas profesionālās atbildības vadīta. Latvijas Banka ir uzticama sadarbības partnere un ekonomikas kompetences centrs Latvijā.

LATVIJAS BANKAS MISIJA

Latvijas Bankas kā centrālās bankas un Eirosistēmas dalībnieces darbības galvenais mērķis ir cenu stabilitāte, kas sekmē ilgtermiņa ekonomisko izaugsmi. Latvijas Bankas galvenie uzdevumi ir:

- līdzdarboties eiro zonas monetārās politikas veidošanā un īstenošanā;
- pārvaldīt finanšu ieguldījumus;
- nodrošināt skaidrās naudas apriti Latvijā un piedalīties skaidrās naudas aprites nodrošināšanā eiro zonā;
- līdzdarboties maksājumu sistēmu raitas darbības veicināšanā Eirosistēmā;
- sagatavot un publicēt statistisko informāciju atbilstoši Eiropas Savienības tiesību aktu prasībām.

Latvijas Banka profesionāli un nepārtraukti pilda tai uzticētos uzdevumus, nodrošinot augstu darba kvalitāti un efektivitāti.

Latvijas Banka vairo sabiedrības ekonomikas zināšanas un ir aktīva Eirosistēmas dalībniece.

VĒRTĪBAS

Mūsu vērtības atspoguļo mūsu attieksmi pret darbu, kolēģiem un sabiedrību.

Kompetence:

- mums ir ļoti labas zināšanas un prasmes;
- mācāmies no citu labās prakses un esam paraugs citiem;
- rodam kvalitatīvus un efektīvus risinājumus.

Uzticamība:

- strādājam sabiedrības labā, un mums rūp sabiedrības viedoklis;
- mūsu rīcība ir atbildīga un prognozējama;
- mūsu darbība ir pārskatāma – mēs atklāti rīkojamies un skaidrojam savu rīcību.

Sadarbība:

- strādājam komandā;
- esam atsaucīgi un atvērti jaunām idejām;
- uzklausām ieteikumus un uzturam labas ilgtermiņa partnerattiecības;
- esam orientēti uz darba rezultātu.

PASAULES UN EIRO ZONAS EKONOMISKĀ VIDE

VALŪTAS UN FINANŠU TIRGI

Turpinājās iepriekšējos gados novērotā globālās ekonomiskās izaugsmes tendence – kopumā attīstīto valstu IKP kāpuma temps nedaudz pieauga, tomēr joprojām nebija straujš, bet jauno tirgus ekonomikas valstu izaugsmes temps samazinājās. Attīstītajās valstīs IKP kāpums bija lielāks ASV un Apvienotajā Karalistē, bet Japānā un eiro zonā IKP pieaugums bija tuvu nullei. No lielākajām jaunajām tirgus ekonomikas valstīm Ķīnai un Indijai izdevās saglabāt ekonomisko izaugsmi iepriekšējā gada līmenī, bet Brazīlijas un Krievijas tautsaimniecība 2014. gadā stagnēja. Ar mērķi atbalstīt tautsaimniecību attīstīto valstu centrālās bankas turpināja īstenot ekspansīvu makroekonomisko politiku. Papildu naudas iepludināšana tautsaimniecībā veicināja akciju tirgu izaugsmi (izņemot Apvienoto Karalisti) un patērētāju noskaņojuma uzlabošanos, kas vairākumā gadījumu stimulēja privātā patēriņa pieaugumu. Tomēr, neraugoties uz attīstīto valstu centrālās banku īstenoto naudas masu palielinošo politiku, inflācijai kopumā bija tendence samazināties. Inflācijas kritumu pastiprināja straujš naftas cenas sarukums 2014. gada otrajā pusē. Naftas pieprasījuma kritums, kā arī bagātīgais šā resursa piedāvājums veicināja ne tikai patēriņa preču cenu sarukumu, bet arī ienākumu pārdali, samazinot naftas ražotājvalstu un palielinot naftas importētājvalstu ienākumus. Bija vērojams arī daudzu citu izejvielu cenu kritums. Augošie riski finanšu tirgos, kā arī konflikts Austrumukrainā radīja priekšnosacījumus zelta cenas pieaugumam, tomēr to kompensēja inflācijas kritums, kā arī augstā ASV dolāra vērtība.

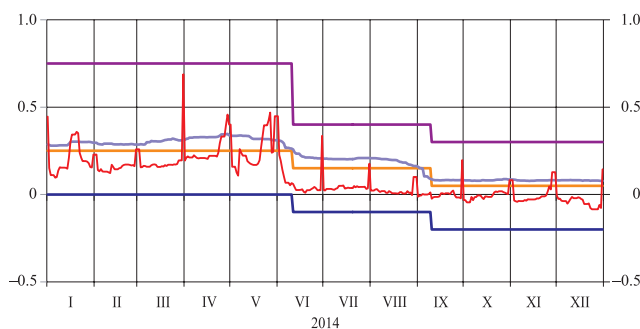
2014. gadā finanšu tirgus dalībniekus visvairāk pārsteidza naftas cenas dinamika, kas gada sākumā bija stabila, bet ar jūniju, kad *Brent* jēlnaftas cena bija 115 ASV dolāru par barelu, sāka strauju lejupslīdi (gada beigās – 57 ASV dolāri par barelu; kritums gada laikā – 48%). Naftas cena sāka sarukt pieprasījuma un piedāvājuma nesakritības dēļ – lai gan naftas ieguves apjoms strauji palielinājās, izaugsmes temps pasaules lielākajās naftas patērētājvalstīs, t.sk. Ķīnā, samazinājās. Izšķiroša bija OPEC dalībvalstu valdības pārstāvju tikšanās novembrī, kad pretēji dažu dalībvalstu lūgumam netika panākta vienošanās par noteiktu ieguves apjoma samazināšanu, stiprinot bažas par naftas pārprodukciju. Tirgus dalībnieki prognozē zemu naftas cenu saglabāšanos arī 2015. gadā. Tam vajadzētu veicināt ekonomisko aktivitāti un iedzīvotāju pirktspēju no naftas importa atkarīgos reģionos (t.sk. ASV un eiro zonā).

Noskaņojumu finanšu tirgū noteica arvien atšķirīgāka pasaules vadošo centrālo banku monetārās politikas nostāja. FRS pārtrauca aktīvu pirkšanas programmu un gatavojās paaugstināt galveno refinansēšanas likmi, tādējādi apliecinot atteikšanos no stimulējošās monetārās politikas, savukārt ECB galveno refinansēšanas likmi samazināja līdz rekordzemam līmenim (sk. 1. att.) un tautsaimniecības stimulēšanai uzsāka vairākas aktīvu iegādes un ilgtermiņa aizdevumu programmas. Arī Japānas un Ķīnas centrālā banka veica stimulējošus pasākumus. Krievijas un Ukrainas konflikts vājināja eiro zonas trauslo atveseļošanu un darīja piesardzīgus investorus.

1. attēls

NAUDAS TIRGUS PROCENTU LIKMES (%)

- ECB galveno refinansēšanas operāciju procentu likme
- Kredītiestāžu noguldījumu iespējas uz nakti procentu likme
- 3 mēnešu EURIBOR
- Eiro uz nakti izsniegto starpbanku kredītu procentu likmju indekss EONIA
- Kredītiestāžu aizdevumu iespējas uz nakti procentu likme

Globālais indekss *MSCI World* 2014. gadā pieauga par 2.9% (būtisks kāpuma tempa samazinājums salīdzinājumā ar 24.0% 2013. gadā). To noteica lielāko pasaules tautsaimniecību atšķirīgais izaugsmes temps, nākotnes perspektīvas, kā arī nenoteiktība, ko raisīja ģeopolitiskie konflikti. 2013. gadā visstraujāk kāpušais Japānas tirgus indekss *Nikkei 225* 2014. gadā pieauga tikai par 7.1%. Pēc Ķīnas centrālās bankas stimulējošo pasākumu uzsākšanas Ķīnas akciju indekss *Shanghai Composite* gada pēdējos mēnešos strauji palielinājās, investoriem gada laikā sniedzot 53% peļņu (augstākais ienesīgums starp vadošajiem pasaules akciju indeksiem).

Attīstīto valstu vidū akciju tirgi visstraujāk pieauga ASV, kur vadošie akciju indeksi vairākkārt sasniedza vēsturiski augstāko līmeni. S & P 500 palielinājās par 11.4%, bet *Dow Jones Industrial Average* – par 7.5%. ASV akciju tirgū bija vērojams neliels svārstīgums, kas apvienojumā ar tirgus uzlabošanos piekto gadu pēc kārtas investoros radīja bažas par iespējamu akciju cenu pārvērtējumu. Taču šīs bažas mazinājās, kad ASV turpināja ziņot par pozitīviem tautsaimniecības izaugsmes rādītājiem. Eiro zonā atkal brieda recesijas draudu bažas.

Eiropas *Dow Jones EURO STOXX 50* gada laikā palielinājās tikai par 1.2% un Vācijas DAX – par 2.7%. Vislielākais svārstīgums bija vērojams Grieķijas akciju tirgū, kas gadu iesāka kā viens no ienesīgākajiem, bet gada otrajā pusē banku stresa testu rezultātu un politiskās nestabilitātes ietekmē piedzīvoja strauju kritumu. Grieķijas indekss ASE gada laikā saruka par 28.9%.

Eiro zonas valstu obligāciju tirgū noskaņojumu galvenokārt noteica tirgus dalībnieku ECB jau īstenoto, kā arī paredzēto eiro zonas tautsaimniecības stimulēšanas pasākumu gaidas. Gada nogalē nostiprinājās tirgus dalībnieku pārliecība, ka ECB tuvākajā nākotnē sāks papildu stimulēšanas pasākumus, kas ietvers valdības obligāciju iegādi. Šīs gaidas kopā ar ECB Padomes lēmumiem, t.sk. jūnija lēmumu par negatīvas noguldījumu iespējas procentu likmes ieviešanu, noteica procentu likmju sarukumu naudas un kapitāla tirgos līdz nepieredzēti zēmam līmenim. Vācijas valdības obligāciju, kas uzskatāmas par eiro zonas visdrošāko vērtspapīru, peļņas likmes samazinājās līdz vēsturiski zemākajam līmenim. Vācijas valdības obligāciju (ar dzēšanas termiņu līdz 5 gadiem) peļņas likmes kļuva negatīvas, bet valdības 10 gadu obligāciju peļņas likme samazinājās no 1.93% gada sākumā līdz 0.54% gada nogalē. Arī citu eiro zonas attīstīto valstu valdības obligāciju peļņas likmes ievērojami saruka.

Drošo ieguldījumu zemās procentu likmes stimulēja investorus peļņas iespējas meklēt riskantākos tirgos. Tādējādi arī citu eiro zonas valstu valdības vērtspapīru riska prēmija samazinājās un to peļņas likmes saruka līdz vēsturiski zemākajam līmenim. Visstraujākais bija Portugāles valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmes gada samazinājums (336 bāzes punkti; līdz 2.65%). Būtiski saruka arī citu eiro zonas parāda krīzes smagāk skarto valstu – Itālijas, Īrijas un Spānijas – valdības obligāciju peļņas likmes (attiecīgi līdz 1.87%, 1.24% un 1.60%). Izņēmums bija Grieķijas valdības obligācijas, kuru peļņas likmes gada nogalē strauji pieauga, palielinoties politiskajam riskam un nenoteiktībai par Grieķijas turpmāko dalību starptautiskā aizdevuma programmā. Grieķijas valdības 10 gadu obligāciju peļņas likme pieauga no 8.27% līdz 9.42%.

2014. gadā arvien atšķirīgākai kļūstot centrālo banku monetārās politikas nostājai, palielinājās ASV un Vācijas valdības obligāciju peļņas likmju starpība. Kā gaidīts, 29. oktobrī FRS nolēma pārtraukt aktīvu pirkšanas programmas īstenošanu, pauzot pārliecību, ka ASV tautsaimniecība ir ceļā uz nodarbinātības un inflācijas mērķu sasniegšanu un ka nākamais lēmums būs procentu likmju paaugstināšana. Lai gan finanšu tirgus dalībnieki prognozē, ka ASV palielinās procentu likmes jau 2015. gadā, ASV valdības 10 gadu obligāciju peļņas likme gada laikā saruka no 3.02% līdz 2.17%.

2014. gadā eiro kurss attiecībā pret ASV dolāru samazinājās par 12.0% (no 1.3743

2013. gada beigās līdz 1.2098 2014. gada beigās), augstāko punktu (1.3993) sasniedzot 2014. gada 8. maijā, bet zemāko (1.2097) – 2014. gada 31. decembrī. Eiro kursa samazināšanās galvenokārt bija saistīta ar eiro zonas tautsaimniecības vājo izaugsmi un ECB un FRS monetārās politikas diverģenci, kas veicināja kapitāla aizplūšanu uz finanšu tirgiem ar augstākām peļņas iespējām.

ASV dolāra vērtības pieaugumu veicināja relatīvi augstākas ASV procentu likmes, izejvielu resursu cenu kritums, drošības apsvērumi, pieaugot ģeopolitiskajiem riskiem, un gaidāmā ekonomiskās izaugsmes paātrināšanās. ASV dolāra vērtība vairāk palielinājās gada otrajā pusē, kad tautsaimniecības izaugsmes temps bija straujāks un situācija darba tirgū turpināja uzlaboties, atspoguļojot tirgus dalībnieku cerības, ka drīz gaidāms procentu likmju kāpums.

ASV dolāra kurss attiecībā pret Japānas jenu pieauga no 105.31 2013. gada beigās līdz 119.78 2014. gada beigās (pieaugums – 13.7%), augstāko punktu sasniedzot 2014. gada 8. decembrī (121.85), bet zemāko – 2014. gada 4. februārī (100.76). Ekspansīvā monetārā politika ar mērķi novērst daudzus gadus ilgušo deflāciju apvienojumā ar daudz augstākām ASV procentu likmēm noteica tālāku Japānas jenas vērtības kritumu. Labākas ekonomiskās izaugsmes perspektīvas, situācijas uzlabojums darba tirgū, kā arī tirgus gaidas, ka *Bank of England* varētu jau paredzamā nākotnē palielināt procentu likmes, veicināja Lielbritānijas sterliņu mārciņas kursa pieaugumu attiecībā pret citu attīstīto valstu valūtām, izņemot ASV dolāru. Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss attiecībā pret ASV dolāru gada laikā samazinājās par 5.9% (no 1.6557 2013. gada beigās līdz 1.5577 2014. gada beigās), augstāko punktu (1.7192) sasniedzot 2014. gada 15. jūlijā, bet zemāko (1.5486) – 2014. gada 23. decembrī.

Krievijas un Ukrainas konflikts radīja piesardzību investoros, kā arī satricināja abu konfliktā iesaistīto valstu finanšu tirgus. Krievijas finanšu tirgus cieta ne vien no kapitāla aizplūšanas, kas saistīta ar nedrošību par tautsaimniecības turpmāko attīstību, politisko nenoteiktību un arī naftas cenu samazināšanos, bet arī saistībā ar ASV, ES un citu valstu ieviestajām sankcijām, kas Krievijas valdībai piederošām bankām un uzņēmumiem liedza piekļuvi ASV un Eiropas kapitāla tirgiem. Krievijas rubļa kurss gada laikā samazinājās par 38% attiecībā pret eiro un par 46% – attiecībā pret ASV dolāru. Lai ierobežotu strauji augušo inflāciju un atbalstītu nacionālo valūtu, 2014. gadā Krievijas Federācijas Centrālā banka četras reizes paaugstināja bāzes likmi (no 5.5% gada sākumā uz 17% gada beigās). Papildus tam centrālā banka veica arī intervences valūtas tirgū 80 mljrd. ASV dolāru apjomā, bet tās starptautiskās rezerves samazinājās par 24% (līdz 388 mljrd. ASV dolāru).

REĀLAIS SEKTORS

Pasaules tautsaimniecība 2014. gadā attīstījās lēnāk, nekā gaidīts, globālā IKP pieauguma tempam gandrīz nepārsniedzot iepriekšējā gada kāpumu (3.3%). Turklāt gadu raksturoja būtiskas lielāko pasaules tautsaimniecību izaugsmes tempa atšķirības. ASV un Apvienotās Karalistes tautsaimniecība attīstījās salīdzinoši veiksmīgāk, savukārt eiro zonas un Japānas ekonomiskā aktivitāte 2014. gadā bija vāja, atspoguļojot gan iepriekšējo gadu finanšu krīzes sekas, gan arī neatrisināto strukturālo problēmu radītās nepilnības, piemēram, augstu bezdarba līmeni daudzās ES valstīs, kas raksturīgs šo valstu tautsaimniecībām. Jauno tirgus ekonomikas valstu izaugsmes temps 2014. gadā kopumā bija mērens, bieži atspoguļojot cikliskos faktorus, kā arī stingrākus iekšzemes monetārās un fiskālās politikas nosacījumus un politisko nestabilitāti. Arī lielāko attīstības valstu izaugsmes tempā bija vērojamas būtiskas atšķirības: Ķīnas tautsaimniecības izaugsmes temps palēninājās, Indijā ekonomiskā aktivitāte pieauga, savukārt Brazīlijā un Krievijā ekonomiskā situācija būtiski pasliktinājās.

ASV tautsaimniecības izaugsmes temps pēc neilgas pauzes gada sākumā, sākot ar 2. ceturksni, sāka paātrināties un jau 3. ceturksnī IKP sasniedza straujāko kāpuma tempu

pēdējos 10 gados. ASV tautsaimniecības atveseļošanas veicināja stimulējošā monetārā politika, mazāka fiskālā konsolidācija salīdzinājumā ar 2013. gadu, kā arī situācijas uzlabošanās ASV darbaspēka tirgū, kas labvēlīgi ietekmēja iedzīvotāju pirktspēju. Pozitīvu stimulu sniedza arī uzlabošanās ASV nekustamā īpašuma tirgū un globālais naftas cenu kritums, jo tādējādi privātais pieprasījums joprojām bija galvenais ASV tautsaimniecības izaugsmes virzītājspēks.

Eiro zonas aktivitāte 2014. gadā bija mazāka, nekā prognozēts, īpaši tās lielākajās valstīs – Vācijā, Francijā un Itālijā. Vācijas IKP pieauguma temps gada pirmajos trijos ceturkšņos bija lēns, ņemot vērā stagnāciju rūpniecības sektorā, ko galvenokārt izraisīja ar sarežģītajiem ģeopolitiskajiem apstākļiem saistītais ražotāju konfidences kritums. Lielākais Vācijas izaugsmes dzinējspēks 2014. gadā bija privātais patēriņš, taču gada beigās bija vērojama ražotāju noskaņojuma uzlabošanās un pozitīvi rūpnieciskās ražošanas rezultāti; sāka augt arī eksports. Tomēr gadā kopumā Vācijas IKP izaugsme bija lēnāka, nekā gaidīts. Francijas tautsaimniecība stagnēja trešo gadu pēc kārtas. 2014. gadā Francijas IKP pieauga par 0.4%, jo 4. ceturksnī bija neliels aktivitātes uzlabojums, kad pozitīvu IKP rezultātu noteica krājumu korekcija un valdības patēriņš. Itālijas tautsaimniecībā 2014. gadā lejupslīde bija vērojama trešo reizi kopš 2009. gada. Gan Itālijā, gan Francijā viena no būtiskākajām problēmām ir augsts bezdarba līmenis, kas negatīvi ietekmē iedzīvotāju konfidenci. Savukārt Spānijā un Īrijā IKP pieauga, jo tika īstenota prasmīga pēckrīzes ekonomiskā politika, veicinot iedzīvotāju konfidences atveseļošanu un tādējādi arī privātā pieprasījuma kāpumu.

Pēc ievērojamās fiskālās konsolidācijas, ko eiro zonas valstis veikušas kopš 2010. gada, 2014. gadā kopējā fiskālā situācija turpināja uzlaboties, eiro zonas budžeta deficīta līmenim sarūkot līdz 2.6% no IKP. Tomēr valsts parāda līmenis eiro zonā 2014. gadā vēl joprojām saglabājās augsts (94.4% no IKP).

Zemākas naftas cenas pasaules tirgū var pozitīvi ietekmēt ekonomisko aktivitāti valstīs, kas naftu importē, bet cenu kritums negatīvi ietekmē naftas eksportētājvalstis. Krievijas tautsaimniecības attīstību palēnināja zemās naftas cenas, Krievijas rubļa kursa straujš kritums un tai noteiktās sankcijas, kā arī nepietiekamā tautsaimniecības diversifikācija. Kaut gan bija vērojams investīciju kritums un privātā patēriņa vājināšanās, 2014. gada pirmajos trijos ceturkšņos Krievijas IKP vēl turpināja augt galvenokārt importa sarukuma izraisītas pozitīvas neto eksporta ietekmes uz IKP, kā arī lielākas ražas, nekā gaidīts, un salīdzinoši labu rūpniecības rezultātu dēļ. Importa kritumu Krievijā noteica vājāks iekšzemes pieprasījums pirktspējas sarukuma apstākļos, kā arī tai noteikto sankciju ietekme un Krievijas rubļa kursa samazināšanās. Iedzīvotāju pirktspēju Krievijā negatīvi ietekmēja inflācijas kāpums (patēriņa cenu gada inflācija pieauga no 6.1% janvārī līdz 11.4% decembrī). 4. ceturksnī varēja vērot īslaicīgu privātā patēriņa kāpumu, ko izraisīja straujš Krievijas rubļa kursa kritums gada beigās, tāpēc daudzi iedzīvotāji iegādājās ilglietojuma preces. Kopumā Krievijas tautsaimniecībā gada beigās bija vērojams aktivitātes sarukums: apsīka aktivitāte rūpniecībā, pastiprinājās finanšu un korporatīvā sektora problēmas un būtiski saruka iedzīvotāju un uzņēmēju konfidence.

Lietuvas IKP izaugsmes temps nedaudz palēninājās, galvenokārt atspoguļojot pieprasījuma samazināšanos Krievijā, kas ir galvenā Lietuvas ārējās tirdzniecības partnervalsts, un sankciju negatīvo ietekmi. Tādējādi galvenais tautsaimniecības izaugsmes dzinējspēks Lietuvā 2014. gadā bija privātais pieprasījums. Savukārt Igaunijas IKP izaugsmes temps bija lēnākais Baltijas valstīs, tomēr tas bija nedaudz straujāks nekā 2013. gadā, pat neraugoties uz pieprasījuma samazināšanos galvenajās Igaunijas tirdzniecības partnervalstīs (Krievijā, Somijā un Zviedrijā) un sankciju negatīvo ietekmi. Līdzīgi kā Lietuvā un citās Latvijas tirdzniecības partnervalstīs, arī Igaunijā tautsaimniecības izaugsme 2014. gadā balstījās uz iekšzemes pieprasījuma uzlabošanu, bet sarežģītie ārējie apstākļi nelabvēlīgi ietekmēja eksporta attīstību.

Pārējās galvenajās Latvijas tirdzniecības partnervalstīs – Polijā, Dānijā, Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē – 2014. gadā IKP izaugsmes temps galvenokārt privātā pieprasījuma ietekmē bija pozitīvs.

LATVIJAS EKONOMISKĀ VIDE

INFLĀCIJA UN CENAS

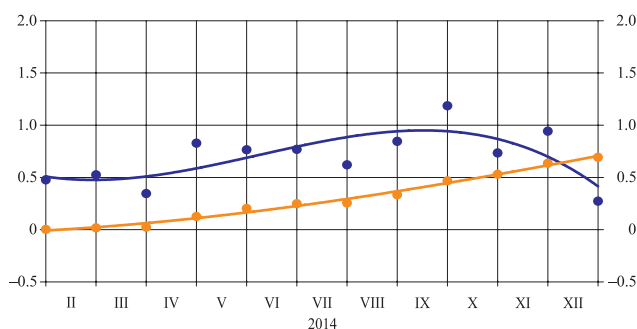
2014. gadā inflācijas līmenis Latvijā jau otro gadu pēc kārtas bija Latvijas apstākļiem neraksturīgi zems (gada vidējais SPCI bija 0.7%; sk. 2. att.). Inflācijas kāpumu salīdzinājumā ar 2013. gadu galvenokārt izraisīja iekšzemes faktori. Lai gan tajā patērēja groza daļā, kurā neietilpst neapstrādātās pārtikas un enerģijas cenas, vidējais cenu pieaugums sasniedza 1.5%, faktiskais inflācijas līmenis vairāku faktoru ietekmē diezgan stipri atšķīrās no 2014. gada sākumā prognozētā.

2. attēls

SPCI DINAMIKA (%)

(%)

— SPCI (salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu)
— Pēdējo 12 mēnešu vidējais SPCI

Avots: CSP dati.

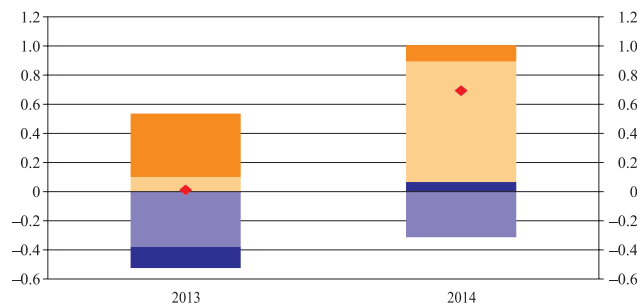
Jau februārī uzliesmoja Krievijas un Ukrainas konflikts, kas kļuva par vienu no ārējo pieprasījumu kavējošiem faktoriem, tādējādi tautsaimniecības izaugsmes temps palēninājās gan galvenajās tirdzniecības partnervalstīs, gan Latvijā, nepastiprinot pieprasījuma puses ietekmi uz cenām, kā arī neveicinot importa radītu inflāciju. Savukārt martā tika nolemts atlikt elektroenerģijas tirgus liberalizāciju no 2014. gada aprīļa uz 2015. gada janvāri, un šā iemesla dēļ inflācija no gaidītās atšķīrās aptuveni par 0.5 procentu punktiem.

Gada laikā augot konkurencei naftas ieguvē, bet enerģijas pieprasījumam krasi nepalēninoties, arvien straujāk saruka pasaules naftas cenas, kas tiešā veidā (caur degvielas un citu enerģijas veidu cenām) veicināja inflācijas kritumu un arī ierobežoja izmaksu kāpumu dažādās preču un pakalpojumu nozarēs (sk. 3. att.).

3. attēls

ATSEVIŠĶU GRUPU DEVUMS GADA VIDĒJĀ SPCI (procentu punktos)

— Pārtika, alkohols un tabaka
— Pakalpojumi
— Pārējās tirgojamās preces
— Enerģija
♦ Gada vidējais SPCI (%)

Avots: CSP un Eurostat dati.

Enerģijas cenu pārmaiņas neveicināja pasaules pārtikas cenu kāpumu, turklāt labvēlīgāki laikapstākļi lielākajās piena eksportētājvalstīs nodrošināja cenu kritumu. Iegūtā labā graudaugu raža savukārt palielināja krājumu novērtējumu, uzturot zemāku cenu līmeni.

Papildus pasaules pārtikas cenu krituma ietekmei pārtikas cenu (galvenokārt piena un gaļas izstrādājumu cenas) sarukumu Latvijā veicināja Krievijas tirdzniecības sankcijas pret ES valstīm. Vienlaikus atsevišķu produktu grupu cenas turpināja mēreni augt. Tas raksturīgs ilgāk glabājamiem pārtikas produktiem (piemēram, sieram).

Palielinošā virzienā gada vidējo inflāciju ietekmēja pakāpeniska tautsaimniecības izaugsme un ienākumu kāpums, tabakas akcīzes nodokļa pieaugums un eiro kursa vājināšanās. Reālo ienākumu kāpums, kā arī atsevišķu pārtikas preču un enerģijas cenu kritums saglabāja pirkspēju un pakalpojumu pieprasījumu. Tādējādi pakalpojumu cenu pieaugums bija lielāks nekā 2013. gadā. Eiro vērtības pazemināšanās ierobežoja enerģijas tirgojamo preču cenu samazināšanos.

Ražotāju cenu vidējais gada pieauguma temps rūpniecībā bija 0.4%, t.sk. iekšzemes tirgū pārdotajai produkcijai – 0.2%. Tā lielāko daļu (aptuveni 3/4) veidoja ūdens un kanalizācijas tarifu pieaugums Rīgā, kas vienlaikus atspoguļojās arī patēriņa cenu kāpumā. Savukārt pārtikas rūpniecībā un enerģijas ražošanā ražotāju cenas saruka, radot lielāko negatīvo devumu iekšzemes tirgū pārdotās produkcijas ražotāju cenu dinamikā. Pārtikas preču cenu kritums pārsniedza to, kas bija vērojams patēriņa pusē. Tas, no vienas puses, atspoguļo ražošanu kā vienu no patēriņa cenu veidošanās posmiem, tomēr daļēji varētu izskaidrot arī vājāku pārtikas patēriņa elastību salīdzinājumā ar citām precēm. Pārtika ir viena no precēm, kas biežās iegādes un pastāvīgā patēriņa dēļ ietilpst t.s. FROOP (*frequent out of pocket purchases*) komponentā, kuram neelastīgāka patēriņa dēļ ilgākā laikā raksturīgs augstāks vidējais cenu kāpums nekā pārējai patēriņa groza daļai, bet Latvijā zemāka vidējā ienākumu līmeņa dēļ tam ir arī lielāks īpatsvars kopējā patēriņā nekā vidēji ES valstīs.

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

Latvijas IKP 2014. gadā palielinājās par 2.5% (pēc saskaņā ar darbadienu skaitu izlīdzinātajiem datiem), bet pieauguma temps samazinājās salīdzinājumā ar 2013. gadu (4.8%). Gada laikā bija vērojams kāpuma tempa kritums, 4. ceturksnī izaugsmes tempam tuvojoties 2% atzīmei. Izaugsmes palēninājums prognozēts arī 2015. gadā.

Privātais patēriņš 2014. gadā bija galvenais izaugsmes noteicējs. Privātais patēriņš palielinājās par 2.6% un veidoja 1.6 procentu punktu devumu IKP izaugsmei. Iedzīvotāju pirkspējas uzlabojumu stimulēja samērā straujš rīcībā esošo ienākumu pieaugums, ko īpaši veicināja vidējās algas palielinājums – reālās neto darba samaksas gada pieauguma temps visu gadu saglabājās augstā līmenī. Tas daļēji varētu būt skaidrojams arī ar ēnu ekonomikas mazināšanos.

Tomēr patēriņa devums nebija tik liels kā sākotnējās prognozēs, jo bažas par tautsaimniecības tālāko attīstību noteica piesardzību tēriņos, iedzīvotājiem veidojot uzkrājumus. 2014. gada sākumā tēriņu ierobežošanu izraisīja uzkrājumu atjaunošana pēc eiro ieviešanas. Kopš pavasara piesardzīguma un nedrošības par nākotnes ienākumiem katalizators bija Krievijas un Ukrainas konflikts, Krievijas ekonomiskās sankcijas un joprojām vājā eiro zonas valstu ekonomiskā attīstība.

Otrs nozīmīgākais IKP izaugsmes veicinātājs 2014. gadā bija eksports. Neraugoties uz pieprasījuma kritumu Krievijā un ES valstu tautsaimniecības vājo attīstību, reālais preču un pakalpojumu eksports auga par 2.2% (1.3 procentu punktu devums IKP kāpumā). Krievijas pieprasījuma kritums un Krievijas rubļa kursa samazināšanās negatīvi ietekmēja vairāku uzņēmumu saimniecisko darbību, tomēr uzturēt ražošanas un eksporta apjomu palīdzēja jaunu noieta tirgu meklējumi, kā arī eiro kursa pazemināšanās, kas ļāva Latvijas eksportam kļūt konkurētspējīgākam ārpus eiro zonas.

Ģeopolitiskā fona dēļ piesardzīgi bija arī investori. To vēl vairāk pastiprināja Imigrācijas likuma un Maksātspējas likuma grozījumi, kas 2. pusgadā samazināja būvniecības un operāciju ar nekustamo īpašumu aktivitāti. Kopējā pamatkapitāla veidošana 2014. gadā kopumā turpināja palielināties (pieaugums – 2.2%; 0.5 procentu punktu devums IKP kāpumā); to gan nodrošināja pieaugums 1. pusgadā, 3. ceturksnī dinamikai jau kļūstot negatīvai.

Ieguldījumi apstrādes rūpniecībā turpināja palielināties. 2014. gadā ražošanas jaudu noslodze bija augsta un 4. ceturksnī pat sasniedza pēdējo deviņu gadu maksimumu (73.3%). Lai gan ražošanas jaudu noslodzes tālākam kāpinājumam vēl ir potenciāls, jo Latvijas rūpniecībā tā vēsturiski bijusi zemāka nekā vidēji ES, eksporta tālākai palielināšanai vajadzīgi jauni ieguldījumi. Šī nepieciešamība, kurai svarīgu atbalstu sniedz ES fondu finansējums, arī turpmāk varētu veicināt investīcijas rūpniecībā.

Valdības patēriņš 2014. gadā pieauga par 3.2% (0.5 procentu punktu devums IKP kāpumā). Savukārt krājumu devums bija negatīvs (0.5 procentu punkti), lai gan līdz ar tautsaimniecības izaugsmes tempa sarukumu un Krievijas embargo ietekmi būtu gaidāms krājumu pieaugums. 2014. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu krājumi samazinājās, jo, piemēram, tirgotāji 2013. gadā veidoja krājumus, paredzot lielāku pieprasījumu pirms eiro ieviešanas, savukārt AS "Liepājas Metalurģs" finanšu problēmu dēļ veidojās izejvielu un gatavās produkcijas krājumi noliktavās, turklāt tika eksportēti vairāki AS "Rīgas kuģu būvētava" ražotie kuģi, sākotnēji palielinot, bet vēlāk samazinot krājumu līmeni.

Reālais preču un pakalpojumu imports 2014. gadā palielinājās par 1.5%. Diezgan mērenais importa kāpums skaidrojams gan ar vājo investīciju dinamiku, gan eksporta (t.sk. reeksporta) un patēriņa izaugsmes palēnināšanos, gan importa preču aizvietošanu ar vietējiem ražojumiem.

Kopējā pievienotā vērtība 2014. gadā palielinājās par 2.1% (mazāk nekā iepriekšējos gados). Tās kāpumu galvenokārt noteica pievienotās vērtības pieaugums būvniecībā (devums kopējās pievienotās vērtības gada kāpumā – 0.6 procentu punkti; palielinājums salīdzināmajās cenās – 10.4%), ko noteica dzīvojamo, izglītības iestāžu un ražošanas ēku un noliktu būvniecība. Pakāpeniski uzlabojoties situācijai darba tirgū un augot mājāsaimniecību rīcībā esošajiem ienākumiem, pozitīvi pievienotās vērtības pieaugumu ietekmēja arī vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība (devums kopējās pievienotās vērtības gada kāpumā – 0.3 procentu punkti; gada pieaugums salīdzināmajās cenās – 2.1%). Pozitīva ietekme uz kopējo pievienotās vērtības kāpumu bija arī transportam un uzglabāšanai (attiecīgi 0.3 procentu punkti un 3.1%), valsts pārvaldei un aizsardzībai (attiecīgi 0.4 procentu punkti un 3.4%), kā arī produktu nodokļu pieaugumam (attiecīgi 0.6 procentu punkti un 4.6%). Savukārt negatīvi tautsaimniecības pievienotās vērtības dinamiku ietekmēja operācijas ar nekustamo īpašumu (negatīvais devums kopējā pievienotās vērtības gada kāpumā – 0.1 procentu punkts; gada sarukums – 0.6%), kā arī ieguves rūpniecība un enerģētika (attiecīgi 0.1 procentu punkts un 2.5%).

Apstrādes rūpniecībā saražotās produkcijas apjoms salīdzināmajās cenās saglabājās gandrīz nemainīgs (kritums – 0.1%; pēc darbadienu skaita izlīdzināti dati), bet faktiskajās cenās tas samazinājās par 0.5% (pēc darbadienu skaita neizlīdzināti dati). Apstrādes rūpniecībā izlaides sarukums nebija novērots kopš ekonomiskās krīzes, tomēr jāņem vērā, ka 2014. gadā situāciju pasliktināja Ukrainas un Krievijas konflikts un ar to saistītās problēmas attiecīgajos noieta tirgos, eiro zonas tautsaimniecības pārāk lēnā atveseļošanās, kā arī AS "Liepājas Metalurģs" darbības pārtraukšana 2013. gada vidū, kas turpināja negatīvi ietekmēt rūpniecību. 2014. gadā apstrādes rūpniecību balstīja iekšējais patēriņš – vāja ārējā pieprasījuma ietekmē apstrādes rūpniecības eksporta kritums bija lielāks nekā vietējā tirgū. Vietējā tirgū realizējamās apstrādes rūpniecības produkcijas apgrozījums faktiskajās cenās 2014. gadā saruka par 0.9% (pēc darbadienu skaita izlīdzināti dati). Vienlaikus eksportētās produkcijas apgrozījums samazinājās par 1.3%.

Tāpat kā iepriekšējā gadā metālu ražošana AS "Liepājas Metalurģs" darbības pārtraukšanas ietekmē, kā arī citu nozares uzņēmumu problēmu dēļ sniedza lielāko negatīvo devumu apstrādes rūpniecības gada pārmaiņās. Negatīvs bija arī iekārtu un ierīču remonta un uzstādīšanas, dzērienu ražošanas, kā arī tekstilizstrādājumu un apģērba ražošanas (lielākoties Krievijas tirgus problēmu dēļ) devums. Savukārt lielāko pozitīvo devumu apstrādes rūpniecības gada izaugsmē nodrošināja koksnes, koka un korķa izstrādājumu

ražošana un datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana. Lai gan Krievijas sankciju skartās pārtikas produktu ražošanas izlaide gadā kopumā pieauga, produkcijas izlaides indekss lielākoties piena produktu ražošanas krituma dēļ gada laikā bija ar lejupvērstu tendenci.

Mazumtirdzniecības apgrozījums 2014. gadā palielinājās par 3.6%, turklāt ar līdzīgu izaugsmes tempu gan pārtikai, gan nepārtikas precēm. Automobiļu pārdošanā arī bija vērojams tāds pats izaugsmes temps. Mēnešu dalījumā dinamika gan bija krasi atšķirīga, piemēram, eiro ieviešanas kontekstā un augot tēriņiem siltajās Lieldienu brīvdienās.

Lai gan kopumā dinamika bija augšupvērsta, iedzīvotāju piesardzība neļāva tirdzniecībai augt vēl straujākā tempā, turklāt mazāki, iespējams, bija arī tūristu tēriņi. Saruka luksusa preču pieprasījums, jo pirkspējas krituma dēļ Krievijas viesi mazāk iegādājās savu iecienīto zīmolu apģērbus, pulksteņus, juvelierizstrādājumus, investīciju zeltu un elektroniku. Citos tirdzniecības segmentos mazāku Krievijas viesu skaitu kompensēja tūristi no Vācijas, Apvienotās Karalistes, Igaunijas un Lietuvas, kas vēlējās baudīt Eiropas kultūras galvaspilsētas pasākumu programmu.

Transporta un uzglabāšanas nozares izaugsmes temps 2014. gadā bija straujāks nekā 2013. gadā. Latvijas ostās pārkrauto kravu apjoms pieauga par 5.2% (līdz 74.2 milj. tonnu; Rīgas un Liepājas ostā – kāpums, Ventspils ostā – kritums). Pārkrauto kravu apjoms auga, neraugoties uz ģeopolitisko nestabilitāti un ziņām par Krievijas vēlmi pārorientēt kravu plūsmas no citu Baltijas valstu ostām uz Krievijas ostām. Latvijas ostās 2014. gadā samazinājās pārkrauto ogļu apjoms (visvairāk – Ventspils ostā). Taču to ar uzviju kompensēja Rīgas ostā pārkrauto naftas produktu pieaugums. Lai gan AS "Liepājas Metalurgs" darbības apturēšanas dēļ mazinājās Liepājas ostā pārkrauto metālu kravu apjoms, labas Latvijas un Krievijas labības ražas ietekmē strauji palielinājās pārkrauto labības produktu apjoms. Pa dzelzceļu tika pārvadāti 57.0 milj. tonnu kravu (par 2.2% vairāk nekā 2013. gadā). Kravu pārvadājumu apjoma pieaugumu noteica lielāks importa un eksporta kravu apjoms. Pa dzelzceļu pārvadāto tranzīta kravu apjoms saruka. Savukārt ar autotransportu tika pārvadāti 62.2 milj. tonnu kravu (par 2.7% vairāk nekā 2013. gadā). Kopējā kravu apjoma pieaugumu galvenokārt noteica pārvadāto kravu apjoma kāpums starptautiskajos pārvadājumos (15.3%), bet iekšzemē veikto kravu pārvadājumu apjoms gandrīz nemainījās (pieaugums – 0.2%).

2014. gadā nefinanšu investīciju apjoms faktiskajās cenās salīdzinājumā ar 2013. gadu pieauga par 0.9%. Lielāko pozitīvo devumu nefinanšu investīciju izaugsmē nodrošināja apstrādes rūpniecība (2.3 procentu punktu devums kopējā nefinanšu investīciju izaugsmē; 21.2% nefinanšu investīciju gada pieaugums). Investīciju aktivitātes kāpumu apstrādes rūpniecībā galvenokārt noteica ES fondu līdzekļu pieejamība, noslēdzoties 2007.–2013. gada plānošanas periodam. Pozitīvs bija arī informācijas un komunikācijas pakalpojumu devums (attieciņi 1.5 procentu punkti un 35.7%), īpaši palielinoties nozīmīgāko mobilo telekomunikāciju uzņēmumu veiktajām investīcijām tīkla pārklājuma uzlabošanā. Investīciju apjoms auga arī vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā (1.5 procentu punkti un 29.7%) – to noteica mazumtirdzniecības apgrozījuma kāpums un pieprasījums pēc jaunām tirdzniecības telpām. Lielākais negatīvais devums kopējo nefinanšu investīciju izaugsmē bija elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozarei (2.6 procentu punkti un 19.4%), kurā iepriekšējos gados veiktas nozīmīgas investīcijas un pabeigti vairāki lieli projekti. Ievērojamu negatīvu devumu veidoja arī investīciju samazinājums valsts pārvaldē un aizsardzībā; obligātajā sociālajā apdrošināšanā (1.1 procentu punkts un 5.0%).

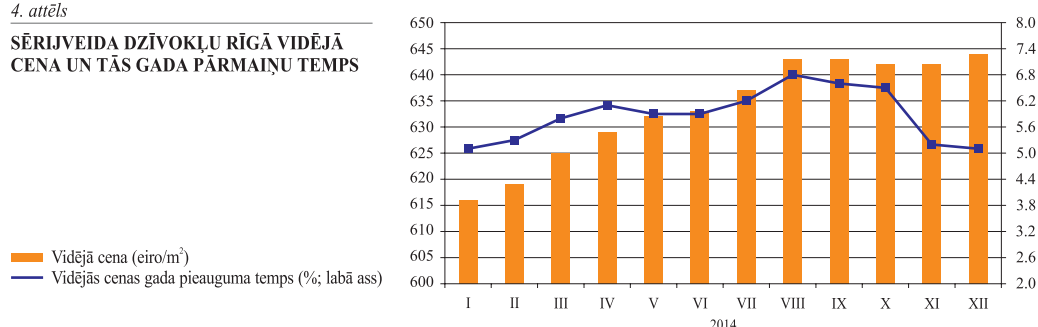
Nekustamā īpašuma tirgū 2014. gadā turpinājās mērens aktivitātes kāpums. Gadā kopumā reģistrēts par 1.1% vairāk pirkuma līgumu nekā 2013. gadā (darījumu skaita gada pieaugums Rīgā – 1.5%). Nekustamā īpašuma tirgū līdz augustam bija vērojams aktivitātes kāpums, taču līdz ar grozījumiem Imigrācijas likumā, kas stājās spēkā sep-

tembrī un paredzēja stingrākus nosacījumus termiņuzturēšanās atļauju izsniegšanai pret investīcijām nekustamajā īpašumā, aktivitāte ievērojami samazinājās. Nekustamā īpašuma darījumu skaits gada nogalē saruka gan valstī kopumā, gan Rīgā.

Jauno projektu cenu gada kāpumu galvenokārt veicināja nerezidentu lielais pieprasījums. Savukārt sērijveida dzīvokļu tirgū bija vērojamas mērenākas cenu pārmaiņas, gada laikā vidējai cenai palielinoties par 5.1%. Dzīvokļa iegādes vidējā cena 2014. gada beigās sasniedza 644 eiro/m² (sk. 4. att.).

4. attēls

SĒRIJVEIDA DZĪVOKĻU RĪGĀ VIDĒJĀ CENA UN TĀS GADA PĀRMAIŅU TEMPS

Avoti: SIA "Latvio", SIA "Ober Haus Real Estate Latvia" un SIA "Arco Real Estate" dati.

Īres tirgus 2014. gadā bija aktīvs, jo pieprasījumu pēc kvalitatīviem īres dzīvokļiem radīja gan studenti un ārvalstu uzņēmumu darbinieki, gan arī tie rezidenti, kuriem ir ierobežotas iespējas iegādāties mājokli. Tas veicināja adekvātu īres dzīvokļu piedāvājuma trūkumu Rīgā, tāpēc īres maksa turpināja palielināties.

DARBA TIRGUS

2014. gadā bezdarbs turpināja samazināties un atalgojums – pieaugt. Bezdarba cikliskā komponente joprojām bija tuva nullei. Bezdarba līmeņa pakāpenisks sarukums notika uz strukturālās komponentes rēķina, kas salīdzinājumā ar ES vidējo līmeni saglabājās augsta, un tās turpmāko samazinājumu noteiks uz atsevišķiem iedzīvotāju slāņiem un reģioniem vērstās politikas efektivitāte. Negatīvu demogrāfisko norišu (iedzīvotāju skaita un darbības vecuma iedzīvotāju īpatsvara sarukuma) un lēnāka tautsaimniecības izaugsmes tempa ietekmē kavējās nodarbinātības kāpums. Vidējās algas (par pilnas slodzes darbu) pirkstspēja 2014. gadā atgriezās pirmskrīzes līmenī, balstot privātā patēriņa pieaugumu vāja ārējā pieprasījuma apstākļos. Algas kāpums nedaudz pārsniedza darba ražīguma pieaugumu. Tomēr, ņemot vērā Latvijas samērā zemo atalgojuma īpatsvaru kopējā pievienotajā vērtībā salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju, kā arī noturīgus rentabilitātes rādītājus un pozitīvas norises Latvijas eksporta daļās citu valstu importā, pašlaik tas neaktualizē konkurētspējas problēmu.

Mēneša vidējā darba samaksa 2014. gadā pilna darba laika vienībās bija 765 eiro (gada kāpums – 6.8%). Atalgojums privātajā sektorā palielinājās nedaudz straujāk nekā sabiedriskajā sektorā. Darba ražīgums pieauga, gan rēķinot uz nostrādāto stundu, gan uz nodarbināto. Tādējādi vienības darbaspēka izmaksas mēreni palielinājās.

Metodoloģijas maiņas dēļ nodarbināto skaits 2014. gadā saskaņā ar CSP darbaspēka apsekojuma datiem un nacionālajiem kontiem nav tieši salīdzināms ar 2013. gada rādītāju (abi datu avoti uzrāda nodarbinātības kritumu). Tomēr lēnāks nodarbinātības kāpums vērojams arī saskaņā ar CSP uzņēmumu apsekojuma un Valsts ieņēmumu dienesta datiem.

Reģistrētā bezdarba līmenis gada laikā saruka par 1.0 procentu punktu, gada beigās sasniedzot 8.5% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita. Augstākais reģistrētā bezdarba līmenis joprojām bija vērojams Latgalē (17.8%) un zemākais – Rīgā (5.2%). 2014. gadā bezdarba reģionālo atšķirību izlīdzināšanās notika lēnāk nekā iepriekš.

Saskaņā ar CSP darbaspēka apsekojuma datiem darba meklētāji 2014. gada beigās veidoja 10.2% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita (samazinājums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu – 1.1 procentu punkts). Saglabājās krasas bezdarba atšķirības izglītības līmeņa dalījumā – iedzīvotājiem ar zemāku izglītību atrast darbu bija grūtāk. Piemēram, darba meklētāju īpatsvars augstāko izglītību ieguvušo vidū 2014. gada beigās bija vairākas reizes mazāks nekā starp pamatizglītību ieguvušajiem (attiecīgi 5.3% un 22.1%). Savukārt samērā liels jauniešu bezdarbs (17.8%) daļēji saistāms ar 15–24 gadu vecumgrupas zemo ekonomisko aktivitāti.

Brīvo darbvietu skaita pieaugums būtiski kavējās, un uzņēmēju nodarbinātības gaidas saskaņā ar EK aptaujas datiem saglabājas neitrālas, liecinot, ka tautsaimniecībā kopumā darbaspēka trūkums nav vērojams un tuvākajā laikā nav gaidāms. EK konjunktūras aptaujas dati liecina, ka to uzņēmēju īpatsvars, kuri norāda darbaspēka trūkumu kā būtisku uzņēmējdarbību kavējošu faktoru, ir stabili mērens, tādējādi nav gaidāms, ka strauji augs vienības darbaspēka izmaksas. Visbiežāk uz darbaspēka trūkumu joprojām norāda būvniecības uzņēmēji (14.0%), savukārt apstrādes rūpniecībā un pakalpojumu nozarē šis rādītājs 2014. gada beigās bija attiecīgi 10.2% un 4.4%.

ĀRĒJĀ TIRDZNIECĪBA, MAKSĀJUMU BALANCE UN ĀRĒJAIS PARĀDS

Neraugoties uz ietilgušo ģeopolitisko nestabilitāti austrumu kaimiņvalstīs un vājo pieprasījumu ārējā vidē, Latvijas preču ārējā tirdzniecībā saglabājās pozitīvs izaugsmes temps. 2014. gadā Latvijas preču ārējās tirdzniecības balance nedaudz uzlabojās – tās negatīvais saldo samazinājās līdz 9.7% no IKP. 2014. gadā preču eksports palielinājās par 2.1%, liecinot par Latvijas ražotāju konkurētspējas noturību arī samērā nelabvēlīgos apstākļos.

Kopumā 2014. gadā lielākais pozitīvais devums preču eksporta gada izaugsmē bija kokam un koka izstrādājumiem (1.5 procentu punkti), mehānismiem un mehāniskām ierīcēm, elektroiekārtām (1.2 procentu punkti), ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru ražojumiem (0.4 procentu punkti), pārtikas rūpniecības ražojumiem (0.3 procentu punkti), kā arī būvmateriāliem, optiskajām ierīcēm un aparatūrai un plastmasas izstrādājumiem. Uzņēmumu ieguldījums augstas pievienotās vērtības produktu izstrādē veicināja augsto tehnoloģiju ražojumu īpatsvara pieauguma turpināšanos Latvijas preču eksportā (saskaņā ar *Eurostat* datiem – no 7.7% no visa eksporta 2011. gadā līdz 10.7% 2014. gadā).

Saskaņā ar PTO datiem 2014. gadā Latvijas eksporta tirgus daļas pasaules importā turpināja palielināties. Latvijas uzņēmēji eksporta tirgus daļu pieaugumu spēja panākt, diversificējot savu produkciju un noieta tirgus, kā arī radot jaunus produktus. Eksports visvairāk pieauga galvenokārt uz tām ES valstīm, kuras nebija eiro zonas sastāvā, piemēram, Lietuvu, Apvienoto Karalisti, Zviedriju un Ungāriju. Krievijas 2014. gada 7. augustā ieviestais embargo daudzām ES ražotajām pārtikas precēm Latvijas preču eksporta kopējo dinamiku ietekmēja maz, galvenokārt skarot atsevišķas eksporta preču grupas (īpaši piena izstrādājumus). Kopējo eksporta izaugsmi vairāk kavēja Krievijas pieprasījuma kritums un Krievijas rubļa kursa samazināšanās, kā arī vājā ekonomiskā attīstība eiro zonas valstīs. Ņemot vērā Krievijas embargo, vairāki eksportētāji līdz 2014. gada beigām paspēja diversificēt eksporta tirgu. Uzņēmēji dažādās aptaujās un intervijās apliecināja, ka paredz vēl aktīvāk izvērst darbību ārvalstu tirgos, turklāt prognozējot arī preču eksporta apjoma pieaugumu. Tāpat kā līdz šim 2014. gadā Latvijas preču eksporta galvenās partnervalstis bija Lietuva (18.4%), Igaunija (11.8%), Krievija (10.7%), Vācija (6.9%) un Polija (6.5%). Latvijas preču eksporta struktūrā ES valstu īpatsvars pieauga no 71.0% 2013. gadā līdz 72.4% 2014. gadā, t.sk. eksports uz eiro zonas valstīm samazinājās līdz 30.4% (2013. gadā – 32.0%) no kopējā eksporta. Līdztekus ES valstīm eksportētāji arvien vairāk saskata lielu eksporta potenciālu jaunajās tirgus ekonomikas valstīs. 2014. gadā Latvijas eksporta tirgu papildināja vairākas eksotiskas valstis, piemēram, Madagaskara, Maroka, Libērija, Nigērija un Čada.

Preču importa apjoms 2014. gadā jau otro gadu pēc kārtas saglabājās gandrīz nemainīgs, salīdzinājumā ar 2013. gadu sarūkot par 0.4%. No vienas puses, importa kritums uzlaboja preču ārējās tirdzniecības bilanci. Preču importa samazināšanās liecina, ka sarukusi Latvijas atkarība no importa, jo arvien vairāk importētās preces tiek aizstātas ar Latvijā ražotām precēm. Zīmīgi, ka Krievijas sankciju dēļ valsts iedzīvotāji arvien biežāk izvēlas Latvijā ražotus produktus. No otras puses, importa kritums saistīts ar vājāku jaunu investīciju aktivitāti. 2014. gadā lielākais gada kritums preču importā bija minerālproduktiem (14.1%) un satiksmes līdzekļiem (5.3%). Preču importa galvenās partnervalstis bija Lietuva (17.7%), Vācija (11.2%), Polija (11.2%), Krievija (8.2%) un Igaunija (7.7%).

2014. gadā pozitīva preču tirdzniecības balance bija kokam un koka izstrādājumiem, lauksaimniecības produktiem un dažādiem izstrādājumiem. Vislielākais negatīvais saldo saglabājās minerālproduktiem, bet jau otro gadu pēc kārtas šīs preču grupas importa un eksporta starpība samazinājās. No galvenajām tirdzniecības partnervalstīm pozitīva ārējās tirdzniecības balance Latvijai bija ar Igauniju, Krieviju, Apvienoto Karalisti, Zviedriju un Dāniju.

2014. gadā tekošā konta deficīts palielinājās līdz 749.1 milj. eiro jeb 3.1% no IKP. Salīdzinājumā ar 2013. gadu lielāku tekošā konta deficītu noteica transporta pakalpojumu eksporta vērtības sarukums. To galvenokārt izraisīja transporta pakalpojumu cenu samazināšanās saistībā ar konkurences pastiprināšanos ar Krieviju saistīto ģeopolitisko apstākļu ietekmē. 2014. gadā nedaudz saruka arī ES fondu līdzekļu ieplūde un palielinājās iemaksas ES sadarbības institūcijās. Tekošā konta negatīvo saldo sedza ES fondu līdzekļi un ilgtermiņa kapitāls ārvalstu tiešo investīciju veidā. Kopumā gan tekošajā kontā, gan kapitāla kontā no ES fondiem Latvija 2014. gadā saņēma 1.0 mljrd. eiro jeb 4.4% no IKP.

Preču un pakalpojumu tirdzniecības balance 2014. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu uzlabojās, un tās deficīts bija 688.5 milj. eiro jeb 2.9% no IKP. Preču ārējās tirdzniecības balance nedaudz uzlabojās, preču eksportam augot straujāk nekā importam. Preču eksporta gada pieaugumu veicināja konkurētspēja ārvalstu tirgos un ražotāju spēja elastīgi pārorientēt eksportu uz citiem noieta tirgiem, tādējādi mazinot ģeopolitiskās spriedzes un embargo, ko Krievija noteikusi pārtikas precēm, ietekmi. Līdz ar preču eksporta gada kāpumu palielinājās arī preču ražošanā izmantoto izejvielu imports un ar kapitālpreču importu saistītā investīciju aktivitāte. 2014. gadā pakalpojumu saldo samazinājās, jo eksportēto transporta pakalpojumu peļņa saruka saistībā ar transporta pakalpojumu cenu samazināšanos augstās konkurences dēļ.

Kopumā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu sākotnējo ienākumu konta negatīvā balance palielinājās (līdz 192.4 milj. eiro jeb 0.8% no IKP), jo samazinājās lauksaimniecības nozarei paredzēto ES fondu līdzekļu ieplūde, kā arī nedaudz saruka no dažādiem ieguldījumiem ārvalstīs gūtie ienākumi.

Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu samazinājās arī otrreizējo ienākumu konta pozitīvais saldo (līdz 131.7 milj. eiro jeb 0.5% no IKP). To veicināja Latvijas iemaksas ES sadarbības institūcijās, t.sk. iemaksas ES budžetā. Otrreizējo ienākumu kontu 2014. gadā turpināja pozitīvi ietekmēt Eiropas Zivsaimniecības fonda līdzekļu un citu fondu līdzekļu ieplūdes, lai gan nedaudz mazākā apjomā nekā iepriekšējā gadā. Tas saistīts ar kopējo ES fondu procentuālā sadalījuma pa nozarēm pārmaiņām 2014. gadā, lielāku resursu daļu novirzot Eiropas Reģionālās attīstības fondam, un šīs ieplūdes tiek reģistrētas kapitāla kontā.

Latvijas maksājumu bilances kapitāla konta pozitīvais saldo 2014. gadā palielinājās līdz 718.5 milj. eiro jeb 3.0% no IKP. Pieaugumu veicināja no Eiropas Reģionālās attīstības fonda saņemtie līdzekļi, kas paredzēti publiskās infrastruktūras uzlabošanai un uzņēmējdarbības veicināšanai, un no Kohēzijas fonda saņemtie līdzekļi (kopā 720.9 milj. eiro jeb 3.0% no IKP), lai finansētu lielus infrastruktūras attīstības projektus vides aizsardzības un transporta jomā.

Maksājumu bilances finanšu konta negatīvais saldo bija 958.4 milj. eiro. Tā kāpumu salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu veicināja kredītiestāžu aktīvu pieaugums parāda vērtspapīru un noguldījumu veidā, kā arī Latvijas valdības emitēto obligāciju pārdošana starptautiskajos finanšu tirgos, kas ļāva pārfinansēt starptautisko aizņēmumu par zemākām procentu likmēm. Veiksmīga obligāciju emisija un iespēja aizņemties starptautiskajos finanšu tirgos par zemākām procentu likmēm deva iespēju papildu līdzekļus izmantot citām tautsaimniecības vajadzībām.

2014. gadā ārvalstu tiešo investīciju neto ieplūde Latvijā (355.2 milj. eiro) sasniedza 1.5% no IKP. Jau trešo gadu pēc kārtas ārvalstu tiešo investīciju neto plūsmas pieauguma temps saruka. 2014. gadā šādu dinamiku veicināja ģeopolitiskā situācija, kas negatīvi ietekmēja uzņēmēju noskaņojumu un mazināja vēlmi uzņemt papildu risku. Visvairāk investīciju ieplūda finanšu un apdrošināšanas darbībās un operācijās ar nekustamo īpašumu. Nozīmīgas investīcijas tika veiktas arī apstrādes rūpniecībā un tirdzniecībā. Investīcijas ieplūda galvenokārt no Zviedrijas, Nīderlandes, Kipras, Krievijas, Vācijas un Norvēģijas.

Pozitīvs aspekts saistībā ar Latvijas finanšu vidi bija vairāku starptautisko kredītreitingu aģentūru veiktā valsts kredītreitinga paaugstināšana, tādējādi stiprinot investoru interesi par Latvijas tautsaimniecību un uzticēšanos tai. 2014. gada maija beigās Latvijas kredītreitingu paaugstināja *Standard & Poor's*, savukārt jūnijā – *Moody's Investors Service* un *Fitch Ratings*. Tas liecina, ka Latvijas tautsaimniecībā riski ir veiksmīgi līdzsvaroti un atbildīga ekonomiskā virzība jāturpina arī nākotnē.

Latvijas neto ārējais parāds 2014. gada beigās bija 7.5 mljrd. eiro jeb 31.1% no IKP. Neto valdības parāds 2014. gada beigās sasniedza 7.4 mljrd. eiro (par 897.1 milj. eiro jeb 13.9% vairāk nekā iepriekšējā gada beigās). Eiroobligācijas veidoja 52% no kopējā parāda, EK aizdevums – 21%, bet Pasaules Bankas aizdevums – 4%. No kopējā parāda 73% bija eiro, 25% – ASV dolāros un 2% – citās valūtās.

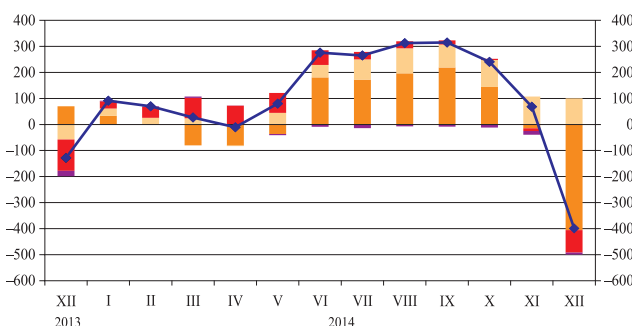
FISKĀLĀS NORISES

Valsts konsolidētajā kopbudžetā 2014. gadā saskaņā ar naudas plūsmas principu bija 399.0 milj. eiro deficīts (1.7% no IKP; sk. 5. att.), bet saskaņā ar uzkrāšanas principu (EKS 2010), pēc kura tiek vērtēta atbilstība Māstrihtas kritērijiem, budžeta deficīts bija 347.0 milj. eiro (1.4% no IKP).

5. attēls

VALSTS KONSOLIDĒTĀ KOPBUDŽETA UZKRĀTĀ BILANCE (milj. eiro; saskaņā ar naudas plūsmas principu)

- Ziedojumi, dāvinājumi un atvasinātās publiskās personas
- Pašvaldību konsolidētais budžets
- Valsts speciālais budžets
- Valsts pamatbudžets
- ◆ Valsts konsolidētā kopbudžeta balance

Avots: Valsts kase.

2014. gada budžeta bilanci negatīvi ietekmēja būtisks valsts pamatbudžeta deficīts (405.8 milj. eiro; 2013. gadā – pārpalikums 70.2 milj. eiro), ko daļēji veicināja uz valsts pamatbudžetu pārceltie sociālās apdrošināšanas budžeta izdevumi (piemaksa pie vecuma un invaliditātes pensijas), vienlaikus raisot valsts speciālā budžeta bilances pozitīvas pārmaiņas (no 57.9 milj. eiro deficīta 2013. gadā uz 100.4 milj. eiro pārpalikumu 2014. gadā). Arī pašvaldību konsolidētā budžeta balance salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu uzlabojās (deficīts – 86.0 milj. eiro; deficīts 2013. gadā – 119.9 milj. eiro).

Kopbudžeta izdevumi 2014. gadā auga straujāk nekā ieņēmumi (ieņēmumu kāpums – 1.9%, izdevumu pieaugums – 5.0%), nemainot 2013. gada tendenci, kad attiecīgais gada pārmaiņu temps ieņēmumiem bija 2.6%, bet izdevumiem – 4.5%. Nodokļu ieņēmumu kāpums (3.9%) bija labs rādītājs tautsaimniecības izaugsmes palēnināšanās kontekstā.

2014. gada nogalē Fiskālās disciplīnas padome publiskoja pirmo "Fiskālās disciplīnas uzraudzības ziņojumu". Tajā atzīts, ka likumprojektā "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2015., 2016. un 2017. gadam" un likumprojektā "Par valsts budžetu 2015. gadam" ievēroti Fiskālās disciplīnas likumā noteiktie fiskālie nosacījumi. Vienlaikus Fiskālās disciplīnas padome aicināja pievērsties nodokļu ieņēmumu palielināšanas iespējām.

Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 2014. gadā bija 8.5 mljrd. eiro jeb 35.5% no IKP, saglabājot lejupvērsto tendenci kopš 2012. gada, kad tika sasniegts pēdējo piecu gadu augstākais ieņēmumu līmenis (37.2% no IKP).

Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu pieauguma temps turpināja mazināties (2014. gadā – 155.4 milj. eiro jeb 1.9% kāpums salīdzinājumā ar 2.6% pieaugumu 2013. gadā un 12.9% kāpumu 2012. gadā). Ieņēmumu pieaugums joprojām pilnībā balstījās uz nodokļu ieņēmumu kāpumu (250.2 milj. eiro), tomēr, tautsaimniecības izaugsmes tempam turpinot palēnināties, pieauguma temps bija mazāks nekā 2013. gadā (attiecīgi 3.9% un 5.3%). Lai gan stājās spēkā atsevišķi nodokļu atvieglojumi, darbaspēka nodokļu ieņēmumos joprojām saglabājās pozitīvas tendences. To galvenokārt noteica mēneša vidējās darba samaksas kāpums (6.8%) un darba ņēmēju skaita pieaugums (0.7%). Tas veicināja patēriņa un mazumtirdzniecības kopējā apgrozījuma kāpumu (attiecīgi 3.2% un 3.0% nominālajā izteiksmē), kas savukārt nodrošināja PVN ieņēmumu pieaugumu (136.9 milj. eiro; 8.2%). PVN ieņēmumu kāpumu veicināja arī pārmaksāto PVN atmaksas samazinājums par 5.0% salīdzinājumā ar 2013. gadu. Nenodokļu ieņēmumi bija par 61.0 milj. eiro mazāki nekā iepriekšējā gadā, un to galvenokārt noteica mazāki ieņēmumi no valsts (pašvaldību) kapitāla izmantošanas un zemāki pārējie nenodokļu ieņēmumi. Arī ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumi 2014. gadā bija par 42.5 milj. eiro jeb 3.8% mazāki nekā 2013. gadā.

Valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2014. gadā bija 8.9 mljrd. eiro jeb 37.2% no IKP (gada pieaugums – 426.0 milj. eiro). Izdevumu kāpums bija krasāks nekā ieņēmumu pieaugums un straujāks nekā izdevumu kāpums 2013. gadā (attiecīgi 5.0% un 4.5%). Izdevumu pieaugumu galvenokārt noteica subsīdiju un dotāciju izdevumu kāpums (227.4 milj. eiro jeb 13.3%), kas lielākoties skaidrojams ar ES fondu līdzekļu plašāku izmantošanu. Turpināja palielināties arī atalgojuma izdevumi (par 74.5 milj. eiro jeb 5.5%), un to galvenokārt noteica minimālās algas pieaugums un lielāki izdevumi pedagogu algām. Salīdzinājumā ar 2013. gadu palielinājās procentu izdevumi (par 21.5 milj. eiro jeb 6.5%), pieaugot pašvaldību procentu maksājumiem par atvasinātajiem finanšu instrumentiem.

Valdības kopējais parāds kopš 2013. gada beigām pieauga par 924.0 milj. eiro un 2014. gada beigās saskaņā ar naudas plūsmas principu bija 9.1 mljrd. eiro jeb 37.8% no IKP, bet saskaņā ar EKS 2010 metodoloģiju tas bija 9.6 mljrd. eiro jeb 40.0% no IKP. Kāpums skaidrojams ar veiksmīgi emitētām 10 gadu obligācijām 2 mljrd. eiro kopapjomā (ar vēsturiski zemākajām Latvijas starptautisko vērtspapīru peļņas likmēm). Vienlaikus 2014. gadā tika veikta valdības parāda atmaksa EK 1 mljrd. eiro apjomā un dzēstas obligācijas 400 milj. eiro apjomā. 2014. gadā papildu resursu piesaiste tika veikta, plānojot arī aizdevuma atmaksu EK 2015. gada janvārī. Palielinoša ietekme uz valdības parāda apjomu bija arī ASV dolāra kursa pārmaiņām attiecībā pret eiro.

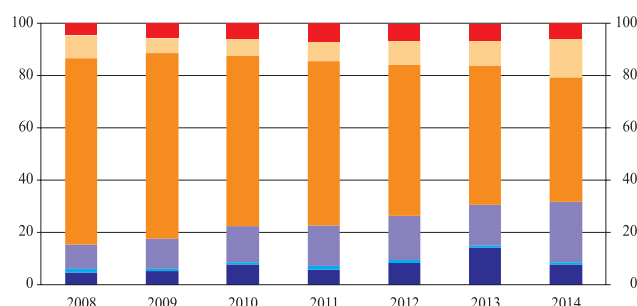
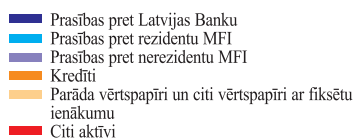
KREDĪTIESTĀŽU ATTĪSTĪBA

Latvijas Republikā 2014. gada beigās bija reģistrētas 26 kredītiestādes (t.sk. 9¹ ārvalstu kredītiestāžu filiāles), 32 krājaizdevu sabiedrības (gada laikā darbību pārtrauca 3 krājaizdevu sabiedrības) un 2 naudas tirgus fondi. Sākot ar 2014. gada 1. janvāri, pēc pašu kredītiestāžu iesniegtajiem pieteikumiem tika anulētas izsniegtās licences kredītiestādes darbībai AS "UniCredit Bank" (grupas stratēģijas pārmaiņu rezultātā pamet Baltijas tirgu) un VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" (plānotā pārveidošana par Latvijas Attīstības finanšu institūciju). Valsts daļa kredītiestāžu apmaksātajā pamatkapitālā 2014. gada beigās bija 7.2%.

2014. gadā Latvijas tautsaimniecībā turpinājās izaugsme, un kredītiestāžu aktīvi jau otro gadu pēc kārtas pieauga (par 5.6%; 2013. gadā – par 1.4%; kredītiestāžu aktīvu struktūru sk. 6. att.). Tomēr joprojām saglabājās zema kredītešanas aktivitāte, tāpēc kredītiestāžu rezidentu un nerezidentu ne-MFI izsniegto kredītu atlikums turpināja samazināties (par 6.1%; 2013. gadā – par 6.5%). Sarūkot kredītportfelim, kredītiestāžu pasīvos turpināja samazināties nerezidentu MFI finansējums (par 22.9%; 2013. gadā – par 24.7%), gada beigās veidojot 10.5% no kopējiem kredītiestāžu aktīviem (t.sk. mātesbanku finansējums – 10.2%; sk. 7. att.). Savukārt rezidentu noguldījumu atlikums palielinājās par 4.3%, bet nerezidentu noguldījumu atlikums – par 24.3%. Nerezidentu noguldījumu atlikuma kāpumu būtiski ietekmēja ASV dolāra kursa palielināšanās, jo lielākā daļa nerezidentu noguldījumu tiek veikta ASV dolāros.

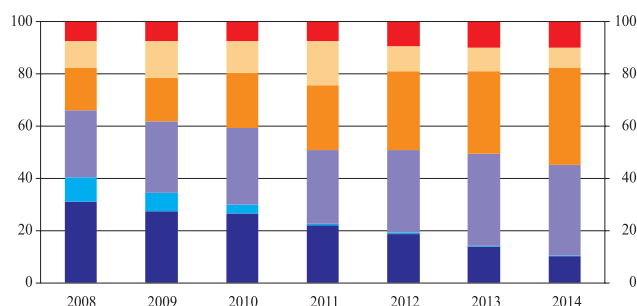
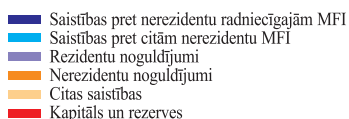
6. attēls

KREDĪTIESTĀŽU AKTĪVU STRUKTŪRA (%)

7. attēls

KREDĪTIESTĀŽU PASĪVU STRUKTŪRA (%)

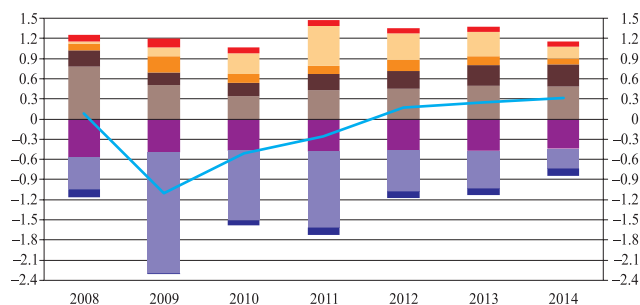
Banku likvīdo aktīvu attiecība pret aktīviem turpināja augt un 2014. gada beigās atradās tuvu vēsturiski augstākajam līmenim (2014. gada beigās – 39.9%). Tautsaimniecībai turpinot attīstīties, kredītiestāžu kredītportfeļa kvalitāte uzlabojās, un 2014. gada beigās kredītu ar maksājumu kavējumu ilgāku par 90 dienām īpatsvars kopējā kredītiestāžu kredītportfelī saruka līdz 6.9%. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu kvalitāte turpināja uzlaboties.

2014. gadā lielākā daļa Latvijas kredītiestāžu darbojās ar peļņu, kopumā nopelnot 311.4 milj. eiro (iepriekšējā gadā – 246.2 milj. eiro; sk. 8. att.). Kredītiestāžu finanslīdzekļu

¹ Juridiski ārvalstu kredītiestāžu filiāļu skaits bija 10, jo 2014. gadā reģistrēta Zviedrijas *Nordea Bank AB* filiāle, kas turpmāk pārstāvēs *Nordea* Grupu Latvijā – pārejas periodā Latvijā reģistrēta gan *Nordea* Grupas Somijas, gan Zviedrijas filiāle.

KREDĪTIESTĀŽU IENĀKUMU, IZDEVUMU UN DARBĪBAS REZULTĀTU DINAMIKA (mljrd. eiro)

Tīrie procentu ienākumi
 Tīrie komisijas naudas ienākumi
 Ienākumi no finanšu instrumentu tirdzniecības un pārvērtēšanas
 Uzkrājumu samazināšanas ienākumi
 Pārējie ienākumi
 Administratīvie izdevumi
 Izdevumi uzkrājumiem
 Pārējie izdevumi
 Pārskata gada nesadalītā peļņa vai zaudējumi

darbības peļņa 2014. gadā (916.4 milj. eiro) bija par 3.1% mazāka nekā iepriekšējā gadā. Tīrie procentu ienākumi – apjoma ziņā arvien nozīmīgākais finansiālās darbības peļņas postenis – samazinājās par 2.0% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu un veidoja nedaudz vairāk par pusi no finansiālās darbības peļņas. Tīrie komisijas naudas ienākumi (otrs nozīmīgākais ienākumu postenis) turpināja palielināties (par 8.3%; 2013. gadā – par 13.6%), saglabājot aptuveni 30% īpatsvaru finansiālās darbības peļņā. Kredītiestāžu administratīvie izdevumi salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu nedaudz samazinājās (par 6.8%).

Kredītiestāžu kopējais kapitāla rādītājs turpināja uzlaboties un gada beigās sasniedza 20.9% (minimālā prasība ir 8%), bet pirmā līmeņa pamata kapitāla rādītājs bija 18.1%. Gada laikā pirmā līmeņa pamata kapitālu palielināja deviņas kredītiestādes kopumā par 140.0 milj. eiro.

NAUDAS PIEDĀVĀJUMS

Monetāro rādītāju attīstība 2014. gadā (sk. 1. pielikumu) atspoguļoja strukturālās pārmaiņas saistībā ar Latvijas pievienošanos eiro zonai, mēreno tautsaimniecības izaugsmi un arī joprojām augsto likviditātes pārpalikumu kredītiestādēs.

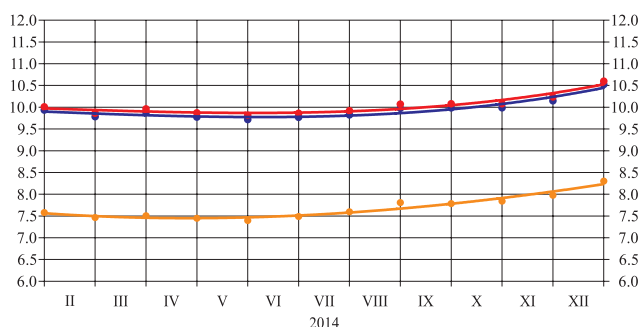
Ārējo risku noteiktā piesardzība un vēlēšanās mazināt riskus no aktīvākas kredītu izsniegšanas un aizņemšanās atturēja gan kredītiestādes, gan aizņēmējus. Kreditēšanu kavēja arī gaidāmās pārmaiņas maksātspējas tiesiskā regulējuma jomā. Samazinoties arī obligāto rezervju normai, kredītiestādes brīvos līdzekļus gada pirmajos mēnešos galvenokārt glabāja noguldījumos Latvijas Bankā, bet pēc ECB jūnija lēmuma par negatīvu procentu likmju noteikšanu noguldījumiem eiro zonas valstu centrālajās bankās tie pārsvarā tika izvietoti ārvalstu kredītiestādēs, kā arī valdību un privāto komercsabiedrību parāda vērtspapīros. Tādējādi kredītiestāžu aktīvu struktūra mainījās, bet iekšzemes kredītu atlikums turpināja sarukt. Noguldījumu atlikuma kāpums gada laikā bija diezgan mērens un lielākoties koncentrējās mājāsaimniecību sektorā, kur jau 2. ceturksnī tika pārsniegts 2013. gada nogalē sasniegtais ar pāreju uz eiro saistītais augstais noguldījumu atlikuma līmenis. Savukārt nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikums jau kopš gada sākuma saglabājās zem šā līmeņa. Noguldījumi turpināja koncentrēties likvīdākajā – noguldījumu uz nakti – segmentā, atspoguļojot rekordzemo noguldījumu procentu likmju līmeni, kas nestimulēja tautsaimniecības dalībniekus veikt ilgāka termiņa uzkrājumus. Skaidrās naudas pieprasījuma dinamiku raksturoja pakāpeniska pieprasījuma samazināšanās, tam sezonālu faktoru ietekmē augot vien decembrī. Tādējādi eiro ieviešana, kā arī stabilitāte finanšu sektorā un tautsaimniecībā kopumā stimulēja skaidrās naudas nonākšanu atpakaļ kredītiestādēs.

Pēc eiro ieviešanas naudas rādītāju kopums Latvijā tiek skatīts divos aspektos. Pirmkārt, tas ir Latvijas devums eiro zonas naudas rādītājos (sk. 9. att.). To aprēķinot, tiek ņemts vērā eiro zonas rezidentūras princips, t.i., Latvijas devumā iekļaujas arī citu eiro zonas valstu rezidentu noguldījumi Latvijas MFI. Savukārt, aplūkojot iekšzemes noguldījumu un kredītu atlikumu dinamiku, tiek izmantoti dati tikai par Latvijas rezidentu atbilstošajiem darījumiem.

9. attēls

LATVIJAS DEVUMS EIRO ZONAS NAUDAS
PIEDĀVĀJUMĀ
(mljrd. eiro)

— Noguldījumi uz nakti (M1 sastāvdaļa)
— M2
— M3

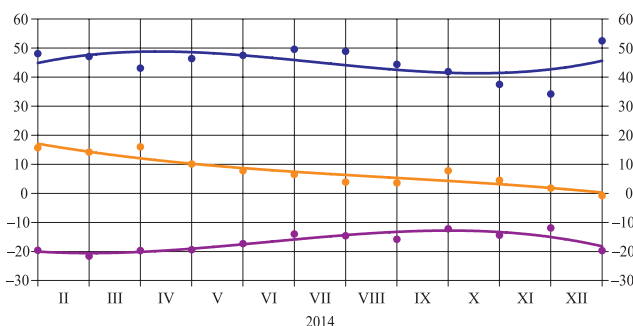

Noguldījumu uz nakti (Latvijas devums eiro zonas M1) atlikums 2014. gadā samazinājās par 0.8%, un to lielākoties noteica augstais bāzes līmenis (ar eiro ieviešanu saistītais pieprasījuma noguldījumu lēcienš 2013. gada decembrī). Vēl straujāk – par 2.0% – saruka Latvijas devums eiro zonas naudas piedāvājuma rādītājā M2. Tas saistīts ar būtisko noguldījumu ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem atlikuma samazināšanos (par 19.7%), ko nespēja atsvērt krasais apjomā mazāko noguldījumu ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem atlikuma pieaugums (52.5%; sk. 10. att.). Savukārt eiro zonā kopumā 2014. gadā noguldījumu uz nakti atlikums palielinājās par 8.1% un M2 – par 3.5%, noguldījumu ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu atlikums gada laikā nemainījās, bet noguldījumu ar noteikto termiņu atlikums samazinājās par 5.8%. Latvijas devumā eiro zonas plašās naudas rādītājā M3 ietverto papildu komponentu apjoms bija neliels – MFI emitēto parāda vērtspapīru ar termiņu līdz 2 gadiem (ieskaitot) atlikums 2014. gada beigās bija 36.8 milj. eiro un naudas tirgus fondu akciju un daļu apjoms – 40.6 milj. eiro.

10. attēls

LATVIJAS DEVUMA EIRO ZONAS
NAUDAS PIEDĀVĀJUMĀ SASTĀVDAĻAS
(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada
atbilstošo periodu; %)

— Noguldījumi uz nakti
— Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem
(ieskaitot)
— Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par
izņemšanu līdz 3 mēnešiem (ieskaitot)

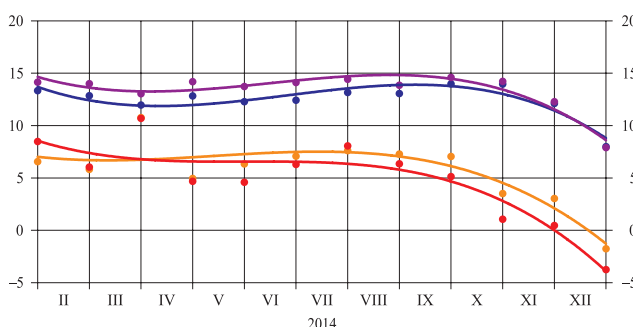

Rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību noguldījumu atlikums 2014. gadā palielinājās par 3.4% (2013. gadā – par 13.2%). Lielāko gada daļu (februārī, aprīlī un jūnijā–decembrī) bija vērojams mājsaimniecību noguldījumu atlikuma kāpums, ko atsevišķos mēnešos papildināja arī finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikuma pieaugums. Mājsaimniecību noguldījumu atlikums kredītiestādēs 2014. gadā palielinājās par 8.0% (sk. 11. att.), savukārt finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikums samazinājās par 1.8%. Mājsaimniecību noguldījumu atlikuma dinamika atspoguļoja skaidrās naudas aizvietošanas ietekmi, ienākumu pieaugumu

11. attēls

REZIDENTU FINANŠU IESTĀŽU,
NEFINANŠU SABIEDRĪBU UN
MĀJSAIMNIECĪBU NOGULDĪJUMU
ATLIKUMA GADA PĀRMAIŅU TEMPS
(%)

— Finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību veiktie
noguldījumi kopā
— Mājsaimniecību veiktie noguldījumi kopā
— Finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību eiro
veiktie noguldījumi
— Mājsaimniecību eiro veiktie noguldījumi

un piesardzību tēriņos, savukārt finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikuma pārmaiņas – eiro ieviešanas bāzes efektu, tautsaimniecības izaugsmes palēnināšanos un spriedzi ārējos tirgos. Tādējādi mājsaimniecību noguldījumu atlikuma īpatsvars noguldījumu kopapjomā palielinājās līdz 54.9% (2013. gada beigās – 52.6%). Mājsaimniecību noguldījumu atlikuma īpatsvars termiņnoguldījumos un noguldījumos ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu bija 68.1% (2013. gada beigās – 62.7%) un uz nakti veiktajos noguldījumos – 50.2% (attiecīgi 48.6%).

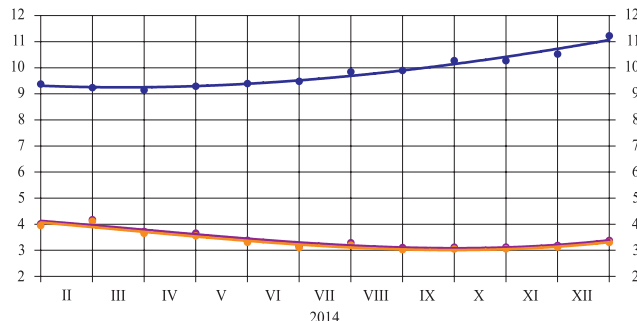
Rezidentu noguldījumu valūtu struktūra 2014. gadā gandrīz nemainījās, un to raksturoja eiro veikto noguldījumu atlikuma dominance – to īpatsvars sasniedza aptuveni 90% no noguldījumu kopapjoma, savukārt 6% noguldījumu veikti ASV dolāros, bet nepilna procenta apmērā no kopapjoma – Lielbritānijas sterliņu mārciņās un Šveices frankos. Absolūtā izteiksmē gada laikā pieauga gan eiro, gan pārējās valūtās veikto noguldījumu atlikums.

Nerezidentu resursu piesaistē 2014. gadā pastiprinājās iepriekšējo gadu tendence – nerezidentu nebankas noguldījumu atlikumu Latvijas kredītiestādēs palielināja daudz straujāk nekā iepriekšējā gadā (2014. gadā nerezidentu noguldījumu atlikums pieauga par 24.3%, 2013. gadā – par 10.4%). Lai gan daļēji šo kāpumu noteica ASV dolāra kursa attiecībā pret eiro pieaugums, tas vienlaikus liecināja par uzticēšanos Latvijas finanšu sektora stabilitātei. Savukārt no ārvalstu saistītajām MFI piesaistīto resursu apjoms mazinājās joprojām zemās kreditēšanas aktivitātes dēļ (2014. gadā – par 20.9%; 2013. gadā – par 21.0%), tomēr sarukums bija vērojams tikai 1. pusgadā, bet 2. pusgadā šo saistību līmenis stabilizējās (sk. 12. att.).

12. attēls

LATVIJAS MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) ĀRZEMJU SAISTĪBU GALVENŠĀS SASTĀVDAĻAS
(perioda beigās; mljrd. eiro)

— Saistības pret ārvalstu MFI
— t.sk. pret saistītajām MFI
— Nerezidentu ne-MFI noguldījumi

MFI (izņemot Latvijas Banku) bilances ārzemju aktīvu palielinājums bija īpaši straujš (47.5%). To lielākoties noteica negatīvo procentu likmju noteikšana noguldījumiem centrālajā bankā un obligāto rezervju normas samazināšana. Kredītiestādēm pārvietojot brīvos resursus uz ārvalstīm, par 56.8% pieauga prasības pret ārvalstu MFI, par 98.9% – ārvalstu valdības un par 91.6% – ne-MFI privātā sektora vērtspapīru portfelis, vienlaikus par 3.8% palielinoties arī kredītiem ārvalstu ne-MFI. Tādējādi MFI (izņemot Latvijas Banku) tīro ārējo aktīvu negatīvais apjoms 2014. gada beigās bija par 2.7 mljrd. eiro mazāks nekā 2013. gada beigās.

No atbilstošajiem bilances posteņiem samazinoša ietekme uz monetārajiem rādītājiem joprojām bija MFI privātajam sektoram izsniegto kredītu atlikuma kritumam, rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikumam samazinoties par 7.1% (2013. gadā – par 6.4%). Palielinājās mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma kritums (līdz 7.1%; 2013. gadā – 8.2%), bet otro gadu pēc kārtas pieauga nebanku finanšu iestādēm izsniegto aizdevumu atlikums (2014. gadā – par 32.1%; finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma pārmaiņas sk. 13. att.). Savukārt straujāku kopējo sarukumu noteica nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu atlikuma samazināšanās (par 9.6%; 2013. gadā – par 5.6%), ko gan zināmā mērā noteica kredītiestāžu sektora strukturālo pārmaiņu ietekme janvārī. Kredītportfelim sarūkot, bet IKP turpinot augt, joprojām mazinājās iekšzemes

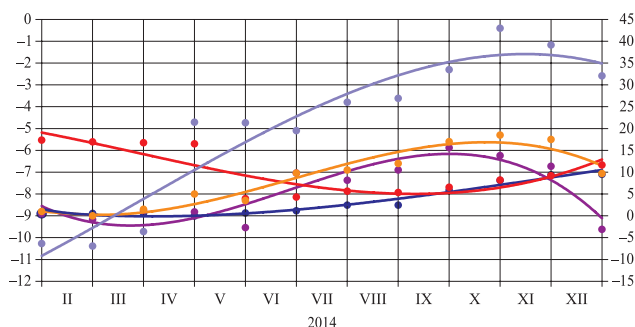
kredītu atlikuma attiecība pret IKP (no 65.6% 2012. gadā līdz 58.3% 2013. gadā un 52.2% 2014. gadā; sk. 14. att.). Kredītportfeļa sarukumu daļēji noteica zaudēto kredītu norakstīšana, tomēr arī kredītu tirgū kopumā aktīva kreditēšana joprojām neatsākās, situāciju ietekmējot gan piedāvājuma, gan pieprasījuma puses faktoriem.

13. attēls

**REZIDENTU FINANŠU IESTĀDĒM,
NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN
MĀJSAIMNIECĪBĀM IZSNIEGTO
KREDĪTU ATLIKUMA GADA PĀRMAIŅU
TEMPS**

(%)

- Nefinanšu sabiedrībām izsniegtie kredīti
- Mājsaimniecībām izsniegtie kredīti
- t.sk. kredīti mājokļa iegādei
- Finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti kopā
- Finanšu iestādēm izsniegtie kredīti (labā ass)

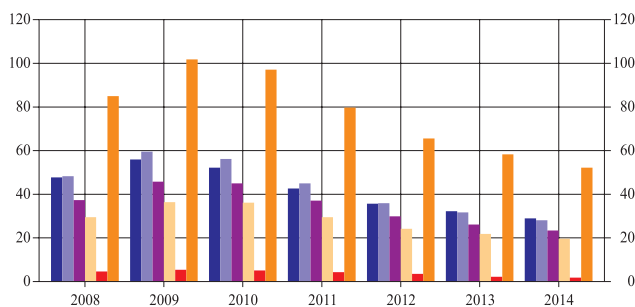

14. attēls

**REZIDENTIEM IZSNIEGTO KREDĪTU
ATTIECĪBA PRET IKP**

(%)

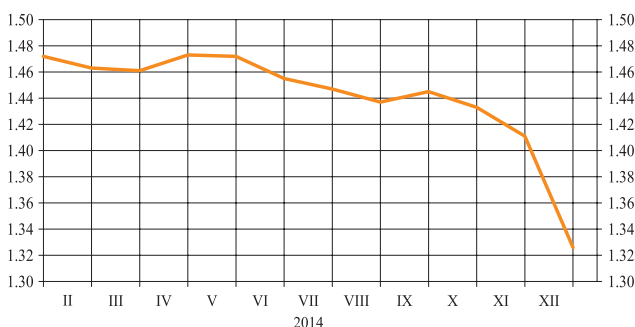
- Kredīti finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām
- Hipotēku kredīts
- Kredīti mājsaimniecībām
- Kredīti mājokļa iegādei
- Patēriņa kredīts
- Kredīti kopā

Kredītu atlikumam turpinot samazināties, rezidentiem izsniegto kredītu atlikuma īpatsvars MFI (izņemot Latvijas Banku) kopsavilkuma bilances aktīvos 2014. gada beigās saruka līdz 40.7% (2013. gada beigās – 46.3%). Finanšu sektora stabilitāti stiprināja kredītu un noguldījumu atlikuma attiecības mazināšanās – ar rezidentu noguldījumiem 2014. gada beigās bija segti 75.4% izsniegto kredītu (2013. gada beigās – 67.7%; kredītu un noguldījumu atlikumu attiecību sk. 15. att.).

15. attēls

**REZIDENTU KREDĪTU ATLIKUMU UN
NOGULDĪJUMU ATLIKUMU ATTIECĪBA**

Turpinājās kredītu ar maksājumu kavējumu īpatsvara samazināšanās (kavējums ilgāks par 90 dienām 2014. gada beigās bija 6.9% izsniegto kredītu; 2013. gada beigās – 8.3%).

Kreditēšanas sarukums 2014. gadā bija vērojams vairākumā tautsaimniecības nozaru, kredītieguldījumiem augot vien atsevišķās apstrādes rūpniecības apakšnozarēs – gatavo metālizstrādājumu ražošanā (par 19.6%), ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošanā (par 5.7%) un apģērbu ražošanā (par 2.3%), pasta un kurjeru darbībā (2.8 reizes), uzglabāšanā (par 14.8%), kā arī atsevišķās finanšu un apdrošināšanas darbību apakšnozarēs un citu pakalpojumu nozarē. Savukārt krass kredītportfeļa sarukums bija vērojams enerģētikā (22.2%), mazumtirdzniecībā (21.7%), augkopībā un lopkopībā (17.7%), koksnes un koka izstrādājumu ražošanā (16.5%), sauszemes transportā (16.1%), vairumtirdzniecībā

(15.9%), būvniecībā (8.2%) un operācijās ar nekustamo īpašumu (6.4%). Kredītu atlikumam pakāpeniski samazinoties gandrīz visās nozīmīgākajās tautsaimniecības nozarēs, kredītportfeļa nozaru struktūra 2014. gadā būtiski nemainījās. Gada beigās joprojām lielākā kopējā uzņēmējdarbībai izsniegto kredītu atlikuma daļa bija ieguldīta operācijās ar nekustamo īpašumu (31.2%; 2013. gada beigās – 31.3%), apstrādes rūpniecībā (13.3%; 2013. gada beigās – 13.0%), finanšu un apdrošināšanas darbībās (9.9%; 2013. gada beigās – 7.5%), tirdzniecībā (9.7%; 2013. gada beigās – 10.8%), transportā un uzglabāšanā (8.0%; 2013. gada beigās – 7.0%), kā arī lauksaimniecībā un mežsaimniecībā (6.1%; 2013. gada beigās – 6.6%).

Nozīmīgi gada laikā samazinājās patēriņa kredīta atlikums māsaimniecībām (par 18.4%; galvenokārt atsevišķu kredītiestāžu veiktās pārklasifikācijas dēļ), kā arī uzņēmumiem izsniegto hipotēku kredītu atlikums (par 11.2%). Mērenāks bija komerckredītu atlikuma, māsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto kredītu atlikuma un industriālā kredīta atlikuma sarukums (attiecīgi 8.9%, 6.7% un 6.0%). Mājokļa iegādei decembra beigās bija izsniegti 4.7 mljrd. eiro jeb 84.0% no visiem māsaimniecībām izsniegtajiem kredītiem (par 0.3 mljrd. eiro mazāk nekā 2013. gada beigās). Māsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto kredītu atlikums 2014. gada beigās bija 37.6%, komerckredītu atlikums – 17.5% un industriālā kredīta atlikums – 17.2% no kredītu kopējā atlikuma (2013. gada beigās – attiecīgi 37.4%, 17.9% un 16.9%).

Pēc eiro ieviešanas saglabājās eiro izsniegto kredītu atlikuma absolūtā dominance kopējā kredītportfelī. 2013. gada beigās latos izsniegto kredītu atlikums bija 13.2% un eiro izsniegto kredītu atlikums – 81.9% no visiem kredītiem, savukārt 2014. gada beigās eiro izsniegto kredītu īpatsvars bija 95.2%. 2014. gadā nedaudz saruka ārvalstu valūtās izsniegto kredītu atlikums (par 9.7%), bet to īpatsvars bija tikai 4.8% no visiem kredītiem (46.9% no šiem kredītiem bija izsniegti ASV dolāros, 27.6% – Zviedrijas kronās, 14.7% – Šveices frankos un 10.5% – Lielbritānijas sterliņu mārciņās).

Latvijas devums eiro zonas naudas bāzē gada beigās sezonālu faktoru ietekmē bija rekordliels (6.4 mljrd. eiro), un tā lielāko daļu veidoja Latvijas Bankas proporcionālā daļa kopējā Eurosistēmas emitēto banknošu apjomā (3.8 mljrd. eiro), kā arī kredītiestāžu pieprasījuma noguldījumu konti (ietverot obligāto rezervju sistēmu; 2.1 mljrd. eiro). Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi (ārpus eiro zonas) pieauga par 44.8 milj. eiro jeb 1.6% un 2014. gada beigās bija 2.8 mljrd. eiro.

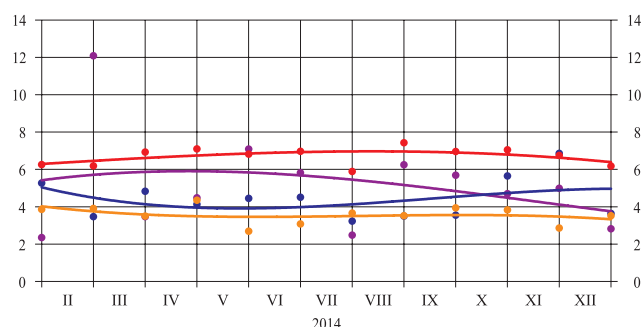
KREDĪTU UN NOGULDĪJUMU PROCENTU LIKMES

MFI kredītu un noguldījumu procentu likmes Latvijā 2014. gadā būtiski nemainījās: eiro naudas tirgus procentu likmju kritums bija mērens, un virs naudas tirgus indeksa pievienotās kredīta procentu likmes daļas samazināšanos kavēja kredītriska pieaugums sakarā ar Krievijas un Ukrainas konfliktu, sankciju noteikšanu un Krievijas rubļa kursa kritumu, kā arī veiktajiem grozījumiem Maksātspējas likumā. Papildus tam dažos kredītu sektoros kredītiestāžu motivāciju samazināt virs naudas tirgus indeksa pievienoto kredīta procentu likmes daļu mazināja arī neliela kredītiestāžu konkurence. Turpretī tajos kredītiestāžu segmentos, kur kredītiestādes bija pārliecīgākas par sadarbības partneru kredītspēju, piemēram, liela apjoma nefinanšu sabiedrību kredītu sektorā, kredītu procentu likmes saruka straujāk, atsevišķos mēnešos sasniedzot pat rekordzemas vērtības (sk. 16. att.). Nepastāvēt grūtībām kredītiestāžu finanšu resursu piesaistē, naudas tirgus procentu likmju kritums samērā ātri atspoguļojās kredītiestāžu īstermiņa termiņnoguldījumu procentu likmēs. Vienlaikus zemu procentu likmju apstākļos māsaimniecības aktīvāk izmantoja iespēju gūt lielākus procentu ienākumus, vairāk uzkrājumu izvietojot ilgāka termiņa noguldījumos. Tāpat kā iepriekš, arī 2014. gadā kredītiestādes nozīmīgāko gada svētku laikā māsaimniecībām piedāvāja nedaudz izdevīgākus termiņnoguldījumu nosacījumus.

16. attēls

**REZIDENTU NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM
UN MĀJSAIMNIECĪBĀM NO JAUNA
IZSNIEGTO KREDĪTU VIDĒJĀS SVĒRTĀS
PROCENTU LIKMES**
(%)

- Nefinanšu sabiedrībām eiro izsniegtie kredīti
- Mājsaimniecībām eiro izsniegtie kredīti
- Nefinanšu sabiedrībām ārvalstu valūtā izsniegtie kredīti
- Mājsaimniecībām ārvalstu valūtā izsniegtie kredīti

Kredītiestādes jaunus kredītus galvenokārt izsniedza lielām nefinanšu sabiedrībām ar labu kredītvēsturi, un eiro naudas tirgus indeksa samazinājums atspoguļojās zemākās procentu likmēs nefinanšu sabiedrībām no jauna eiro izsniegtajiem kredītiem ar apjomu lielāku par 1 milj. eiro (2013. gadā – vidēji 3.6%; 2014. gadā – 3.3%). Turpretī nefinanšu sabiedrībām eiro no jauna izsniegto kredītu ar apjomu līdz 1 milj. eiro, kas parasti tiek uzskatīti par riskantākiem kredītiem, procentu likmes pieauga (2013. gadā – vidēji 4.3%; 2014. gadā – 4.6%), lai gan eiro naudas tirgus procentu likmes samazinājās. Atsevišķām nozarēm un nefinanšu sabiedrībām, kuru darbības rezultātus vairāk skar ģeopolitiskā situācija austrumu kaimiņvalstīs, pieauga kredītrisks, kas augšupvērsti ietekmēja arī tām piedāvāto virs naudas tirgus indeksa pievienoto kredīta procentu likmes daļu.

Saglabājoties vājam kredītu pieprasījumam un stingriem kredītu nosacījumiem, mājsaimniecībām mājokļa iegādei eiro no jauna izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme arī 2014. gadā svārstījās 3.1–3.5% robežās. Jaunu kredītu izsniegšanu mājsaimniecībām mājokļa iegādei un straujāku procentu likmju kritumu kavēja kredītiestāžu bažas par t.s. nolikto atslēgu principa ieviešanu, Latvijas Republikas Saeimai pieņemot grozījumus Maksātnespējas likumā. Kredītiestādes mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegtajiem kredītiem 2014. gada pēdējos mēnešos padarīja stingrākus kredītu standartus, piemēram, nodrošinājuma prasības un aizdevuma summas un nodrošinājuma vērtības attiecības nosacījumus. Euro naudas tirgus procentu likmes kritums ietekmēja mājsaimniecībām eiro no jauna izsniegto kredītu mainīgās procentu likmes un procentu likmes ar darbības sākotnējo periodu līdz 1 gadam, kam tomēr bija vāja tendence samazināties (2013. gadā – vidēji 3.2%; 2014. gadā – 3.1%). Savukārt mājsaimniecībām mājokļa iegādei no jauna izsniegtajiem kredītiem procentu likmes ar darbības sākotnējo periodu ilgāku par 1 gadu, neraugoties uz tirgus dalībnieku gaidām par ilgstoši zemām eiro naudas tirgus procentu likmēm, kļuva krietni augstākas un svārstīgākas par mainīgajām procentu likmēm. Atšķirības procentu likmju līmeņos un svārstīgumā izskaidro, kāpēc mājsaimniecības mājokļa iegādei galvenokārt izvēlējās aizdevumus ar mainīgo procentu likmi vai ar procentu likmi ar īsu darbības sākotnējo periodu. Mājsaimniecībām mājokļa iegādei no jauna izsniegto kredītu efektīvā gada izmaksu procentu likme, kurā tiek ietvertas izmaksas, kas saistītas ar kredīta pieteikuma izskatīšanu, kredīta administrēšanu u.tml. maksājumiem, bija tuvu attiecīgajai nolīgtajai gada procentu likmei (2013. gadā – vidēji 3.5%; 2014. gadā – 3.4%), kas apliecina, ka minētie papildu maksājumi salīdzinājumā ar mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegtā kredīta apjomu saglabājas samērā nelieli.

Mājsaimniecībām no jauna izsniegto patēriņa kredītu procentu likmes pieauga no 19.2% 2013. gadā līdz 19.6% 2014. gadā, mājsaimniecībām eiro no jauna izsniegto kredītu apjomā saglabājoties ievērojamam augsta riska kredītu īpatsvaram. Savukārt mājsaimniecībām izsniegto patēriņa kredītu efektīvās procentu likmes pieauga no 25.5% 2013. gadā līdz 26.9% 2014. gadā, liecinot, ka auguši ar kredītu saistītie papildu maksājumi (piemēram, komisijas maksas, kredīta pieteikuma izskatīšanas un kredīta administrēšanas izmaksas).

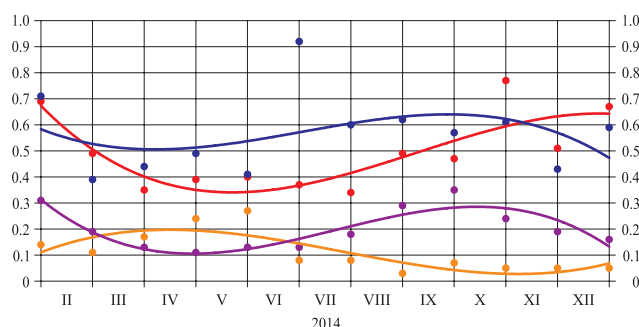
Euro naudas tirgus indeksu sarukuma ietekmē no rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām no jauna piesaistīto termiņnoguldījumu atlikuma rekordzemās

procentu likmes vēl vairāk samazinājās (2013. gadā – vidēji 0.3%; 2014. gadā – 0.2%; sk. 17. att.). Īpaši strauji saruka no rezidentu nefinanšu sabiedrībām no jauna piesaistīto termiņnoguldījumu procentu likmes. Turpretī eiro naudas tirgus indeksa sarukuma ietekmi uz mājsaimniecībām samazināja to centieni palielināt procentu ienākumus, vairāk uzkrājumu izvietojot ilgāka termiņa noguldījumos un veicot noguldījumus laikā, kad kredītiestādes piedāvā izdevīgākus nosacījumus (neilgi pirms un pēc gada nozīmīgākiem svētkiem).

17. attēls

REZIDENTU NEFINANŠU SABIEDRĪBU UN MĀJSAIMNIECĪBU TERMIŅNOGULDĪJUMU (JAUNIE DARĪJUMI) VIDĒJĀS SVĒRTĀS PROCENTU LIKMES (%)

— Nefinanšu sabiedrību eiro veiktie noguldījumi
— Mājsaimniecību eiro veiktie noguldījumi
— Nefinanšu sabiedrību ārvalstu valūtā veiktie noguldījumi
— Mājsaimniecību ārvalstu valūtā veiktie noguldījumi

Eiro zonas kontekstā Latvijas kredītiestāžu kredītu un noguldījumu procentu likmes bija samērā augstas, īpaši ņemot vērā notikušo monetārās politikas nosacījumu uzlabošanu – pēc jaunu ECB monetārās politikas pasākumu pieņemšanas, t.sk. pēc ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju ieviešanas, situācija eiro zonā kopumā bija labāka: sadrumstalotība kredītu tirgū mazinājusies, īpaši sarūkot kredītu procentu likmēm parāda krīzes skartajās eiro zonas valstīs. Tāpēc jāsecina, ka samērā augstās procentu likmes Latvijā bija saistītas galvenokārt ar iekšzemes faktoriem.

VALŪTAS UN STARPANKU TIRGUS

VALŪTAS TIRGUS

Kopējais valūtas darījumu apgrozījums Latvijas kredītiestādēs 2014. gadā krasi saruka. Saskaņā ar kredītiestāžu mēneša pārskata datiem par ārvalstu valūtu pirkšanas un pārdošanas darījumiem kopējais ārvalstu valūtu apgrozījums bija 816.7 mljrd. eiro (gandrīz par trešdaļu mazāk nekā gadu iepriekš). Visvairāk valūtas darījumu apgrozījumu ietekmēja eiro ieviešana, jo zuda nepieciešamība mainīt latus pret eiro gan starpbanku tirgū, gan veicot eiro aizdevumu atmaksu vai dodoties ārvalstu braucienos.

Valūtas darījumu veidu struktūra būtiski nemainījās – visvairāk tika slēgti mijmaiņas darījumi, kuru īpatsvars kopējā darījumu apgrozījumā bija 65.8% (2013. gadā – 66.3%). Līdzīgi kā iepriekšējā gadā, tagadnes darījumu īpatsvars kopējā darījumu apgrozījumā bija 33.6%.

Galvenie Latvijas kredītiestāžu darījuma partneri valūtas tirgū, tāpat kā agrāk, bija nerezidentu MFI. To darījumu apgrozījums 2014. gadā bija 467.1 mljrd. eiro jeb 57.2% no kopējā apgrozījuma, turklāt šie darījuma partneri bija nozīmīgākie kopējā valūtas darījumu apgrozījumā – gan mainot eiro pret ASV dolāriem, gan arī citos valūtu pāros. Eiro ieviešanas ietekmē valūtas darījumu apgrozījums ar nerezidentu MFI 2014. gadā samazinājās par 35.4%. Vēl straujāk saruka valūtas darījumu apgrozījums ar citiem finanšu starpniekiem – rezidentiem (par 76.9%; līdz 1.0 mljrd. eiro), savukārt šādu darījumu apgrozījums ar citiem finanšu starpniekiem – nerezidentiem palielinājās (par 77.5%; līdz 52.6 mljrd. eiro). Būtiski samazinājās valūtas darījumu apgrozījums arī ar rezidentu nefinanšu sabiedrībām, valdību un mājsaimniecībām. Piemēram, darījumu apgrozījums ar mājsaimniecībām saruka par 70.8%. Tas ļauj aptuveni novērtēt to naudas masu, kuru mājsaimniecības katru gadu konvertēja no latiem ārvalstu valūtā (īpaši – eiro). Valūtas darījumu apgrozījums ar rezidentu nefinanšu sabiedrībām un valdību samazinājās

gandrīz tikpat (par 67.9%). Vismazāk kopējā valūtas darījumu apgrozījumā pēc eiro ieviešanas saruka darījumi ar rezidentu MFI (gada apgrozījuma kritums – 4.0%) un darījumi ar nerezidentu nebankām (kritums – 4.5%).

Pēc eiro ieviešanas galvenais valūtu pāris, kas 2014. gadā tirgots Latvijas kredītiestādēs bezskaidrā naudā, bija eiro pret ASV dolāriem – šo darījumu īpatsvars kopējā apgrozījumā bija aptuveni 54% (445.8 mljrd. eiro). Otrais nozīmīgākais valūtu pāris bija Lielbritānijas sterliņu mārciņa pret ASV dolāru (14.6%). Visu pārējo valūtu maiņas darījumu apgrozījums pret eiro nepārsniedza 6.0% no kopējā valūtas darījumu apgrozījuma, savukārt kopumā pret visām pārējām ārvalstu valūtām biežāk nekā eiro tika tirgots ASV dolārs – darījumu ar pārējām valūtām, izņemot eiro, apgrozījuma īpatsvars bija 36.9% no kopējā valūtas darījumu gada apgrozījuma visās valūtās.

Arī skaidrā naudā veikto valūtas maiņas darījumu kredītiestādēs un valūtas maiņas punktos apgrozījums ievērojami samazinājās lielākoties eiro ieviešanas ietekmē un 2014. gadā veidoja 1 mljrd. eiro (gandrīz par 60% mazāk nekā 2013. gadā). Saruka arī skaidrās naudas darījumu, kas veikti valūtas maiņas punktos, īpatsvars (2014. gadā – 57.8%; 2013. gadā – 69.5%).

Pēc eiro ieviešanas Latvijas kredītiestādēs un valūtas maiņas punktos skaidrā naudā pret eiro pārsvarā tika mainīti ASV dolāri – to īpatsvars skaidrās naudas valūtas maiņas darījumos 2014. gadā svārstījās nedaudz virs 50.0%. Otrā skaidrā naudā pret eiro visbiežāk mainītā valūta 2014. gadā bija Lielbritānijas sterliņu mārciņa – tās īpatsvars bija 20.0%, savukārt Krievijas rubļa īpatsvars, lai arī nedaudz samazinājās 2014. gada nogalē, tomēr salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu un darījumiem skaidrā naudā pret latiem pat palielinājās (līdz 12.7%). Tādējādi, lai arī darījuma apjoms samazinājās, skaidrā naudā visvairāk lietotās valūtas darījumos pret Latvijas valūtu – eiro, tāpat kā iepriekšējos gados, faktiski dominē trīs valūtas – ASV dolārs, Lielbritānijas sterliņu mārciņa un Krievijas rublis.

STARPBANKU TIRGUS

Eiro ieviešana noteica pārmaiņas Latvijas kredītiestāžu darbībā naudas tirgū. Samērā slēgtā un ierobežotā latu naudas tirgus vietā Latvijas kredītiestādes tagad darbojas eiro naudas tirgū ar tam raksturīgo apjomu un milzīgu darījuma partneru skaitu. 2014. gadā Latvijas kredītiestādēm saglabājās augsts likviditātes pārpalikums, tām lielā mērā izzuda valūtas risks, tādējādi papildus veicinot procentu likmju kritumu, un izzuda iepriekšējie valūtas tirgus darījumu apjomi, mainot latus un eiro. Neraksturīgi zemo procentu likmju vidē, ko noteica ECB un arī Latvijas tirgum nozīmīgo ārvalstu valūtu emitējošo valstu centrālo banku īstenotā politika, Latvijas kredītiestāžu starpbanku darījumu procentu likmes turpināja samazināties.

Par to, ka Latvijas kredītiestādes starpbanku tirgū arvien vairāk sāka darboties ģeogrāfiski plašākā reģionā, liecina arī naudas tirgus statistikas dati. Ar iekšzemes kredītiestādēm noslēgto starpbanku darījumu īpatsvars 2014. gadā samazinājās vidēji līdz 4.8% (2013. gadā – 6.9%), bet ar nerezidentu kredītiestādēm noslēgto darījumu īpatsvars attiecīgi palielinājās līdz 95.2%.

Darījumu apgrozījums eiro vietējā starpbanku tirgū 2014. gadā saruka salīdzinājumā ar darījumu apgrozījumu latos 2013. gadā. Īpaši krass apgrozījuma kritums bija vērojams vasaras sākumā, ap laiku, kad ECB pieņēma lēmumu samazināt galvenās ECB procentu likmes un ieviest jauno monetārās politikas instrumentu ITRMO, kā arī paziņoja par gatavību lemt par citiem nestandarta monetārās politikas instrumentiem. Šo pasākumu ietekmē darījumu apjoma sarukums turpinājās arī 2. pusgadā.

2013. gadā iekšzemes starpbanku kredītu apjoms nacionālajā valūtā vietējā starpbanku tirgū bija 7.6 mljrd. eiro, bet 2014. gadā – 5.6 mljrd. eiro (sarukums – 26.3%). 2014. gadā ārvalstu valūtā veikto starpbanku darījumu apjoms mazinājās līdz 20.7 milj. eiro jeb par 10.1%.

Joprojām gan vietējā starpbanku tirgū, gan darījumos ar ārvalstu MFI izsniegto starpbanku kredītu apjomā dominēja nenodrošinātie darījumi uz nakti, tomēr eiro zonas tirgum pēdējā laikā raksturīgo zemo procentu likmju vidē ievērojami pieauga darījumu ar termiņu līdz 1 mēnesim apgrozījums, lai gan šajā tirgus segmentā piemērotās procentu likmes 2014. gadā tikai nedaudz pārsniedza darījumiem uz nakti piemērojamās procentu likmes.

Nenodrošināto eiro darījumu ar termiņu uz nakti vidējā svērtā procentu likme vietējā tirgū 2014. gada 1. pusgadā bija 0.08% un gadā kopumā – 0.07% (līdzīgi kā vidējā svērtā procentu likme latu naudas tirgū 2013. gadā), tomēr jāņem vērā, ka 2. pusgadā šajā tirgus segmentā, lai gan mazākā apjomā, tomēr darījumi tika slēgti ar likmi 0.00%. Nenodrošināto starpbanku kredītu ārvalstu valūtās ar termiņu uz nakti vidējā svērtā procentu likme vietējā tirgū 2014. gadā saruka līdz 0.07% (2013. gadā – 0.13%).

Norises starpbanku tirgū gan apjoma, gan darījumu procentu likmju ziņā 2014. gadā būtiski ietekmēja eiro zonas likviditātes situācija, norises kredītiestāžu sektorā un ECB pieņemtie lēmumi.

Pietiekamā likviditāte eiro zonas banku sistēmā kopumā un īpaši Latvijā ļāva naudas tirgus procentu likmēm atrasties zemā līmenī jau 2014. gada sākumā. Savukārt ECB Padomes jūnija lēmums vēl vairāk samazināt galvenās ECB procentu likmes, t.sk. noguldījumu iespējas procentu likmi noteikt negatīvu, veicināja naudas tirgus procentu likmju straujāku kritumu 2. pusgadā. Tas atspoguļojās gan vidējās darījumu procentu likmēs, gan EURIBOR dinamikā.

EURIBOR parasti tiek piesaistīts ne-MFI izsniegto aizdevumu eiro procentu likmes. Turpinoties 2013. gada nogales augšupvērstajai tendencei, EURIBOR 2014. gada aprīlī sasniedza gada augstāko līmeni (3 mēnešu EURIBOR – 0.35%, 6 mēnešu EURIBOR – 0.44%), bet jūnija sākumā EURIBOR strauji samazinājās un turpināja sarukt līdz gada beigām. Kopumā 2014. gada 3 mēnešu EURIBOR samazinājās no 0.29% gada sākumā līdz 0.08% gada beigās, līdzīgi – aptuveni par 0.20 procentu punktiem – saruka arī EURIBOR pārējiem termiņiem. 6 mēnešu EURIBOR gada beigās bija 0.17%, bet 12 mēnešu EURIBOR – 0.33%. 1 mēneša EURIBOR 2014. gada beigās jau bija negatīvs. Vidēji 2014. gadā 3 mēnešu EURIBOR bija 0.21% (2013. gadā – 0.22%). Savukārt 6 mēnešu EURIBOR 2014. gadā vidēji bija 0.31% (2013. gadā – 0.34%).

VĒRTSPAPĪRU TIRGUS

Latvijā 2014. gadā turpinājās pozitīva attīstība vadības un arī korporatīvo vērtspapīru tirgū, bet akciju tirgus kļuva riskantāks. Vienlaikus tirgus dalībnieku turpmākas Eiro-sistēmas īstenotas ekspansīvas monetārās politikas gaidas leļupvērsti ietekmēja valdības vērtspapīru procentu likmes eiro zonas valstīs, t.sk. Latvijā.

Tādējādi valdības 12 mēnešu parādzīmju peļņas likme sākotnējās izsolēs samazinājās no 0.37% 2013. gada decembrī līdz 0.07% 2014. gada novembrī, bet valdības 5 gadu obligāciju peļņas likme – no 1.96% 2013. gada novembrī līdz 1.10% 2014. gada decembrī.

Arī otrreizējā tirgū Latvijas valdības obligāciju (ar dzēšanas termiņu 2022. gada oktobrī) pirkšanas peļņas likme *NASDAQ OMX Riga* samazinājās no 3.65% janvāra sākumā līdz 1.80% decembra beigās. Savukārt valdības vērtspapīriem, kuriem līdz dzēšanai bija atlicis mazāk par mēnesi, pirkšanas peļņas likme samazinājās attiecīgi no 0.30% līdz 0.10%.

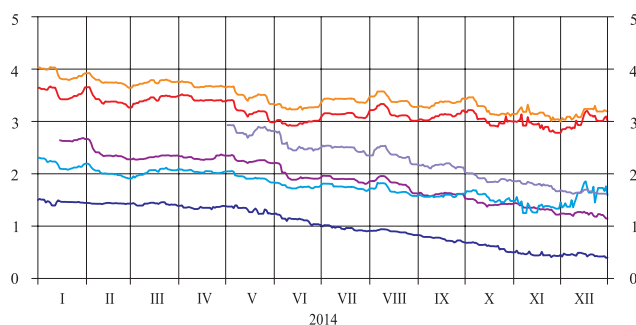
ASV dolāros denominēto Latvijas valdības obligāciju, kas emitētas ārējos tirgos (ar dzēšanas termiņu 2021. gadā), kotētā pirkšanas peļņas likme 2014. gadā samazinājās no 4.03% līdz 3.23%. Pirkšanas peļņas likmju starpība ar ASV valdības attiecīgā termiņa obligācijām saruka no 143 bāzes punktiem līdz 129 bāzes punktiem. Lai gan monetārā politika ASV un eiro zonā sāka atšķirties, Latvijas riska uztveres samazināšanās nodro-

šināja arī peļņas likmju starpības sarukumu (ārējos tirgos emitēto Latvijas valdības obligāciju peļņas likmes sk. 18. att.).

18. attēls

LATVIJAS VALDĪBAS OBLIGĀCIJU PEĻNAS PROCENTU LIKMES (%)

- Ar dzēšanas termiņu 2021. gadā; denominētas ASV dolāros
- Ar dzēšanas termiņu 2020. gadā; denominētas ASV dolāros
- Ar dzēšanas termiņu 2021. gadā; denominētas eiro
- Ar dzēšanas termiņu 2017. gadā; denominētas ASV dolāros
- Ar dzēšanas termiņu 2018. gadā; denominētas eiro
- Ar dzēšanas termiņu 2024. gadā; denominētas eiro

Valdības parādzīmju un obligāciju atlikums apgrozībā palielinājās par 8.3% (līdz 1 046.5 milj. eiro), bet valsts krājobligāciju atlikums apgrozībā pieauga no 1.8 milj. eiro līdz 5.2 milj. eiro. Valsts kase 2014. gadā valdības vērtspapīru izsolēs piedāvāja vērtspapīrus 370.0 milj. eiro apjomā (par 16.1% mazāk nekā 2013. gadā). Savukārt valdības vērtspapīru dzēšamais apjoms bija par 32.3% mazāks nekā 2013. gadā. Viss piedāvātais apjoms 2014. gadā tika pārdots, pieprasījumam 3.8 reizes pārsniedzot piedāvājumu.

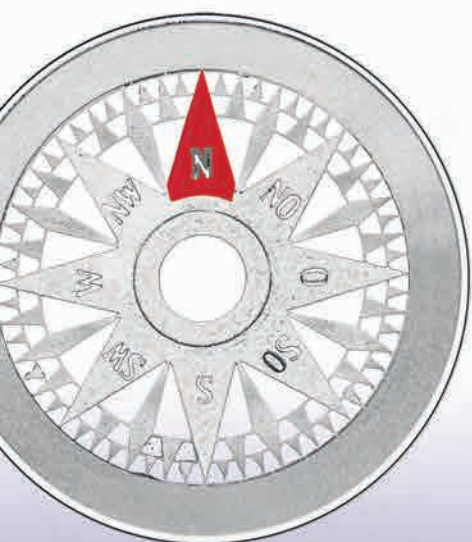
2014. gadā Latvijas valdība divas reizes emitēja eiro obligācijas ārējā tirgū. Janvārī tika emitētas valdības 7 gadu obligācijas 1 mljrd. eiro apjomā ar vidējo peļņas likmi 2.815% (120 bāzes punktu uzcenojums virs vidējās mijmaiņas darījumu procentu likmes). Aprīlī tika emitētas valdības 10 gadu obligācijas 1 mljrd. eiro apjomā ar vidējo peļņas likmi 2.875% (120 bāzes punktu uzcenojums virs vidējās mijmaiņas darījumu procentu likmes). Pieprasījums abās izsolēs 3–4 reizes pārsniedza piedāvājumu.

LCD reģistrēto korporatīvo parāda vērtspapīru atlikums visās valūtās pieauga par 279.6 milj. eiro (līdz 922.7 milj. eiro). Vairākām emisijām notika papildemisijas, kā arī 30 emisiju vērtspapīri tika izlaisti no jauna (254.8 milj. eiro apjomā). Lielākie emitenti bija *ABLV Bank AS* (184.0 milj. eiro; 5 emisijas), *AS "Mogo"* (19.1 milj. eiro; 1 emisija), *AS "Baltic International Bank"* (16.5 milj. eiro; 9 emisijas) un *AS "TRASTA KOMERCBANKA"* (10.0 milj. eiro; 1 emisija). Korporatīvo parāda vērtspapīru atlikumā vislielākais bija ASV dolāros (521.7 milj. eiro) un eiro (401.0 milj. eiro) denominēto parāda vērtspapīru atlikums. Korporatīvo parāda vērtspapīru strauju attīstību noteica noguldījumu aizstāšana ar fiksētā ienākuma vērtspapīriem, kā arī zemās procentu likmes un ātro kredītu sabiedrību attīstība.

2014. gadā *NASDAQ OMX Riga* parāda vērtspapīru apgrozījums bija 143.4 milj. eiro (par 27.9% lielāks nekā 2013. gadā). Lielākais bija *ABLV Bank AS* obligāciju (116.1 milj. eiro) un Latvijas valdības obligāciju (26.4 milj. eiro) apgrozījums.

NASDAQ OMX Riga akciju apgrozījums samazinājās no 21.7 milj. eiro 2013. gadā līdz 17.3 milj. eiro 2014. gadā. Lielākais bija *AS "Olainfarm"* akciju (7.7 milj. eiro), *AS "Grindeks"* akciju (4.8 milj. eiro) un *AS "Valmieras stikla šķiedra"* akciju (1.4 milj. eiro) apgrozījums.

NASDAQ OMX Riga indekss OMXR 2014. gadā samazinājās par 11.3%, bet kopējais Baltijas indekss OMXBBGI – par 7.7%. OMXR attīstību ietekmēja Krievijas sankcijas, jo daudzas indeksā iekļautās akciju sabiedrības savu produkciju eksportēja uz Krieviju un sankciju dēļ šis eksports vairs nebija pieprasīts.

JURIDISKAIS IETVARŠ UN FUNKCIJAS. LATVIJAS BANKA EIROSISTĒMĀ UN EIROPAS SAVIENĪBAS INSTITŪCIJĀS

Latvijas Banka ir Latvijas Republikas centrālā banka. Tā, tāpat kā pārējo ES valstu centrālās bankas, ir ECBS dalībniece. No 2014. gada 1. janvāra Latvijas Banka ir Eirosistēmas dalībniece. Latvijas Banka savā darbībā ievēro Latvijas Republikas un ES tiesību aktus, kā arī ECB tiesību aktus atbilstoši Līgumam par Eiropas Savienības darbību un Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem (tālāk tekstā – ECBS un ECB Statūti).

Latvijas Bankas mērķis un uzdevumi noteikti likumā "Par Latvijas Banku". Latvijas Bankas galvenais mērķis ir saglabāt cenu stabilitāti. Latvijas Bankai ir šādi pamatuzdevumi:

- līdzdarboties Eirosistēmas monetārās politikas veidošanā un īstenošanā;
- pārvaldīt ārējās rezerves un pārējos finanšu ieguldījumus;
- nodrošināt skaidrās naudas apriti Latvijā un piedalīties skaidrās naudas aprites nodrošināšanā eiro zonā;
- līdzdarboties maksājumu sistēmu raitas darbības veicināšanā;
- sagatavot un publicēt statistisko informāciju, lai nodrošinātu Latvijas Bankas uzdevumu izpildi;
- sadarboties ar ECB, pārējo ES valstu un citu valstu centrālajām bankām un citām finanšu institūcijām;
- darboties kā Latvijas valdības finanšu aģentam un sniegt finanšu pakalpojumus citiem tirgus dalībniekiem;
- konsultēt Latvijas Republikas Saeimu un Ministru kabinetu monetārās politikas un citos ar Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu saistītos jautājumos;
- uzturēt Kredītu reģistru;
- izsniegt Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrētajām juridiskajām personām, izņemot kredītiestādes, atļaujas (licences) ārvalstu valūtas pirkšanai un pārdošanai komercdarbības veidā.

Latvijas Banka nav pakļauta valdības vai citu institūciju lēmumiem un rīkojumiem. Latvijas Banka ir neatkarīga lēmumu pieņemšanā un īstenošanā. Latvijas Bankas uzraudzību veic Latvijas Republikas Saeima.

2014. gadā Latvijas Bankas prezidents darbojās ECB Padomē un Ģenerālpadomē, piedaloties eiro zonas monetārās politikas formulēšanā un ar citiem Eirosistēmas un ECBS uzdevumiem saistīto lēmumu pieņemšanā. Latvijas Bankas pārstāvji aktīvi strādāja ECBS komitejās (sk. 4. pielikumu) un darba grupās, risinot ar monetāro politiku, tirgus operācijām, finanšu stabilitāti, maksājumu sistēmām, eiro banknotēm, statistiku, starptautiskajām attiecībām, komunikāciju un grāmatvedību saistītus u.c. jautājumus.

Latvijas Bankas speciālisti piedalījās arī ES Padomes un EK komitejās un darba grupās.

Darbojoties EFK un tās apakškomitejās, Latvijas Bankas pārstāvji regulāri piedalījās lēmumu pieņemšanā ES tautsaimniecības attīstības un finanšu stabilitātes jautājumos, kā arī ES ekonomiskās politikas stratēģijas veidošanā, t.sk. par instrumentiem noturīgas izaugsmes un investīciju nodrošināšanai ES tautsaimniecībā, un sprieda par starptautisko finanšu institūciju politikas jautājumiem. Latvijas Bankas pārstāvji darbojās EK un Eurostat darba grupās ar eiro monētām, maksājumu sistēmām, tautsaimniecības prognozēšanu un statistiku saistītos jautājumos.

2014. gadā Latvijas Bankas prezidents piedalījās ESRK darbā, tai pieņemot lēmumus par ieteikumu ES finanšu sistēmas sistēmisko risku mazināšanai, kā arī par citiem ar makrouzraudzības politiku saistītajiem jautājumiem. Latvijas Bankas pārstāvji aktīvi darbojās ESRK Konsultatīvajā speciālistu komitejā un tās darba grupās.

Ar FKTK sniegtu saskaņojumu EBI, kuras mērķis ir aizsargāt sabiedrības intereses, veicinot īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa finanšu stabilitāti un finanšu sistēmas efektivitāti, Uzraugu padomes darbā piedalījās arī Latvijas Bankas pārstāvis.

Latvijas Banka saskaņā ar ECBS un ECB Statūtu prasībām nodrošināja ECB 2013. gada pārskata, ECB 2014. gada jūnija Konverģences ziņojuma kopsavilkuma un ECB "Mēneša Biļetena" ceturkšņa versijas tulkošanu latviešu valodā (publiskoti interneta versijā).

EIROSISTĒMAS MONETĀRĀS POLITIKAS SAGATAVOŠANA, NOTEIKŠANA UN ĪSTENOŠANA

EKONOMISKĀ IZPĒTE, ANALĪZE UN PROGNOZĒŠANA

Ekonomiskā izpēte un analīze ir svarīga valsts centrālās bankas funkcija nolūkā iegūt kvantitatīvus un zinātniski pamatotus skaidrojumus par tautsaimniecībā notiekošajiem procesiem, tādējādi sekmējot kvalitatīvu ekonomiskās politikas lēmumu pieņemšanu. Izpēte arī nepieciešama, lai izstrādātu ekonometriskus modeļus makroekonomisko rādītāju prognozēšanai un alternatīvu scenāriju apskatīšanai. Pēc Latvijas pievienošanās eiro zonai kvantitatīvas izpētes loma pieaug vēl vairāk, jo monetārās politikas lēmumu pieņemšanai nepieciešama ne tikai Latvijas, bet arī visas eiro zonas un tās atsevišķo valstu tautsaimniecību padziļināta analīze.

Līdz ar pilntiesīgu dalību EMS Latvijas Banka piedalās visās Eirosistēmas prognozēšanas procedūrās, gan izstrādājot Latvijas tautsaimniecības makroekonomiskās prognozes, gan piedaloties citu eiro zonas valstu prognožu apspriešanā ECBS Prognozēšanas darba grupas un Monetārās politikas komitejas ietvaros. Eirosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses tiek publicētas divreiz gadā (jūnijā un decembrī) un ir visu eiro zonas valstu ekspertu makroekonomisko iespēju aplēšu apkopojums. Latvijas Bankas prognozēšanas modeļi un infrastruktūra pielāgoti, lai veiksmīgi piedalītos Eirosistēmas prognozēšanas procedūrās un laikus sniegtu Latvijas tautsaimniecības prognozes, kuras izriet no ECB speciālistu izstrādātiem pieņēmumiem par pasaules tautsaimniecības attīstību, naftas cenām un citiem ārējiem faktoriem. Latvijas Bankas speciālisti piedalās arī regulārajās prognozēšanas sanāksmēs EK un OECD prognozēšanas darba grupās.

Līdz ar Latvijas integrāciju eiro zonas valstu saimē Latvijas Banka paplašināja starptautisko sadarbību, aktīvi piedaloties visos trijos ECBS pētījumu tīklos – konkurētspējas izpētes tīklā (*CopmNet*), darba algas dinamikas tīklā (*Wage Dynamic Network*) un mājsaimniecības finanšu un patēriņa tīklā (*Household Finance and Consumption Network*).

2014. gadā Latvijas Banka savā interneta vietnē publiskoja sešus pētījumus un trīs diskusijas materiālus, turklāt trīs pētījumi, kuri tapa sadarbībā ar ECBS darbiniekiem, tika publicēti ECB un *Oesterreichische Nationalbank* pētījumu sērijās. Lai turpinātu uzlabot pētījumu kvalitāti, sākot ar 2014. gadu, Latvijas Bankas pētījumu novērtēšanai tika piesaistīti ārējie recenzenti. Publicētie Latvijas Bankas pētījumi bija pamatā divām ekspertu sarunām (par kredītēšanu Latvijā un Latvijas produktivitātes attīstību). Latvijas Bankas pētījumu secinājumi tika sniegti plašai sabiedrībai, arī izmantojot rakstus un blogus (t.sk. www.makroekonomika.lv, www.delfi.lv un www.voxeu.org).

Latvijas Bankas pētījums Nr. 1/2014 piedāvā metodi dinamisko stohastisko vispārējā līdzsvara (*Dynamic Stochastic General Equilibrium*; DSGE) modeļu daļēji globālu risinājumu konstruēšanai, balstoties uz perturbāciju metodi. Šā teorētiskā darba rezultāti norāda efektīvu veidu, kā atrisināt sarežģītus nelineāros modeļus, lai precīzāk sagatavotu ekonomiskos secinājumus.

Reaģējot uz tautsaimniecības strukturālajām pārmaiņām, kā arī uz dalību ECBS prognozēšanas procesā, pētījums Nr. 2/2014 raksturo Latvijas DSGE modeli, kuru Latvijas

Banka var izmantot monetārās politikas analīzē un prognozēšanas procesā. DSGE modeli ietvertas finanšu frikcijas, un tas piemērots Latvijas datiem. Pētījumā izstrādātais modelis apspriests Latvijas Bankas ekspertu sarunās.

Pētījums Nr. 3/2014 tapis sadarbībā ar *Oesterreichische Nationalbank* ekspertiem ECBS konkurētspējas izpētes tīkla ietvaros. Šajā pētījumā piedāvāta teorētiskā bāze eksporta tirgus daļu pieauguma un sarukuma iemeslu skaidrošanai, ņemot vērā gan cenu, gan necenu noteicējfaktorus. Pētījuma autoru veiktā empīriskā pasaules lielāko eksportētājvalstu analīze atklāj necenu faktoru noteicošo lomu BRIC valstu konkurences pieauguma un vienlaikus notiekošā G7 valstu tirgus daļas sarukuma pasaules eksportā skaidrošanai. Izmantojot minēto analīzi, var pierādīt pozitīvo un noteicošo necenu faktoru lomu Latvijas eksportā. Pētījums publicēts arī ECB pētījumu sērijā (Nr. 1640).

Turpinot minēto projektu par eksporta tirgus daļu skaidrošanu, pētījums Nr. 4/2014 piedāvā cenu un necenu konkurētspējas padziļinātu analīzi, kurā ņemtas vērā tirdzniecības pievienotās vērtības pārmaiņas (izstrādāts sadarbībā ar *Oesterreichische Nationalbank* ekspertiem ECBS konkurētspējas izpētes tīkla ietvaros). Aplūkojot ražošanas procesa sadrumstalotības ietekmi, secināts, ka ASV, Kanādas, Vācijas un Apvienotās Karalistes produkcijas relatīvā kvalitāte, nosakot eksporta pievienoto vērtību, bija nemainīga vai pat uzlabojās. Savukārt BRIC (izņemot Ķīnu) eksporta produkcijas labāku relatīvo kvalitāti galvenokārt noteica ārpakalpojumu izmantošana, nevis iekšzemes produkcijas kvalitātes uzlabojumi. Pētījums publicēts arī *Oesterreichische Nationalbank* pētījumu sērijā (Nr. 193).

Sadarbībā ar *Oesterreichische Nationalbank* ekspertiem tapušā pētījumā aplūkota negatīvā kredītu piedāvājuma šoka, kas radās eiro zonā un ASV, starptautiskā transmisija (Latvijas Bankas pētījums Nr. 5/2014). Izmantojot globālo vektoru autoregresijas (GVAR) modeli, tika pierādīta ASV un eiro zonas kredītu piedāvājumu šoku būtiska loma kreditēšanā gan eiro zonā, gan Latvijā. Pētījumā gūtie rezultāti apspriesti Latvijas Bankas ekspertu sarunās.

Latvijas Bankas pētījumā Nr. 6/2014 aplūkota tradicionālo eksporta un importa noteicējfaktoru ietekme, galveno uzmanību veltot cenu konkurētspējai ārējā līdzsvara atjaunošanā (pētījums tika izstrādāts sadarbībā ar ECB ekspertiem ECBS konkurētspējas izpētes tīkla ietvaros). Autori konstatēja, ka uz plašākiem izmaksu un cenu rādītājiem balstīto saskaņoto konkurētspējas rādītāju ietekme uz preču eksportu ir lielāka. Savukārt preču un pakalpojumu imports ir samērā nejutīgs pret relatīvo cenu pārmaiņām. Pētījums publicēts arī ECB pētījumu sērijā (Nr. 1736).

Lai gūtu ieskatu par Latvijas mājāsaimniecību parāda apkalpošanas spēju un tās noturību dažādu makroekonomisko šoku ietekmē, tapa Latvijas Bankas diskusijas materiāls Nr. 1/2014. Tā rezultāti ļauj secināt, ka mājāsaimniecību maksātspēja pēc finanšu krīzes vēl joprojām ir trausla un iespējamie negatīvie šoki varētu palielināt kredītiestāžu iespējamos zaudējumus. Vienlaikus var uzskatīt, ka iespējamie negatīvo šoku radītie aizdevēju zaudējumi varētu būt mazāki nekā pirms diviem gadiem, jo kredītu nodrošinājuma vērtība, augot nekustamā īpašuma cenām, palielinājusies, bet izsniegto mājokļu kredītu atlikums samazinājies.

Latvijas Bankas diskusijas materiālā Nr. 2/2014 analizētas tirdzniecības saiknes starp ES valstīm un Krieviju, ņemot vērā netiešās tirdzniecības saiknes, ko veido globālās vērtību ķēdes (projekts tapis sadarbībā ar *Oesterreichische Nationalbank* ekspertiem). Tiešā eksporta daļu ziņā Krievija ir ceturta lielākā ES tirdzniecības partnervalsts, bet ES ir Krievijas lielākā tirdzniecības partnere. Krievijas tautsaimniecības atkarība no ES valstu pievienotās vērtības gan galaizlietojuma, gan produkcijas izlaides ziņā arī ir ievērojami lielāka nekā ES valstu atkarība no Krievijas. Tomēr integrācijas pakāpe dažādās ES valstīs ievērojami atšķiras. Piemēram, Baltijas valstu atkarība no Krievijas pievienotās vērtības

ir būtiski lielāka nekā Krievijas atkarība no Baltijas valstu pievienotās vērtības. Turklāt noteiktas ES tautsaimniecības nozares (piemēram, enerģētika, komunālie pakalpojumi un gaisa transports) būtiski atkarīgas no Krievijas resursu ieguldījuma.

Latvijas Bankas diskusijas materiāls Nr. 3/2014 veltīts Latvijas iedzīvotāju skaita dabisko pārmaiņu prognozēšanai līdz 2030. gadam. Lai gan pētījumā izmantotā pieeja ir tehniska, tā ļauj izprast, ar kādiem sarežģītiem uzdevumiem sastapsies politikas veidotāji turpmākajos 15–20 gados nemainīgu iedzīvotāju paradumu scenārija īstenošanās gadījumā. Prognozēts, ka iedzīvotāju skaita dabiskais sarukums 19 gados sasniegs 200 000, t.sk. 20–64 gadu vecu iedzīvotāju skaits samazināsies aptuveni par 190 000, savukārt vecu cilvēku demogrāfiskās slodzes līmenis pieaugs līdz 36.5%. Tas būtiski ietekmēs gan darba tirgus dinamiku, gan valsts pensiju sistēmas ilgtspēju.

Četri Latvijas Bankas pētījumi tika publicēti starptautiski recenzējamos žurnālos. Latvijas Bankas pētījums Nr. 1/2013 par PVN likmju pārmaiņu ietekmi uz inflācijas līmeni Latvijā publicēts žurnālā *Applied Economics* 46. sējumā. Latvijas Bankas diskusijas materiāls Nr. 2/2014 par tirdzniecības saiknēm starp ES valstīm un Krieviju publicēts *Oesterreichische Nationalbank* izdotā žurnāla *Focus on European Economic Integration* 3. numurā. Pētījums Nr. 4/2012 par lata reālā kursa līdzsvara stāvokļa novērtējumu publicēts žurnāla *Baltic Journal of Economics* 14. sējumā. Savukārt Latvijas Bankas un *Oesterreichische Nationalbank* kopprojekts par importa cenu novērtējumu, ņemot vērā kvalitātes un gaumes faktorus, bija publicēts žurnāla *Review of World Economics* 150. sējumā.

EIROSISTĒMAS MONETĀRĀS POLITIKAS LĒMUMI UN INSTRUMENTI

Eirosistēma 2014. gadā turpināja īstenot stimulējošu monetāro politiku, jo eiro zonas vidējā inflācija saglabājās zema un turpināja samazināties. Turklāt vairākkārt uz leju tika pārskatītas inflācijas un ekonomiskās izaugsmes prognozes, apliecinot, ka zemas inflācijas periods varētu saglabāties ilgāk, nekā sākotnēji plānots. Šādos apstākļos, kad procentu likmes jau bija tuvu nullei un tradicionālo monetārās politikas instrumentu iespējas kļuva arvien ierobežotākas, bija nepieciešami jauni monetārās politikas instrumenti, t.sk. arī jaunas vērtspapīru pirkšanas programmas. Monetārās politikas lēmumu jomā nozīmīgākās bija ECB Padomes 5. jūnija un 4. septembra sanāksmes.

ECB Padome 5. jūnija sanāksmē nolēma samazināt galvenās procentu likmes. Pirmo reizi eiro noguldījumu iespējas uz nakti procentu likme kļuva negatīva (–0.10%), un šī negatīvā procentu likme attiecās arī uz kredītiestāžu brīvajiem finanšu resursiem, kuri tiek glabāti centrālajā bankā un pārsniedz obligāto rezervju prasības (sk. 1. tabulu). Šā ECB Padomes lēmuma mērķis bija veicināt kredītiestāžu un ekonomiskās izaugsmes tempa paātrināšanos. Vienlaikus šajā sanāksmē tika paziņots, ka Eurosisstēma septembrī uzsāks ITRMO, kurās Eurosisstēmas centrālās bankas piešķirs resursus kredītiestādēm ar termiņu līdz 4 gadiem (atkarībā no to kredītiestāžu aktivitātēm). Papildus šiem pasākumiem Eurosisstēma arī atteicās no termiņnoguldījumu izsoļu organizēšanas, tādējādi palielinot kredītiestāžu likviditātes pārpalikumu.

1. tabula

ECB PADOMES NOTEIKTĀS GALVENĀS PROCENTU LIKMES (%)

Galvenās procentu likmes	Līdz 10.06.2014.	11.06.2014.– 09.09.2014.	No 10.09.2014.
Noguldījumu iespēja uz nakti	0.00	–0.10	–0.20
Galvenās refinansēšanas operācijas	0.25	0.15	0.05
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.75	0.40	0.30

ECB Padome 4. septembra sanāksmē nolēma turpināt samazināt galvenās procentu likmes un galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi samazināja līdz 0.05%, bet

noguldījumu iespējas uz nakti procentu likmi – līdz –0.20%. Tā kā ar tik zemām procentu likmēm tradicionālo likviditāti piešķirošo monetārās politikas instrumentu iespējas veicināt kreditēšanas attīstību vairs nedarbojās, ECB Padome 4. septembra sanāksmē nolēma ITRMO papildināt ar vēl divām jaunām programmām – ABSIP un NOIP3.

Eirosistēma katru nedēļu veica galvenās refinansēšanas operācijas kā fiksētas procentu likmes izsoles ar pilna apjoma piešķirumu un ar termiņu 1 nedēļa. Izsolē piešķirtais apjoms svārstījās no 83 mljrd. eiro līdz 174 mljrd. eiro (vidēji izsolē 111 mljrd. eiro). Eurosistēma arī paziņoja, ka galvenās refinansēšanas operācijas ar pilna apjoma piešķirumu notiks tik ilgi, kamēr tas būs nepieciešams (vismaz līdz Eurosistēmas rezervju prasību izpildes periodam, kas beidzas 2016. gada decembrī).

ITRO ar dzēšanas termiņu 1 rezervju prasību izpildes periods Eurosistēma veica katru mēnesi līdz pat gada vidum, kad tās pārstāja lietot. Piešķirtais apjoms šajās izsolēs svārstījās no 6 mljrd. eiro līdz 32 mljrd. eiro. 2014. gadā notika 12 ITRO ar termiņu 3 mēneši izsoles, kurās piešķirtais apjoms bija robežās no 5 mljrd. eiro līdz 22 mljrd. eiro – gada pēdējos divos mēnešos tas palielinājās, jo tuvojās 3 gadu ITRO atmaksa.

Septembrī un decembrī notika pirmās divas ITRMO izsoles, kurās tika piešķirti resursi attiecīgi 83 mljrd. eiro un 130 mljrd. eiro apjomā, dalībnieku skaitam sasniedzot attiecīgi 255 kredītiestādes un 306 kredītiestādes. Pirmajās divās izsolēs kredītiestādes varēja aizņemties līdz 7% no to eiro zonas nefinanšu sektoram izsniegto kredītu atlikuma (izņemot mājtsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegtos kredītus). Savukārt nākamajās izsolēs līdz 2016. gada jūnijam kredītiestādes varēs aizņemties resursus, kas ne vairāk kā trīs reizes pārsniegs to neto jauno kredītu pieaugumu (no jauna izsniegto mīnus atmaksāto) eiro zonas nefinanšu sektoram (izņemot mājtsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegtos kredītus). Šajās pirmajās divās ITRMO izsolēs procentu likme bija galveno refinansēšanas operāciju procentu likme plus 10 bāzes punktu. ITRMO atmaksas termiņš visām izsolēm ir 2018. gada septembris. Pēc diviem gadiem kredītiestādes, ja vēlēties, ITRMO izsolēs iegūtos resursus varēs atmaksāt pirms termiņa, taču resursi, kas netiks izmantoti paredzētajam mērķim, būs jāatmaksā pirms termiņa.

Eiro termiņnoguldījumu izsoles tika organizētas līdz jūnija vidum, un, tā kā šīs nebija fiksētas procentu likmes izsoles, to procentu likme parasti bija par pāris bāzes punktiem zemāka nekā galveno refinansēšanas operāciju procentu likme. Piesaistīto termiņnoguldījumu apjoms svārstījās no 103 mljrd. eiro līdz 179 mljrd. eiro. Pēdējās izsolēs līdz ar mazāku likviditātes pārpalikumu kredītiestāžu interese par šiem noguldījumiem samazinājās.

Eirosistēma turpināja piedāvāt kredītiestādēm arī likviditāti ASV dolāros ar termiņu 7 dienas katru nedēļu, kā arī līdz aprīlim organizēja ASV dolāru likviditātes operācijas ar termiņu 84 dienas, tomēr kredītiestāžu pieprasījums pēc šiem resursiem bija mazs.

NOIP3 tika uzsākta oktobra otrajā pusē, bet novembra beigās – arī ABSIP. Abu programmu darbība turpināsies vismaz divus gadus, un Eurosistēma vērtspapīrus iegādāsies gan sākotnējā, gan otrreizējā tirgū. Pērkamajiem vērtspapīriem piemērotas minimālā kredītreitings (BBB–/Baa3/BBB) prasības, kas noteiktas atbilstoši Eurosistēmas monetārās politikas operāciju ķīlas prasībām. 2014. gada beigās NOIP3 atlikums bija 29.6 mljrd. eiro, bet ABSIP atlikums – 1.7 mljrd. eiro.

Eirosistēmas noteiktā obligāto rezervju norma 2014. gadā netika mainīta – tā bija 1% par noguldījumiem ar dzēšanas termiņu līdz 2 gadiem, noguldījumiem ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 2 gadiem un emitētajiem vērtspapīriem ar dzēšanas termiņu līdz 2 gadiem. Savukārt, ja noguldījumiem un emitētajiem vērtspapīriem termiņš ir ilgāks par 2 gadiem, obligāto rezervju norma ir 0%.

MONETĀRĀS POLITIKAS INSTRUMENTU LIETOŠANA LATVIJĀ

Tā kā 2014. gadā Latvija kļuva par eiro zonas valsti, kredītiestāžu nozīmīgais latu likviditātes pārpalikums, kas bija vērojams 2013. gada nogalē, Latvijas Bankā tika konvertēts no latiem eiro. Likviditātes pārpalikumu pozitīvi ietekmēja arī obligāto rezervju normas samazināšanās no 2014. gada, piemērojot Eirosistēmas noteikto obligāto rezervju normu. Tādējādi gada sākumā bija vērojams likviditātes pārpalikuma sarukums Latvijas kredītiestādēs – tās varēja izmantot iespēju izvietot brīvos eiro resursus ārpus Latvijas (galvenokārt kredītiestādes, kurām ir radniecīgās un saistītās kredītiestādes Eiropā), savukārt citas kredītiestādes turpināja Latvijas Bankā glabāt nozīmīgas virsrezerves. 2014. gadā vidējais rezervju prasību apjoms Latvijas kredītiestādēm bija 195.6 milj. eiro (2013. gadā – 841.0 milj. eiro), savukārt kredītiestāžu pieprasījuma noguldījumu dienas vidējā atlikuma pārsniegums pār obligātajām rezervēm bija 778.1 milj. eiro.

Tā kā kredītiestādēm bija likviditātes pārpalikums, tās minimāli izmantoja galvenās refinansēšanas operācijas un ITRO ar termiņu 3 mēneši. Kredītiestāžu interesi piesaistīja ECB jaunais instruments – ITRMO, kurās varēja aizņemt ilgtermiņa resursus ar termiņu līdz 4 gadiem ar ļoti zemu procentu likmi (2014. gadā – 0.15%). Kopumā notika divas ITRMO izsoles – septembra izsolē Latvijas kredītiestādes pieprasīja un saņēma resursus 25.0 milj. eiro apjomā, bet decembra izsolē – 60.5 milj. eiro apjomā. Kopā abās izsolēs piedalījās 5 kredītiestādes.

Latvijas kredītiestādes piedalījās Eirosistēmas līdz 2014. gada vidum rīkotajās termiņnoguldījumu izsolēs. Laika posmā no 2014. gada 1. janvāra līdz 17. jūnijam Latvijas kredītiestāžu termiņnoguldījumu dienas vidējais atlikums bija 938.7 milj. eiro. Savukārt noguldījumu iespēju Latvijas kredītiestādes 2014. gadā izmantoja ļoti reti, jo tās procentu likme līdz 10. jūnijam bija 0, bet vēlāk kļuva negatīva, tādējādi neveicinot virsrezervju turēšanu noguldījumu iespējā.

Latvijas Banka 2014. gadā nepiedalījās ABSIP un NOIP3, jo Latvijā šādu vērtspapīru tirgus nav attīstīts.

IEGULDĪJUMU PĀRVALDĪŠANA

Latvijas Bankas ārējās rezerves, kas ietver zelta krājumus un ārvalstu valūtu, un pārējie finanšu ieguldījumi 2014. gada beigās veidoja 4 439.4 milj. eiro (2013. gada beigās – 4 429.5 milj. eiro).

Latvijas Banka ieguldījumus pārvalda saskaņā ar Latvijas Bankas padomes noteiktajām vadlīnijām. Neitrālā portfeļa valūta ir eiro, un neitrālā aktīvu struktūra ir 41.73% ASV dolāru, 26.98% eiro, 10.43% Japānas jenu, 8.35% Kanādas dolāru, 7.30% Lielbritānijas sterliņu mārciņu, 3.13% Dānijas kronu un 2.08% Singapūras dolāru aktīvu. 2014. gada sākumā tika izveidots ilgtermiņa vērtspapīru portfelis, daļu no finanšu aktīviem ieguldot eiro zonas valstu valdības 10 gadu obligācijās. Latvijas Banka finanšu aktīvus iegulda drošos un likvīdos finanšu instrumentos, galvenokārt ES valstu valdības un ASV valdības, to aģentūru un starptautisko organizāciju emitētos parāda vērtspapīros, kā arī augstas kvalitātes banku un komercsabiedrību emitētos parāda vērtspapīros, ar aktīviem nodrošinātos parāda vērtspapīros un atsaucamās obligācijās. Procentu riska indeksa (*duration*) regulēšanai tiek izmantoti biržā tirgotie procentu likmju nākotnes līgumi. Ienesīguma likņu maiņas stratēģiju īstenošanai procentu likmju tirgū tiek izmantoti procentu likmju mijmaiņas darījumi, bet nepieciešamās finanšu aktīvu valūtu struktūras nodrošināšanai – gan biržā tirgotie, gan biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes līgumi.

Ieguldījumi tiek pārvaldīti attiecībā pret ASV, eiro zonas valstu, Japānas, Kanādas, Lielbritānijas, Dānijas un Singapūras valdības 1–3 gadu vērtspapīru svērto indeksu, tāpēc ieguldījumi galvenokārt tiek veikti 1–3 gadu vērtspapīros. Lielākā uzmanība tiek

pievērsta valdības 2 gadu obligāciju procentu likmēm. Valdības 2 gadu obligāciju vidējā svērtā procentu likme 2014. gada laikā Vācijā samazinājās no 0.21% līdz -0.1%, Lielbritānijā – no 0.56% līdz 0.45%, Dānijā – no 0.26% līdz -0.03%, Japānā – no 0.09% līdz -0.03% un Kanādā – no 1.14% līdz 1.01%, savukārt ASV pieauga no 0.38% līdz 0.67% un Singapūrā – no 0.35% līdz 0.61%. Saglabājoties vēsturiski ļoti zemām procentu likmēm, valsts centrālajai bankai kā konservatīvam ieguldītājam ar nelielu riska pakāpi ir sarežģīti sasniegt augstu ienesīguma līmeni. Procentu likmju samazinājums lielākajā finanšu aktīvu ieguldījumu tirgu daļā un ieguldījumi vērtspapīros ārpus neitrālā valdības vērtspapīru portfeļa 2014. gadā pozitīvi ietekmēja Latvijas Bankas finanšu aktīvu pārvaldīšanas ienākumus.

Latvijas Bankas zelta rezerves tika glabātas *Bank of England*. Zelta rezervju tirgus vērtības svārstību riska ierobežošanai Latvijas Banka izmantoja biržā tirgotos un biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un biržā netirgotos valūtas mijmaiņas līgumus.

Latvijas Banka izmantoja četru ārējo ieguldījumu pārvaldītāju pakalpojumus. Tie pārvalda nelielu daļu no Latvijas Bankas finanšu aktīviem saskaņā ar Latvijas Bankas padomes noteiktajām vadlīnijām.

Ieguldījumu pārvaldīšanā liela uzmanība tiek pievērsta riska vadībai un kontrolei. Regulāri tiek pārbaudīta finanšu aktīvu un zelta portfeļu atbilstība vadlīnijām un kontrolēts riska sadalījums atbilstoši dažādiem ieguldījumu lēmumiem.

Latvijas Banka savu ECB nodoto ārējo rezervju aktīvu daļu Japānas jenās pārvaldīja kopā ar *Oesterreichische Nationalbank*.

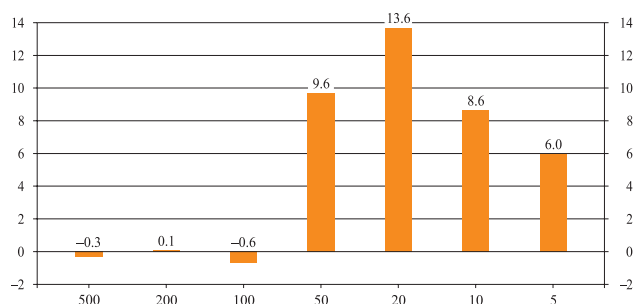
SKAIDRĀ NAUDA APGROZĪBĀ

2014. gada beigās Latvijas Bankas emitētās eiro banknotes un monētas apgrozībā sasniedza 735.7 milj. eiro (t.sk. 692.0 milj. eiro jeb 94.1% bija banknotes un 43.7 milj. eiro jeb 5.9% – monētas).

Pēc skaita visvairāk no Latvijas Bankas emitētajām eiro banknotēm apgrozībā 2014. gada beigās bija 20 eiro un 50 eiro naudas zīmju (attiecīgi 13.6 milj. un 9.6 milj.; sk. 19. att.), savukārt no Latvijas Bankas emitētajām monētām – 1 un 2 centu monētu (attiecīgi 42.4 milj. un 36.8 milj.; sk. 20. att.).

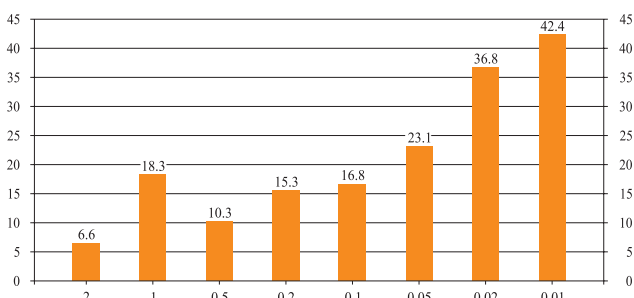
19. attēls

LATVIJAS BANKAS NETO EMITĒTĀS EIRO BANKNOTES
(nominālvērtība; skaits milj.)

20. attēls

LATVIJAS BANKAS EMITĒTĀS EIRO MONĒTAS
(nominālvērtība; skaits milj.)

No kredītiestādēm saņemtās skaidrās naudas nolietotības pakāpes un īstuma pārbaudi Latvijas Bankā nodrošināja automatiskās naudas apstrādes sistēmas, 2014. gadā apstrādājot 133.4 milj. banknošu. 15.2% (20.3 milj.) no apstrādātajām banknotēm tika atzītas par apgrozībai nederīgām un iznīcinātas.

2014. gadā Latvijas Banka uzsāka komersantu, kas veic eiro banknošu un monētu apstrādi un laišanu otrreizējā apgrozībā, reģistrāciju un darbības kontroli. Komersants ir tiesīgs veikt eiro banknošu un monētu apstrādi un laišanu otrreizējā apgrozībā Latvijas Republikā, reģistrējoties Latvijas Bankā kā skaidrās naudas apstrādes iestāde. 2014. gada beigās Latvijā bija reģistrētas 85 skaidrās naudas apstrādes iestādes. Latvijas Banka skaidrās naudas apstrādes iestāžu darbību pārbaudīja, novērtējot to darbības atbilstību skaidrās naudas apstrādi regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

2014. gadā atklāto viltojumu nominālvērtību summa (51.6 tūkst. eiro) veidoja tikai 0.007% no apgrozībā esošās Latvijas Bankas emitētās skaidrās naudas apjoma. 2014. gadā tika atklātas viltotas 968 banknotes un 351 monēta.

2014. gadā turpinājās lata naudas zīmju izņemšana no apgrozības. Gada beigās apgrozībā bija lata banknotes vairs tikai 54.7 milj. latu vērtībā un lata monētas – 45.5 milj. latu vērtībā. Visvairāk apgrozībā 2014. gada decembra beigās bija 5 latu un 20 latu banknošu (attiecīgi 1.8 milj. un 1.1 milj.; sk. 2. tabulu), savukārt no monētām – 1 un 2 santīmu monētu (attiecīgi 151.8 milj. un 91.4 milj.; sk. 3. tabulu).

2. tabula

LATA BANKNOTES APGROZĪBĀ GADA BEIGĀS

Nominālvērtība	Summa (milj. latu)		Skaits (milj.)	
	2014	2013	2014	2013
Ls 500	5.9	36.8	0	0.1
Ls 100	7.0	76.9	0.1	0.8
Ls 50	4.0	41.9	0.1	0.8
Ls 20	21.6	312.5	1.1	15.6
Ls 10	7.0	42.2	0.7	4.2
Ls 5	9.2	53.3	1.8	10.7
Kopā	54.7	563.6	x	x

3. tabula

LATA MONĒTAS APGROZĪBĀ GADA BEIGĀS

Nominālvērtība	Summa (milj. latu)		Skaits (milj.)	
	2014	2013	2014	2013
Ls 2	5.2	7.5	2.6	3.8
Ls 1	24.7	37.3	24.7	37.3
50 s	5.2	7.9	10.3	15.9
20 s	3.0	4.6	15.1	23.1
10 s	1.9	2.8	19.3	28.4
5 s	1.6	2.2	31.3	43.5
2 s	1.9	2.4	91.4	121.0
1 s	1.5	1.9	151.8	185.6
Ls 100 un Ls 10 jubilejas monētas	0.5	0.5	0	0
Kopā	45.5	67.2	x	x

Atzīmējot Latvijas vēsturei un kultūrai nozīmīgas jubilejas, 2014. gadā Latvijas Banka laida apgrozībā kolekcijas monētas "Ainažu jūrskola" (apgrozībā no 05.03.2014.), "Baltā grāmata" (apgrozībā no 17.06.2014.), "Baltijas ceļš" (apgrozībā no 19.08.2014.) un "Vecais Stenders" (apgrozībā no 04.09.2014.). Latviešu tautas tradīcijām veltīta "Gadskārtu monēta" (apgrozībā no 12.11.2014.). Turpinot atbalstīt Lestenes baznīcas atjaunošanas projektu, izstrādāta kolekcijas monēta ar Lestenes baznīcas kokgriezumu elementiem "Kurzemes baroks" (apgrozībā no 09.12.2014.).

LATVIJAS EIRO APGROZĪBAS MONĒTAS

2 EIRO

Svars: 8.50 g; diametrs: 25.75 mm; biezums: 2.20 mm
 Forma: apaļa; krāsa: ārējā daļa – sudraba, iekšējā daļa – zelta
 Sastāvs: ārējā daļa – vara un niķeļa sakausējums (Cu, Ni), iekšējā daļa – trīs slāņi: niķeļa, vara un cinka sakausējums, niķelis, niķeļa, vara un cinka sakausējums (Ni, Cu, Zn; Ni, Cu, Zn)

1 EIRO

Svars: 7.50 g; diametrs: 23.25 mm; biezums: 2.33 mm
 Forma: apaļa; krāsa: ārējā daļa – zelta, iekšējā daļa – sudraba
 Sastāvs: ārējā daļa – niķeļa, vara un cinka sakausējums (Ni, Cu, Zn), iekšējā daļa – trīs slāņi: vara un niķeļa sakausējums, niķelis, vara un niķeļa sakausējums (Cu, Ni; Ni, Cu, Ni)

Nacionālajā pusē atveidots latviešu tautumeitas portrets profilā, kas sākotnēji attēlots 1929. gadā kaltās 5 latu sudraba monētas reversā, no tā pa kreisi puslokā uzraksts LATVIJAS un gadskaitlis 2014, pa labi – REPUBLIKA, uz monētas ārējā gredzena – 12 zvaigžņu (2 eiro monētas josta – ar uzrakstu

* DIEVS * SVĒTĪ * LATVIJU).

Mākslinieki: kopējā puse – Luks Luikss (*Luc Luyckx*), nacionālā puse – Guntars Sietiņš un Ligita Franckeviča

50 CENTU

Svars: 7.80 g; diametrs: 24.25 mm; biezums: 2.38 mm
 Forma: apaļa; krāsa: zelta
 Sastāvs: t.s. ziemeļu zelts (Cu, Al, Zn, Sn)

20 CENTU

Svars: 5.74 g; diametrs: 22.25 mm; biezums: 2.14 mm
 Forma: t.s. spāņu zieda forma; krāsa: zelta
 Sastāvs: t.s. ziemeļu zelts (Cu, Al, Zn, Sn)

10 CENTU

Svars: 4.10 g; diametrs: 19.75 mm; biezums: 1.93 mm
 Forma: apaļa; krāsa: zelta
 Sastāvs: t.s. ziemeļu zelts (Cu, Al, Zn, Sn)

5 CENTI

Svars: 3.92 g; diametrs: 21.25 mm; biezums: 1.67 mm
 Forma: apaļa; krāsa: vara
 Sastāvs: tērauds ar vara pārklājumu

2 CENTI

Svars: 3.06 g; diametrs: 18.75 mm; biezums: 1.67 mm
 Forma: apaļa; krāsa: vara
 Sastāvs: tērauds ar vara pārklājumu

1 CENTS

Svars: 2.30 g; diametrs: 16.25 mm; biezums: 1.67 mm
 Forma: apaļa; krāsa: vara
 Sastāvs: tērauds ar vara pārklājumu

Nacionālajā pusē atveidots Latvijas Republikas lielais valsts ģerbonis (50, 20 un 10 centu monētai) vai Latvijas Republikas mazais valsts ģerbonis (5 un 2 centu un 1 centa monētai), no tā pa kreisi – gadskaitlis 2014, zem tā – uzraksts LATVIJA, gar monētas malu – 12 zvaigžņu aplis.

Mākslinieki: kopējā puse – Luks Luikss (*Luc Luyckx*), nacionālā puse – Laimonis Šēnbergs un Jānis Strupulis

Apgrozībā laista pirmā Latvijas 2 eiro piemiņas monēta – "Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta" (apgrozībā no 11.08.2014.).

2 EIRO PIEMIŅAS MONĒTA

RĪGA – EIROPAS KULTŪRAS GALVASPILSĒTA 2014

Svars: 8.50 g; diametrs: 25.75 mm; biezums: 2.20 mm
 Forma: apaļa; krāsa: ārējā daļa – sudraba, iekšējā daļa – zelta
 Sastāvs: ārējā daļa – vara un niķeļa sakausējums (Cu, Ni), iekšējā daļa – trīs slāņi: niķeļa, vara un cinka sakausējums, niķelis, niķeļa, vara un cinka sakausējums (Ni, Cu, Zn; Ni; Ni, Cu, Zn)
 Kalta 2014. g. *Staatliche Münzen Baden-Württemberg* (Vācija)
 Nacionālajā pusē atveidots Rīgas panorāmas attēls, zem tā gadskaitlis 2014, uzraksts RĪGA – 2014 un LV.
 Monētas augšā puslokā uzraksts EIROPAS KULTŪRAS GALVASPILSĒTA, uz monētas ārējā gredzena – 12 zvaigžņu, monētas josta – ar uzrakstu * DIEVS * SVĒTĪ * LATVIJU.
 Mākslinieki: kopējā puse – Luks Luikss (*Luc Luycx*), nacionālā puse – Henrihs Vorkals un Jānis Strupulis

5 EIRO KOLEKCIJAS MONĒTAS

AINAŽU JŪRSKOLA

Svars: 22.00 g, diametrs: 35.00 mm
 Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
 Kalta 2014. g. *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande)
 Mākslinieks: Ivars Drulle

BALTĀ GRĀMATA

Svars: 25.80 g, forma: daudzstūris
 Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
 Kalta 2014. g. *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande)
 Māksliniece: Sandra Krastiņa

BALTIJAS CEĻŠ

Svars: 22.00 g; diametrs: 35.00 mm
 Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*, ar 7 krāsu uzdruku aversā
 Kalta 2014. g. *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande)
 Mākslinieki: Visvaldis Asaris (grafiskais dizains), Līgita Franckeviča (plastiskais veidojums)

VECAIS STENDERS

Svars: 22.00 g; diametrs: 35.00 mm
 Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
 Kalta 2014. g. *Koninklijke Nederlandse Munt* (Nīderlande)
 Mākslinieki: Aigars Ozoliņš (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

GADSKĀRTU MONĒTA

Svars: 22.00 g; diametrs: 35.00 mm
Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
Kalta 2014. g. Koninklijke Nederlandse
Munt (Nīderlande)
Mākslinieki: Arvīds Priedīte (grafiskais
dizains), Līgita Franckeviča (plastiskais
veidojums)

KURZEMES BAROKS

Svars: 22.00 g; diametrs: 35.00 mm
Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*,
ar apzeltītām detaļām
Kalta 2014. g. Mennica Polska S.A. (Polija)
Mākslinieki: Laimonis Šēnbergs (grafiskais
dizains), Līgita Franckeviča (plastiskais
veidojums)

Latvijas monētu dizains augstu novērtēts pasaulē. 2014. gadā starptautiskajā konkursā "Pasaules gada monēta" komponista Riharda Vāgnera 200 gadu jubilejai veltītā monēta, ko Latvijas Banka izlaidusi 2013. gadā, atzīta par labāko sudraba monētu pasaulē.

2014. gada martā Latvijas Banka rīkoja tradicionālo sabiedrības aptauju "Latvijas gada monēta 2013" – būtiskāko monētu mākslas gada notikumu Latvijā, kas ļauj gūt priekšstatu par to, kā sabiedrība vērtē kolekcijas monētu jomā paveikto un kādas tēmas un mākslinieciskie risinājumi tai šķiet pievilcīgi. Sabiedrības aptaujā par "Latvijas gada monētu 2013" tika atzīta "Šūpuļa monēta".

MAKSĀJUMU UN NORĒĶINU SISTĒMAS

TARGET2-LATVIJA SISTĒMAS DARBĪBA

Latvijas Banka kopā ar citām ECBS dalībniecēm nodrošināja Eiropas automatizētās reālā laika bruto norēķinu sistēmas TARGET2 darbību. Latvijas Banka uzturēja TARGET2-Latvija komponentsistēmu, nodrošinot Eirosistēmas monetārās politikas operāciju norēķinus, starpbanku norēķinus liela apjoma maksājumiem un klientu steidzamu maksājumu norēķinus eiro.

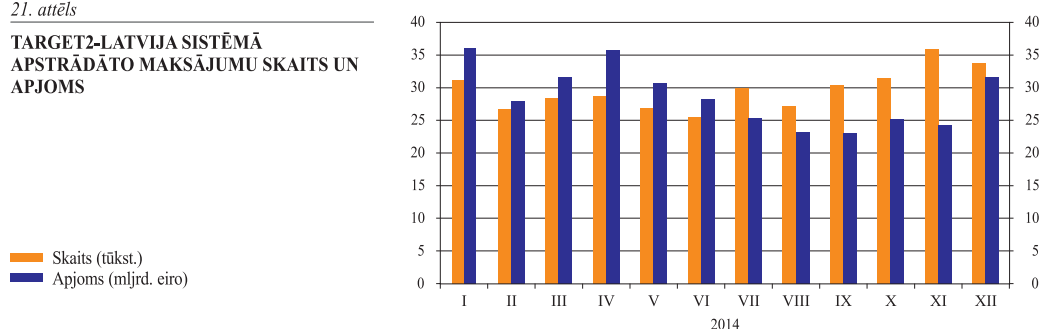
Līdz ar eiro ieviešanu Latvijas Banka izbeidza SAMS sistēmas norēķiniem latos darbību, finanšu iestāžu, t.sk. Latvijas kredītiestāžu, Valsts kases un Latvijas Bankas, norēķinu kontu atlikumus konvertējot eiro un pārskaitot uz TARGET2-Latvija sistēmu, kas tika sagatavota darbam Eirosistēmas ietvaros. Papildus Latvijas Banka nodrošināja LCD vērtspapīru norēķinu sistēmas DENOS un SIA "First Data Latvia" karšu maksājumu sistēmas pāreju uz norēķiniem eiro. 2014. gadā TARGET2-Latvija sistēmai pievienojās viena kredītiestāde, un gada beigās TARGET2-Latvija sistēmas dalībnieces bija 22 kredītiestādes, Valsts kase un Latvijas Banka. TARGET2-Latvija sistēma nodrošināja arī EKS sistēmas, LCD vērtspapīru norēķinu sistēmas DENOS un SIA "First Data Latvia" sistēmas galanorēķinus eiro. 2014. gadā TARGET2-Latvija sistēma apstrādāja 356.3 tūkst. maksājumu 342.6 mljrd. eiro apjomā (sk. 4. tabulu; TARGET2-Latvija sistēmas apstrādāto maksājumu mēneša datus sk. 21. att.). Maksājumu kopapjoms salīdzinājumā ar 2013. gadu TARGET2-Latvija sistēmā pieauga 2.6 reizes. Tas saistīts ar monetārās politikas darījumu, tirgus operāciju darījumu u.c. veida darījumu norēķiniem, kas līdz eiro ieviešanai tika veikti SAMS sistēmā. Vienlaikus tās apstrādāto maksājumu kopskaits pieauga mēreni (par 1.8%), jo līdz ar eiro ieviešanu saruka klientu maksājumu skaits, sistēmas dalībniekiem daļu maksājumu pārceļot uz SEPA atbilstīgām maksājumu sistēmām.

4. tabula

TARGET2-LATVIJA SISTĒMĀ
APSTRĀDĀTIE MAKSĀJUMI

	Skaitis (tūkst.)			Apjoms (mljrd. eiro)		
	Starptanku maksājumi	Klientu maksājumi		Starptanku maksājumi	Klientu maksājumi	
2014	75.1	281.2	356.3	326.9	16.1	343.0
2013	38.3	311.5	349.8	116.4	15.6	132.0
2012	35.7	292.4	328.1	173.1	12.9	186.0
2011	35.2	272.2	307.4	215.2	12.6	227.8
2010	39.5	247.6	287.1	190.7	9.3	200.0

21. attēls

TARGET2-LATVIJA SISTĒMĀ
APSTRĀDĀTO MAKSĀJUMU SKAITS UN
APJOMSLATVIJAS BANKAS UZTURĒTĀS EKS SISTĒMAS DARBĪBA UN
MAKSĀJUMU PAKALPOJUMI

2014. gadā līdz ar eiro ieviešanu Latvijas Banka pārtrauca maksājumu norēķinus latos EKS sistēmā. EKS sistēma turpināja nodrošināt ērtus, ātrus un lētus klientu starptanku maksājumus eiro, veicot pilnībā automatizēto elektronisko maksājuma dokumentu apstrādi ar galanorēķinu Latvijas Bankā atvērtajos dalībnieku norēķinu kontos TARGET2-Latvija sistēmā. EKS sistēma kā SEPA prasībām atbilstoša sistēma deva iespēju tās dalībniekiem veikt un saņemt SEPA kredīta pārvedumus eiro visā SEPA telpā.

Pilnveidojot EKS sistēmu, Latvijas Banka ar 2014. gada novembri nodrošināja EKS sistēmas darbu arī tajās MK pārceltajās darba dienās, kuras ir TARGET2 sistēmas brīvdienas. Kredītiestādes, kuras piedalījās EKS sistēmā, varēja paātrināt klientu maksājumu izpildi un atbalstīt uzņēmēju darbību pārceltajās darba dienās. 2014. gada 9. decembrī Latvijas Banka sāka nodrošināt EKS sistēmas tiešo savienojumu ar EBA *Clearing* uzturēto starptanku maksājumu sistēmu STEP2, Latvijas Bankai kļūstot par STEP2 sistēmas tiešo dalībnieci. Tiešais savienojums ar STEP2 sistēmu paātrināja maksājumu veikšanu ar kredītiestādēm, t.sk. Latvijas kredītiestādēm, kas nav EKS sistēmas dalībnieces, un deva iespēju EKS sistēmas dalībniecēm pagarināt maksājumu pieņemšanas laiku un uzlabot klientu apkalpošanu.

Līdz ar eiro ieviešanu Latvijā sešas kredītiestādes pārtrauca dalību EKS sistēmā, izvēloties dalību citās SEPA atbilstīgās maksājumu sistēmās. 2014. gada beigās EKS sistēmā kā tiešās dalībnieces piedalījās 16 kredītiestāžu, Valsts kase un Latvijas Banka, kā arī divi netiešie dalībnieki. EKS sistēma apstrādāja 35.7 milj. maksājumu 48.2 mljrd. eiro apjomā (sk. 5. tabulu; EKS sistēmas apstrādāto maksājumu mēneša datus sk. 22. un 23. att.). Lai gan dalībnieku skaits saruka, EKS sistēmā apstrādāto maksājumu skaits salīdzinājumā ar 2013. gadu (ietverot maksājumus latos un eiro) pieauga par 3.2%, bet apjoms – par 85.9%. Tās skaidrojams ar SEPA kredīta pārvedumu ieviešanu Latvijā, kā arī visu EKS sistēmas dalībnieku pāreju uz maksājumu sūtīšanu un saņemšanu EKS sistēmā. EKS sistēmā apstrādāto maksājumu kopapjoma kāpumu galvenokārt noteica maksājumu apjoma ierobežojuma atcelšana EKS sistēmā, izraisot klientu maksājumu pāreju no TARGET2-Latvija sistēmas. EKS sistēma dalībniekiem nodrošināja 99.77% (2013. gadā – 99.83%) sistēmas pieejamību (gada laikā EKS sistēmas galanorēķini aizkavējās četras reizes).

5. tabula

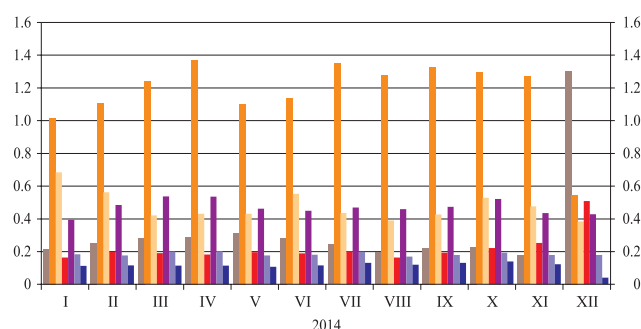
**EKS SISTĒMĀ APSTRĀDĀTIE
MAKSĀJUMI**

	Skaitis (tūkst.)			Apjoms (mljrd. eiro)		
	Maksājumi latos	Maksājumi eiro		Maksājumi latos	Maksājumi eiro	
2014	—	35 658.3	35 658.3	—	48.2	48.2
2013	33 664.1	900.3	34 564.4	17.6	8.4	26.0
2012	33 544.8	703.8	34 248.6	17.3	6.2	23.5
2011	34 597.9	464.0	35 061.9	17.1	2.8	19.9
2010	32 796.8	310.1	33 107.0	15.0	1.5	16.5

22. attēls

**EKS SISTĒMĀ APSTRĀDĀTO EIRO
MAKSĀJUMU SKAITS**
(milj.)

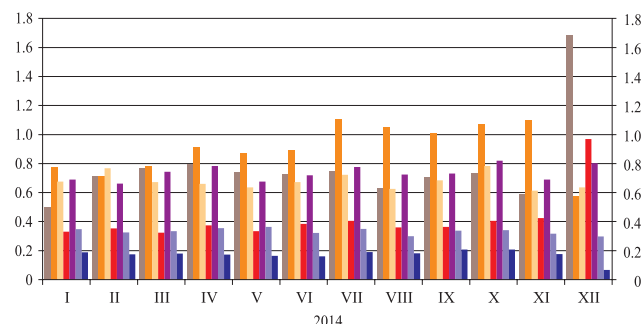
- 1. klīringa cikls
- 2. klīringa cikls
- 3. klīringa cikls
- 4. klīringa cikls
- 5. klīringa cikls
- 6. klīringa cikls
- 7. klīringa cikls

23. attēls

**EKS SISTĒMĀ APSTRĀDĀTO EIRO
MAKSĀJUMU APJOMS**
(mljrd. eiro)

- 1. klīringa cikls
- 2. klīringa cikls
- 3. klīringa cikls
- 4. klīringa cikls
- 5. klīringa cikls
- 6. klīringa cikls
- 7. klīringa cikls

2014. gadā Latvijas Banka sniedza maksājumu pakalpojumus eiro vietējām, ārvalstu un starptautiskām finanšu iestādēm, apstrādājot maksājumus 1.2 mljrd. eiro apjomā. Latvijas Banka sāka piedāvāt saviem klientiem SEPA kredīta pārveduma rīkojumus, veicot SEPA kredīta pārvedumus savā vārdā tiem klientiem, kuri nebija pievienojušies SEPA kredīta pārveduma shēmai. Sākot ar 2014. gada aprīli, Latvijas Banka saviem klientiem nodrošināja netiešo dalību EKS sistēmā, apstrādājot to SEPA kredīta pārveduma rīkojumu failus un SEPA naudas līdzekļu atmaksas rīkojumu failus, kurus netiešais dalībnieks iesniedza savā vai sava klienta vārdā.

MAKSĀJUMU UN VĒRTSPAPĪRU NORĒĶINU SISTĒMU PĀRRAUDZĪBA

Pievienojoties Eirosistēmai, Latvijas Bankai kļuva saistoša ECB pārraudzības politika. Latvijas Banka ar 2014. gada 1. janvāri kā viena no Eirosistēmas dalībniecēm veica maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmu pārraudzību saskaņā ar Eirosistēmas pārraudzības politiku.

Latvijas Banka aktīvi iesaistījās TARGET2 sistēmas pārraudzībā, regulāri piedaloties sistēmas pārmaiņu novērtējumos un sistēmas darbības analīzē. Latvijas Banka veica tās uzturētās EKS sistēmas un LCD uzturētās vērtspapīru norēķinu sistēmas DENOS ikdienas pārraudzību, analizējot sistēmu tehnisko un operacionālo darbību un apkopojot sistēmu statistiskos datus. Latvijas Banka maksājumu sistēmu pārraudzības ietvaros sadarbojās ar iestādēm, kuras nodrošina klīringa un maksājumu sistēmu darbību (SIA

"First Data Latvia" un kredītiestādes), konsultējot tās un izsakot viedokli maksājumu sistēmu jomas jautājumos.

Latvijas Banka apkopoja datus par Latvijā izmantotajiem maksāšanas līdzekļiem (sk. 6. tabulu). 2014. gadā 191.0 milj. maksājumu jeb 57.1% no visiem izmantotajiem maksāšanas līdzekļiem bija maksājumi ar norēķinu kartēm, 138.3 milj. maksājumu jeb 41.4% – klientu kredīta pārvedumi. Šādu maksājumu apjoms bija attiecīgi 3.8 mljrd. eiro un 437.9 mljrd. eiro. Pārējie maksāšanas līdzekļi (tiešais debets, čeki un e-nauda) tika izmantoti samērā reti.

6. tabula

LATVIJĀ LIETOTIE MAKSĀŠANAS LĪDZEKĻI

	Skaits (milj.)				Apjoms (mljrd. eiro)			
	Klientu kredīta pārvedumi	Karšu maksājumi	Tiešais debets, čeki un e-naudas maksājumi		Klientu kredīta pārvedumi	Karšu maksājumi	Tiešais debets, čeki un e-naudas maksājumi	
2014	138.3	191.0	5.0	334.3	437.9	3.8	0.3	442.0
2013	139.7	151.6	6.4	297.7	575.7	3.2	0.3	579.2
2012	130.3	128.0	5.7	264.0	488.9	2.7	0.3	491.9
2011	119.3	114.0	5.3	238.6	422.7	2.4	0.1	425.3
2010	115.7	101.9	5.3	222.9	370.9	2.0	0.3	373.2

2014. gadā Latvijas Banka sadarbībā ar citiem SEPA projekta dalībniekiem Latvijā veiksmīgi beidza Latvijas maksājumu sistēmas integrāciju SEPA un jūlijā noslēdza SEPA ieviešanas projektu Latvijā. SEPA projektā Latvijas Banka vadīja Nacionālo SEPA darba grupu (NSDG), kas 2014. gadā beidza darbu. 2014. gada 1. janvārī līdz ar eiro ieviešanu Latvijā tika pabeigts nozīmīgs SEPA posms – SEPA kredīta pārvedumu ieviešana Latvijā. Savukārt 2014. gada jūlijā tirgus dalībnieki vienojās, ka nacionālie tiešā debeta maksājumi netiks pārveidoti par SEPA tiešā debeta maksājumiem, bet līdz 2015. gada 1. janvārim tiks aizstāti ar e-rēķiniem un SEPA kredīta pārvedumiem.

2014. gadā Latvijas Banka sadarbībā ar FKTK piedalījās ECB dibinātajā Eiropas klientu maksājumu drošības forumā, izstrādājot foruma rekomendācijas par trešo pušu pieeju maksājumu kontiem un mobilo maksājumu drošību.

FINANŠU STABILITĀTE

2014. gadā Latvijas Banka turpināja līdzdarboties ECB veiktajos sagatavošanas pasākumos, kas saistīti ar VUM izveidi. Līdz ar VUM darbības uzsākšanu 2014. gada 4. novembrī un prudenciālās uzraudzības uzticēšanu ECB Latvijas Banka ciešā sadarbībā ar FKTK savas kompetences ietvaros sniedza ieguldījumu finanšu stabilitātes novērtējumā Latvijā un eiro zonā kopumā. Latvijas Banka piedalījās eiro zonas finanšu stabilitātes sistēmisko risku novērtējumā, finanšu stabilitātes analīzes rīku izstrādē un makrouzraudzības politikas instrumentu novērtējumā. 2014. gada nogalē notika Latvijas Bankas un ECB ekspertu tikšanās, kurā Latvijas Banka iepazīstināja ECB ekspertus ar tās finanšu stabilitātes risku novērtējumu un analītisko ietvaru.

2014. gadā turpinājās arī citu banku savienības elementu izveide. Latvijas Banka savas kompetences ietvaros sniedza viedokli gan par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu, ar ko izveido kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību atvēršanas un noregulējuma režīmu, gan arī par Vienotā noregulējuma mehānisma normatīvās bāzes projektiem.

Latvijas Banka turpināja aktīvi piedalīties ESRK politikas un analīzes dokumentu izstrādē un viedokļa formulēšanā. Latvijas Bankas pārstāvis piedalījās ESRK analītiskajā darbā, izstrādājot ES banku visaptverošo stresa testu stresa scenārijus.

2014. gadā turpinājās cieša Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbība finanšu stabilitātes jomā, diskutējot par kopīgiem un specifiskiem riskiem reģionā, risku mazinošiem pasākumiem, finanšu sektora regulējuma piemērošanu, kā arī par citiem aktuāliem finanšu stabilitātes jautājumiem. Latvijas Banka kopā ar FKTK piedalījās Ziemeļvalstu un Baltijas valstu makrouzraudzības forumā un tā darba grupās un kopā ar FKTK un Latvijas Republikas Finanšu ministriju – Ziemeļvalstu un Baltijas valstu pārrobežu stabilitātes grupā.

Latvijas Banka 2014. gadā turpināja finanšu sistēmas risku novērtēšanas instrumentu attīstīšanu un pilnveidošanu. Tika uzsākta risku paneļa pilnveide, papildinot to ar jauniem finanšu stabilitātes rādītājiem un izstrādājot kritērijus vērtējumam par rādītāju un risku kategoriju atbilstību noteiktam riska līmenim (risku nozīmīguma pakāpes noteikšana ar t.s. sliekšņu metodi).

Balstoties uz Latvijas Bankas ekspertīzi ekonomiskās attīstības ciklu novērtēšanā, ESRK rekomendācijām un labāko starptautisko praksi, Latvijas Banka veica ekonomisko analīzi, kas palīdz pieņemt lēmumus par pretciklisko kapitāla rezervi kredītiestādēm. Latvijas Banka iesniedza savus analīzes rezultātus FKTK (par pretcikliskās kapitāla rezerves piemērošanu Latvijā atbildīgajai iestādei).

2014. gadā Latvijas Banka organizēja divas ar finanšu stabilitāti saistītas ekspertu sarunas. Ekspertu sarunās "Mājsaimniecību kredītnēmēju analīze: aptauja un finanšu ievainojamības novērtējums" tika prezentēts Latvijas Bankas diskusiju materiāls par mājsaimniecību finanšu ievainojamības vērtējumu, balstoties uz aptaujas datiem. Ekspertu sarunās "Kreditēšana Latvijā – teorija un realitāte" tika veikta vispusīga to faktoru analīze, kuri nosaka ilgstoši negatīvu kreditēšanas dinamiku, kas ilgtermiņā ierobežo tautsaimniecības attīstības perspektīvas.

Ņemot vērā nepieciešamību nošķirt monetārās politikas un finanšu stabilitātes funkcijas, 2014. gadā izveidota Finanšu stabilitātes pārvalde.

KREDĪTU REĢISTRA DARBĪBA

2014. gadā Latvijas Banka turpināja Kredītu reģistrā vākt, uzkrāt un glabāt Kredītu reģistra dalībnieku (kredītiestāžu, komercsabiedrību, kurām ir ciešas attiecības ar kredītiestādēm, krājaizdevu sabiedrību un apdrošinātāju; tālāk tekstā – dalībnieki) ziņas par klientu un klientu galvnieku saistībām, to izpildes gaitu un pārkāpumiem.

Kredītu reģistra mērķis ir ļaut dalībniekiem precīzāk novērtēt klientu un klientu galvnieku kredītspēju un efektīvāk vadīt kredītriskus, nodrošināt FKTK papildu iespējas saņemt finanšu tirgus dalībnieku uzraudzības veikšanai nepieciešamās ziņas, ļaut ES un EEZ valstu patērētāju kreditoriem novērtēt patērētāju kredītspēju, nodrošināt informāciju Latvijas Bankas un FKTK makroekonomiskās analīzes vajadzībām, nodrošināt Latvijas Bankai papildu iespējas saņemt finanšu statistikai nepieciešamās ziņas, sniegt ieguldījumu valsts pārvaldes uzdevumu izpildes veicināšanā, nodrošinot valsts institūcijām papildu iespējas saņemt ziņas, kas nepieciešamas, lai veiktu analīzi normatīvajos aktos noteikto uzdevumu ietvaros, kā arī sniegt papildu iespējas finansiālās grūtībās nonākuša klienta un klienta galvnieka saistību izpildes veicināšanai.

2014. gadā līdz ar eiro ieviešanu tika nodrošināta veiksmīga atbilstoša Kredītu reģistra sistēmas darbības pārveide. Stājās spēkā Kredītu reģistra likuma grozījumi, kuri paplašina Kredītu reģistra mērķus, nosakot, ka Kredītu reģistrā iekļautās ziņas Latvijas Banka tiesīga sniegt arī ES institūcijām, un papildina tiesības dalībniekiem veikt Kredītu reģistrā iekļauto ziņu pieprasījumus arī par iespējamiem akreditīva (kredītvēstules) pakalpojuma un galvojuma (garantijas) pakalpojuma saņēmējiem, kā arī ietver Kredītu reģistra dalībnieku lokā valsts kapitālsabiedrības, kuras pilda īpašu uzdevumu (ievieš valsts attīstības un atbalsta programmas).

2014. gadā Latvijas Banka sniedza Kredītu reģistrā iekļautās ziņas ECB saskaņā ar ECB 2014. gada 24. februāra Lēmumu par sagatavošanās pasākumu organizēšanu kredītu mikrodatu vākšanai, ko veic Eiropas Centrālo banku sistēma (ECB/2014/6). Ar šo lēmumu ECB nosaka sagatavošanās pasākumus, kas vajadzīgi, lai pakāpeniski izveidotu ilgtermiņa regulējumu kredītu mikrodatu vākšanai, pamatojoties uz ECB statistikas pārskatu sniegšanas prasībām. Minētais lēmums ir saistošs visām eiro zonas valsts centrālajām bankām.

2014. gada beigās Kredītu reģistrā bija 101 dalībnieks, kas darbam ar Kredītu reģistru pilnvaroja 743 lietotājus (2013. gadā – attiecīgi 102 dalībnieki un 718 lietotāji). Kredītu reģistrā bija uzkrāti dati par 1.1 milj. personu 3.6 milj. saistību (2013. gada beigās – par 1.0 milj. personu 3.3 milj. saistību), no kurām 1.1 milj. saistību bija spēkā esošas. Dalībnieku kopējais saistību atlikums bija 19.67 mljrd. eiro, t.sk. bilancē atzīto saistību atlikums – 17.3 mljrd. eiro (2013. gada beigās kopējais saistību atlikums bija 14.3 mljrd. latu jeb 20.4 mljrd. eiro, t.sk. bilancē atzīto saistību atlikums – 12.9 mljrd. latu jeb 18.4 mljrd. eiro). 2014. gadā dalībnieki Kredītu reģistrā veica 13.4 milj. pieprasījumu (samazinājums salīdzinājumā ar 2013. gadu – 4.3%). Latvijas Banka 2014. gadā izsniedza Kredītu reģistrā esošās ziņas 4.7 tūkst. fizisko un juridisko personu (2013. gadā – 4.6 tūkst.), savukārt Kredītu reģistra fizisko personu elektroniskās apkalpošanas interneta vietnē fiziskās personas veica 638 pieprasījumus Kredītu reģistrā par sevi iekļauto ziņu saņemšanai.

STATISTIKA

Latvijas Banka vāc un apkopo finanšu un monetāro statistiku un maksājumu bilances statistiku, kā arī sagatavo ceturkšņa finanšu kontu un valdības finanšu statistiku. Saskaņā ar ECB pieprasījumu Latvijas Banka iesaistīta arī atsevišķu tautsaimniecības statistikas jomu metodoloģijas jautājumu risināšanā un noteiktu rādītāju sagatavošanā. Latvijas Banka statistisko informāciju izmanto, lai veiktu finanšu un makroekonomisko analīzi, izvērtētu finanšu stabilitāti, kā arī informētu sabiedrību par norisēm finanšu sektorā un tautsaimniecībā. ECB Latvijas Bankas sagatavoto statistisko informāciju izmanto Eirosistēmas monetārās statistikas un attiecīgo eiro zonas statistisko datu sagatavošanai, kā arī citu savu uzdevumu veikšanai.

Saistībā ar sarunu procesu par Latvijas Republikas pievienošanos OECD Latvijas Banka nodrošināja OECD ar finanšu statistikas, tiešo investīciju, maksājumu bilances, pakalpojumu importa un eksporta un ceturkšņa finanšu kontu datiem, kā arī sniedza skaidrojumus par šo datu sagatavošanas metodoloģiju.

Latvijas Banka turpināja regulāro statistisko datu pārraidi uz ECB, SNB un SVF un sniedza statistisko informāciju citiem iekšzemes un ārvalstu datu lietotājiem. Lai ar informāciju laikus nodrošinātu plašu datu lietotāju loku, Latvijas Banka publicēja Latvijas finanšu un monetārās statistikas, maksājumu bilances statistikas un ceturkšņa finanšu kontu statistikas datus tās regulārajos izdevumos un interneta vietnē un sagatavoja datus publicēšanai ECB izdevumos un Statistisko datu noliktavā (*Statistical Data Warehouse*), kā arī SVF izdevumos un SVF Speciālā datu izplatīšanas standarta ietvaros. Latvijas Banka paplašināja uz SNB sūtīto datu klāstu ar jaunām datu kategorijām, kā arī turpināja finanšu stabilitātes rādītāju sagatavošanu un sūtīšanu SVF. Latvijas Banka arī 2014. gadā piedalījās SVF "Finanšu pieejamības apsekojumā" (*Financial Access Survey*), uzrādot datus, kas raksturo to pakalpojumu pieejamību un apjomu, kurus iedzīvotājiem sniedz Latvijas finanšu iestādes.

FINANŠU UN MONETĀRĀ STATISTIKA

2014. gads finanšu tirgus un monetārās statistikas jomā bija nozīmīgs, jo tika īstenota veiksmīga pāreja uz datu vākšanu, apstrādi, apkopošanu un publiskošanu eiro, veikts

padziļināts metodoloģiskais darbs, lai saskaņā ar ECB regulu prasībām izstrādātu un ieviestu jaunus Latvijas Bankas noteikumus statistikas jomā, kā arī atjaunotas Latvijas Bankas interneta vietnē publicētās "MFI statistikas pārskatu sagatavošanas vadlīnijas" un paplašināta interneta statistikas datubāzē INTS publicētā MFI statistika, iekļaujot datus par MFI piesaistītajiem noguldījumiem sektoru, valūtu un termiņu dalījumā. Ņemot vērā statistiskās informācijas sagatavošanas metodoloģiskās pārmaiņas, Latvijas Banka veica finanšu un monetārās statistikas sagatavošanai un publiskošanai izmantotās programmatūras būtisku pārveidi. Vienlaikus veiksmīgi tika nodrošināta regulāra statistiskās informācijas sagatavošana saskaņā ar ECB un citu datu lietotāju prasībām, kā arī tādu papildu datu sūtīšanas uzsākšana, kuri nepieciešami VUM uzdevumu izpildei.

Jaunā redakcijā tika apstiprināti Latvijas Bankas "Monetāro finanšu iestāžu "Mēneša bilances pārskata" sagatavošanas noteikumi" un ""Kredītu norakstīšanas un vērtspapīru pārvērtēšanas korekciju pārskata" sagatavošanas noteikumi". Šie noteikumi pieņemti, ievērojot ECB 2013. gada 24. septembra Regulas Nr. 1071/2013 par monetāro finanšu iestāžu sektora bilanci (ECB/2013/33) prasības. Tādējādi nodrošināts arī sektoru dalījums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 21. maija Regulā Nr. 549/2013 par Eiropas nacionālo un reģionālo kontu sistēmu Eiropas Savienībā noteiktajām prasībām.

Tika pieņemti arī Latvijas Bankas "Monetāro finanšu iestāžu procentu likmju pārskatu sagatavošanas noteikumi", tādējādi ieviešot ECB 2013. gada 24. septembra Regulas Nr. 1072/2013 par monetāro finanšu iestāžu piemēroto procentu likmju statistiku (ECB/2013/34) prasības.

Lai ieviestu ECB 2013. gada 28. novembra Regulu Nr. 1409/2013 par maksājumu statistiku (ECB/2013/43), tika apstiprināti Latvijas Bankas ""Kredītiestāžu, elektroniskās naudas iestāžu un maksājumu iestāžu maksājumu statistikas pārskata" sagatavošanas noteikumi".

2014. gadā Latvijas Banka nodrošināja arī ECB 2013. gada 18. oktobra Regulas Nr. 1073/2013 par ieguldījumu fondu un aktīvu un pasīvu statistiku (ECB/2013/38) un ECB 2014. gada 4. aprīļa Pamatnostādnes ECB/2014/15 par monetāro un finanšu statistiku (2014/810/ES) prasību ieviešanu.

Saskaņā ar ECB pieprasījumu tika pētīti jautājumi saistībā ar kredītiestāžu izmantoto naudas līdzekļu pārvaldības metodi, veicot naudas līdzekļu konsolidāciju (*cash-pooling*), kā arī sniegti komentāri un priekšlikumi par ECB regulas par naudas tirgus statistiku izstrādi. Latvijas Banka piedalījās ECB organizētajā izmaksu aptaujā par tām sākotnējām un regulārajām izmaksām, kuras rastos, sniedzot ECB centralizēto kredītu reģistru projekta *AnaCredit* vajadzībām datus par kredītiestāžu izsniegtajiem kredītiem.

MAKSĀJUMU BILANCES STATISTIKA

2014. gadā sāka maksājumu bilances statistikas sagatavošana un publiskošana atbilstoši ECB, *Eurostat* un SVF jaunajām prasībām, tādējādi nodrošinot maksājumu bilances statistikas sagatavošanu, ievērojot SVF Maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances rokasgrāmatas 6. izdevuma prasības. Vairākas būtiskas pārklasifikācijas veiktas maksājumu bilances tekošajā kontā, finanšu kontā un starptautisko investīciju bilancē. Līdz ar jaunās maksājumu bilances sagatavošanas metodoloģijas ieviešanu statistiskie dati starptautiskajām organizācijām tiek sniegti saskaņā ar formātu SDMX/ML 2.0, izmantojot vienotu pieeju datu kodēšanai.

Lai mazinātu respondentu noslodzi, tika mainīti Latvijas Bankas "Vērtspapīru pārskatu sagatavošanas noteikumi", samazinot iesniedzamās vērtspapīru emisijas informācijas apjomu un paplašinot ECB Centralizētās vērtspapīru datubāzes informācijas izmantošanas iespējas. Vērtspapīru turētāju statistikas ietvaros ieviestas ECB informatīvās prasības un sāka datu sniegšana ECB.

TAUTSAIMNIECĪBAS UN VALDĪBAS FINANŠU STATISTIKA

Tautsaimniecības un valdības finanšu statistikas jomā svarīgākie uzdevumi bija ceturkšņa finanšu kontu statistikas nodrošināšana saskaņā ar eiro zonas valstīm izvirzītajām ECB prasībām, divu ECB pamatnostādņu, kas stājās spēkā ar 2014. gada 1. septembri, prasību ieviešana ceturkšņa finanšu kontu un valdības finanšu statistikas sagatavošanā, un pāreja uz jauno datu sniegšanas formātu SDMX/ML 2.0.

Lai nodrošinātu eiro zonas valstīm izvirzītās ECB prasības sniegt datus, sākot ar gadu, kurā attiecīgā valsts pievienojusies ES, ceturkšņa finanšu kontu statistikas jomā tika veikta apjomīga datu revīzija. Precizētie dati par periodu no 2004. gada 1. ceturkšņa līdz 2014. gada 1. ceturksnim 2014. gada jūlijā tika nosūtīti ECB un publicēti Latvijas Bankas interneta vietnē.

2014. gadā vairākos posmos turpinājās ECB 2013. gada 25. jūlija Pamatnostādnes par ECB statistikas pārskatu sniegšanas prasībām ceturkšņa finanšu pārskatu jomā (pārstrādātā versija; ECB/2013/24) ieviešana. Šī pamatnostādne nosaka jaunu sektoru un instrumentu dalījumu atbilstoši EKS 2010 prasībām un pārskatu sniegšanas termiņa samazinājumu līdz 85. kalendārajai dienai pēc pārskata ceturkšņa beigām. 2014. gada septembrī publicēti dati par periodu no 2012. gada 4. ceturkšņa līdz 2014. gada 2. ceturksnim un attiecīgi mainīta informācija Latvijas Bankas interneta vietnē. Papildus sāks publicēt datus par noguldījumiem, vērtspapīriem un aizdevumiem darījuma partnera sektoru dalījumā un datus par citām pārmaiņām. Ceturkšņa finanšu kontu statistikas datu pārskatīšana turpinājās līdz brīdim, kad 2014. gada decembrī vienlaikus ar datiem par 2014. gada 3. ceturksni ECB tika nosūtīti un Latvijas Bankas interneta vietnē publicēti pārskatītie ceturkšņa finanšu kontu dati par periodu no 2004. gada 1. ceturkšņa līdz 2012. gada 3. ceturksnim. Tādējādi minētās pamatnostādnes ieviešana Latvijā bija veiksmīgi noslēgusies un visi ceturkšņa finanšu kontu dati ir lietotājiem pieejami atbilstoši jaunajām ceturkšņa finanšu kontu sagatavošanas prasībām.

Saskaņā ar ECB 2014. gada 3. jūnija Pamatnostādnes, ar ko groza Pamatnostādni ECB/2013/23 par valdības finanšu statistiku (ECB/2014/21), prasībām (galvenokārt nosaka pārmaiņas valdības sektora ietvarā un 2. pensiju līmeņa uzkrājumu un atvasināto finanšu instrumentu rezultāta grāmatošanā atbilstoši EKS 2010) Latvijas Banka pārskatīja valdības finanšu statistikas datu vēsturiskās laikrindas un 2014. gada oktobrī nosūtīja ECB jaunajām prasībām atbilstošos datus.

FINANŠU PAKALPOJUMI VALDĪBAI

Saskaņā ar likuma "Par Latvijas Banku" prasībām Latvijas Banka nodrošināja Latvijas Bankā atvērto Valsts kases norēķinu kontu apkalpošanu. Valsts kase arī piedalījās Latvijas Bankas maksājumu sistēmās kā tiešā dalībiece.

2014. gadā Latvijas Bankā bija atvērti Valsts kases norēķinu konti norēķiniem eiro un septiņās citās ārvalstu valūtās. Gada laikā Latvijas Banka izpildīja 1.3 tūkst. Valsts kases maksājumu eiro un ārvalstu valūtās (kopsumma – 28.0 mljrd. eiro).

KONSULTĒŠANA UN SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA

VALDĪBAS UN CITU INSTITŪCIJU KONSULTĒŠANA

Viens no Latvijas Bankas uzdevumiem ir konsultēt Latvijas Republikas Saeimu un MK par monetāro politiku un citiem ar Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu saistītiem jautājumiem.

Latvijas Bankas prezidents, citas Latvijas Bankas amatpersonas un darbinieki regulāri tikās ar Latvijas Republikas valdības pārstāvjiem, t.sk. piedalījās MK sēdēs un dažādu

gan Latvijas Republikas ministrijās, gan saskaņā ar Ministru prezidenta rīkojumu veidotu komiteju darbā.

Latvijas Bankas darbinieki deva ieguldījumu Latvijas tautsaimniecības attīstības veicināšanā, darbojoties dažādās darba grupās un profesionālajās organizācijās, daloties pieredzē un sniedzot tām konsultācijas.

Ekspertu statusā Latvijas Bankas darbinieki piedalījās ES fondu Uzraudzības komitejā un Pagaidu uzraudzības komitejā, kur komiteju sēdēs un apakškomiteju darba grupās konsultēja par 2007.–2013. un 2014.–2020. gada ES budžeta plānošanas periodu.

Līdz eiro ieviešanas projekta pilnīgam noslēgumam 2014. gada 30. jūnijā Latvijas Bankas pārstāvji piedalījās Vadības komitejas darba grupu aktivitāšu regulārā uzraudzībā, t.sk. sniedzot Eiro ieviešanas koordinācijas padomei un MK pārskatus par paveikto saistībā ar visiem eiro ieviešanas procesiem valstī un izstrādājot dokumentu "Ieguvumu vadība Latvijas Nacionālajam eiro ieviešanas projektam pēcprojekta fāzē".

Latvijas Bankas darbinieki piedalījās Eiro ieviešanas projekta Sabiedrības informēšanas un komunikācijas darba grupā, kas turpināja darbu līdz 2014. gada 30. jūnijam. Janvāri–martā ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību un citos kanālos iedzīvotāji tika aktīvi informēti par eiro ieviešanas norisi, bet 2. ceturksnī tika veikta rezultātu apkopošana un iesaistīto pušu informēšana par tiem. Latvijas Bankas pārstāvji sagatavoja materiālus plašsaziņas līdzekļiem, piedalījās preses konferencēs par eiro ieviešanas gaitu (skaidrās naudas ieviešana, cenu pārmaiņu analīze) un savas kompetences ietvaros piedalījās materiāla izveidē par tautsaimniecības un iedzīvotāju guvumiem, ko sniedza eiro ieviešana. Latvijas Banka interneta vietnē, sociālajos tīklos u.c. turpina informēt sabiedrību par latu skaidrās naudas nomaiņu pret eiro bez termiņa ierobežojuma.

Darbojoties FM fiskālās disciplīnas likumprojekta izstrādes darba grupā, Latvijas Bankas pārstāvji konsultēja par fiskālās disciplīnas jautājumiem un fiskālo risku novērtējumu un potenciālā IKP novērtējumu Fiskālās disciplīnas uzraudzības ziņojumam par 2015. gada valsts budžeta un budžeta ietvara 2016. un 2017. gadam projektiem.

2014. gadā jūlijā Latvijas Banka sadarbībā ar citiem SEPA projekta dalībniekiem noslēdza SEPA ieviešanas projektu Latvijā. SEPA projektā Latvijas Banka vadīja Nacionālo SEPA darba grupu (NSDG), kura 2014. gadā beidza darbu. NSDG nodrošināja SEPA kredīta pārvedumu ieviešanu Latvijā ar 2014. gada 1. janvāri, kā arī SEPA saņēmēja identifikatoru piešķiršanu un uzturēšanu Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā. NSDG koordinēja tirgus dalībnieku diskusijas par efektīvāko risinājumu, ar kuru tiks aizstāti nacionālie tiešā debeta maksājumi. 2014. gada jūlijā tirgus dalībnieki vienojās, ka nacionālie tiešā debeta maksājumi netiks pārveidoti par SEPA tiešā debeta maksājumiem, bet līdz 2015. gada 1. janvārim tiks aizvietoti ar e-rēķiniem un SEPA kredīta pārvedumiem.

Latvijas Bankas pārstāvis piedalījās Eiropas institūciju konsultācijās par SEPA jautājumiem Eiropas maksājumu drošības foruma rekomendāciju izstrādē. Latvijas Bankas eksperti piedalījās tirgus dalībnieku diskusijās un valsts pozīciju sagatavošanā par pārskatītās Maksājumu pakalpojumu direktīvas un Starpbanku komisijas maksu regulas priekšlikumiem.

Latvijas Bankas pārstāvji piedalījās Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras organizētajā augstas pievienotās vērtības investīcijas projektu iesniegumu vērtēšanas komisijā, kā arī to uzņēmumu vērtēšanā, kuri pieteicās Eksporta un inovācijas balvas iegūšanai.

Ekspertu statusā Latvijas Bankas darbinieki turpināja līdzdarboties CSP vadītajā Valsts budžeta deficīta un parāda notifikācijas sagatavošanas darba grupā, kas veica 2013. gada valsts budžeta deficīta un parāda notifikācijas datu sagatavošanu un risināja ar to saistītos metodoloģiskos jautājumus. Atbilstoši EKS 2010 prasībām, kas noteica pārmaiņas valdības sektora ietvarā, 2. pensiju līmeņa uzkrājumu veidošanā un atvasināto finanšu

instrumentu rezultāta grāmatošanā, tika pārskatītas un 2014. gada rudenī publiskotas valdības finanšu statistikas datu vēsturiskās laikrindas.

Latvijas Bankas speciālisti aktīvi piedalījās Latvijas Republikas pievienošanās OECD procesā, sniedzot atbalstu valdībai, piedaloties darba grupā sarunām par Latvijas Republikas pievienošanos OECD un skaidrojot Latvijas viedokli sarunās ar vairākām OECD komitejām to ziņojumu sagatavošanas procesā. Ar Latvijas Bankas speciālistu palīdzību OECD tika iesniegti SIMSDI (*Survey of Implementation of Methodological Standards for Direct Investment*) aptaujas dati par ārvalstu tiešo investīciju datu sagatavošanas metodoloģiju un ārvalstu tiešo investīciju dati. Latvija tika pārstāvēta ārvalstu tiešo investīciju datu sagatavošanas metodoloģijas eksaminācijā. OECD komitejām tika sniegta informācija par Latvijas makroekonomisko un finanšu tirgus attīstību, kā arī informācija par ceturkšņa finanšu kontu, procentu likmju, maksājumu bilances un pakalpojumu importa un eksporta datu sagatavošanas metodoloģiju un attiecīgie dati. Saskaņota arī turpmākā regulāro datu nosūtīšanas procedūra.

Latvijas Bankas speciālisti aktīvi iesaistījās darba grupā sadarbības uzlabošanai ar starptautiskajām kredītreitingu aģentūrām, ziņojuma par Latvijas valsts kredītreitingu un faktoriem, kas to ietekmē, sagatavošanā, sniedza arī priekšlikumus sadarbības ar starptautiskajām kredītreitingu aģentūrām uzlabošanai un nodrošināja informācijas apmaiņu, gatavojoties to kārtējām vizītēm.

APMEKLĒTĀJU CENTRA DARBĪBA

Latvijas Bankas apmeklētāju centrā "Naudas pasaule", kas ir mūsdienīga ekspozīcija finanšu izglītības un informācijas ieguvei, 2014. gadā viesojās 6 400 apmeklētāju.

Apmeklētāju centra galvenā mērķauditorija ir vidusskolu vecāko klašu skolēni un sociālo zinātņu studenti. Šī grupa, kā ierasts, veidoja aptuveni 80% no apmeklētājiem. Jauniešu īpatsvara noturība apmeklētāju vidū svarīga gan tāpēc, ka saņemta informācija palīdz apgūt mācību programmu, gan arī tāpēc, ka dialogs veicina interesi par makroekonomikas un finanšu tēmām, iesaistot diskusijā arī pārējās sabiedrības grupas.

Apmeklētājus visvairāk interesējošās tēmas 2014. gadā bija eiro ieviešana Latvijā, eiro zonas finanšu stabilitāte un tās saglabāšana, Latvijas Bankas lomas un funkciju pārmaiņas, valdības parāds un finanšu disciplīna, kā arī tautsaimniecības konkurētspējas atgūšanas process. Ekspozīcija tika pārveidota, lai stendi, filmas, multimediju programmas un citi uzskates līdzekļi pamatā vēstītu par EMS, Eurosistēmas uzdevumiem un darbību un eiro apriti. Papildus Latvijas Bankas ar citiem līdzekļiem citām auditorijām komunicētajai informācijai apmeklētāju grupas, izmantojot plašu uzskates līdzekļu klāstu, tika iepazīstinātas ar eiro monētu un banknošu dizainu un pretviltrošanas elementiem, uzsverot nepieciešamību pazīt savu naudu, lai tādējādi radītu šķēršļus viltojumu izplatīšanai.

SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA UN IZGLĪTOŠANA

2014. gadu Latvijas Bankas komunikācijā ar sabiedrību īpašu darīja Latvijas tautsaimniecībai un iedzīvotājiem nozīmīgā eiro ieviešana.

Gada sākumā lielākā sabiedrības interese un Latvijas Bankas aktivitāte komunikācijā bija saistīta ar praktiskiem eiro ieviešanas jautājumiem – eiro un latu skaidrās naudas apmaiņu, maksājumu sistēmas pielāgošanu, naudas zīmju dizaina un drošības jautājumiem, bet pakāpeniski arvien lielāku aktualitāti ieguva Latvijas līdzdarbošanās Eurosistēmas monetārās politikas veidošanā un Latvijas Bankas eksperta loma eiro zonas ekonomisko norišu analizē. Latvijas tautsaimniecības attīstību ietekmēja ECB Padomes lēmums par galveno procentu likmju samazināšanu līdz vēsturiski zemākajam līmenim, lēmumi par jaunu monetārās politikas instrumentu lietošanu un diskusija par tālāku darbību, lai nodrošinātu cenu stabilitāti, vidējā termiņā gada inflācijas līmeni tuvinot 2%. Aktīva komunikācija ar

sabiedrību tika turpināta arī par citiem tautsaimniecības attīstībai svarīgiem jautājumiem un Latvijas Bankas uzdevumu izpildes gaitu.

Ņemot vērā dažādo un plašo komunikācijas kanālu lietojumu, ievērojama sabiedrības daļa (81%; SIA "TNS Latvia" dati) tieši pirms eiro ieviešanas jutās ļoti informēta par eiro banknošu un monētu izskatu, savukārt 2014. gada janvārī lielākā sabiedrības daļa (68%) jutās informēta par eiro banknošu un monētu pretviltišānas elementiem.

Svarīgs tautsaimniecības attīstības faktors ir iedzīvotāju vērtējums un noskaņojums. To lielākoties nosaka izpratne par makroekonomiskajiem procesiem un lēmumiem. Tāpēc viens no Latvijas Bankas komunikācijas virzieniem ir makroekonomisko un finanšu procesu skaidrošana gan plašai sabiedrībai, gan atsevišķām sabiedrības grupām.

Latvijas Banka turpināja veidot plašu regulāro izdevumu klāstu. Izdevumā "Makroekonomisko Norišu Pārskats", izmantojot Latvijas Bankas, CSP, FM, FKTK un citu institūciju datus, vērtētas ārējā sektora, finanšu tirgus, iekšzemes pieprasījuma un piedāvājuma, izmaksu un cenu, kā arī maksājumu bilances norises un sniegtas tautsaimniecības attīstības un inflācijas prognozes. Galvenie finanšu stabilitātes riski vērtēti izdevumā "Finanšu Stabilitātes Pārskats".

2014. gadā Latvijas Bankas interneta vietnēs publiskoti seši Latvijas Bankas speciālistu (t.sk. sadarbībā ar ECBS ekspertiem) sagatavotie pētījumi. Latvijas Bankas ekonomisti publicēja trīs pētījumus arī starptautiski recenzējamās ekonomikas žurnālos. Latvijas Bankas tautsaimniecības analīzei veltītajā vietnē www.makroekonomika.lv publicēti Latvijas Bankas ekonomistu sagatavoti 34 analītiski raksti par dažādām tautsaimniecības tēmām un regulāri mēneša vai ceturkšņa komentāri par svarīgākajiem Latvijas makroekonomiskajiem rādītājiem. Latvijas Bankas ekonomisti savu viedokli par tautsaimniecības norisēm atspoguļojuši 33 emuāru jeb blogu ierakstos, kas publicēti interneta vietnē.

2014. gada vasaras sākumā veiktajā ekonomikas ekspertu aptaujā 68% respondentu Latvijas Bankas komunikāciju par ekonomikas tēmām vērtēja kā pietiekamu.

2014. gadā jau 12. reizi notika studentu zinātnisko darbu konkurss, kura mērķis ir veicināt aktuālo makroekonomisko tēmu pētniecību. Kopumā tika iesniegti astoņu Latvijas augstskolu 31 studenta 24 darbi, no tiem pieci darbi no dažādām Latvijas augstskolām tika godalgoti.

2014. gadā uzsākta prakse reizi ceturksnī organizēt Latvijas Bankas prezidenta preses konferences, lai informētu gan par eiro zonas, gan Latvijas tautsaimniecības attīstību, fiskālo disciplīnu un kredītēšanas tendencēm, kā arī Latvijas Bankas padomes un ECB Padomes pieņemtajiem lēmumiem.

Lai plašu sabiedrību iepazīstinātu ar Eirosistēmas darbību un monetārās politikas mērķiem un instrumentiem, interneta vietnē www.bank.lv regulāri publicēti Latvijas Bankas ekonomistu komentāri par ECB Padomes sanāksmēs lemtu un eiro zonas tautsaimniecības un finanšu tirgu attīstību.

Latvijas Banka turpināja aktīvu komunikāciju, 2014. gadā nosūtot vairāk nekā 50 preses paziņojumu un sniedzot atbildes uz vairāk nekā 400 žurnālistu jautājumiem. Kopumā par jautājumiem, kas skar Latvijas Bankas darbību un makroekonomisko un finanšu analīzi, gada laikā fiksēts vairāk nekā 10 000 publikāciju dažādos plašsaziņas līdzekļos. Komunikācijai ar sabiedrību sociālo plašsaziņas līdzekļu kanālos Latvijas Banka turpināja izmantot sociālos tīklus *Twitter*, *YouTube*, *Slideshare* un *Flickr*.

Eiro zonai risinot būtiskus sarežģītus uzdevumus, augot arī fiskālās politikas un strukturālo reformu nozīmei, Latvijas Banka 17. oktobrī organizēja gadskārtējo konferenci, kuras tēma bija "Vai esam ko mācījušies no krīzes?". Konference pulcēja ļoti nozīmīgu

amatpersonu un zinātnieku loku, tajā piedalījās arī ECB Padomes loceklis, *Deutsche Bundesbank* prezidents Jenss Veidmanis (*Jens Weidmann*), ECB Valdes loceklis Benuā Kerē (*Benoît Cœuré*), starptautisku un nacionālu ekonomiskās politikas institūciju (SVF, EK, Vācijas valdība) amatpersonas un augsta līmeņa akadēmiķi. Konferencēs uzrunās un paneldiskusijās tika meklētas atbildes uz jautājumiem, kādas mācības gūtas no 2008. gada ekonomiskās krīzes atsevišķās problēmvalstīs un eiro zonā kopumā un kādi pasākumi veicami ilgspējīgas un noturīgas ekonomiskās izaugsmes nodrošināšanai. Pasākumu apmeklēja Eiropas un nacionālā līmeņa politikas veidotāji, ekonomisti, viedokļu līderi, uzņēmēji, akadēmisko aprindu un Latvijas un pasaules plašsaziņas līdzekļu pārstāvji.

2014. gadā tika atsākta Ekspertu sarunu tradīcija. Latvijas Bankas eksperti, uzņēmēji, akadēmiskā un finanšu sektora pārstāvji diskutēja par vairākiem Latvijas tautsaimniecībai nozīmīgiem jautājumiem. Gan konference, gan Ekspertu sarunas tika raidītas interneta tiešraidē un ierakstā skatāmas interneta vietnē www.makroekonomika.lv.

Latvijai pievienojoties eiro zonai un iedzīvotājiem ikdienas norēķinos sākot izmantot eiro, 2014. gadā Latvijas Banka aktīvi informēja par eiro naudas zīmju dizainu un pretviltošanas elementiem, kā arī otrā izlaiduma (Eiropas sērijas) 10 eiro banknotes ieviešanu. Lai sabiedrību un profesionālos naudas lietotājus pilnvērtīgāk iepazīstinātu ar jauno banknoti, vasarā un rudenī dažādām iedzīvotāju un uzņēmēju grupām sadarbībā ar ECB tika piegādāti iespiedmateriāli par jaunās naudas zīmes dizainu un pretviltošanas elementiem. Kā ierasts, īpaši materiāli un mācību programma tika sagatavoti un sadarbībā ar Latvijas Neredzīgo biedrību piegādāti cilvēkiem ar redzes traucējumiem. Latvijas Banka iepazīstināja ar jaunās 10 eiro banknotes pretviltošanas elementiem iedzīvotājus, demonstrējot informējošu videomateriālu Latvijas televīzijās un tādējādi sasniedzot plašu auditoriju (informētība Latvijā par jaunās banknotes dizainu un drošību – 91%).

Latvijas naudas dizaina jomā sasniegtā apkopojumu Latvijas sabiedrība vēroja interaktīvajā naudas dizaina izstādē Rīgā 2013. gada pavasarī, bet, lai naudas dizainu varētu iepazīt arī plašāka Latvijas sabiedrība, izstāde tika papildināta un aktualizēta ar eiro kolekcijas monētām un jaunā veidolā, ar nosaukumu "Naudas dizains. PIN kods" turpināja ceļu pie skatītājiem 2014. gada vasarā Ventspils muzejā, pulcējot vairāk nekā 19 000 interesentu, un no 2014. gada 18. novembra līdz 2015. gada 15. februārim bija izstādīta Latgales vēstniecībā GORS Rēzeknē (26 400 apmeklētāju).

Iepazīstinot sabiedrību ar starpbanku maksājumu sistēmas darbību, 2014. gada aprīlī Latvijas Banka sarīkoja preses konferenci par bezskaidrās naudas norēķinu, maksāšanas līdzekļu un starpbanku sistēmu attīstības tendencēm.

Lai veicinātu dažādu iedzīvotāju grupu finansiālo un ekonomisko izglītotību, partnerības ietvaros Latvijas Banka līdzdarbojās "Latvijas iedzīvotāju finanšu prātības stratēģijas 2014–2020" izstrādē, kā arī uzturēja finanšu un ekonomikas izglītības vietni "Naudas skola". Kopā ar citiem minētās stratēģijas īstenošanā iesaistītiem dalībniekiem martā tika organizēta otrā Finanšu prātības nedēļa Latvijā un tās ietvaros – izglītojoši semināri Rīgas, Tukuma un Cēsu novada skolu dažādu mācību priekšmetu pedagogiem. 2014. gada rudenī ar semināra palīdzību dažādu Latvijas novadu pedagogi tika informēti par pārmaiņām Latvijas Bankas funkcijās un monetārajā politikā pēc eiro ieviešanas Latvijā. Otro gadu turpinājās sadarbība ar *Junior Achievement – Young Enterprise Latvija*, organizējot konkursa sākumskolas skolēniem "Mana vārdnīciņa" finālu, veicinot bērnu spēju diskutēt ar dažādu paaudžu pārstāvjiem par ekonomikas jautājumiem. Latvijas Banka ar stāstījumu par drošas un kvalitatīvas skaidrās naudas ceļu no ražošanas līdz patērētājam piedalījās pasākumā "Mans ceļš. Latvija" Muzeju nakts ietvaros.

Latvijas Bankas eksperti 2014./2015. mācību gada rudens semestrī apmeklēja Latvijas augstskolas Rīgā un reģionos, nolasot 28 lekcijas. Lekcijas lasītas par pasaules tautsaimniecības sarežģītājiem uzdevumiem un perspektīvām, eiro zonas monetārās politikas

mērķiem, ES un eiro zonas valstu tautsaimniecības pārvaldības, fiskālās disciplīnas un krīžu risināšanas instrumentiem, konkurētspējas jēdzienu mūsdienu ekonomikas teorijās, maksājumu instrumentiem un sistēmām pasaulē un Latvijā. 89% no vairāk nekā 700 lekciju cikla dalībniekiem tās kopumā novērtēja kā labas un ļoti lietderīgas. Savukārt 90% lekciju apmeklētāju atklāja, ka vēlētos arī turpmāk piedalīties Latvijas Bankas izglītojošās vieslekcijās par ekonomikas un finanšu tēmām.

SADARBĪBA AR STARPTAUTISKAJĀM ORGANIZĀCIJĀM UN ĀRVALSTU CENTRĀLAJĀM BANKĀM

Latvijas Banka ir Latvijas Republikas pārstāve ārvalstu centrālajās bankās un starptautiskajās finanšu institūcijās. Latvijas Banka var piedalīties citu starptautisko finanšu un kredīta organizāciju darbībā, kas atbilst tās mērķiem un uzdevumiem.

2014. gadā Latvijas Banka turpināja pārstāvēt Latvijas intereses SVF Pilnvaroto sanāksmēs un ikdienas jautājumu koordinēšanā. SVF politikas prioritārie jautājumi galvenokārt bija saistīti ar pasaules tautsaimniecības un finanšu sistēmas stiprināšanu, īpaši uzsverot strukturālo reformu nepieciešamību. Tika nolemts, ka SVF veiktajā pārraudzībā tiks vairāk analizēti riski un risku izplatīšanās kanāli, savukārt finanšu sektora stabilitātes izvērtēšanā uzsvars tiks likts uz sistēmisko risku analīzi. SVF izvērtēja savus piesardzības finanšu instrumentus, valstu parāda restrukturizācijas ietvaru un kolektīvās darbības klauzulas valstu parādzīmēs. Joprojām aktuāli bija SVF 2010. gada kvotu un pārvaldīšanas reformas īstenošanas un nākamā vispārējā kvotu pārskata jautājumi.

Latvijas intereses SVF tika pārstāvētas Ziemeļvalstu un Baltijas valstu grupā, kurā ietilpst Dānija, Igaunija, Islande, Latvija, Lietuva, Norvēģija, Somija un Zviedrija. Šo valstu grupu SVF Izpilddirektoru valdē pārstāvēja viens izpilddirektors, un tai kopumā bija 3.41% balsu.

Latvijas Bankas pārstāvji turpināja darboties Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komitejā, kas izveidota stratēģisko virzienu un vadlīniju noteikšanai un saskaņota viedokļa izstrādāšanai SVF darbības jautājumos.

2014. gadā turpinājās sadarbība ar SVF, pamatojoties uz SVF Vienošanās līguma IV panta konsultācijām. Maijā SVF Izpilddirektoru valde izskatīja SVF ekspertu ziņojumu par Latvijas makroekonomiskās situācijas un finanšu sektora attīstību un īstenoto ekonomisko politiku, kā arī reģionālo ziņojumu par Baltijas valstu ekonomisko attīstību.

2014. gadā Latvijas Banka turpināja līdzdalību SNB.

Turpinājās Latvijas Bankas sadarbība ar citu valstu centrālajām bankām pieredzes un informācijas apmaiņas jomā. Latvijas Banka rīkoja vairākas starptautiskas sanāksmes un seminārus.

Maijā un oktobrī Latvijas Bankā norisinājās ECBS mācību semināri sanāksmju vadīšanas un vadītāju prasmju uzlabošanai, bet novembrī – ECBS un VUM mācību seminārs prezentāciju un efektīvas komunikācijas prasmju uzlabošanai. Jūnijā Latvijas Banka organizēja ECBS Grāmatvedības un monetāro ienākumu komitejas izbraukuma sēdi, kā arī sadarbībā ar ASV Ekonomiskās pētniecības nacionālo biroju – semināru par makroekonomikas aktualitātēm. Jūlijā Rīgā notika ECBS Maksājumu un norēķinu sistēmu komitejas izbraukuma sēde. Oktobrī Latvijas Banka organizēja starptautisko tautsaimniecības konferenci, kurā Latvijas un ES ekonomiskās politikas veidotāji un ekonomisti diskutēja par mācībām, kas gūtas no ekonomiskās krīzes atsevišķās ES valstīs un eiro zonā, un pasākumiem, kas veicami ilgtspējīgas un noturīgas ekonomiskās izaugsmes nodrošināšanai. Novembrī Rīgā norisinājās ECBS neformālās Muzeju tīkla grupas sēde, savukārt decembrī – centrālo banku ekspertu sanāksme par finanšu un monetārās statistikas jautājumiem.

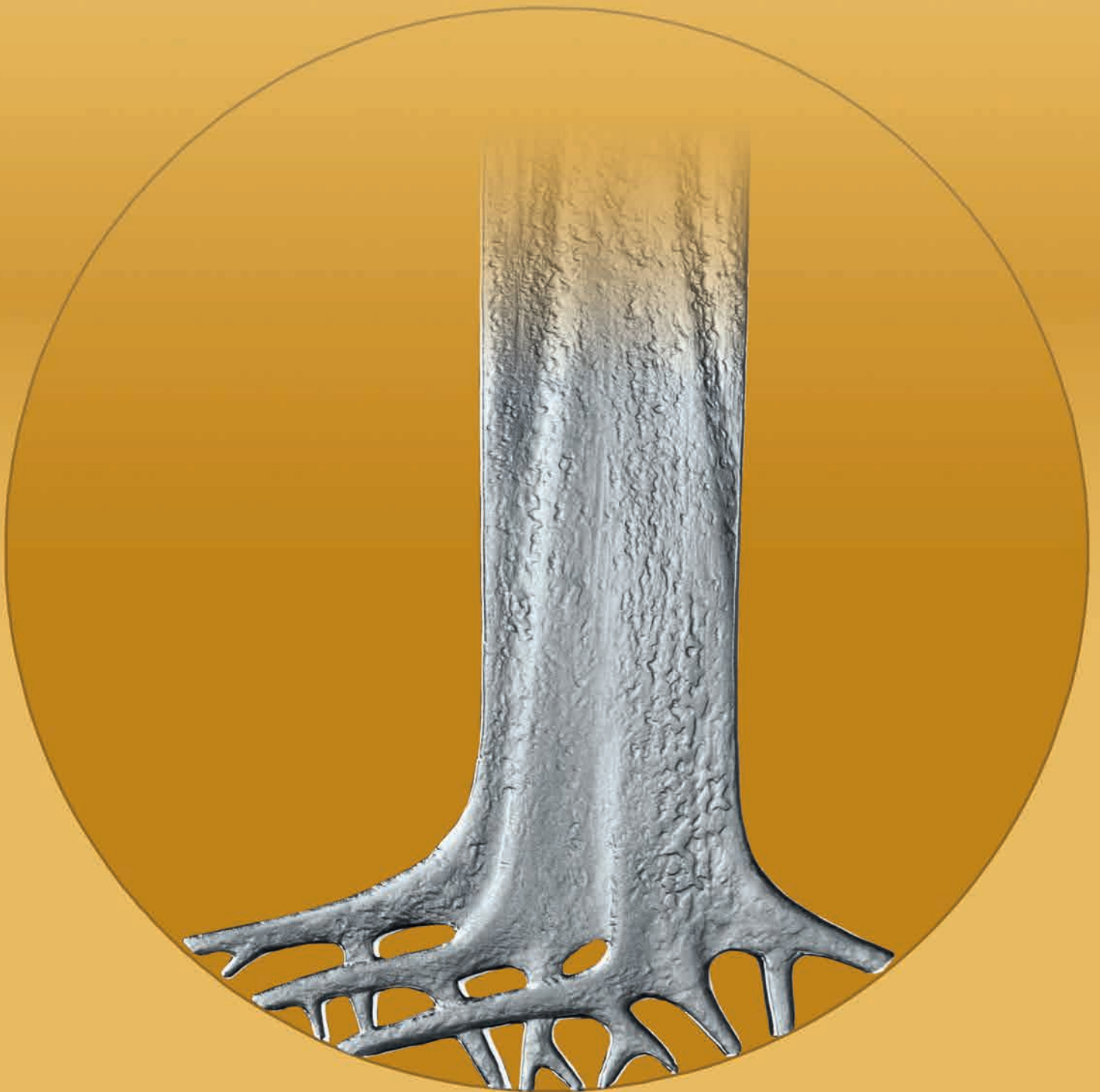
2014. gadā Latvijas Bankas eksperti aktīvi dalījās eiro ieviešanas pieredzē ar Lietuvas institūciju speciālistiem.

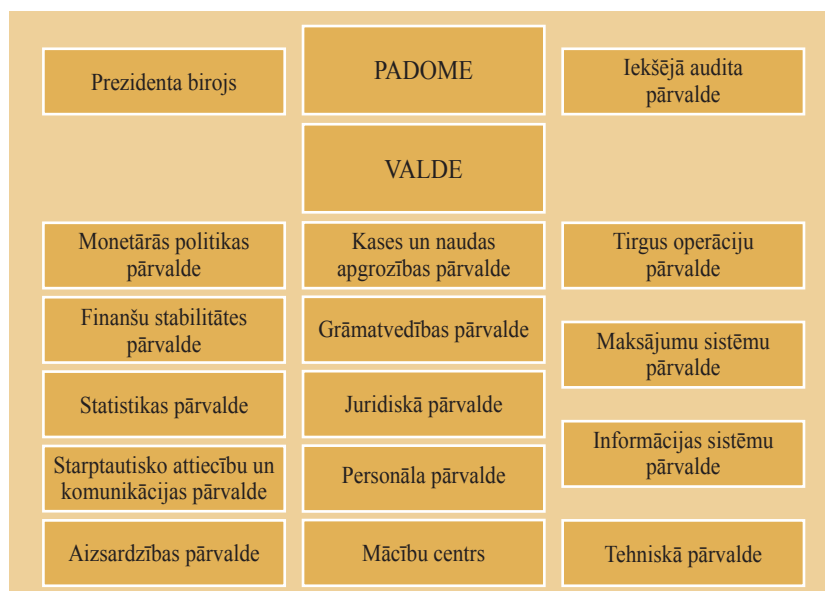
Starptautiskās finanšu organizācijas un ārvalstu centrālās bankas 2014. gadā sniedza atbalstu Latvijas Bankai, piedāvājot iespēju piedalīties šo institūciju rīkotajos semināros unursos, kā arī saņemt konsultācijas ar valsts centrālās bankas darbību saistītos jautājumos. Latvijas Bankas darbinieki piedalījās ECB, SVF, Apvienotā Vīnes institūta, *Study Center Gerzensee*, Ņujorkas Federālo rezervju bankas, kā arī Apvienotās Karalistes, Austrijas, Beļģijas, Francijas, Itālijas, Kanādas, Lietuvas, Nīderlandes, Norvēģijas, Slovēnijas, Somijas, Ungārijas un Vācijas centrālās bankas organizētajosursos, semināros un darba pieredzes apmaiņas programmās.

Latvijas Banka piedalījās sarunu par Latvijas Republikas pievienošanos OECD procesā, pārstāvēt Latvijas intereses OECD komitejās, un nodrošināja nepieciešamos statistiskos datus.

Latvijas Bankas pārstāvji piedalījās Ziemeļvalstu un Baltijas valstu centrālo banku un centrālo statistikas iestāžu *Nordstat* sanāksmē Lietuvā un iepazīstināja citu valstu pārstāvjus ar Latvijas Bankas praksi apdrošināšanas sabiedrību datu izmantošanā dažādās statistikas jomās, kā arī apmainījās ar informāciju par progresu ECB 2014. gada 28. novembra Regulas Nr. 1374/2014 par statistikas pārskatu sniegšanas prasībām apdrošināšanas sabiedrībām (ECB/2014/50) ieviešanā. Latvijas Banka organizēja arī Austrijas, Somijas, Slovākijas un Latvijas centrālās bankas finanšu un monetārās statistikas pastāvīgās ekspertu grupas sanāksmi.

LATVIJAS BANKAS PĀRVALDĪBA UN ORGANIZĀCIJA

LATVIJAS BANKAS PADOME

Latvijas Bankas padome pieņem lēmumus Latvijas Bankas vārdā. Latvijas Bankas padomes sastāvā ir Latvijas Bankas prezidents, prezidenta vietnieks un seši locekļi (no 2014. gada 13. marta viena Latvijas Bankas padomes locekļa vieta ir brīva). Viņu pilnvaru laiks ir seši gadi. Latvijas Bankas padome 2014. gada beigās strādāja šādā sastāvā:

– prezidents	Ilmārs Rimšēvičs;
– prezidenta vietniece	Zoja Razmusa;
– padomes locekļi:	Leonīds Gricenko, Edvards Kušners, Vita Pilsuma, Arvils Sautiņš, Aivars Skopiņš.

2014. gada 13. februārī pilnvaru laiks beidzās Latvijas Bankas prezidenta vietniekam Andrim Ruselim. 2014. gada 13. martā Latvijas Republikas Saeima apstiprināja Latvijas Bankas padomes locekli Zoju Razmusu Latvijas Bankas prezidenta vietnieka amatā.

Latvijas Bankas padomes sēdes sasauc pēc vajadzības, bet ne retāk kā reizi ceturksnī. 2014. gadā notika 12 Latvijas Bankas padomes sēdes. Īstenojot likumā "Par Latvijas Banku" noteiktos uzdevumus, Latvijas Bankas padome 2014. gadā kopumā pieņēma 121 tiesību aktu monetārās politikas instrumentu lietošanas, ieguldījumu pārvaldīšanas, skaidrās naudas apgrozībā nodrošināšanas, maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmu darbības un pārraudzības, Kredītu reģistra darbības, statistikas nodrošināšanas, ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanas un pārdošanas licencēšanas un uzraudzības un citos Latvijas Bankas darbības, pārvaldības un organizācijas jautājumos.

LATVIJAS BANKAS VALDE

Latvijas Bankas praktiskā darba veikšanai un operatīvajai vadīšanai Latvijas Bankas padome izveido pastāvīgi strādājošu Latvijas Bankas valdi sešu cilvēku sastāvā. Pamatojoties uz Latvijas Bankas padomes 2014. gada 16. maija rīkojumu Nr. 223/19, tika veiktas pārmaiņas Latvijas Bankas valdes sastāvā. 2014. gada 1. jūnijā darbu Latvijas Bankas

valdē beidza tās priekšsēdētāja vietnieks Reinis Jakovļevs un valdes loceklis Andris Ņikitins. Par Latvijas Bankas valdes priekšsēdētāja vietnieci tika iecelta līdzšinējā valdes locekle Juridiskās pārvaldes vadītāja Ilze Posuma, bet par valdes locekļiem tika iecelti Latvijas Bankas galvenais grāmatvedis, Grāmatvedības pārvaldes vadītājs Jānis Caune un Kases un naudas apgrozības pārvaldes vadītājs Jānis Blūms. Latvijas Bankas valde 2014. gada beigās strādāja šādā sastāvā:

– valdes priekšsēdētājs	Māris Kālis;
– valdes priekšsēdētāja vietniece	Ilze Posuma;
– valdes locekļi:	Jānis Blūms, Jānis Caune, Harijs Ozols, Raivo Vanags.

Latvijas Bankas valde vadīja bankas darbu, ievērojot likuma "Par Latvijas Banku" un citu tiesību aktu prasības un īstenojot Latvijas Bankas padomes lēmumus.

LATVIJAS BANKAS DARBINIEKI

Latvijas Bankā 2014. gada beigās strādāja 540 darbinieku, t.sk. 16 darbinieku, ar kuriem darba līgums noslēgts uz noteiktu laiku (2013. gada beigās – attiecīgi 573 darbinieki un 25 darbinieki). 2014. gada beigās 56% Latvijas Bankas darbinieku bija vīrieši un 44% – sievietes.

Lai nodrošinātu informācijas apmaiņu starp Latvijas Banku un ES institūcijām, 2014. gadā darbu turpināja nozares padomnieks, Latvijas Bankas specializētais atašejs Latvijas Republikas Pastāvīgajā pārstāvniecībā ES.

2014. gadā turpinājās Latvijas Bankas struktūras pilnveide. Lai nodrošinātu efektīvāku maksājumu un norēķinu veikšanas procesu un pilnveidotu Latvijas Bankas klientu apkalpošanu, 2014. gada nogalē Maksājumu sistēmu pārvaldē izveidota Maksājumu un norēķinu daļa, apvienojot Tirgus operāciju pārvaldē un Maksājumu sistēmu pārvaldē darbojošās un saistītās funkcijas nodrošinošās daļas.

Lai sekmīgāk īstenotu monetārās politikas un finanšu stabilitātes nodrošināšanas funkcijas un novērstu iespējamo interešu konfliktu, kas varētu rasties virzībā uz šo funkciju atšķirīgajiem mērķiem (cenu stabilitāte un finanšu sistēmas stabilitāte), ar 1. jūniju no Monetārās politikas pārvaldes funkcijām nošķirta finanšu stabilitātes funkcija un izveidota Finanšu stabilitātes pārvalde.

Sakarā ar Latvijā strādājošo kredītiestāžu darba organizācijas pārmaiņām 2014. gadā slēgta Daugavpils filiāle.

LATVIJAS BANKAS KOMISIJAS, KOMITEJAS UN DARBA GRUPAS

Lai nodrošinātu veiksmīgu un drošu Latvijas Bankas uzdevumu izpildi, 2014. gadā darbu turpināja vairākas Latvijas Bankas padomes, Latvijas Bankas prezidenta vai Latvijas Bankas valdes apstiprinātas komitejas, komisijas un darba grupas.

Latvijas Bankas revīzijas komiteja Latvijas Bankas padomes uzdevumā pārraudzīja iekšējā audita funkciju, Latvijas Bankas ārējo revidentu darbību un finanšu pārskatu sagatavošanu, kā arī veicināja Latvijas Bankas iekšējās kontroles sistēmas darbību. Dažādus ar drošību saistītus jautājumus risināja Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija. Latvijas Bankas informācijas sistēmu vadības komiteja pārraudzīja un koordinēja ar Latvijas Bankas informācijas sistēmu darbību, drošību un attīstību, kā arī ar personas datu apstrādi saistītus jautājumus. Savukārt darbības risku pārvaldīšanu Latvijas Bankā pārraudzīja Latvijas Bankas darbības risku vadības komiteja.

Latvijas Bankas naudas zīmju ekspertīzes un naudas apstrādes kontroles komisija veica ekspertīzi gan lata, gan eiro naudas zīmēm, identificējot naudas zīmju viltojumus, kā arī nosakot, vai bojātās naudas zīmes atzīstamas par pilnvērtīgiem maksāšanas līdzekļiem un aizstājamas ar derīgām naudas zīmēm, un nodrošināja komersantu, kas laiž eiro naudas zīmes otrreizējā apritē, naudas apstrādes iekārtu pārbaudes, lai naudas apritē samazinātu eiro viltojuma iespējamības risku. Sakarā ar uzdevuma izpildi 2014. gada 18. decembrī darbību beidza Latvijas Bankas monētu iznīcināšanas komisija, kas nodrošināja apgrozībai nevajadzīgo lata monētu deformēšanu un organizēja deformēto monētu izvešanu pārkausēšanai. Lai nodrošinātu ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirksanai un pārdošanai kā finanšu pakalpojumam izvirzīto prasību izpildi, Latvijas Bankas licencēšanas komisija izsniedza licences kapitālsabiedrībām ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirksanai un pārdošanai komercdarbības veidā un kontrolēja licencēto kapitālsabiedrību darbību.

Latvijas Bankas operacionālā darba vadībā ieguldījumu deva Latvijas Bankas budžeta komisija, kuras mērķis ir veicināt Latvijas Bankas finanšu resursu lietderīgu izmantošanu. Latvijas Bankas iepirkuma pastāvīgā komisija šo mērķi īstenoja Latvijas Bankas veikto iepirkumu jomā.

Latvijas Bankas investīciju komiteja izstrādāja un noteica finanšu aktīvu un zelta pārvaldīšanas stratēģiju un taktiku atbilstoši Latvijas Bankas investīciju komitejas nolikumam. Savukārt Latvijas Bankas dokumentu un arhīva pārvaldības ekspertu komisija, kuras mērķis ir veikt dokumentu vērtības ekspertīzi, sagatavot lietu nomenklatūru, noteikt dokumentu glabāšanas termiņus un risināt citus ar dokumentu pārvaldību saistītus jautājumus, nodrošināja "Dokumentu pārvaldības kārtības Latvijas Bankā" un Arhīvu likuma prasību īstenošanu Latvijas Bankas arhīva darba kontekstā. Latvijas Bankas ētikas komiteja pārraudzīja "Latvijas Bankas ētikas kodeksa" īstenošanu.

PĀRVALDĪBAS PRINCIPI UN ATTĪSTĪBA

Latvijas Bankas pārvaldībai jānodrošina teicama likumā "Par Latvijas Banku" noteikto uzdevumu izpilde un šāda spēja jāuztur ilgtermiņā. Latvijas Bankas pārvaldībā izmanto ciklu "Plāno – Dari – Pārbaudi – Rīkojies", kas ir arī pamatā vispārējās novērtēšanas modelim (*Common Assessment Framework*), kuru Latvijas Banka izmanto pārvaldības procesu pilnveidei. Tas dod iespēju atklāt nepilnības stratēģijas, resursu, darbinieku un procesu vadības un līderības jomā un novērtēt attiecībā uz klientiem, darbiniekiem un sabiedrību kopumā sasniegtos rezultātus.

"Latvijas Bankas vīzija, misija un vērtību vēstījumi" ir pamats darbības īstenošanai un attīstības plānošanai. 2014. gadā darbība tika veikta, ņemot vērā 2013. gadā pārskatītos

stratēģiskos mērķus – noteiktas trīs jomas, kurām Latvijas Banka pievērš pastiprinātu uzmanību: nodrošināt pamatuzdevumu kvalitatīvu izpildi, lai veicinātu Eirosistēmas mērķu sasniegšanu, stiprināt saikni ar sabiedrību, pilnveidot profesionālo kompetenci un uzlabot darba sniegumu.

Katru gadu tiek vērtēts noteikto mērķu sasniegšanā paveiktais. Ikdienā tiek novērota funkciju un procesu izpilde, divas reizes gadā notiek darba plānu izpildes kontrole, un katru otro gadu tiek organizētas klientu aptaujas, aicinot viņus vērtēt Latvijas Bankas pakalpojumu kvalitāti, to pieejamību un ērtumu, darbinieku kompetenci un atsaucību.

2014. gadā klientu aptaujā iegūts augsts pamatfunkciju izpildes vērtējums (4.57 punkti no 5 iespējamiem), bet darbinieku aptaujā – atbalsta funkciju izpildes kvalitātes vērtējums (4.58 punkti no 5 iespējamiem).

RESURSU PĀRVALDĪBA

PERSONĀLA RESURSI

Latvijas Banka 2014. gadā turpināja īstenot personāla politikas pamatprincipus, efektīvā personāla atlases procesā piesaistot kvalificētus un profesionālus darbiniekus un veidojot ilgtermiņa darba attiecības, radot motivējošu darba vidi un veicinot profesionālo pilnveidi.

Latvijas Banka personāla attīstības un izaugsmes veicināšanas nolūkā līdzīgi kā iepriekšējos gados izmantoja darbinieku iekšējo un ārējo rotāciju. Iekšējās rotācijas programmas ietvaros 2014. gadā seši darbinieki tika paaugstināti amatā citā Latvijas Bankas struktūrvienībā un 19 darbinieku tika paaugstināti amatā attiecīgajā Latvijas Bankas struktūrvienībā. ECB īstermiņa norīkojuma programmā uz ECB devās viens darbinieks, papildinot darba pieredzi ECB Ekonomikas ģenerāldirektorātā, bet viens darbinieks turpināja darbu SVF.

Latvijas Bankas darbinieki turpināja papildināt profesionālās zināšanas monetārās politikas, finanšu stabilitātes, makroekonomikas, ekonometrijas, finanšu tirgus, statistikas, finanšu grāmatvedības, iekšējā audita, personāla vadības, tulkošanas, juridiskajā, risku vadības un informācijas tehnoloģiju jomā. Vairāki Latvijas Bankas darbinieki turpina profesionālo zināšanu pilnveidošanu starptautiskajās profesionālās sertifikācijas programmās.

Ar Latvijas Bankas darbinieku mācībām saistīto izdevumu apjoms atbilda 1.4% no darba samaksas apjoma (2013. gadā – 1.7%).

FINANŠU RESURSI

Latvijas Bankas finanšu vadības sistēma veidota tā, lai nodrošinātu atbalstu lēmumu pieņemšanai, finanšu risku pārvaldīšanu un finanšu līdzekļu lietderīgu izmantošanu.

Latvijas Banka savu darbību galvenokārt finansē no ieguldījumu pārvaldīšanas ienākumiem. Latvijas Banka nesāņem finansējumu no valsts budžeta, bet veic maksājumus tajā 65% apmērā no pārskata gadā gūtās peļņas. Latvijas Banka 2014. gadā guva 36.8 milj. eiro peļņu, no kuras valsts ieņēmumos ieskaitāmi 23.9 milj. eiro. Latvijas Banka no savas 2009.–2013. gada peļņas kopumā ieskaitījusi valsts ieņēmumos 190.2 milj. eiro.

Nozīmīgākie Latvijas Bankas finanšu darījumi saistīti ar finanšu aktīvu pārvaldīšanu un monetārās politikas īstenošanu. Finanšu aktīvu pārvaldīšana tiek veikta atbilstoši Latvijas Bankas padomes pieņemtajam "Latvijas Bankas finanšu aktīvu un zelta pārvaldīšanas kārtībā" noteiktajiem pamatprincipiem, kas ietver ieguldījumu vērtības saglabāšanu, to likviditātes nodrošināšanu un ienākumu gūšanu pieļaujamā riska ietvaros, nenonākot pretrunā ar Eirosistēmas īstenoto monetāro politiku. Savukārt ar monetārās politikas īstenošanu saistītās operācijas Latvijas Banka veic saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Dalības Latvijas Bankas organizētajās Eirosistēmas monetārās politikas operācijās kārtību".

Lai nodrošinātu vispusīgu un caurredzamu informāciju par Latvijas Bankas finanšu darījumiem, finanšu riskiem un to vadību, kā arī Latvijas Bankas darbības rezultātiem, Latvijas Banka sagatavo un publisko gada finanšu pārskatus. Tos sagatavo saskaņā ar ECBS saistošo ECB tiesību aktu par grāmatvedību un finanšu pārskatiem obligātajām prasībām un Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku", kārtojot grāmatvedību atbilstoši Latvijas Bankas valdes pieņemtajai "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības kārtībai" un citiem Latvijas Bankas normatīvajiem aktiem, ievērojot likuma "Par Latvijas Banku" un citu Latvijas Bankai saistošo Latvijas Republikas normatīvo aktu prasības.

Latvijas Banka publicē katra mēneša slēguma bilanci un tās skaidrojumus un citu finanšu informāciju, kas pieejama arī Latvijas Bankas interneta vietnē. Integrētā bankas informācijas sistēma nodrošina standartizētu, automatizētu, drošu un efektīvu Latvijas Bankas finanšu darījumu veikšanu, to vienotu uzskaiti un finanšu pārskatu sagatavošanu. Iekšējās finanšu kontroles sistēmas ietvaros Latvijas Bankas vadība regulāri izvērtē Latvijas Bankas aktīvu un saistību, kā arī ienākumu un izdevumu pārmaiņas, īpašu uzmanību pievēršot gan ieguldījumu pārvaldīšanas rezultātiem, gan administratīvo izdevumu un ilgtermiņa ieguldījumu atbilstībai apstiprinātajam Latvijas Bankas budžetam. Latvijas Bankas gada budžetu apstiprina Latvijas Bankas padome, un tā vadība tiek īstenota saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas budžeta vadības kārtību", kuras mērķis ir nodrošināt Latvijas Bankas finanšu līdzekļu lietderīgu izmantošanu un kurā noteikta Latvijas Bankas budžeta sagatavošanas, apstiprināšanas un izpildes kontroles kārtība. Budžeta vadības ietvaros Latvijas Banka pastāvīgi izvērtē katra projekta mērķtiecību, izmaksas un cilvēkresursus, lai nodrošinātu lietderīgu līdzekļu izmantošanu. Lai nodrošinātu iekšējā audita funkcijas neatkarību, Latvijas Bankas padome apstiprina arī Iekšējā audita pārvaldes izdevumu plānu.

Latvijas Bankas padome izveidojusi budžeta komisiju, kuras sastāvā 2014. gadā bija pieci Latvijas Bankas padomes locekļi. Latvijas Bankas budžeta komisijas galvenie uzdevumi ir Latvijas Bankas valdes sagatavotā budžeta projekta izvērtēšana un budžeta izpildes gaitas pārraudzība. Savukārt Latvijas Bankas valdes galvenie budžeta vadības uzdevumi ir kopā ar attiecīgo Latvijas Bankas struktūrvienību vadītājiem sagatavot un iesniegt Latvijas Bankas budžeta komisijai un Latvijas Bankas padomei budžeta projektu un regulāri sniegt ziņojumus par budžeta izpildes gaitu.

INFRASTRUKTŪRAS RESURSI

Inženiertehniskās infrastruktūras resursi

Latvijas Banka nodrošina un uztur kārtībā tās darbībai nepieciešamo infrastruktūru. 2014. gadā, lai nodrošinātu ēkas jumta un jumta stāva pārseguma konstruktīvā, t.sk. siltinājuma, risinājuma atbilstību būvnormatīvu prasībām, kā arī uzlabotu jumta konstruktīvo aizsardzību pret mitruma iekļūšanu ēkā, izstrādāts tehniskais projekts Latvijas Bankas ēkas K. Valdemāra ielā 2A, Rīgā, jumta siltināšanai. Šā projekta īstenošana uzlabos ēkas energoefektivitāti.

Lai nodrošinātu zem Latvijas Bankas ēkas K. Valdemāra ielā 2A, Rīgā, pagalma seguma esošo inženiertehnisko komunikāciju renovāciju, 2014. gadā izstrādāts tehniskais projekts, kas ietver ūdensapgādes maģistrālo un kanalizācijas sistēmu atsevišķu posmu nomaiņu, jauna spēka kabeļa ieguldīšanu ventilācijas sistēmas iekārtu elektroapgādei un pagalma seguma nomaiņu pēc inženiertehnisko komunikāciju sakārtošanas.

Ēku uzturēšanai nepieciešami būvdarbi veikti Latvijas Bankas filiāļu ēkās un Mācību centra ēkā.

Informācijas tehnoloģiskie resursi

Sadarbības ECBS ietvaros modernizēts vienotais telekomunikāciju tīkls, ieviešot tehnoloģiski ievērojami pilnveidotu un ātrdarbīgāku risinājumu *CoreNet3*, vienlaikus būtiski

samazinot ar šā tīkla uzturēšanu saistītos izdevumus. Ieviesta arī jauna telekonferences sistēma, kas balstīta uz IP tehnoloģijām, nodrošinot gan plašākas lietošanas iespējas, gan efektīvāku pārvaldību.

VUM darbībai nodrošināta FKTK piekļuve ECBS informācijas sistēmu infrastruktūrai un informācijas sistēmām, izmantojot Latvijas Bankas pieslēgumu un informācijas sistēmu infrastruktūru.

Modernizēta centralizētā datu uzglabāšanas sistēma, ieviešot uz jaunākajām tehnoloģijām bāzētu risinājumu, kas nodrošina ievērojami augstāku darbības nepārtrauktības līmeni vairāku datu centru izmantošanas gadījumā, ietver datu masīvu virtualizācijas tehnoloģijas, ļaujot apvienot vienotā risinājumā gan jaunus, gan arī līdz šim izmantotos datu masīvus un tādējādi nodrošinot efektīvu līdz šim veikto investīciju izmantošanu ilgtermiņā. Jaunais risinājums nodrošina arī būtiski augstāku veiktspēju, datu uzglabāšanas apjomu, kā arī drošību un pārvaldību.

Modernizēta dokumentu pārvaldības un elektronisko servisu infrastruktūra, tādējādi nodrošinot efektīvākas gan jaunu risinājumu izstrādes, gan esošo risinājumu pilnveides iespējas, kā arī efektīvāku šīs infrastruktūras centralizētu pārvaldību.

Ieviesta paaugstinātas drošības izdruku pārvaldīšanas sistēma, tādējādi samazinot informācijas riskus šajā jomā un vienlaikus arī izdevumus saistībā ar kļūdainu izdruku veikšanu.

Pilnveidoti drošības risinājumi, lai mazinātu ar aktuālākajiem tehnoloģiskajiem apdraudējumiem saistītos riskus.

Vides resursu efektīvāka izmantošana

Latvijas Banka ir videi draudzīga iestāde. Dažādās jomās tiek domāts par vides resursu efektīvāku izmantošanu.

Laika gaitā veikti vairāki pasākumi, lai samazinātu papīra (attiecīgi arī tā ražošanai nepieciešamo resursu) izmantošanu. Latvijas Bankā pilnībā elektronizēta dokumentu aprīte, būtiski samazinot dokumentu drukāšanas nepieciešamību. Savukārt izlietotais papīrs tiek nodots otrreizējai pārstrādei.

Tiek izmantots drukas iekārtu izejmateriālus (toneri, tinti un papīru) taupošs drukāšanas režīms, nodrošinot mazāku to patēriņa apjomu un nepieciešamā papīra daudzumu (izmantojot abpusējās drukāšanas iespējas). Darbinieki mudināti izmantot ekonomiskāku informācijas drukāšanas režīmu, novērtējot drukāšanas (īpaši krāsainu materiālu drukāšanas) nepieciešamību. Ir liegta iespēja drukāt melnbaltu materiālu krāsainai drukai paredzētā printerī. Latvijas Bankas nosūtītajām e-pasta vēstulēm tiek pievienota informācija ar lūgumu izvērtēt to drukāšanas nepieciešamību, aicinot samazināt nelietderīgu dabas resursu patēriņu.

Energoefektivitātes jomā Latvijas Bankā, īstenojot tehnisko iekārtu modernizācijas projektus, uzmanība tiek pievērsta arī jaunās iekārtas energopatēriņam. Energoefektivitātes rādītājs tiek ņemts vērā, atjaunojot datortehniku un citas tehniskās iekārtas.

Veiksmīgi turpinot serveru virtualizāciju un to resursu konsolidāciju, arvien tiek samazināts serveriem nepieciešamās elektrības patēriņa apjoms un to radītā siltuma daudzums (līdz ar to – arī to dzesēšanai nepieciešamais resursu patēriņš). Elektrības patēriņa sarukums tiek panākts, nodrošinot to, ka tie datori, kuru izslēgšana netraucē apkalpot datorsistēmas, ārpus darba laika tiek izslēgti.

RISKU PĀRVALDĪŠANA

Latvijas Bankā tiek pārvaldīti stratēģiskie, finanšu un darbības riski. Risku pārvaldīšanu Latvijas Bankā nosaka Latvijas Bankas padomes pieņemtā "Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas politika", "Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas politika", "Latvijas Bankas informācijas un informācijas sistēmu drošības politika" un "Latvijas Bankas fiziskās drošības politika". Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija nodrošina šo politiku īstenošanas vispusīgu un vienotu pārraudzību.

Nozīmīgākie finanšu riski, kam ikdienā pakļauta Latvijas Banka, ir tirgus risks (cenās, procentu likmju un valūtas risks), kredītrisks un likviditātes risks. Ar Latvijas Bankas ieguldījumiem saistītie finanšu riski tiek pārvaldīti saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas finanšu aktīvu un zelta pārvaldīšanas kārtību". Ieguldījumi tiek pārvaldīti, tos sagrupējot dažādos ieguldījumu portfeļos. Katram ieguldījumu portfeļa veidam noteikto neitrālā portfeļa parametru, kas raksturo attiecīgā ieguldījumu portfeļa finanšu risku pieņemamo lielumu un ienesīguma mērķi, ievērošanu kontrolē Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa. Ieguldījumu, t.sk. ar tiem saistīto finanšu risku, pārvaldīšanai izveidotā Latvijas Bankas investīciju komiteja izstrādā ieguldījumu pārvaldīšanas stratēģiju, apstiprina ieguldījumu veikšanas taktiku un nosaka detalizētākus finanšu risku limitus, kā arī pārrauga ieguldījumu pārvaldītāju darbību. Latvijas Bankas investīciju komiteja reizi ceturksnī pārskata ieguldījumu stratēģiju, bet reizi nedēļā saņem un izvērtē finanšu ieguldījumu portfeļu vadītāju ziņojumus par notikumiem finanšu tirgos un viņu sagatavotās finanšu tirgus attīstības prognozes, finanšu risku vadītāju ziņojumus, kā arī apstiprina ieguldījumu pārvaldīšanas taktiku nākamajai nedēļai. Reizi divos mēnešos Tirgus operāciju pārvalde informē Latvijas Bankas padomi par ieguldījumu pārvaldīšanas rezultātiem.

Darbības riskus Latvijas Bankā saskaņā ar Latvijas Bankas valdes pieņemto "Latvijas Bankas darbības risku pārvaldīšanas kārtību" pārvalda procesos un projektos. Riski tiek identificēti, analizēti un novērtēti, nosakot risku ierobežošanai piemērotāko rīcību. Darbības risku pārvaldīšanu veic par Latvijas Bankas procesu izpildi atbildīgās Latvijas Bankas struktūrvienības, projektu vadītāji un citi Latvijas Bankas darbinieki. Darbības risku pārvaldīšanu pārrauga Latvijas Bankas valdes izveidotā Latvijas Bankas darbības risku vadības komiteja, kas ikdienā nodrošina darbības risku pārvaldīšanas procesa ietvaros veicamo pasākumu koordinēšanu un sniedz atbalstu Latvijas Bankas valdei darbības risku pārvaldīšanas jomā. 2014. gadā galvenā uzmanība bija pievērsta ar Latvijas Bankas integrāciju Eirosistēmā saistīto risku pārvaldīšanai.

Latvijas Bankas darbības nepārtrauktība tiek pārvaldīta ar mērķi nodrošināt Latvijas Bankas pamatfunkciju izpildei vai Latvijas Bankas mērķu sasniegšanai kritisku procesu izpildes nepārtrauktību vai izpildes atjaunošanu atbilstošā līmenī un pieņemamā laikā kritiskā procesa izpildes pārtraukuma gadījumā, kā arī efektīvu incidenta un krīzes pārvaldīšanu. Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas procesa ietvaros 2014. gadā galvenā uzmanība tika pievērsta Notikumu reģistra ieviešanai, kā arī ar Latvijas Bankas integrāciju Eirosistēmā saistīto pasākumu darbības nepārtrauktības nodrošināšanai.

Latvijas Banka turpināja kritisko un svarīgo informācijas sistēmu risku analīzi saskaņā ar informācijas sistēmu risku pārvaldības metodoloģiju. Tiek veikta arī informācijas sistēmu izstrādes vai pilnveides projektu un informācijas sistēmu infrastruktūras pārmaiņu projektu risku analīze.

2014. gada pirmajā pusē turpinājās ar Latvijas Bankas pievienošanos Eirosistēmai un eiro ieviešanu Latvijā skaidrās naudas darījumu un bezskaidrās naudas maksājumu jomā saistīto risku nepārtraukta pārvaldīšana. Risku pārskati tika regulāri izskatīti Latvijas Bankas darba grupas *euro* norēķinu ieviešanai un Latvijas Bankas padomes sēdēs.

Papildus tam kritiskajā periodā no 2013. gada 29. decembra līdz 2014. gada 2. janvārim Latvijas Banka nodrošināja nepārtrauktu to pasākumu izpildes gaitas kontroli, kuri bija saistīti ar eiro ieviešanu Latvijā skaidrās naudas darījumu un bezskaidrās naudas maksājumu jomā.

Risku mazināšanas pasākumu īstenošana nodrošināja, ka neviens no iepriekš identificētajiem ar Latvijas Bankas pievienošanos Eirosistēmai un eiro ieviešanu Latvijā skaidrās naudas darījumu un bezskaidrās naudas maksājumu jomā saistītajiem nozīmīgākajiem riskiem neīstenojās un eiro ieviešanas process norisinājās bez incidentiem.

Darbinieki tika izglītoti informācijas un informācijas sistēmu drošības, darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas un darbības risku pārvaldīšanas jomā.

IEKŠĒJAIS UN ĀRĒJAIS AUDITS

Iekšējais audits, izmantojot sistēmisku un plānveidīgu pieeju, sniedz Latvijas Bankas vadībai objektīvu un neatkarīgu vērtējumu par Latvijas Bankas pārvaldības, risku pārvaldīšanas, kontroles sistēmas un procesu efektivitāti, kā arī sniedz konsultācijas Latvijas Bankas darbības pilnveidei. Iekšējo auditu Latvijas Bankā veic Iekšējā audita pārvalde. Savukārt Latvijas Bankas revīzijas komiteja pārrauga un palīdz pilnveidot iekšējo auditu. Iekšējo auditu organizē un veic saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas iekšējā audita politiku" un "Iekšējā audita pārvaldes nolikumu". Iekšējo auditu veic, ievērojot Iekšējo auditoru institūta "Iekšējā audita profesionālās prakses starptautiskos standartus" un "Ētikas kodeksu".

Iekšējā audita darbības atbilstību Iekšējo auditoru institūta "Iekšējā audita profesionālās prakses starptautiskajiem standartiem" un "Ētikas kodeksam" apliecinājis 2010. gadā veiktais iekšējā audita kvalitātes ārējais novērtējums un 2014. gadā veiktais iekšējais periodiskais iekšējā audita kvalitātes novērtējums.

Iekšējais audits aptver visas Latvijas Bankas darbības jomas. Iekšējos auditus plāno un veic, pamatojoties uz risku novērtējumu. Par katra iekšējā audita rezultātiem Iekšējā audita pārvaldes vadītājs ziņo Latvijas Bankas prezidentam un Latvijas Bankas revīzijas komitejai. Reizi ceturksnī Latvijas Bankas revīzijas komiteja kopā ar Iekšējā audita pārvaldes vadītāju izskata iekšējo auditu rezultātus, ieteikumus un to ieviešanas gaitu. Par iekšējā audita darbību reizi gadā tiek ziņots Latvijas Bankas padomei.

Iekšējā audita pārvalde veic iekšējos auditus arī saskaņā ar ECBS Iekšējo auditoru komitejas apstiprināto auditu plānu. Šos ECBS iekšējos auditus veic saskaņā ar "Eirosistēmas/ECBS un Vienotā uzraudzības mehānisma audita nolikumu". 2014. gadā Latvijas Bankā veikti seši šādi iekšējie auditi. Vienā no tiem Latvijas Bankas iekšējo auditoru komandu papildināja pieredzējis *De Nederlandsche Bank* iekšējais auditors.

Saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" Latvijas Bankas finanšu pārskatu revīziju veic ECB Padomes ieteikti un ES Padomes apstiprināti neatkarīgi ārējie revidenti – zvērinātu revidentu komercsabiedrība SIA "Ernst & Young Baltic".

LATVIJAS BANKAS 2014. GADA FINANŠU PĀRSKATI

BILANCE

(gada beigās; tūkst. eiro)			
	Skaidrojums ¹	2014	2013 ²
AKTĪVI			
Zelts un zeltā izteiktās prasības	6.	210 774	217 923
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	7.	2 441 368	2 370 157
Prasības pret Starptautisko Valūtas fondu		144 069	136 157
Atlikumi kredītiestādēs un ieguldījumi vērtspapīros, ārējie aizdevumi un citi ārējie aktīvi		2 297 299	2 234 000
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	8.	486 242	472 800
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	9.	214 953	441 866
Aizdevumi eiro, kas izsniegti eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	10.	85 520	14 229
Galvenās refinansēšanas operācijas		–	14 229
Ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas		85 520	–
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	11.	4 475	1 295
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	12.	1 095 446	1 094 153
Eirosistēmas iekšējās prasības	13.	3 393 275	1 167 262
Līdzdalība Eiropas Centrālās bankas kapitālā		115 082	1 038
Prasības par Eiropas Centrālajai bankai nodotajām ārējām rezervēm		163 480	–
Prasības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un nacionālo centrālo banku korespondentkontiem (neto)		–	1 166 224
Pārējās prasības Eurosistēmā		3 114 713	–
Pārējie aktīvi	14.	92 455	110 119
KOPĀ AKTĪVI		8 024 508	5 889 804

¹ No 73. lappuses līdz 115. lappusei sniegtie skaidrojumi ir šo finanšu pārskatu neatņemama sastāvdaļa.

² Latvijas Bankas publicētās 2013. gada bilances izkārtojuma salīdzinājums ar mainīto 2013. gada bilances izkārtojumu sniegts 47. skaidrojumā. Aktīvi un saistības, kas 2013. gada 31. decembrī bija denominēti latos, uzrādīti kā denominēti eiro.

(gada beigās; tūkst. eiro)			
	Skaidrojums	2014	2013
PASĪVI			
Banknotes apgrozībā	15.	3 849 170	801 869
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	16.	2 423 356	4 127 804
Pieprasījuma noguldījumu konti (ietverot obligāto rezervju sistēmu)		2 073 356	4 013 974
Noguldījumu iespēja		350 000	113 830
Pārējās saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	17.	540	–
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	18.	126 919	226 372
Saistības pret valdību		50 900	202 263
Pārējās saistības		76 019	24 109
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	19.	23 986	12 685
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	20.	144 579	138 070
Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	21.	–	983
Eirosistēmas iekšējās saistības	13.	796 980	–
Saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un nacionālo centrālo banku korespondentkontiem (neto)		796 980	–
Pārējās saistības	22.	180 089	112 028
Kapitāls un rezerves	23.	478 889	469 993
KOPĀ PASĪVI		8 024 508	5 889 804

PEĻNAS UN ZAUDĒJUMU APRĒĶINS

		(tūkst. eiro)	
	Skaidrojums	2014	2013
Tīrie procentu ienākumi	33.	38 799	41 853
Procentu ienākumi		49 574	55 989
Procentu izdevumi		-10 775	-14 136
Finanšu operāciju, norakstīšanas un riska uzkrājumu tīrais rezultāts		-5 310	56 418
Realizētie finanšu operāciju guvumi	34.	11 135	63 360
Finanšu aktīvu un pozīciju pārvērtēšanas rezultāta norakstīšana	23., 35.	-1 645	-6 942
Uzkrājumi tirgus riskam un kredītriskam	36.	-14 800	-
Tīrie komisijas maksas izdevumi		-1 213	-931
Komisijas maksas ienākumi		302	512
Komisijas maksas izdevumi		-1 515	-1 443
Ienākumi no līdzdalības kapitālā	37.	3 650	388
Tīrais monetāro ienākumu pārdales rezultāts	38.	31 953	-
Citi bankas darbības ienākumi	39.	3 666	3 499
TĪRIE IENĀKUMI		71 545	101 227
Darba samaksa	40.	-16 839	-15 563
Sociālās apdrošināšanas izdevumi	40.	-3 382	-3 669
Pamatlīdzekļu nolietojums un nemateriālo aktīvu amortizācija	14.	-3 685	-3 776
Banknošu un monētu iegādes izdevumi	41.	-2 633	-10 781
Pārējie bankas darbības izdevumi	42.	-8 246	-8 440
PĀRSKATA GADA PEĻŅA		36 760	58 998

KOPĒJĀS ATZĪTĀS PEĻNAS UN ZAUDĒJUMU PĀRSKATS

(tūkst. eiro)			
	Skaidrojums	2014	2013
Pārskata gada peļņa		36 760	58 998
Pārvērtēšana	23.	36 006	-43 453
Uzkrātā pārvērtēšanas rezultāta realizēšana	23.	-27 166	-36 169
Finanšu aktīvu un pozīciju pārvērtēšanas rezultāta norakstīšana	23., 35.	1 645	6 942
Pārvērtēšanas konta pārmaiņas kopā	23.	10 485	-72 680
KOPĀ		47 245	-13 682

Latvijas Bankas valde 2015. gada 10. martā apstiprināja šos finanšu pārskatus, kas sniegti no 69. lappuses līdz 115. lappusei.

LATVIJAS BANKAS VALDE

M. Kālis

I. Posuma

J. Blūms

J. Caune

H. Ozols

R. Vanags

1. PAMATDARBĪBA

Latvijas Banka ir Latvijas Republikas centrālā banka un ECBS un Eirosistēmas dalībniece. Tā dibināta 1922. gada 19. septembrī (darbība atjaunota 1990. gadā). Latvijas Banka savā darbībā ievēro Latvijas Republikas un ES tiesību aktus, kā arī ECB tiesību aktus atbilstoši Līgumam par Eiropas Savienības darbību un ECBS un ECB Statūtiem.

Latvijas Bankas mērķis un uzdevumi noteikti likumā "Par Latvijas Banku". Latvijas Bankas galvenais mērķis ir saglabāt cenu stabilitāti. Kopš 2014. gada 1. janvāra, kad Latvijā ieviesa eiro, Latvijas Bankai ir šādi pamatuzdevumi:

- līdzdarboties Eirosistēmas monetārās politikas veidošanā un īstenošanā;
- pārvaldīt ārējās rezerves un pārējos finanšu ieguldījumus;
- nodrošināt skaidrās naudas apriti Latvijā un piedalīties skaidrās naudas aprites nodrošināšanā eiro zonā;
- līdzdarboties maksājumu sistēmu raitas darbības veicināšanā;
- sagatavot un publicēt statistisko informāciju, lai nodrošinātu Latvijas Bankas uzdevumu izpildi;
- sadarboties ar ECB, pārējo ES valstu un citu valstu centrālajām bankām un citām finanšu institūcijām;
- darboties kā Latvijas valdības finanšu aģentam un sniegt finanšu pakalpojumus citiem tirgus dalībniekiem;
- konsultēt Latvijas Republikas Saeimu un Ministru kabinetu monetārās politikas un citos ar Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu saistītos jautājumos;
- uzturēt Kredītu reģistru;
- izsniegt Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrētajām juridiskajām personām, izņemot kredītiestādes, atļaujas (licences) ārvalstu valūtas skaidrās naudas pirkšanai un pārdošanai komercdarbības veidā.

Latvijas Banka neprasa un nepieņem norādījumus no Latvijas un citu ES valstu valdībām, ES institūcijām un citām nacionālajām, ārvalstu vai starptautiskajām institūcijām un to struktūrām. Latvijas Banka ir neatkarīga savu lēmumu pieņemšanā un to praktiskajā īstenošanā. Latvijas Bankas uzraudzību veic Latvijas Republikas Saeima.

Latvijas Banka nepiedalās komercdarbībā un savu darbību tās uzdevumu izpildes ietvaros galvenokārt finansē no finanšu ieguldījumu pārvaldīšanas ienākumiem.

Latvijas Bankas centrālais birojs atrodas K. Valdemāra ielā 2A, Rīgā. Skaidrās naudas glabāšanu, apstrādi un apriti Latvijas Banka nodrošina, izmantojot tās filiāli Rīgā un reģionālo filiāli Liepājā. Latvijas Banka 2014. gadā slēdza tās Daugavpils filiāli.

2. NOZĪMĪGĀKIE GRĀMATVEDĪBAS PRINCIPI

Šajā skaidrojumā sniegts finanšu pārskatu sagatavošanā izmantoto nozīmīgāko Latvijas Bankas grāmatvedības principu īss apraksts.

2.1. GRĀMATVEDĪBAS POLITIKAS MAIŅA

Līdz ar Latvijas Bankas pievienošanos Eirosistēmai Latvijas Bankas bilances struktūra mainīta atbilstoši citu eiro zonas centrālo banku un Eirosistēmas konsolidēto finanšu pārskatu sagatavošanā izmantotajam izkārtojumam. Jaunajā Latvijas Bankas bilances posteņu struktūrā papildus rezidences dalījumam (eiro zonas rezidence un ārpus eiro zonas esošo valstu rezidence) sniegts valūtu dalījums un atspoguļoti monetārās politikas operāciju darījumi (sk. arī 47. skaidrojumu).

Ievērojot ECB tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatiem noteikto, 2014. gada 1. janvārī Latvijas Banka ārvalstu valūtas pozīciju uzkrāto pārvērtēšanas rezultātu 23 055 tūkst. eiro apjomā pārklasificēja uz sākotnējo pārvērtēšanas kontu. Sākotnējā pārvērtēšanas konta atlikumu atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā, lai kompensētu

zemākus ienākumus par prasībām par banknošu pārdali Eirosistēmā (sk. arī 23. un 33. skaidrojumu).

Latvijas Bankas padome 2014. gadā nolēma izveidot uzkrājumus 14 800 tūkst. eiro apjomā tirgus riskam un kredītriskam saistībā ar Latvijas Bankas finanšu ieguldījumu pārvaldīšanas darījumiem (sk. 2.23. un 36. skaidrojumu).

2.2. FINANŠU PĀRSKATU SAGATAVOŠANAS PAMATS

Finanšu pārskati sagatavoti saskaņā ar ECB 2010. gada 11. novembra Pamatnostādni par grāmatvedības un finanšu pārskatu sniegšanas tiesisko regulējumu Eiropas Centrālo banku sistēmā (pārstrādāta versija) (ECB/2010/20), Latvijas Bankas padomes kārtību "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politika" un likuma "Par Latvijas Banku" prasībām, kas nosaka finanšu pārskatu sagatavošanu.

2.3. FINANŠU PĀRSKATU POSTEŅU NOVĒRTĒŠANAS PAMATS

Finanšu pārskati sagatavoti saskaņā ar sākotnējo izmaksu grāmatvedības principu. Zelts, parāda vērtspapīri (izņemot līdz termiņa beigām turētos parāda vērtspapīrus), līdzdalība kapitālā (izņemot līdzdalību ECB kapitālā), biržā tirgotie valūtas maiņas nākotnes līgumi un atvasinātie procentu likmju finanšu instrumenti novērtēti patiesajā vērtībā. Biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes līgumi un valūtas mijmaiņas līgumi novērtēti saskaņā ar 2.16. skaidrojumā aprakstītajiem principiem, un šo līgumu uzskaites vērtības un patiesās vērtības salīdzinājums atspoguļots 24. skaidrojumā.

2.4. FINANŠU AKTĪVU UN FINANŠU SAISTĪBU PATIESĀ VĒRTĪBA

Patiesā vērtība ir cena, par kādu iespējams pārdot finanšu aktīvu vai nodot finanšu saistības ierindas darījumā starp tirgus dalībniekiem novērtēšanas datumā.

Finanšu instrumentu patieso vērtību Latvijas Banka nosaka, pamatojoties uz kotētajām cenām aktīvā tirgū, citiem finanšu tirgus informācijas avotiem vai diskontētajām naudas plūsmām. Diskontētās naudas plūsmas tiek modelētas, pamatojoties uz kotētajām finanšu instrumentu tirgus cenām un naudas tirgus procentu likmēm. Patiesajā vērtībā novērtēto aktīvu sadalījums, ņemot vērā patiesās vērtības noteikšanas hierarhiju, atspoguļots 5. skaidrojumā.

Latvijas Bankas finanšu aktīvu un finanšu saistību, izņemot līdz termiņa beigām turētos parāda vērtspapīrus (sk. 12. skaidrojumu), patiesā vērtība būtiski neatšķiras no bilancē uzrādītās vērtības.

2.5. ĀRVALSTU VALŪTU UN ZELTA NOVĒRTĒJUMS

Ārvalstu valūtu novērtēšanai Latvijas Banka piemēro ECB publicētos ārvalstu valūtu kursus. Zelta cenu nosaka, pamatojoties uz Londonas biržā kotēto zelta tirgus cenu ASV dolāros un ECB publicēto ASV dolāra kursu attiecībā pret eiro. SDR kursu nosaka, pamatojoties uz SVF publicētajiem SDR valūtu groza svāriem un ECB publicētajiem attiecīgo valūtu kursiem.

Darījumi ārvalstu valūtās grāmatoti eiro pēc attiecīgās ārvalstu valūtas kursa darījuma dienā. Monetārie aktīvi un saistības ārvalstu valūtās izteiktas eiro pēc attiecīgā ārvalstu valūtas kursa pārskata perioda beigās. Nemonetārie aktīvi un saistības, kas novērtētas sākotnējo vai amortizēto izmaksu vērtībā, izteiktas eiro pēc attiecīgās ārvalstu valūtas kursa darījuma dienā.

2013. gada finanšu pārskatu sagatavošanā izmantoti Latvijas Bankas noteiktie ārvalstu valūtu kursi, kuri noteikti, pamatojoties uz elektroniskajā informācijas sistēmā *Reuters* kotēto eiro kursu attiecībā pret ASV dolāru un ASV dolāra kursu attiecībā pret pārējām ārvalstu valūtām, ņemot vērā lata piesaisti eiro.

Darījumus ārvalstu valūtās iekļauj kopējā attiecīgās valūtas pozīcijas aprēķinā. Darījumi ārvalstu valūtā, kuri samazina attiecīgo valūtas pozīciju, rada realizētos guvumus vai

zaudējumus. Darījumu ārvalstu valūtās un ārvalstu valūtas pozīcijas pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātie guvumi vai zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā vai bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā ārvalstu valūtas pārvērtēšanas rezerve (pārvērtēšanas konts) saskaņā ar 2.24. skaidrojumā aprakstītajiem principiem. Šajā skaidrojumā un 2.24. skaidrojumā aprakstītie darījumu ārvalstu valūtās novērtējuma un uzskaites principi piemēroti arī zeltam.

Nozīmīgākie 2014. gada un 2013. gada beigās bilances sagatavošanā izmantotie ārvalstu valūtu kursi (valūtas vienības par 1 eiro) un zelta cena (eiro par Trojas unci) ir šādi.

	(gada beigās)		
	2014	2013	Pārmaiņas (%)
ASV dolārs (USD)	1.2141	1.3647	-11.0
Japānas jena (JPY)	145.23	142.56	1.9
Kanādas dolārs (CAD)	1.4063	1.4671	-4.1
Lielbritānijas sterliņu mārciņa (GBP)	0.7789	0.8337	-6.6
Zelts (XAU)	987.769	876.229	12.7

2.6. FINANŠU AKTĪVU UN FINANŠU SAISTĪBU ATZĪŠANA UN ATZĪŠANAS PĀRTRAUKŠANA

Finanšu aktīvi un finanšu saistības tiek atzītas bilancē tad, kad Latvijas Banka kļuvusi par attiecīgajā finanšu darījumā iesaistīto personu.

Finanšu aktīvu atzīšana tiek pārtraukta, kad beidzas vai ir nodotas līgumā noteiktās tiesības uz naudas plūsmām, kas izriet no attiecīgā finanšu aktīva, tādējādi ar to saistītie riski un tiesības uz atlīdzību ir nodotas un Latvijas Banka nesaglabā kontroli pār aktīvu. Finanšu saistību atzīšana tiek pārtraukta, kad attiecīgās saistības tiek dzēstas.

Finanšu aktīvu pirkšana vai pārdošana parastajā veidā tiek atzīta un atzīšana tiek pārtraukta norēķinu dienā.

2.7. FINANŠU AKTĪVU UN FINANŠU SAISTĪBU IESKAITS

Finanšu aktīvu un finanšu saistību ieskaitu veic un finanšu pārskatos tīro atlikumu uzrāda tikai tad, ja iepriekš noslēgts līgums par finanšu aktīvu un finanšu saistību ieskaitu un paredzēta vienlaicīga attiecīgo aktīvu atsavināšana un saistību dzēšana.

2.8. APLĒŠU UN PIEŅĒMUMU IZMANTOŠANA

Finanšu pārskatu sagatavošanā veiktas aplēses un izdarīti pieņēmumi, kas ietekmē atsevišķu finanšu pārskatos uzrādīto aktīvu, saistību un iespējamo saistību apjomu. Notikumi nākotnē var ietekmēt minētās aplēses un pieņēmumus. Šādu aplēšu un pieņēmumu maiņas ietekme tiek uzrādīta pārskata gada un turpmāko gadu, uz kuriem tā attiecas, finanšu pārskatos.

Finanšu pārskatu sagatavošanā veiktas šādas svarīgākās aplēses un izdarīti šādi pieņēmumi: attiecībā uz aktīvu vērtības samazināšanos (sk. 2.20. skaidrojumu), SNB akciju novērtēšanas patiesajā vērtībā metodi (sk. 14.2. skaidrojumu), pamatlīdzekļu un nemateriālo aktīvu lietderīgās lietošanas laiku (sk. 2.18. un 2.19. skaidrojumu), kolekcijas monētu atpirkšanas iespējamību (sk. 2.22. skaidrojumu), uzkrājumiem tirgus riskam un kredīriskam (sk. 2.23. un 36. skaidrojumu), un sākotnējā pārvērtēšanas konta norakstīšanas metodi (sk. 23. skaidrojumu).

2.9. ZELTS UN ZELTĀ IZTEIKTĀS PRASĪBAS

Zeltu bilancē uzrāda tā tirgus vērtībā saskaņā ar 2.5. skaidrojumā aprakstītajiem principiem.

Zelta pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātie guvumi vai zaudējumi iekļauti peļņas un zau-

dējumu aprēķinā vai bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā ārvalstu valūtas pārvērtēšanas rezerve saskaņā ar 2.24. skaidrojumā aprakstītajiem principiem.

2.10. PARĀDA VĒRTSPAPĪRI

Parāda vērtspapīri atspoguļoti bilancē to patiesajā vērtībā, izņemot līdz termiņa beigām turētos parāda vērtspapīrus, kas novērtēti amortizēto izmaksu vērtībā.

Vērtspapīru procenti, t.sk. prēmija un diskonts, atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi.

Parāda vērtspapīru darījumu un patiesajā vērtībā uzrādīto parāda vērtspapīru pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātie guvumi vai zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā vai bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā vērtspapīru pārvērtēšanas rezerve saskaņā ar 2.24. skaidrojumā aprakstītajiem principiem.

2.11. LĪGUMI PAR VĒRTSPAPĪRU PIRKŠANU AR ATPĀRDOŠANU

Līgumi par vērtspapīru pirkšanu ar atpārdošanu atspoguļoti kā finansēšanas darījumi. Vērtspapīri, kas nopirkti saskaņā ar līgumiem par vērtspapīru pirkšanu ar atpārdošanu, nav uzrādīti Latvijas Bankas bilancē. Vērtspapīru pirkšanas rezultātā samaksātie naudas līdzekļi uzrādīti Latvijas Bankas bilancē to nominālvērtībā kā prasības pret vērtspapīru pārdevēju.

Vērtspapīru pirkšanas un atpārdošanas cenas starpība pakāpeniski atzīta peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi attiecīgā līguma darbības laikā.

2.12. LĪGUMI PAR VĒRTSPAPĪRU PĀRDOŠANU AR ATPIRKŠANU

Līgumi par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu atspoguļoti kā finansēšanas darījumi. Vērtspapīri, kas pārdoti saskaņā ar līgumiem par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu, uzrādīti attiecīgajā Latvijas Bankas bilances postenī kopā ar pārējiem šajos darījumos neiesaistītajiem vērtspapīriem. Vērtspapīru pārdošanas rezultātā saņemtie naudas līdzekļi atspoguļoti bilancē to nominālvērtībā kā saistības pret vērtspapīru pircēju.

Vērtspapīru pārdošanas un atpirkšanas cenas starpība pakāpeniski atzīta peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu izdevumi attiecīgā līguma darbības laikā.

2.13. VĒRTSPAPĪRU AIZDOŠANAS DARĪJUMI

Vērtspapīri, kas aizdoti saskaņā ar vērtspapīru automatiskās aizdošanas programmas līgumiem, uzrādīti bilancē kopā ar pārējiem šajos darījumos neiesaistītajiem vērtspapīriem. Saņemtais nodrošinājums bilancē uzrādīts tikai tad, ja to veido Latvijas Bankas kontā ieskaitītu naudas līdzekļu ķīla.

Ienākumi par vērtspapīru aizdošanu atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi.

2.14. AIZDEVUMI KREDĪTIESTĀDĒM, NOGULDĪJUMI UN TAMLĪDZĪGAS FINANŠU PRASĪBAS UN FINANŠU SAISTĪBAS

Aizdevumi kredītiestādēm, noguldījumi un tamlīdzīgas finanšu prasības un finanšu saistības bilancē uzrādītas to nominālvērtībā.

2.15. LĪDZDALĪBA KAPITĀLĀ

Līdzdalība kapitālā ietver Latvijas Bankas ilgtermiņa ieguldījumus pašu kapitāla instrumentos. Latvijas Bankai nevienā institūcijā nav kontroles vai būtiskas ietekmes, tāpēc līdzdalība kapitālā netiek uzskaitīta kā ieguldījums meitassabiedrībā vai asociētajā sabiedrībā. Pašu kapitāla instrumenti uzrādīti bilancē patiesajā vērtībā, izņemot līdzdalību ECB kapitālā, ko saskaņā ar ECB tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatiem noteikto bilancē uzrāda sākotnējo izmaksu vērtībā.

Līdzdalības kapitālā patiesās vērtības pārmaiņas atzītas bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā pašu kapitāla instrumentu pārvērtēšanas rezerve.

2.16. ATVASINĀTIE FINANŠU INSTRUMENTI

Latvijas Banka veic darījumus ar biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes līgumiem, valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem un biržā tirgotajiem procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumiem, kuru līgumvērtība vai nosacītā vērtība uzrādīta ārpusbilances posteņos. Biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un valūtas mijmaiņas līgumus darījuma dienā iekļauj kopējā attiecīgās valūtas pozīcijā pēc darījuma tagadnes kursa un uzrāda bilancē eiro pēc attiecīgās ārvalstu valūtas kursa pārskata perioda beigās. Pārējos atvasinātos finanšu instrumentus uzrāda bilancē patiesajā vērtībā.

Atvasināto finanšu instrumentu procenti, t.sk. biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu un valūtas mijmaiņas līgumu tagadnes un nākotnes procentu likmju starpība, atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi vai izdevumi attiecīgā līguma darbības laikā. Biržā tirgotos procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumu patiesās vērtības pārmaiņu guvumi vai zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā, ņemot vērā veikto norēķinu. Pārējo atvasināto finanšu instrumentu patiesās vērtības pārmaiņu guvumi vai zaudējumi ietverti peļņas un zaudējumu aprēķinā vai bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā pārvērtēšanas rezerve saskaņā ar 2.24. skaidrojumā aprakstītajiem principiem.

2.17. UZKRĀTIE PROCENTU IENĀKUMI UN IZDEVUMI

Uzkrātie procentu ienākumi un izdevumi uzrādīti bilancē pārējo aktīvu vai pārējo saistību posteņos.

2.18. PAMATLĪDZEKĻI

Pamatlīdzekļi ir materiāli ilgtermiņa ieguldījumi, kuru lietderīgās lietošanas laiks ir ilgāks par 1 gadu. Pamatlīdzekļu kapitalizācijas limits ir 150 eiro, izņemot nekustamā īpašuma uzlabojumu un pamatlīdzekļu daļu nomaiņas izmaksas, kurām Latvijas Bankas valde noteikusi augstāku kapitalizācijas limitu atkarībā no to nozīmīguma. Šie aktīvi tiek izmantoti pakalpojumu sniegšanai, kā arī citu pamatlīdzekļu uzturēšanai un Latvijas Bankas darbības nodrošināšanai.

Pamatlīdzekļi uzrādīti bilancē sākotnējo izmaksu vērtībā, no kuras atskaitīts uzkrātais nolietojums un zaudējumi no vērtības samazināšanās, ja tāda konstatēta.

Nolietojumu aprēķina noteiktajā pamatlīdzekļa lietderīgās lietošanas laikā pēc lineārās metodes. Būvniecības vai sagatavošanas stadijā esošajiem pamatlīdzekļiem, zemei un mākslas priekšmetiem nolietojums netiek rēķināts. Ēkas un būves tiek uzskaitītas pa atsevišķiem komponentiem, un katram komponentam noteikts atšķirīgs lietderīgās lietošanas laiks.

2014. un 2013. gadā noteiktais pamatlīdzekļu lietderīgās lietošanas laiks bija šāds.

	(gados)	
	2014	2013
Ēkas un to sastāvdaļas, teritorijas labiekārtošana, t.sk.	5–100	5–100
ēku būvkonstrukcijas	100	100
ēku apdare, iekārtas un inženierkomunikācijas	5–20	5–20
Transportlīdzekļi	10–15	10–15
Telpu iekārtas un inventārs	5–25	5–25
Naudas apstrādes, pārbaudes un glabāšanas iekārtas	5–15	5–15
Dator tehnika un telekomunikāciju aparatūra	2–7	2–7
Pārējie pamatlīdzekļi	5–15	5–15

Saskaņā ar vispārpieņemtajiem risku ierobežojošo darījumu uzskaites principiem atsevišķu pamatlīdzekļu sākotnējo izmaksu vērtībā ietverts ar to izveidi saistīto valūtas risku ierobežojošo finanšu darījumu efektīvais rezultāts.

2.19. NEMATERIĀLIE AKTĪVI

Nemateriālie aktīvi ir nemateriāli ilgtermiņa ieguldījumi, kuru lietderīgās lietošanas laiks ir ilgāks par 1 gadu. Nemateriālo aktīvu kapitalizācijas limits ir 150 eiro. Nemateriālie aktīvi ietver programmatūru lietošanas tiesības un citas tiesības.

Nemateriālie aktīvi uzrādīti bilancē to sākotnējo izmaksu vērtībā, no kuras atskaitīta uzkrātā amortizācija un zaudējumi no vērtības samazināšanās, ja tāda konstatēta.

Attiecīgo tiesību iegādes izmaksu amortizāciju aprēķina to lietderīgās lietošanas laikā, bet ne ilgāk par 10 gadiem, izmantojot lineāro metodi.

Latvijas Bankas veiktās programmatūru izstrādes izmaksas tiek atzītas peļņas un zaudējumu aprēķinā to rašanās brīdī.

2.20. AKTĪVU VĒRTĪBAS SAMAZINĀŠANĀS

Aktīva vērtības samazināšanās notiek, ja tā uzskaites vērtība pārsniedz atgūstamo vērtību. Atklājot aktīva vērtības samazināšanās pazīmes, attiecīgajam aktīvam tiek aplēsta atgūstamā vērtība un, ja atgūstamā vērtība ir mazāka par attiecīgā aktīva uzskaites vērtību, tiek izveidoti atbilstoši uzkrājumi. Šos uzkrājumus atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā, attiecīgi samazinot aktīva uzskaites vērtību.

2.21. NAUDA APGROZĪBĀ

Ievērojot to, ka eiro banknotes emitē visas Eirosistēmas NCB un ECB, tās savā bilancē uzrāda noteiktu daļu no kopējā Eirosistēmas emitēto eiro banknošu apjoma. ECB piešķirtā daļa ir 8% no kopējā Eirosistēmas emitēto banknošu apjoma, NCB – pārējie 92%, kas sadalīti atbilstoši katras NCB daļai ECB kapitālā un uzrādīti bilances postenī "Banknotes apgrozībā". Latvijas Bankai piešķirtā daļa no kopējā Eirosistēmas emitēto eiro banknošu apjoma ir lielāka nekā Latvijas Bankas faktiski emitēto eiro banknošu apjoms (sk. 15. skaidrojumu), tāpēc bilances postenī "Eirosistēmas iekšējās prasības" uzrādītas prasības pret ECB par banknošu pārdali Eirosistēmā. Saskaņā ar ECB tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatiem noteikto bilances postenis "Banknotes apgrozībā" 2014. gada un 2013. gada beigās ietver arī apgrozībā esošo lata banknošu, kas vēl nebija apmainītas pret eiro, nominālvērtību.

Saskaņā ar *Euro* ieviešanas kārtības likumu latu skaidrās naudas nomaiņas pret eiro periods Latvijas Bankā ir bez termiņa ierobežojuma.

Latvijas Bankas emitētās un apgrozībā esošās eiro un lata monētas, izņemot kolekcijas monētas, uzrādītas bilances postenī "Pārējās saistības" to nominālvērtībā.

2.22. KOLEKCIJAS MONĒTAS

Pārdotās kolekcijas monētas neietver bilances saistībās, jo šo monētu atpirkšanas iespējamība ir neliela vai arī tajās esošā dārgmetāla vērtība pārsniedz to nominālvērtību. Kolekcijas monētu pārdošanas ienākumus atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā to rašanās brīdī. Lata zelta apgrozības un jubilejas un piemiņas monētām piemēro kolekcijas monētām noteiktos grāmatvedības principus.

2.23. UZKRĀJUMI

Uzkrājumi tiek atzīti finanšu pārskatos, ja pagātnes notikumu vai darījumu rezultātā Latvijas Bankai izveidojies juridisks vai prakses radīts pienākums, kura apjoms iespējams ticami novērtēt un kura izpildes rezultātā gaidāma naudas līdzekļu aizplūde no Latvijas Bankas.

Balstoties uz pamatotām risku aplēsēm, Latvijas Bankas padome var lemt par uzkrājumu veidošanu tirgus riskam (cenas, procentu likmju un valūtas risks) un kredītriskam saistībā ar Latvijas Bankas ieguldījumu pārvaldīšanas un citiem finanšu darījumiem (sk. arī 36. skaidrojumu).

2.24. FINANŠU INSTRUMENTU, ĀRVALSTU VALŪTAS UN ZELTA PEĻŅAS UN ZAUDĒJUMU ATZĪŠANA

Finanšu instrumentu, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas peļņa un zaudējumi atzīti saskaņā ar šādiem principiem, kas noteikti ECB tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatiem:

- a) realizētie guvumi un realizētie zaudējumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā;
- b) nerealizētie guvumi atzīti bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā pārvērtēšanas rezerve;
- c) pārskata gada beigās bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā pārvērtēšanas rezerve ietvertie nerealizētie zaudējumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā, ja tie pārsniedz iepriekš aprēķinātos attiecīgā finanšu instrumenta, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas pārvērtēšanas guvumus;
- d) nerealizētie zaudējumi, kas pārskata gada beigās atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā, nākamajos gados netiek reversēti un ieskaitīti ar attiecīgā finanšu instrumenta, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas nerealizētajiem guvumiem;
- e) nerealizētos zaudējumus, kas aprēķināti finanšu instrumentam, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijai, neieskaita ar citam finanšu instrumentam, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijai aprēķinātajiem nerealizētajiem guvumiem.

Realizētos un nerealizētos guvumus un zaudējumus aprēķina pēc finanšu instrumenta, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas vidējo izmaksu metodes. Finanšu instrumenta, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas vidējās izmaksas samazina vai palielina par nerealizētajiem zaudējumiem, kas pārskata gada beigās atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā.

2.25. PROCENTU IENĀKUMI UN IZDEVUMI

Procentu ienākumi un izdevumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā saskaņā ar uzkrāšanas principu.

Procentu ienākumi ietver procentus par vērtspapīriem, vērtspapīru aizdošanu, noguldījumiem, izsniegtajiem aizdevumiem, biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes līgumiem, valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem, kā arī Eirosistēmas iekšējām prasībām. Procenti par vērtspapīriem ietver arī prēmiju un diskontu, ko amortizē vērtspapīra termiņa laikā pēc lineārās metodes.

Procentu izdevumi ietver procentus par piesaistītajiem Latvijas valdības, kredītiestāžu un citu finanšu institūciju noguldījumiem, procentus par biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes līgumiem, valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem, kā arī Eirosistēmas iekšējām saistībām.

2.26. REALIZĒTIE FINANŠU OPERĀCIJU GUVUMI VAI ZAUDĒJUMI

Realizētie finanšu operāciju guvumi vai zaudējumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā finanšu instrumenta atsavināšanas brīdī vai norēķinu brīdī.

Realizētie finanšu operāciju guvumi vai zaudējumi ietver realizētos atvasināto finanšu instrumentu, parāda vērtspapīru un valūtas maiņas darījumu guvumus un zaudējumus.

2.27. IENĀKUMI NO LĪDZDALĪBAS KAPITĀLĀ

Līdzdalības kapitālā patiesās vērtības pārmaiņas atzītas bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā pašu kapitāla instrumentu pārvērtēšanas rezerve.

Dividendes no līdzdalības kapitālā atzītas peļņas un zaudējumu aprēķinā, iegūstot to saņemšanas tiesības.

Saskaņā ar ECB Padomes lēmumu ECB Padome veic ienākumu, ko ECB gūst par prasībām par banknošu pārdali Eirosistēmā, "Vērtspapīru tirgu programmu", tiešajiem monetārājiem darījumiem, "Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programmu", kā arī trešo "Nodrošināto obligāciju iegādes programmu", starpposma sadali par pārskata gadu, kurā šie ienākumi radušies. Starpposma peļņas sadale notiek nākamā gada janvārī,

tomēr ECB Padome var nolemt to neveikt, ja ECB pārskata gada peļņa ir mazāka par ECB ienākumiem, kas iekļauti starpposma peļņas sadalē, kā arī ja ECB Padome nolemj izveidot uzkrājumus valūtas kursa, procentu likmju un zelta cenas riskam un kredītriskam. Turklāt ECB Padome var nolemt veikt atskaitījumus no starpposma peļņas sadales rezultāta par ECB izdevumiem saistībā ar eiro banknošu emisiju un apkalpošanu.

Pēc ECB gada finanšu pārskatu apstiprināšanas ECB Padome sadala atlikušo pārskata gadā gūtās ECB peļņas daļu eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā (sk. 13.1. skaidrojumu).

Ienākumi no līdzdalības ECB kapitālā uzrādīti peļņas un zaudējumu aprēķina postenī "Ienākumi no līdzdalības kapitālā".

2.28. TĪRAIS MONETĀRO IENĀKUMU PĀRDALES REZULTĀTS

Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem Eirosistēmas NCB gūst ienākumus, īstenojot Eirosistēmas vienoto monetāro politiku. Eirosistēmas kopējie monetārie ienākumi atbilst ienākumiem no aktīviem, kas rodas, emitējot eiro banknotes un piesaistot kredītiestāžu noguldījumus. Šie ienākumi tiek pārdalīti eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā. Pirmos sešus gadus pēc pievienošanās Eirosistēmai NCB monetārie ienākumi tiek koriģēti saskaņā ar noteiktu koeficientu, lai novērstu nozīmīgas NCB ienākumu svārstības (sk. arī 33. skaidrojumu).

Latvijas Bankas tīrie samaksātie monetārie ienākumi ietver ienākumus par Latvijas Bankas iezīmētajiem aktīviem, no kuriem atskaitīti izdevumi par Latvijas Bankas monetārajām saistībām. Monetāro ienākumu pārdalei iezīmētie Latvijas Bankas aktīvi ietver zeltu, monetārās politikas operāciju rezultātā iegūtos aktīvus, Eirosistēmas iekšējās prasības, kā arī tādu pārējo aktīvu apjomu, kurš nepieciešams, lai pilnībā segtu monetārās saistības. Savukārt Latvijas Bankas monetārās saistības ietver banknotes apgrozībā, kredītiestāžu noguldījumus monetārās politikas operāciju rezultātā, kā arī Eirosistēmas iekšējās saistības.

Latvijas Bankas saņemtie monetārie ienākumi atbilst Latvijas Bankas Eirosistēmas kopējo monetāro ienākumu daļai, kas noteikta, pamatojoties uz Latvijas Bankas daļu ECB kapitālā.

2.29. BANKNOŠU UN MONĒTU IEGĀDES IZDEVUMI

Banknošu un monētu iegādes izdevumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā banknošu un monētu iegādes brīdī.

2.30. PĀRĒJIE IZDEVUMI UN IENĀKUMI

Pārējos bankas darbības izdevumus un ienākumus atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā saskaņā ar uzkrāšanas principu. Uzkrāto izdevumu un uzkrāto ienākumu summu pārskata periodam aprēķina atbilstoši pārskata periodā saņemto vai sniegto pakalpojumu apjomam. Nomas maksājumus atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā proporcionāli attiecīgā līguma darbības laikam.

3. LATVIJAS BANKAS FINANSIĀLĀ STĀVOKĻA UN DARBĪBAS FINANŠU REZULTĀTU KOPSAVILKUMS

3.1. FINANSIĀLAIS STĀVOKLIS

Latvijas Bankas aktīvi 2014. gadā palielinājās par 2 134.7 milj. eiro, un to galvenokārt noteica Eirosistēmas iekšējo prasību un saistību pārmaiņas saistībā ar Latvijas Bankas pievienošanos Eirosistēmai.

Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem eiro zonas NCB nodod ECB pārvaldīšanā noteiktu ārējo rezervju apjomu. Nododamo ārējo rezervju apjomu nosaka atbilstoši katras eiro zonas NCB daļai ECB parakstītajā kapitālā. Pievienojoties Eirosistēmai, Latvijas

Banka nodeva ECB ārējās rezerves 205.3 milj. eiro vērtībā, kas atbilst Latvijas Bankas proporcionālai daļai no citu eiro zonas NCB iepriekš nodoto ārējo rezervju tirgus vērtības. 15% (30.8 milj. eiro) tika nodoti zeltā, bet pārējie 85% (174.5 milj. eiro) – Japānas jenās. Par ECB nodotajām ārējām rezervēm Latvijas Banka saņēma eiro denominētu prasību pret ECB 163.5 milj. eiro apjomā, t.i., proporcionāli pārējo eiro zonas NCB attiecīgo prasību vērtībai. ECB nodoto ārējo rezervju tirgus vērtības un atbilstošās eiro denominētās prasības vērtības starpība (41.8 milj. eiro) uzrādīta kā līdzdalība ECB kapitālā. Minētie darījumi samazināja Latvijas Bankas bilances posteni "Zelts un zeltā izteiktās prasības" un "Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem", attiecīgi palielinot bilances posteni "Eirosistēmas iekšējās prasības".

2014. gadā monetārās politikas operāciju rezultātā Latvijas Bankas izsniegto aizdevumu kredītiestādēm apjoms pieauga par 71.3 milj. eiro, veicot ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijas. 2013. gada beigās uzrādītās galvenās refinansēšanas operācijas tika veiktas saskaņā ar Latvijas Bankas monetārās politikas instrumentu izmantošanas noteikumiem, kas bija spēkā līdz brīdim, kad Latvijas Banka pievienojās Eurosistēmai.

ECBS un ECB Statūti nosaka, ka eiro zonas NCB pilnā mērā apmaksā tās daļu ECB kapitālā, kā arī iemaksā ECB rezerves kapitālā, uzkrājumos, kas pielīdzināmi rezervēm, un finanšu instrumentu pārvērtēšanas kontā, šos maksājumus veicot proporcionāli tās daļai ECB kapitālā. Latvijas Bankas parakstītā daļa ECB kapitālā 2014. gada sākumā bija 30.5 milj. eiro (procentuālā daļa jeb kapitāla atslēga – 0.2821%), kas saskaņā ar ECBS un ECB Statūtu pārejas noteikumiem un ECB Ģenerālpadomes lēmumu līdz 2014. gada 1. janvārim bija apmaksāta 1.1 milj. eiro apjomā jeb 3.75% apmērā. 2014. gada sākumā Latvijas Banka apmaksāja tās atlikušo daļu ECB kapitālā 29.4 milj. eiro apjomā, kā arī iemaksāja ECB uzkrājumos, kas pielīdzināmi rezervēm, un finanšu instrumentu pārvērtēšanas kontā 54.1 milj. eiro. Minētie ieguldījumi uzrādīti bilances postenī "Eirosistēmas iekšējās prasības" kā ieguldījums ECB kapitālā.

Ievērojot to, ka eiro banknotes emitē visas Eurosistēmas NCB un ECB, tās savā bilancē uzrāda noteiktu daļu no kopējā Eurosistēmas emitēto eiro banknošu apjoma proporcionāli savai daļai ECB kapitālā. Latvijas Bankai piešķirtā daļa no kopējā emitēto eiro banknošu apjoma ir lielāka nekā Latvijas Bankas faktiski emitēto eiro banknošu apjoms, tāpēc Latvijas Bankas bilances postenis "Banknotes apgrozībā" 2014. gadā pieauga par 3 079.3 milj. eiro, attiecīgi palielinot prasības pret ECB par banknošu pārdali, kas uzrādītas bilances postenī "Eirosistēmas iekšējās prasības".

Līdz ar pievienošanos Eurosistēmai stājās spēkā Eurosistēmā noteiktās kredītiestāžu obligāto rezervju prasības, kā arī mainījās atsevišķu kredītiestāžu likviditātes pārvaldīšanas politika. ECB 2014. gada jūnija sākumā samazināja procentu likmes, nosakot negatīvu procentu likmi kredītiestāžu noguldījumiem, kas pārsniedz obligāto rezervju prasības, kā arī valdības sektora noguldījumiem virs ECB Padomes noteiktā limita. Papildus tam ECB pārtrauca termiņnoguldījumu izsoļu organizēšanu. Tādējādi kredītiestāžu un Latvijas valdības noguldījumi Latvijas Bankā samazinājās. Bilances postenis "Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā" samazinājās par 1 704.4 milj. eiro, savukārt "Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem" – par 99.5 milj. eiro.

Kredītiestāžu un Latvijas valdības veikto pārrobežu maksājumu rezultātā pieauga bilances postenī "Eirosistēmas iekšējās saistības" uzrādītās saistības pret ECB par norēķinu rezultātu TARGET2 sistēmā (797.0 milj. eiro; 2013. gada beigās – prasības 1 166.2 milj. eiro).

Latvijas Bankas kapitāls un rezerves pieauga par 8.9 milj. eiro, un to noteica finanšu instrumentu novērtējuma tīrās pārmaiņas (10.5 milj. eiro) un 2014. gadā gūtā peļņa (36.8 milj. eiro). Savukārt samazinoša ietekme bija valsts ieņēmumos ieskaitītajai 2013. gadā gūtās peļņas daļai (38.3 milj. eiro).

3.2. DARBĪBAS FINANŠU REZULTĀTI

Latvijas Banka 2014. gadā guva 36.8 milj. eiro peļņu (2013. gadā – 59.0 milj. eiro). Tīrie procentu ienākumi 2014. gadā bija par 3.1 milj. eiro mazāki nekā 2013. gadā.

Procentu ienākumu samazinājumu par 6.4 milj. eiro būtiski ietekmēja vērtspapīru faktiskā ienesīguma tālāka sarukšana zemu procentu likmju apstākļos pasaules finanšu tirgos. Latvijas Bankas procentu ienākumus galvenokārt veidoja ienākumi no parāda vērtspapīriem (45.3 milj. eiro; 2013. gadā – 51.9 milj. eiro).

Procentu izdevumu samazinājumu par 3.4 milj. eiro noteica vairāki faktori: mazāka kredītiestāžu obligāto rezervju norma, kredītiestāžu noguldījumu atlikuma kritums, kā arī galveno ECB procentu likmju samazināšana. ECB Padome 2014. gada jūnija sākumā nolēma īstenot virkni pasākumu nolūkā nodrošināt cenu stabilitāti vidējā termiņā. Šie pasākumi ietvēra visu galveno ECB procentu likmju samazināšanu, t.sk. galveno refinansēšanas operāciju procentu likmes samazināšanu no 0.25% uz 0.05% un noguldījumu iespējas procentu likmes samazināšanu no 0% uz -0.2%.

Realizētie finanšu operāciju guvumi 2014. gadā bija par 52.2 milj. eiro mazāki nekā 2013. gadā. Realizēto finanšu operāciju guvumu samazinājumu noteica valūtas riska ierobežošanas nolūkā noslēgto biržā tirgto valūtas maiņas nākotnes līgumu rezultāts un biržā tirgto procentu likmju nākotnes līgumu rezultāts. Tā kā Latvijas Banka ierobežo zelta cenas un valūtas kursa svārstību risku, attiecīgo pret risku ierobežoto bilances posteņu pozitīvais pārvērtēšanas rezultāts uzrādīts bilances postenī "Kapitāls un rezerves". Realizētos finanšu operāciju guvumus pozitīvi ietekmēja sākotnējā pārvērtēšanas konta daļējas norakstīšanas rezultāts.

Finanšu aktīvu un pozīciju pārvērtēšanas rezultāta norakstīšanas apjoms bija par 5.3 milj. eiro mazāks nekā 2013. gadā.

Latvijas Bankas padome 2014. gadā nolēma izveidot uzkrājumus 14.8 milj. eiro apjomā tirgus riskam un kredīriskam saistībā ar Latvijas Bankas ieguldījumu pārvaldīšanas darījumiem.

Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem ienākumi, ko eiro zonas NCB gūst, īstenojot Eurosistēmas vienoto monetāro politiku, tiek pārdalīti eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā. Latvijas Bankas tīrais monetāro ienākumu pārdales rezultāts 2014. gadā bija 32.0 milj. eiro.

Pēc pievienošanās Eurosistēmai Latvijas Banka saņem ienākumus no līdzdalības ECB kapitālā. Par 2014. gadu Latvijas Banka saņēma savu starpposma peļņas sadales daļu 3.4 milj. eiro apjomā atbilstoši tās ECB kapitāla atslēgai.

Latvijas Bankas darbības turpmāko finanšu rezultātu galvenokārt ietekmēs Eurosistēmas īstenotā monetārā politika, kā arī procentu likmju attīstība eiro zonas un ASV finanšu tirgos, jo Latvijas Banka ir pakļauta procentu likmju riskam.

4. FINANŠU IEGULDĪJUMU POLITIKA

Ieguldījumu pārvaldīšana tiek veikta saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemtajā kārtībā noteiktajiem pamatprincipiem, kas ietver ieguldījumu vērtības saglabāšanu, to likviditātes nodrošināšanu un ienākumu gūšanu pieļaujamā riska ietvaros, nenonākot pretrunā ar Eurosistēmas īstenoto monetāro politiku.

Ieguldījumi ietver bilances posteņos "Zelts un zeltā izteiktās prasības", "Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem", "Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem", "Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem", "Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm" un "Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro" uzrādītos aktīvus, kā arī atvasinātos finanšu instrumentus un

valūtas maiņas tagadnes līgumus, kuru uzskaites vērtība uzrādīta bilancē attiecīgajos pārējo aktīvu vai pārējo saistību postešos.

Ieguldījumi tiek pārvaldīti, pēc ieguldījumu stratēģijas un līdzekļu avota tos sagrupējot dažādos ieguldījumu portfeļos. Piesaistīto ieguldījumu portfeļos ietver ieguldījumu daļu, kam atbilst Latvijas Bankas saistības ārvalstu valūtā pret valdību jeb valdības noguldījumi. Ieguldījumi, kas nav iekļauti piesaistīto ieguldījumu portfeļos (tīrie ieguldījumi), ietverti daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītajos, ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītajos un citos portfeļos. Daļu daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītajos portfeļos ietverto ieguldījumu, kā arī ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītos portfeļus pārvalda ārējie ieguldījumu pārvaldītāji.

Daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītajiem, ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītajiem portfeļiem un piesaistīto ieguldījumu portfeļiem noteikti neitrālā portfeļa parametri, kas raksturo attiecīgā ieguldījumu portfeļa finanšu risku pieņemamo lielumu (līmeni) un ienesīguma mērķi.

Ieguldījumu sadalījums pēc ieguldījumu portfeļa veida 2014. gada un 2013. gada beigās bija šāds.

	Portfeļa apjoms (tūkst. eiro)		Īpatsvars (%)	
	2014	2013	2014	2013
Daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	3 665 508	3 792 126	82.5	85.6
Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	267 672	255 363	6.0	5.8
Zelta portfelis	211 846	223 224	4.8	5.0
Ilgtermiņa fiksēta ienākuma vērtspapīru portfelis	149 843	–	3.4	–
Piesaistīto ieguldījumu portfeļi	144 579	158 760	3.3	3.6
Kopā	4 439 448	4 429 473	100.0	100.0

2014. gada sākumā Latvijas Banka izveidoja ilgtermiņa fiksēta ienākuma vērtspapīru portfeli, ko veido *Citigroup* Ekonomikas un monetārās savienības valstu valdības vērtspapīru indeksā ar ilgtermiņa kredītreitinga ierobežojumu no AA-/AA-/Aa3 līdz AAA/AAA/Aaa iekļauto valstu valdības vērtspapīri, kas denominēti eiro.

Latvijas Bankas daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītā portfeļa neitrālais portfelis piesaistīts Apvienotās Karalistes, ASV, Dānijas, eiro zonas valstu, Japānas, Kanādas un Singapūras valdības 1–3 gadu vērtspapīru svērtajam indeksam.

Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītā portfeļa neitrālais portfelis piesaistīts ASV emitēto un ar nekustamo īpašumu nodrošināto vērtspapīru indeksam.

Piesaistīto ieguldījumu portfeļu neitrālo portfeli veido atbilstoši attiecīgo saistību parametriem.

Latvijas Bankas ieguldījumu, izņemot piesaistītos ieguldījumus, neitrālā portfeļa valūta ir eiro, ierobežojot valūtas risku. Piesaistīto ieguldījumu portfeļiem neitrālā portfeļa valūtas struktūru veido atbilstoši attiecīgo saistību valūtai.

Finanšu risku pārvaldīšanā izmantoto galveno metožu izklāsts sniegts 25.1. skaidrojumā.

BILANCES SKAIDROJUMI

5. PATIESAJĀ VĒRTĪBĀ NOVĒRTĒTIE AKTĪVI

Latvijas Bankas aktīvu patiesā vērtība noteikta, ievērojot šādu hierarhiju (sk. arī 2.4. skaidrojumu):

- kotēta tirgus cena. Patieso vērtību nosaka, pamatojoties uz aktīvā tirgū kotētu identiska finanšu instrumenta cenu;
- tirgū novērojami dati. Patieso vērtību nosaka, pamatojoties uz aktīvā tirgū kotētu līdzīga finanšu instrumenta cenu, neaktīvā tirgū kotētu līdzīga vai identiska finanšu instrumenta cenu vai ar modeli, kura datu avots ir tirgū novērojami dati;
- tirgū nenovērojami dati. Patieso vērtību nosaka ar modeli, kurā tirgū nenovērojamu datu izmantojums ir nozīmīgs.

2014. gada un 2013. gada beigās Latvijas Bankas patiesajā vērtībā novērtētie aktīvi galvenokārt novērtēti, izmantojot kotētu tirgus cenu.

2014. gada un 2013. gada beigās līdzdalība SNB kapitālā novērtēta, izmantojot tirgū nenovērojamus datus. Novērtējums veikts, izmantojot 70% tīro aktīvu vērtības modeli (sk. arī 14.2. skaidrojumu).

Patiesajā vērtībā novērtēto aktīvu iedalījums pēc patiesās vērtības noteikšanas hierarhijas 2014. gada un 2013. gada beigās bija šāds.

	(tūkst. eiro)			
	Kotēta tirgus cena	Tirgū novērojami dati	Tirgū ne- novērojami dati	Kopā
2014. gada 31. decembrī				
Zelts	210 774	–	–	210 774
Parāda vērtspapīri	3 231 897	527 134	–	3 759 031
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	–	–	28 176	28 176
Kopā	3 442 671	527 134	28 176	3 997 981
2013. gada 31. decembrī				
Zelts	217 923	–	–	217 923
Parāda vērtspapīri	3 417 947	400 442	–	3 818 389
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	–	–	28 446	28 446
Kopā	3 635 870	400 442	28 446	4 064 758

Šajā skaidrojumā ietvertie parāda vērtspapīri, t.sk. uzkrātie procentu ienākumi par šiem vērtspapīriem, uzrādīti bilances posteņos "Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem", "Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem", "Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem", "Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro" un "Pārējie aktīvi".

Pārskata gada pēdējās tirgus dienas vidējās tirgus cenas noteiktas, izmantojot elektronisko informācijas sistēmu *Bloomberg* un *Interactive Data* informāciju. Ja minētā cena kādam finanšu instrumentam šajās elektroniskajās informācijas sistēmās nav pieejama, finanšu instrumenta novērtēšanai izmantota tirgus dalībnieka (brokera) sniegtā cena vai diskontēto naudas plūsmu metode.

6. ZELTS UN ZELTĀ IZTEIKTĀS PRASĪBAS

	Trojas unces	Tūkst. eiro
2012. gada 31. decembrī	248 706	311 253
2013. gadā		
Zelta tirgus vērtības samazinājums	x	-93 330
2013. gada 31. decembrī	248 706	217 923
2014. gadā		
Zelta nodošana pārvaldīšanai ECB	-35 322	-30 774
Zelta tirgus vērtības pieaugums	x	23 625
2014. gada 31. decembrī	213 384	210 774

Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem eiro zonas NCB nodod ECB pārvaldīšanā noteiktu ārējo rezervju apjomu. Nododamo ārējo rezervju apjomu nosaka atbilstoši katras eiro zonas NCB procentuālajai daļai ECB kapitālā. Pievienojoties Eirosistēmai, Latvijas Banka nodeva ECB 205 273 tūkst. eiro, kas atbilst Latvijas Bankas proporcionālai daļai no citu eiro zonas NCB iepriekš nodoto ārējo rezervju tirgus vērtības. 15% (30 774 tūkst. eiro) tika nodoti zeltā, bet 85% (174 499 tūkst. eiro) – Japānas jenās. Zeltā nodotā ārējo rezervju daļa radīja samazinājumu bilances postenī "Zelts un zeltā izteiktās prasības". Par ECB nodotajām ārējām rezervēm Latvijas Banka saņēma eiro denominētu prasību pret ECB, kas uzrādīta bilances postenī "Eirosistēmas iekšējās prasības".

Latvijas Banka ierobežo zelta cenas svārstību risku, slēdzot biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un valūtas mijmaiņas līgumus un biržā tirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus (sk. 3.2. un 26. skaidrojumu). Zelta un zeltā izteikto prasību un biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu un valūtas mijmaiņas līgumu pārvērtēšanas rezultāts uzrādīts bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā pārvērtēšanas rezerve, bet biržā tirgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu pārvērtēšanas rezultāts, ņemot vērā veikto norēķinu, – peļņas un zaudējumu aprēķina postenī "Realizētie finanšu operāciju guvumi vai zaudējumi".

2014. gada un 2013. gada beigās Latvijas Bankai nebija zeltā izteiktu prasību.

7. PRASĪBAS ĀRVALSTU VALŪTĀ PRET ĀRPUS EIRO ZONAS ESOŠO VALSTU REZIDENTIEM

7.1. PRASĪBAS PRET STARPTAUTISKO VALŪTAS FONDU

Atbilstoši likumam "Par Latvijas Republikas iestāšanos Starptautiskajā Valūtas fondā" Latvijas Banka pilda SVF depozitārja funkcijas un bez atlīdzības apkalpo SVF kontus, kuros uzskaitīti SVF turējumi dalībvalsts nacionālajā valūtā. SVF turējumi eiro ietver Latvijas valdības parādzīmes, kontu Nr. 1, kas tiek izmantots finanšu darījumu veikšanai ar SVF, un kontu Nr. 2, kas tiek izmantots SVF administratīvo izmaksu segšanai un maksājumu saņemšanai.

Latvijas prasības pret SVF ietver SDR un Latvijas kvotu SVF. SDR ir SVF izveidoti starptautiskie rezervju aktīvi, kas tiek izmantoti darījumos starp SVF un tā dalībvalstīm. Kvota SVF atspoguļo attiecīgās valsts dalības apjomu SVF. Latvijas kvota SVF nodrošināta ar tam izsniegto Latvijas valdības parādzīmi un izteikta SDR.

Latvijas saistības pret SVF veido SVF turējumi eiro un SVF asignējumi. 2014. gada beigās Latvijas Bankas bilancē uzrādītās prasības pret SVF veido SDR 144 069 tūkst. eiro apjomā (2013. gada beigās – 136 157 tūkst. eiro), bet saistības pret SVF veido SVF rīcībā esošie resursi 445 tūkst. eiro apjomā (2013. gada beigās – 420 tūkst. eiro), kas izvietoti SVF kontā Nr. 1 un Nr. 2.

Latvijas tīrās prasības pret SVF 2014. gada un 2013. gada beigās bija šādas.

	(tūkst. eiro)		(tūkst. SDR)	
	2014	2013	2014	2013
Latvijas kvota SVF	169 440	160 134	142 100	142 100
SVF turējumi eiro	-169 395	-160 092	-142 062	-142 062
Latvijas valdības parādzīmes	-168 950	-159 672	-141 690	-141 690
Konts Nr. 1	-424	-400	-355	-355
Konts Nr. 2	-21	-20	-17	-17
Rezerves pozīcija SVF	66	62	55	55
SDR	144 069	136 157	120 823	120 824
Vispārējais asignējums	-112 083	-105 927	-93 998	-93 998
Speciālais asignējums	-31 985	-30 228	-26 824	-26 824
Latvijas tīrās prasības pret SVF	67	64	56	57

Rezerves pozīcija SVF ir Latvijas kvotas SVF un SVF turējumu eiro starpība, neietverot konta Nr. 2 atlikumu.

7.2. ATLIKUMI KREDĪTIESTĀDĒS UN IEGULDĪJUMI VĒRTSPAPĪROS, ĀRĒJIE AIZDEVUMI UN CITI ĀRĒJIE AKTĪVI

	(tūkst. eiro)	
	2014	2013
Parāda vērtspapīri	2 108 735	2 065 191
Pieprasījuma noguldījumi	132 373	133 698
Termiņnoguldījumi	56 173	17 147
Ārvalstu valūta kasē	18	17 964
Kopā	2 297 299	2 234 000

8. PRASĪBAS ĀRVALSTU VALŪTĀ PRET EIRO ZONAS VALSTU REZIDENTIEM

	(tūkst. eiro)	
	2014	2013
Parāda vērtspapīri	482 752	454 581
Pieprasījuma noguldījumi	3 490	18 219
Kopā	486 242	472 800

9. PRASĪBAS EIRO PRET ĀRPUS EIRO ZONAS ESOŠO VALSTU REZIDENTIEM

	(tūkst. eiro)	
	2014	2013
Parāda vērtspapīri	203 266	185 992
Pieprasījuma noguldījumi	11 687	255 874
Kopā	214 953	441 866

10. AIZDEVUMI EIRO, KAS IZSNIEGTI EIRO ZONAS VALSTU KREDĪTIESTĀDĒM MONETĀRĀS POLITIKAS OPERĀCIJU REZULTĀTĀ

Eirosistēmas aizdevumu monetārās politikas operāciju ietvaros kopapjoms 2014. gada beigās sasniedza 630 341 milj. eiro (2013. gada beigās – 752 288 milj. eiro), t.sk. Latvijas Bankas izsniegto aizdevumu atlikums bija 85.5 milj. eiro. Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem ar monetārās politikas īstenošanu saistītie riski, tiem īstenojoties, tiek sadalīti starp eiro zonas NCB proporcionāli to daļām ECB kapitālā.

10.1. GALVENĀS REFINANSĒŠANAS OPERĀCIJAS

Galvenās refinansēšanas operācijas ir atklātā tirgus operācijas, kuras tiek veiktas likviditāti palielinošo reverso darījumu veidā. Šādas operācijas veic katru nedēļu standartizsolēs, un to termiņš ir 1 nedēļa. Šīm operācijām ir svarīga nozīme, lai ietekmētu procentu likmju virzību, pārvaldītu likviditāti tirgū un norādītu monetārās politikas nostāju. Latvijas Banka 2014. gada beigās nebija izsniegusi aizdevumus galveno refinansēšanas operāciju ietvaros. 2013. gadā galvenās refinansēšanas operācijas tika veiktas saskaņā ar "Latvijas Bankas monetārās politikas instrumentu izmantošanas noteikumiem", kas bija spēkā līdz brīdim, kad Latvijas Banka pievienojās Eurosistēmai (atlikums 2013. gada beigās – 14 229 tūkst. eiro).

10.2. ILGĀKA TERMIŅA REFINANSĒŠANAS OPERĀCIJAS

Ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas ir atklātā tirgus operācijas, kuru termiņš ir ilgāks par 1 nedēļu un kuras tiek veiktas reverso darījumu veidā ar mērķi nodrošināt kredītiestādēm ilgāka termiņa papildu finansējumu. Saskaņā ar ECB Padomes lēmumu 2014. gada septembrī tika uzsāktas ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijas. Tās ir likviditāti nodrošinošās reversās operācijas, kuras plānots turpināt līdz 2016. gadam ar standartizsoļu palīdzību, izmantojot fiksētas procentu likmes izsoles procedūras, un kuru mērķis ir veicināt kredītiestāžu veikto mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību kredītiestāžu eiro zonas valstīs. Latvijas Bankas veikto ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju atlikums 2014. gada beigās bija 85 520 tūkst. eiro (beigu termiņš – 2018. gada 26. septembris).

11. PĀRĒJĀS PRASĪBAS EIRO PRET EIRO ZONAS VALSTU KREDĪTIESTĀDĒM

Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm galvenokārt ietver Latvijas Bankas apgrūtinātos aktīvus, lai nodrošinātu darījumus ar atvasinātajiem finanšu instrumentiem. 2014. gada beigās apgrūtināto aktīvu tirgus vērtība bija 3 590 tūkst. eiro (2013. gada beigās – 430 tūkst. eiro; sk. arī 44. skaidrojumu).

Šajā postenī ietverti arī eiro zonas valstu kredītiestādēs eiro veiktie pieprasījuma noguldījumi (2014. gada beigās – 885 tūkst. eiro; 2013. gada beigās – 865 tūkst. eiro).

12. EIRO ZONAS VALSTU REZIDENTU VĒRTSPAPĪRI EIRO

	(tūkst. eiro)	
	2014	2013
Līdz termiņa beigām neturētie parāda vērtspapīri	947 138	1 094 153
Līdz termiņa beigām turētie parāda vērtspapīri	148 308	–
Kopā	1 095 446	1 094 153

Latvijas Bankas līdz termiņa beigām turēto parāda vērtspapīru patiesā vērtība 2014. gada beigās bija 168 344 tūkst. eiro.

13. EIROSISTĒMAS IEKŠĒJĀS PRASĪBAS/SAISTĪBAS (–)

(tūkst. eiro)

	Skaidrojums	2014	2013
Līdzdalība Eiropas Centrālās bankas kapitālā	13.1.	115 082	1 038
Prasības par Eiropas Centrālajai bankai nodotajām ārējām rezervēm	13.2.	163 480	–
Prasības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un nacionālo centrālo banku korespondentkontiem (neto)	13.3.	–	1 166 224
Prasības par banknošu pārdali Eirosistēmā	13.4.	3 079 370	–
Citas prasības Eirosistēmā	13.5.	35 343	–
Eirosistēmas iekšējās prasības kopā		3 393 275	1 167 262
Saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un nacionālo centrālo banku korespondentkontiem (neto)	13.3.	–796 980	–
Eirosistēmas iekšējās saistības kopā		–796 980	–
Eirosistēmas tīrās iekšējās prasības kopā		2 596 295	1 167 262

13.1. LĪDZDALĪBA EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS KAPITĀLĀ

Līdz ar Latvijas pievienošanos ES Latvijas Banka kļuva par ECB kapitāla daļu turētāju. Latvijas Bankas ECB kapitāla atslēga atbilstoši ECBS un ECB Statūtiem aprēķināta, pamatojoties uz datiem par tās iedzīvotāju skaitu un iekšzemes kopprodukta apjomu. NCB kapitāla atslēgas koriģē ik pēc pieciem gadiem vai agrāk, mainoties ES valstu skaitam. Līdz 2014. gada 1. janvārim Latvijas Bankas ECB kapitāla atslēga bija 0.2742%, kas atbilda 29 682 tūkst. eiro. 2014. gada 1. janvārī NCB kapitāla atslēgas tika koriģētas atbilstoši ECBS un ECB Statūtiem, tādējādi kopš 2014. gada 1. janvāra Latvijas Bankas ECB kapitāla atslēga ir 0.2821%, kas atbilst 30 537 tūkst. eiro.

ECBS un ECB Statūti nosaka, ka eiro zonas NCB pilnā apjomā apmaksā tās parakstīto daļu ECB kapitālā, kā arī iemaksā ECB rezerves kapitālā, uzkrājumus, kas pielīdzināmi rezervēm, un finanšu instrumentu pārvērtēšanas kontā, šos maksājumus veicot proporcionāli savai daļai ECB kapitālā. 2014. gada sākumā Latvijas Banka samaksāja līdz tam neapmaksāto parakstītā ECB kapitāla daļu 29 424 tūkst. eiro apjomā (saskaņā ar ECBS un ECB Statūtu pārejas noteikumiem un ECB Ģenerālpadoles lēmumu līdz 2013. gada 31. decembrim tā bija apmaksāta 1 113 tūkst. eiro jeb 3.75% apmērā no Latvijas Bankas ECB parakstītā kapitāla daļas), kā arī iemaksāja ECB uzkrājumus, kas pielīdzināmi rezervēm, un finanšu instrumentu pārvērtēšanas kontā 42 752 tūkst. eiro. Papildus tam kā līdzdalība ECB kapitālā uzrādīta ECB nodoto ārējo rezervju tirgus vērtības un atbilstošās eiro denominētās prasības pret ECB vērtības starpība 41 793 tūkst. eiro apjomā (sk. arī 13.2. skaidrojumu).

ECB kapitāla daļas netiek tirgotas publiskā vērtspapīru tirgū, un Latvijas Bankas līdzdalības ECB kapitālā apjomu iespējams palielināt vai samazināt vienīgi šajā skaidrojumā minētajos gadījumos.

	2014	2013
ECB kopējais parakstītā kapitāla apjoms (tūkst. eiro)	10 825 007	10 825 007
Latvijas Bankas parakstītā daļa ECB kapitālā (%)	0.2821	0.2742
Latvijas Bankas parakstītā daļa ECB kapitālā (tūkst. eiro)	30 537	29 682
Latvijas Bankas apmaksātā daļa ECB kapitālā (%)	100.00	3.75
Latvijas Bankas apmaksātā daļa ECB kapitālā (tūkst. eiro)	30 537	1 113

NCB procentuālās daļas ECB kapitālā (kapitāla atslēgas) 2014. gada un 2013. gada beigās bija šādas.

	(%)	
	2014	2013
<i>Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique</i>	2.4778	2.4176
<i>Deutsche Bundesbank</i>	17.9973	18.7603
<i>Eesti Pank</i>	0.1928	0.178
<i>Banc Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland</i>	1.1607	1.1111
<i>Bank of Greece</i>	2.0332	1.9483
<i>Banco de España</i>	8.8409	8.2533
<i>Banque de France</i>	14.1792	14.1342
<i>Banca d'Italia</i>	12.3108	12.457
<i>Central Bank of Cyprus</i>	0.1513	0.1333
Latvijas Banka	0.2821	–
<i>Banque centrale du Luxembourg</i>	0.203	0.1739
<i>Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta</i>	0.0648	0.0635
<i>De Nederlandsche Bank</i>	4.0035	3.9663
<i>Oesterreichische Nationalbank</i>	1.9631	1.937
<i>Banco de Portugal</i>	1.7434	1.7636
<i>Banka Slovenije</i>	0.3455	0.327
<i>Národná banka Slovenska</i>	0.7725	0.6881
<i>Suomen Pankki – Finlands Bank</i>	1.2564	1.2456
Eiro zonas NCB starpsumma	69.9783	69.5581
<i>Bulgarian National Bank (Bulgārijas Nacionālā banka)</i>	0.859	0.8644
<i>Česká národní banka</i>	1.6075	1.4539
<i>Danmarks Nationalbank</i>	1.4873	1.4754
<i>Hrvatska narodna banka</i>	0.6023	0.5945
Latvijas Banka	–	0.2742
<i>Lietuvos bankas</i>	0.4132	0.4093
<i>Magyar Nemzeti Bank</i>	1.3798	1.374
<i>Narodowy Bank Polski</i>	5.123	4.8581
<i>Banca Națională a României</i>	2.6024	2.4449
<i>Sveriges Riksbank</i>	2.2729	2.2612
<i>Bank of England</i>	13.6743	14.432
Ārpus eiro zonas esošo NCB starpsumma	30.0217	30.4419
Kopā	100.0000	100.0000

ECB kopējā parakstītā kapitāla apjoms 2014. gadā nemainījās. Savukārt NCB procentuālo daļu ECB kapitālā korekcija un Latvijas Bankas pievienošanās Eirosistēmai radīja ECB kopējā apmaksātā kapitāla pieaugumu 43 781 tūkst. eiro apjomā.

NCB parakstītās un apmaksātās daļas ECB kapitālā 2014. gada un 2013. gada beigās bija šādas.

	(tūkst. eiro)			
	Parakstītais kapitāls		Apmaksātais kapitāls	
	2014	2013	2014	2013
<i>Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique</i>	268 222	261 705	268 222	261 705
<i>Deutsche Bundesbank</i>	1 948 209	2 030 804	1 948 209	2 030 804
<i>Eesti Pank</i>	20 871	19 269	20 871	19 269
<i>Banc Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland</i>	125 646	120 277	125 646	120 277
<i>Bank of Greece</i>	220 094	210 904	220 094	210 904
<i>Banco de España</i>	957 028	893 420	957 028	893 420
<i>Banque de France</i>	1 534 899	1 530 028	1 534 899	1 530 028
<i>Banca d'Italia</i>	1 332 645	1 348 471	1 332 645	1 348 471
<i>Central Bank of Cyprus</i>	16 378	14 430	16 378	14 430
Latvijas Banka	30 537	–	30 537	–
<i>Banque centrale du Luxembourg</i>	21 975	18 825	21 975	18 825
<i>Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta</i>	7 015	6 874	7 015	6 874
<i>De Nederlandsche Bank</i>	433 379	429 352	433 379	429 352
<i>Oesterreichische Nationalbank</i>	212 506	209 680	212 506	209 680
<i>Banco de Portugal</i>	188 723	190 910	188 723	190 910
<i>Banka Slovenije</i>	37 400	35 398	37 400	35 398
<i>Národná banka Slovenska</i>	83 623	74 487	83 623	74 487
<i>Suomen Pankki – Finlands Bank</i>	136 005	134 836	136 005	134 836
Eiro zonas NCB starpsumma	7 575 156	7 529 669	7 575 156	7 529 669
<i>Bulgarian National Bank (Bulgārijas Nacionālā banka)</i>	92 987	93 571	3 487	3 509
<i>Česká národní banka</i>	174 012	157 385	6 525	5 902
<i>Danmarks Nationalbank</i>	161 000	159 712	6 038	5 989
<i>Hrvatska narodna banka</i>	65 199	64 355	2 445	2 413
Latvijas Banka	–	29 682	–	1 113
<i>Lietuvos bankas</i>	44 729	44 307	1 677	1 662
<i>Magyar Nemzeti Bank</i>	149 363	148 736	5 601	5 578
<i>Narodowy Bank Polski</i>	554 565	525 890	20 796	19 721
<i>Banca Națională a României</i>	281 710	264 661	10 564	9 925
<i>Sveriges Riksbank</i>	246 042	244 775	9 227	9 179
<i>Bank of England</i>	1 480 244	1 562 265	55 509	58 585
Ārpus eiro zonas esošo NCB starpsumma	3 249 851	3 295 338	121 869	123 575
Kopā	10 825 007	10 825 007	7 697 025	7 653 244

13.2. PRASĪBAS PAR EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI NODOTAJĀM ĀRĒJĀM REZERVĒM

Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem eiro zonas NCB nodod ECB pārvaldīšanā noteiktu ārējo rezervju apjomu. Nododamo ārējo rezervju apjomu nosaka atbilstoši katras eiro zonas NCB ECB kapitāla atslēgai. Pievienojoties Eurosistēmai, Latvijas Banka nodeva ECB ārējās rezerves 205 273 tūkst. eiro apjomā, kas atbilst Latvijas Bankas

proporcionālajai daļai no citu eiro zonas NCB iepriekš nodoto ārējo rezervju tirgus vērtības. 15% (30 774 tūkst. eiro) tika nodoti zeltā, bet 85% (174 499 tūkst. eiro) – Japānas jenās. Par ECB nodotajām ārējām rezervēm Latvijas Banka saņēma eiro denominētu prasību pret ECB 163 480 tūkst. eiro apjomā, t.i., proporcionāli pārējo eiro zonas NCB attiecīgo prasību vērtībai. ECB nodoto ārējo rezervju tirgus vērtības un atbilstošās eiro denominētās prasības vērtības starpība 41 793 tūkst. eiro apjomā uzrādīta kā līdzdalība ECB kapitālā (sk. arī 13.1. skaidrojumu). Par ECB nodotajām ārējām rezervēm Latvijas Banka saņem procentu ienākumus, kas tiek aprēķināti saskaņā ar ECB galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi (sk. arī 33. skaidrojumu).

13.3. PRASĪBAS/SAISTĪBAS PAR TARGET2 SISTĒMAS NORĒĶINIEM UN NACIONĀLO CENTRĀLO BANKU KORESPONDENTKONTIEM (NETO)

TARGET2 sistēma ir reālā laika bruto norēķinu sistēma liela apjoma maksājumiem eiro. Prasības un saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem veidojas pārrobežu maksājumu rezultātā, par kuriem norēķini tiek veikti ar ES NCB līdzekļiem. Minēto norēķinu rezultātā veidojas divpusējas prasības un saistības ES NCB TARGET2 sistēmas kontos. Katru dienu tiek aprēķinātas šo divpusējo atlikumu neto pozīcijas, kas tiek attiecinātas uz ECB, katrai NCB veidojoties vienai neto pozīcijai attiecībā pret ECB. Tā tiek uzrādīta NCB bilancē kā tīrās prasības vai tīrās saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem.

2014. gadā kredītiestāžu un Latvijas valdības veikto pārrobežu maksājumu rezultātā palielinājās saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un NCB korespondentkontiem (neto).

Par minētajām prasībām vai saistībām tiek maksāti procenti saskaņā ar ECB galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi.

13.4. PRASĪBAS PAR BANKNOŠU PĀRDALI EIROSISTĒMĀ

Ievērojot to, ka eiro banknotes emitē eiro zonas NCB un ECB, tās savā bilancē uzrāda noteiktu daļu no kopējā Eirosistēmas emitēto eiro banknošu apjoma proporcionāli daļai ECB kapitālā. Ņemot vērā, ka Latvijas Bankai piešķirtā daļa no kopējā emitēto eiro banknošu apjoma ir lielāka nekā Latvijas Bankas faktiski emitēto eiro banknošu apjoms (sk. 15. skaidrojumu), banknošu apgrozībā korekcijas rezultātā rodas attiecīgas prasības pret ECB par banknošu pārdali Eirosistēmā, kas uzrādītas bilances posteņi "Pārējās prasības Eirosistēmā" (sk. 13. skaidrojumu).

13.5. CITAS PRASĪBAS EIROSISTĒMĀ

Citas prasības Eirosistēmā ietver prasības pret ECB par tīro monetāro ienākumu pārdales rezultātu un par starpposma ECB peļņas sadali.

Latvijas Bankas saņemtie monetārie ienākumi 2014. gadā bija lielāki par tās samaksājamiem monetārajiem ienākumiem. Tas radīja prasības pret ECB par tīro monetāro ienākumu pārdales rezultātu, kas 2014. gada beigās bija 31 953 tūkst. eiro (sk. arī 2.28. un 38. skaidrojumu).

Prasības par starpposma ECB peļņas sadali 3 390 tūkst. eiro apjomā noteiktas atbilstoši Latvijas Bankas ECB kapitāla atslēgai (sk. arī 2.27. un 37. skaidrojumu).

14. PĀRĒJIE AKTĪVI

(tūkst. eiro)			
	Skaidrojums	2014	2013
Pamatlīdzekļi	14.1.	40 256	42 971
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	14.2.	28 176	28 447
Uzkrātie ienākumi par parāda vērtspapīriem		17 871	18 685
Atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi	24.	2 638	18 255

	Skaidrojums	2014	2013
Nemateriālie aktīvi	14.3.	1 815	657
Nākamo periodu izdevumi		875	820
Pārējie uzkrātie ienākumi		391	2
Citi pārējie aktīvi		433	282
Kopā		92 455	110 119

14.1. PAMATLĪDZEKĻI UN NOMA

(tūkst. eiro)

	Ēkas, teritorijas labiekār- tošana un zeme	Telpu iekārtas un inventārs	Dator- tehnika, telekomu- nikāciju aparātūra	Naudas apstrādes, pārbaudes un glabāša- nas iekārtas	Transport- līdzekļi	Pārējie pamat- līdzekļi	Kopā
2012. gada 31. decembrī							
Izmaksas	58 947	5 117	4 551	6 521	1 669	8 206	85 011
Uzkrātais nolietojums	-20 559	-3 880	-3 368	-4 148	-1 175	-6 404	-39 534
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	38 388	1 237	1 183	2 373	494	1 802	45 477
2013. gadā							
Pieaugums	124	55	326	514	21	88	1 128
Pārklasifikācija	-	-	-	-	-30	-1	-31
Atsavinātie un norakstītie pamatlīdzekļi	-	-28	-138	-14	-	-238	-418
Izmaksu tīrās pārmaiņas	124	27	188	500	-9	-151	679
Nolietojums	-2 274	-138	-366	-341	-58	-425	-3 602
Pārklasifikācija	-	-	-	-	30	-30	-
Atsavināto un norakstīto pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums	-	28	137	14	-	238	417
Uzkrātā nolietojuma tīrās pārmaiņas	-2 274	-110	-229	-327	-28	-217	-3 185
2013. gada 31. decembrī							
Izmaksas	59 071	5 144	4 739	7 021	1 660	8 055	85 690
Uzkrātais nolietojums	-22 833	-3 990	-3 597	-4 475	-1 203	-6 621	-42 719
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	36 238	1 154	1 142	2 546	457	1 434	42 971
2014. gadā							
Pieaugums	212	82	832	356	65	86	1 633
Pārklasifikācija	-	-179	-	179	-	-	-
Atsavinātie un norakstītie pamatlīdzekļi	-2 026	-50	-548	-113	-84	-284	-3 105
Izmaksu tīrās pārmaiņas	-1 814	-147	284	422	-19	-198	-1 472
Nolietojums	-2 139	-144	-387	-430	-62	-307	-3 469
Pārklasifikācija	-	178	-	-178	-	-	-
Atsavināto un norakstīto pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums	1 167	47	547	113	84	268	2 226
Uzkrātā nolietojuma tīrās pārmaiņas	-972	81	160	-495	22	-39	-1 243
2014. gada 31. decembrī							
Izmaksas	57 257	4 997	5 023	7 443	1 641	7 857	84 218
Uzkrātais nolietojums	-23 805	-3 909	-3 437	-4 970	-1 181	-6 660	-43 962
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	33 452	1 088	1 586	2 473	460	1 197	40 256

Latvijas Bankas īpašumā un valdījumā esošās zemes kopējā kadastrālā vērtība 2014. gada beigās bija 2 962 tūkst. eiro (2013. gada beigās – 2 712 tūkst. eiro; pārmaiņas saistītas ar zemes kadastrālās vērtības maiņu). Latvijas Bankas bilanci zeme uzrādīta sākotnējo izmaksu vērtībā (2014. gada un 2013. gada beigās – 2 375 tūkst. eiro).

Latvijas Bankas līgumsaistības par pamatlīdzekļu iegādi 2014. gada beigās bija 18 tūkst. eiro (2013. gada beigās – 300 tūkst. eiro).

Latvijas Banka nelielu daļu no saviem pamatlīdzekļiem iznomā. Iznomātie aktīvi ietver telpas un iekārtas, kas Latvijas Bankas bilanci uzrādītas pamatlīdzekļu sastāvā. Aktīvu nomas līgumi, kuros Latvijas Banka ir iznomātājs, ir operatīvās nomas līgumi. Nomaksājumus, izņemot tos, kuri tieši pārskaitīti valsts budžetā, atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā proporcionāli attiecīgā līguma darbības laikam. Iznomāto aktīvu nolietojums aprēķināts saskaņā ar 2.18. skaidrojumā aprakstītajiem principiem un atzīts peļņas un zaudējumu aprēķinā.

Iznomāto aktīvu uzskaites vērtība 2014. gada un 2013. gada beigās bija šāda.

	(tūkst. eiro)
2013. gada 31. decembrī	
Izmaksas	1 660
Uzkrātais nolietojums	–874
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	786
2014. gada 31. decembrī	
Izmaksas	997
Uzkrātais nolietojums	–533
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	464

14.2. LĪDZDALĪBA STARPTAUTISKO NORĒĶINU BANKAS KAPITĀLĀ

2014. gada un 2013. gada beigās Latvijas Bankai piederēja 1 070 SNB akciju, kas atbilda 0.19% no kopējā SNB parakstītā un apmaksātā kapitāla.

Latvijas Bankas īpašumā esošo SNB akciju kopējā nominālvērtība ir 5 350 tūkst. SDR (katras akcijas nominālvērtība ir 5 tūkst. SDR), kas apmaksāta 1 338 tūkst. SDR jeb 25% apmērā (sk. arī 46. skaidrojumu). Latvijas Bankas bilanci 2014. gada un 2013. gada beigās SNB akcijas uzrādītas patiesajā vērtībā. SNB akcijas netiek tirgotas publiskā vērtspapīru tirgū. Pēc Latvijas Bankas vadības vērtējuma piemērotākā SNB akciju patiesās vērtības noteikšanas metode ir 70% no SNB tirajiem aktīviem, pamatojoties uz aktuālākajiem revidētajiem SNB finanšu pārskatiem. Šo novērtēšanas metodi SNB izmantoja, nosakot tās emitēto akciju cenu, un arī Hāgas Starptautiskā tiesa to atzinusi par piemērotu akciju novērtēšanai, tās atpērkot no SNB bijušajiem privātajiem akcionāriem. Saskaņā ar SNB Statūtiem tās akcionāri ir vienīgi centrālās bankas. SNB akciju patiesā vērtība 2014. gada beigās bija 28 176 tūkst. eiro (2013. gada beigās – 28 447 tūkst. eiro).

14.3. NEMATERIĀLIE AKTĪVI

(tūkst. eiro)

2012. gada 31. decembrī	
Izmaksas	6 011
Uzkrātā amortizācija	-5 434
Atlikusī nemateriālo aktīvu vērtība	577
2013. gadā	
Pieaugums	223
Pārklasifikācija	31
Izslēgtie nemateriālie aktīvi	-26
Izmaksu tīrās pārmaiņas	228
Amortizācija	-174
Izslēgto nemateriālo aktīvu uzkrātā amortizācija	26
Uzkrātās amortizācijas tīrās pārmaiņas	-148
2013. gada 31. decembrī	
Izmaksas	6 239
Uzkrātā amortizācija	-5 582
Atlikusī nemateriālo aktīvu vērtība	657
2014. gadā	
Pieaugums	1 374
Amortizācija	-216
2014. gada 31. decembrī	
Izmaksas	7 613
Uzkrātā amortizācija	-5 798
Atlikusī nemateriālo aktīvu vērtība	1 815

15. BANKNOTES APGROZĪBĀ

(tūkst. eiro)

	2014	2013
Eiro banknotes	3 771 356	—
Latvijas Bankas emitētās eiro banknotes	691 986	—
Banknošu pārdales Eirosistēmā korekcija	3 079 370	—
Lata banknotes	77 814	801 869
Kopā	3 849 170	801 869

Banknošu apgrozībā pieaugums 2014. gadā saistīts ar banknošu pārdales Eirosistēmā korekcijas uzrādīšanu Latvijas Bankas bilanci pēc Latvijas Bankas pievienošanās Eirosistēmai 2014. gada 1. janvārī (sk. arī 2.21. skaidrojumu). Latvijas Bankas emitētās eiro monētas un neapmainītās lata monētas uzrādītās bilances postenī "Pārējās saistības" (sk. arī 22. skaidrojumu).

16. SAISTĪBAS EIRO PRET EIRO ZONAS VALSTU KREDĪTIESTĀDĒM
MONETĀRĀS POLITIKAS OPERĀCIJU REZULTĀTĀ16.1. PIEPRASĪJUMA NOGULDĪJUMU KONTI (IETVERT OBLIGĀTO
REZERVJU SISTĒMU)

Pieprasījuma noguldījumu konti ietver kredītiestāžu, kurām ir pienākums glabāt obligātās rezerves, līdzekļu atlikumus. Rezervju prasību ietvaros par šiem kontiem tiek maksāta atlīdzība saskaņā ar pēdējo pieejamo Eirosistēmas galveno refinansēšanas operāciju

izsolēs izmantoto procentu likmi. Par kontu atlikumu, kas pārsniedz rezervju prasības paredzēto apjomu, kopš 2014. gada jūnija tiek maksāta atlīdzība saskaņā ar zemāko no procentu likmēm (0% vai ECB noguldījumu iespējas procentu likme). Latvijas Bankā 2014. gada beigās izvietoto pieprasījuma noguldījumu kontu atlikums bija 2 073 356 tūkst. eiro (2013. gada beigās – 4 013 974 tūkst. eiro).

16.2. NOGULDĪJUMU IESPĒJA

Noguldījumu iespēja ir Eirosistēmas pastāvīgā iespēja, kuru kredītiestādes izmanto, lai veiktu noguldījumus uz nakti par iepriekš noteiktu procentu likmi. Latvijas Bankā 2014. gada beigās bilances posteņa "Noguldījumu iespēja" atlikums bija 350 000 tūkst. eiro. 2013. gadā noguldījumu iespējas operācijas tika veiktas saskaņā ar "Latvijas Bankas monetārās politikas instrumentu izmantošanas noteikumiem", kas bija spēkā līdz brīdim, kad Latvijas Banka pievienojās Eirosistēmai (2013. gada beigās – 113 830 tūkst. eiro).

17. PĀRĒJĀS SAISTĪBAS EIRO PRET EIRO ZONAS VALSTU KREDĪTIESTĀDĒM

Pārējās saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm veidoja naudas līdzekļi, kas saņemti kā nodrošinājums biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes darījumiem (2014. gada beigās – 540 tūkst. eiro; 2013. gada beigās – 0).

18. SAISTĪBAS EIRO PRET CITIEM EIRO ZONAS VALSTU REZIDENTIEM

Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem ietver Latvijas valdības un citu finanšu institūciju pieprasījuma noguldījumus. Valdības noguldījumi ietver Latvijas Bankas pieņemtos Valsts kases pieprasījuma noguldījumus, Latvijas Bankai veicot Latvijas valdības finanšu aģenta funkcijas (sk. arī 43. skaidrojumu).

Citu finanšu institūciju noguldījumi galvenokārt ietver FKTK un tās pārvaldībā esošo Noguldījumu garantiju fonda un Apdrošināto aizsardzības fonda līdzekļus 73 562 tūkst. eiro apjomā (2013. gada beigās – 11 437 tūkst. eiro).

19. SAISTĪBAS EIRO PRET ĀRPUS EIRO ZONAS ESOŠO VALSTU REZIDENTIEM

Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem galvenokārt ietver līdzekļus EK kontā norēķiniem eiro. EK konts tiek izmantots ES valstu budžeta līdzekļu pārdalei. (tūkst. eiro)

	2014	2013
Eiropas Komisija	23 052	7 361
Starptautiskais Valūtas fonds	444	420
Citas finanšu institūcijas	490	4 904
Kopā	23 986	12 685

20. SAISTĪBAS ĀRVALSTU VALŪTĀ PRET EIRO ZONAS VALSTU REZIDENTIEM

Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem ietver Latvijas valdības pieprasījuma noguldījumus ārvalstu valūtā (2014. gada beigās – 144 579 tūkst. eiro; 2013. gada beigās – 138 070 tūkst. eiro; sk. arī 43. skaidrojumu).

21. SAISTĪBAS ĀRVALSTU VALŪTĀ PRET ĀRPUS EIRO ZONAS ESOŠO VALSTU REZIDENTIEM

2013. gada beigās saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem veidoja naudas līdzekļi, kas saņemti kā nodrošinājums darījumiem ar atvasinātajiem finanšu instrumentiem.

22. PĀRĒJĀS SAISTĪBAS

(tūkst. eiro)

	Skaidrojums	2014	2013
Lata monētas apgrozībā	22.1.	64 741	95 615
Eiro monētas apgrozībā	22.1.	43 742	–
Atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi	24.	51 894	9 674
Uzkrājumi tirgus riskam un kredītriskam	36.	14 800	–
Uzkrātie izdevumi un tamlīdzīgas saistības		3 801	3 619
Nodokļu saistības	22.2.	175	211
Citas pārējās saistības		936	2 909
Kopā		180 089	112 028

22.1. MONĒTAS APGROZĪBĀ

Papildus bilances saistībās uzrādītajām Latvijas Bankas emitētajām lata un eiro apgrozības monētām 2014. gada beigās apgrozībā bija arī eiro kolekcijas monētas, lata jubilejas un piemiņas monētas un dārgmetāla apgrozības monētas (kopējā nominālvērtība – 5 627 tūkst. eiro; 2013. gada beigās – 5 442 tūkst. eiro). Šīs apgrozībā esošās monētas nav ietvertas bilances postenī "Pārējās saistības" (sk. arī 2.22. skaidrojumu).

22.2. NODOKĻU SAISTĪBAS

2014. gada un 2013. gada beigās Latvijas Bankas nodokļu saistības bija šādas.

(tūkst. eiro)

	IIN	VSAOI (darba devējs)	VSAOI (darba ņēmējs)	NĪN	PVN	Pārējie nodokļi un nodevas	Kopā
Saistības 2012. gada 31. decembrī	–	–	–	–	137	0	137
2013. gadā							
Aprēķināts	2 940	3 668	1 618	142	747	6	9 121
Atlikto saistību samazinājums	–	–125	–	–	–	–	–125
Samaksāts	–2 940	–3 542	–1 618	–142	–585	–3	–8 830
Saistību pārrēķins	–	–	–	–	–92	–	–92
Saistības 2013. gada 31. decembrī	–	1	–	–	207	3	211
2014. gadā							
Aprēķināts	3 288	3 382	1 547	154	827	2	9 200
Atlikto saistību pieaugums	–	94	–	–	–	–	94
Samaksāts	–3 288	–3 477	–1 547	–154	–859	–5	–9 330
Saistības 2014. gada 31. decembrī	–	–	–	–	175	0	175

Papildus šajā skaidrojumā uzrādītajiem nodokļu maksājumiem Latvijas Banka valsts ieņēmumos ieskaita pārskata gadā gūtās peļņas daļu 65% apmērā, t.sk. maksājumu par valsts kapitāla izmantošanu (2014. gadā – 38 349 tūkst. eiro; 2013. gadā – 31 410 tūkst. eiro; sk. arī 23. un 43. skaidrojumu). Latvijas Banka nav uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātāja.

23. KAPITĀLS UN REZERVES

(tūkst. eiro)

	Pamat- kapitāls	Rezerves kapitāls	Pārvērtēšanas konts	Pārskata gada peļņa	Kapitāls un rezerves
2012. gada 31. decembrī	35 572	227 371	203 820	48 322	515 085
2013. gadā					
Tīrās pārmaiņas pārvērtēšanas, realizēšanas un norakstīšanas rezultātā	x	x	-72 680	x	-72 680
Valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa	x	x	x	-31 410	-31 410
Rezerves kapitālā ieskaitītā peļņas daļa	x	16 912	x	-16 912	0
Pārskata gada peļņa	x	x	x	58 998	58 998
2013. gada 31. decembrī	35 572	244 283	131 140	58 998	469 993
2014. gadā					
Tīrās pārmaiņas pārvērtēšanas, realizēšanas un norakstīšanas rezultātā	x	x	10 485	x	10 485
Valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa	x	x	x	-38 349	-38 349
Rezerves kapitālā ieskaitītā peļņas daļa	x	20 649	x	-20 649	0
Pamatkapitāla palielināšana	64 428	-64 428	x	x	0
Pārskata gada peļņa	x	x	x	36 760	36 760
2014. gada 31. decembrī	100 000	200 504	141 625	36 760	478 889

Latvijas Bankas kapitālu veido pamatkapitāls, rezerves kapitāls, pārvērtēšanas konts, kā arī nesadalītā pārskata gada peļņa.

Normatīvie akti nenosaka kapitāla pietiekamības prasības Latvijas Bankai, tomēr tās kapitāla apjomam jābūt atbilstošam, lai veicinātu uzticēšanos īstenojamajai monetārajai politikai un nodrošinātu Latvijas Bankas darbību un finansiālo neatkarību, īstenojot ECBS un ECB Statūtus un likumā "Par Latvijas Banku" noteiktos uzdevumus. Monetārās politikas īstenošana, kā arī pakļautība citiem finanšu un darbības riskiem var negatīvi ietekmēt Latvijas Bankas ienākumus vai radīt zaudējumus, kas sedzami no Latvijas Bankas kapitāla un rezervēm.

Latvijas Bankas pamatkapitālu veido valsts piešķirtie līdzekļi, pārvedumi no rezerves kapitāla un Latvijas Bankas peļņas atskaitījumi. Saskaņā ar likuma "Par Latvijas Banku" pārejas noteikumu 2. punktu 2014. gada 3. janvārī Latvijas Banka daļu rezerves kapitāla ieskaitīja pamatkapitālā, palielinot to līdz 100 000 tūkst. eiro.

Likums "Par Latvijas Banku" nosaka, ka Latvijas Banka valsts ieņēmumos ieskaita pārskata gadā gūtās peļņas daļu, kas aprēķināta, piemērojot likumā "Par uzņēmumu ienākuma nodokli" rezidentiem noteikto nodokļa likmi, un veic maksājumu par valsts kapitāla izmantošanu 50% apmērā no pārskata gadā gūtās peļņas, kā arī to, ka Latvijas Bankas padomei, apstiprinot gada pārskatu, ir tiesības pieņemt lēmumu par maksājuma procentu apmēra samazināšanu par valsts kapitāla izmantošanu, ja tas nepieciešams Latvijas Bankas rezerves kapitāla palielināšanai saistībā ar finanšu riskiem, kuriem Latvijas Banka pakļauta tās uzdevumu izpildē. 2014. gada un 2013. gada beigās spēkā esošā Latvijas rezidentiem noteiktā uzņēmumu ienākuma nodokļa likme bija 15%. Tādējādi, ja Latvijas Bankas padome neņem citādi, valsts ieņēmumos 15 dienu laikā pēc tam, kad tā apstiprinājusi 2014. gada pārskatu, ieskaitāmi 65% no Latvijas Bankas pārskata gadā gūtās peļņas jeb 23 894 tūkst. eiro.

Pēc minēto atskaitījumu veikšanas saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" Latvijas Bankas peļņas atlikums ieskaitāms rezerves kapitālā. Rezerves kapitāls izveidots iespējamo zaudējumu segšanai.

Pārvērtēšanas konts ietver finanšu instrumentu un zelta pozitīvo pārvērtēšanas rezultātu. Grāmatvedības politika, kas saskaņota ar ECB tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatiem noteiktajiem grāmatvedības pamatprincipiem un aprakstīta 2. skaidrojumā, nosaka, ka tikai pēc finanšu instrumenta atsavināšanas vai norēķinu veikšanas realizētie guvumi tiek atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā, bet nerealizētie guvumi – bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā pārvērtēšanas rezerve, jo tas veicina kapitāla saglabāšanu finanšu instrumentu cenu, procentu likmju un valūtas kursu pārmaiņu apstākļos.

Pārvērtēšanas konta pārmaiņas 2014. un 2013. gadā bija šādas.

Pārvertēšanas konta pārmaiņas 2014. un 2015. gada bijā šādas.

					(tūkst. eiro)	
	2014	Norakstīšana	Klasifikācijas maiņa	Pārvērtēšana	Realizēšana	2013
Sākotnējais pārvērtēšanas konts	41 495	x	23 055	x	-15 735	34 175
Pašu kapitāla instrumentu pārvērtēšanas rezerve	25 667	-	-	-270	-	25 937
Ārvalstu valūtas un zelta pārvērtēšanas rezultāts	28 509	133	-23 055	8 350	-	43 081
Vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts	45 954	1 512	-	27 926	-11 431	27 947
Kopā	141 625	1 645	0	36 006	-27 166	131 140

	2013	Norakstīšana	Pārvērtēšana	Realizēšana	2012
Sākotnējais pārvērtēšanas konts	34 175	x	x	-	34 175
Pašu kapitāla instrumentu pārvērtēšanas rezerve	25 937	-	1	-	25 936
Ārvalstu valūtas un zelta pārvērtēšanas rezultāts	43 081	154	-34 024	-2 436	79 387
Vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts	27 947	6 788	-9 430	-33 733	64 322
Kopā	131 140	6 942	-43 453	-36 169	203 820

Ievērojot ECB tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatiem noteikto, 2014. gada 1. janvārī Latvijas Banka uzkrāto ārvalstu valūtas pozīciju pārvērtēšanas rezultātu pārklasificēja uz sākotnējo pārvērtēšanas kontu. Sākotnējais pārvērtēšanas konts ietver arī pirms grāmatvedības politikas maiņas 2007. gada 1. janvārī uzkrāto finanšu instrumentu un zelta pārvērtēšanas rezultātu.

Sākotnējā pārvērtēšanas konta atlikumu atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā, lai kompensētu zemākus ienākumus par prasībām par banknošu pārdali Eurosistēmā saskaņā ar koeficientiem, kurus saskaņā ar ECB Padomes lēmumiem piemēro prasību par banknošu pārdali Eurosistēmā atlīdzināmās daļas korekcijas aprēķinam pirmos sešus gadus pēc NCB pievienošanās Eurosistēmai (sk. 33. skaidrojumu). Peļņas un zaudējumu aprēķinā atzīstamo summu attiecīgajā gadā aprēķina, reizinot sākotnējā pārvērtēšanas konta atlikumu 2014. gada 1. janvārī ar 33. skaidrojumā norādīto attiecīgā gada kompensācijas summas aprēķina koeficienta īpatnību šo koeficientu kopsummā pārejas periodā, kurā prasību par banknošu pārdali Eurosistēmā korekciju summas tiek aprēķinātas.

Pašu kapitāla instrumentu pārvērtēšanas rezerve izveidota, lai uzskaitītu SNB akciju pārvērtēšanas rezultātu.

24. ATVASINĀTIE FINANŠU INSTRUMENTI UN VALŪTAS MAIŅAS TAGADNES LĪGUMI

Lai pārvaldītu ar ieguldījumiem saistīto procentu likmju risku un valūtas risku, Latvijas Banka veic darījumus ar biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes un tagadnes līgumiem, valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem un biržā tirgotajiem procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumiem.

(tūkst. eiro)						
	Līgumvērtība vai nosacītā vērtība		Uzskaites vērtība			
	2014	2013	Aktīvi		Saistības	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi						
Valūtas maiņas nākotnes līgumi un valūtas mijmaiņas līgumi	3 451 371	3 543 833	1 693	14 312	51 463	9 167
Valūtas maiņas tagadnes līgumi	105 401	266 706	—	3 650	289	—
Vērtspapīru nākotnes darījumi	382 093	244 674	945	293	142	507
Mijmaiņas līgumi	6 460	—	x	—	x	—
Kopā	x	x	2 638	18 255	51 894	9 674
Atvasinātie biržā tirgotie līgumi						
Procentu likmju nākotnes līgumi	439 495	991 430	x	x	x	x
Valūtas maiņas nākotnes līgumi	187 615	183 855	x	x	x	x

Atvasināto biržā netirgoto līgumu un valūtas maiņas tagadnes līgumu uzskaites vērtība uzrādīta bilances postenī "Pārējie aktīvi" vai "Pārējās saistības" (sk. arī 14. un 22. skaidrojumu). Tā kā par atvasināto biržā tirgoto līgumu patiesās vērtības pārmaiņām veikts norēķins, tās uzrādītas kā pieprasījuma noguldījumi attiecīgajā bilances aktīvu postenī.

Biržā netirgoto līgumu tīrās uzskaites vērtības un tīrās patiesās vērtības salīdzinājums 2014. gada un 2013. gada beigās bija šāds.

(tūkst. eiro)						
	Tīrā patiesā vērtība		Tīrā uzskaites vērtība		Starpība	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi						
Valūtas maiņas nākotnes līgumi un valūtas mijmaiņas līgumi	-50 576	5 194	-49 770	5 145	-806	49
Valūtas maiņas tagadnes līgumi	-289	3 651	-289	3 650	—	1
Kopā	-50 865	8 845	-50 059	8 795	-806	50

NOZĪMĪGĀKIE RISKI UN TO PĀRVALDĪŠANAS PRINCIPI

25. RISKU PĀRVALDĪŠANA

Galvenie ar Latvijas Bankas darbību saistītie riski ir finanšu riski un darbības riski. Latvijas Bankas risku pārvaldīšanu organizē un veic saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas politiku". Latvijas Bankas valde izveidojusi Latvijas Bankas padomes noteiktajiem pamatprincipiem atbilstošu risku pārvaldības sistēmu, kas tiek pilnveidota, ievērojot finanšu tirgus attīstību un pārmaiņas ārējā vidē un Latvijas Bankas darbībā. Latvijas Bankas finanšu risku un darbības risku pārvaldīšanu pārbauda Iekšējā audita pārvalde. Minēto risku pārvaldīšanu attiecīgajā jomā pārbauga Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija, Latvijas Bankas revīzijas komiteja un Latvijas Bankas budžeta komisija, kurās darbojas Latvijas Bankas padomes locekļi.

25.1. FINANŠU RISKI

Nozīmīgākie finanšu riski, kam ikdienā pakļauta Latvijas Banka, ir tirgus risks (cenās, procentu likmju un valūtas risks), kredītrisks un likviditātes risks.

Latvijas Banka ar tās ieguldījumiem saistītos finanšu riskus pārvalda saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto kārtību, kurā noteiktās ieguldījumu politikas galvenie principi

izklāstīti 4. skaidrojumā. Ieguldījumi tiek pārvaldīti, tos sagrupējot dažādos ieguldījumu portfeļos. Finanšu instrumentu ieguldījumu portfeļiem noteikti neitrālā portfeļa parametri, kas raksturo attiecīgā ieguldījumu portfeļa finanšu risku pieņemamo lielumu (līmeni) un ienesīguma mērķi. Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa kontrolē ieguldījumu atbilstību noteiktajām prasībām.

Ieguldījumu, t.sk. ar tiem saistīto finanšu risku, pārvaldīšanai izveidotā Latvijas Bankas investīciju komiteja izstrādā ieguldījumu pārvaldīšanas stratēģiju, apstiprina ieguldījumu veikšanas taktiku un nosaka detalizētākus finanšu risku limitus, kā arī pārbauda ārējo pārvaldītāju darbību. Latvijas Bankas investīciju komiteja reizi ceturksnī pārskata ieguldījumu stratēģiju, bet reizi nedēļā saņem un izvērtē finanšu ieguldījumu portfeļu vadītāju ziņojumus par notikumiem finanšu tirgos un viņu sagatavotās finanšu tirgus attīstības prognozes, finanšu risku vadītāju ziņojumus, kā arī apstiprina ieguldījumu pārvaldīšanas taktiku nākamajai nedēļai. Reizi divos mēnešos Tirgus operāciju pārvalde informē Latvijas Bankas padomi par ieguldījumu pārvaldīšanas rezultātiem.

25.1.1. TIRGUS RISKS

Tirgus risks raksturo iespēju ciest zaudējumus finanšu tirgus faktoru (piemēram, procentu likmju vai valūtas kursu) nelabvēlīgu pārmaiņu dēļ.

Procentu likmju risku Latvijas Bankai galvenokārt rada ieguldījumi procentu likmju maiņai pakļautos ārvalstu parāda vērtspapīros un atvasinātajos procentu likmju finanšu instrumentos, kas izmantoti ieguldījumu pārvaldīšanas ietvaros. Latvijas Banka pārvalda procentu likmju risku, izmantojot katram ieguldījumu portfelim atsevišķi noteikto modificētā procentu riska indeksa (*modified duration*) limitu.

Latvijas Bankas pakļautību valūtas riskam nosaka tās ieguldījumu struktūra, ko nevar izveidot atbilstoši Latvijas Bankas saistību parametriem. Latvijas Banka pārvalda valūtas risku, nosakot atklāto valūtas pozīciju limitus un izmantojot sekošanas novirzi (*tracking error*). Sekošanas novirzi aprēķina kā ieguldījumu portfeļa un attiecīgā neitrālā portfeļa gaidāmo gada ienesīgumu starpības standartnovirzi. Daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītajos portfeļos un ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītajos portfeļos iekļauto ieguldījumu (sk. 4. skaidrojumu) kopējais tirgus risks un kredītrisks tiek ierobežots, nosakot maksimāli pieļaujamo sekošanas novirzi. Sekošanas novirze 2014. un 2013. gadā atspoguļota 28. skaidrojumā.

Ieguldījumu portfeļu, izņemot piesaistīto ieguldījumu portfeļus, neitrālā portfeļa valūta ir eiro. Piesaistīto ieguldījumu portfeļiem neitrālo valūtas struktūru veido atbilstoši attiecīgo saistību valūtai. Novirzes no neitrālās valūtas struktūras rada atklāto valūtas pozīciju. Lai panāktu atklāto valūtas pozīciju atbilstību limitiem, Latvijas Banka ierobežo valūtas risku, izmantojot biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un valūtas mijmaiņas līgumus un biržā tirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus.

Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa kontrolē ieguldījumu portfeļu modificētā procentu likmju riska indeksa un atklāto valūtas pozīciju atbilstību Latvijas Bankas padomes pieņemtajai kārtībai un attiecīgajiem Latvijas Bankas investīciju komitejas lēmumiem.

Latvijas Bankas pakļautība tirgus riskam (stāvoklis 2014. gada un 2013. gada beigās) atspoguļota 26.–28. skaidrojumā.

25.1.2. KREDĪTRISKS

Kredītrisks raksturo iespēju ciest zaudējumus darījuma partnera saistību neizpildes dēļ. Latvijas Bankai kredītrisks galvenokārt rodas, veicot ieguldījumus ārvalstu finanšu instrumentos, kā arī izsniedzot aizdevumus kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā.

Latvijas Banka ierobežo ar ieguldījumiem ārvalstu finanšu instrumentos saistīto kredītrisku, nosakot limitus ieguldījumiem ar dažādu kredīt kvalitāti. Kredīt kvalitāte tiek noteikta, pamatojoties uz starptautisko kredītreitingu aģentūru *Fitch Ratings*, *Moody's Investors Service* un *Standard & Poor's* noteiktajiem kredītreitingiem. Ieguldījumus atļauts veikt OECD valstīs reģistrētajos noteiktas kredīt kvalitātes finanšu instrumentos. Ierobežojumi noteikti arī maksimālajam ieguldījumu apjomam vienas grupas finanšu instrumentos, kā arī ar vienu partneri noslēgto un viena emitenta emitēto finanšu instrumentu apjomam. Ar nekustamo īpašumu nodrošināto vērtspapīru nākotnes darījumi daļēji nodrošināti ar īstermiņa finanšu instrumentiem. Lai samazinātu kredītrisku attiecībā uz biržā netirgoto atvasināto finanšu instrumentu darījuma partneriem, Latvijas Banka slēdz ar tiem Starptautiskās Mijmaiņas darījumu un atvasināto finanšu instrumentu asociācijas (*International Swaps and Derivatives Association, Inc.*; ISDA) standartizētos līgumus (*ISDA Master Agreement*) un to pielikumus par finanšu nodrošinājumu (*Credit Support Annex*), kā arī ārējie pārvaldītāji slēdz ar darījuma partneriem *Treasury Market Practices Group* (TMPG) standartizētos līgumus (*Master Securities Forward Transaction Agreement*). Lai kontrolētu ar Latvijas Bankas ieguldījumiem saistīto kredītrisku, Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa uzrauga esošā kredītriska atbilstību Latvijas Bankas padomes pieņemtajai kārtībai.

Kredītiestādēm 2014. gadā izsniegtie aizdevumi monetārās politikas operāciju rezultātā bija nodrošināti ar vērtspapīru ķīlu atbilstoši ECB noteiktajām prasībām (2013. gadā izsniegtie aizdevumi bija nodrošināti ar Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīriem un privātā sektora parāda vērtspapīriem atbilstoši Latvijas Bankas padomes noteiktajām prasībām). Tirgus operāciju pārvalde regulāri kontrolē iekļāto vērtspapīru emitentu kredītreitingu atbilstību noteiktajām prasībām, kā arī attiecīgo aizdevumu nodrošinājuma pietiekamību.

Latvijas Bankas pakļautība kredītriskam (stāvoklis 2014. gada un 2013. gada beigās) atspoguļota 30.–32. skaidrojumā.

25.1.3. LIKVIDITĀTES RISKS

Likviditātes risks raksturo nespēju īsā laikā un par konkurējošu tirgus cenu realizēt ieguldījumus. Līdz ar dalību eiro zonā mazinājusies likviditātes nepieciešamība, kā arī risks, kas izriet no nespējas laikus izpildīt saistības. Īstenojot ieguldījumu stratēģiju, Latvijas Banka pārvalda likviditātes risku, veicot ieguldījumus likvīdos starptautisko institūciju, ārvalstu valdību un korporatīvā sektora emitētos parāda vērtspapīros, īstermiņa noguldījumos ārvalstu finanšu institūcijās un citos finanšu instrumentos. Latvijas Bankas aktīvu un saistību likviditātes struktūra 2014. gada un 2013. gada beigās atspoguļota 29. skaidrojumā.

Likviditātes risku var ierobežot, diversificējot ieguldījumus. Tāpēc Latvijas Banka pārvalda likviditātes risku, nosakot ierobežojumus maksimālajam ieguldījumu apjomam vienas grupas finanšu instrumentos, kā arī viena emitenta emitēto finanšu instrumentu apjomam.

25.2. DARBĪBAS RISKI

Darbības riski raksturo iespēju ciest finansiālus un citāda veida zaudējumus nepiemērota vai kļūdaina darbības procesa, personu rīcības, informācijas vai inženiertehniskās sistēmas darbības vai ārēju apstākļu ietekmes dēļ.

Latvijas Bankas darbības risku pārvaldīšanu atbilstoši Latvijas Bankas padomes noteiktajiem pamatprincipiem īsteno Latvijas Bankas valde, kas izveidojusi Latvijas Bankas darbības risku vadības komiteju, kura ikdienā nodrošina darbības risku pārvaldīšanas procesa ietvaros veicamo pasākumu koordināciju un sniedz atbalstu Latvijas Bankas valdei darbības risku pārvaldīšanas jomā. Komiteju vada Latvijas Bankas valdes loceklis, un tajā darbojas Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības vadītājs, informācijas

drošības vadītājs, informācijas sistēmu drošības vadītājs, Tehniskās pārvaldes vadītājs un Aizsardzības pārvaldes vadītājs.

Latvijas Bankas informācijas un informācijas sistēmu drošības pārvaldīšanu organizē un veic atbilstoši Latvijas Bankas padomes pieņemtajai "Latvijas Bankas informācijas un informācijas sistēmu drošības politikai". Lai nodrošinātu informācijas konfidencialitāti, pieejamību un integritāti, Latvijas Bankā informāciju klasificē pēc konfidencialitātes un pieejamības un aizsargā pret nesankcionētu apstrādi, izmantošanu un izpaušanu. Latvijas Bankas informācijas sistēmām atkarībā no to ietekmes uz procesu izpildi un apstrādātās informācijas konfidencialitātes, integritātes un pieejamības prasībām nosaka klasifikācijas līmeni. Latvijas Bankas informācijas sistēmu īpašnieki sadarbībā ar Informācijas sistēmu pārvaldi nosaka informācijas sistēmas lietošanas nosacījumus un piekļuves tiesības, kā arī nodrošina attiecīgās informācijas sistēmas risku analīzes veikšanu. Informācijas sistēmu pārvalde nodrošina Latvijas Bankas informācijas sistēmu infrastruktūras funkcionalitātes un veikspējas atbilstību informācijas sistēmām izvirzītajām prasībām un tās drošu un nepārtrauktu darbību. Latvijas Bankā regulāri tiek analizēti informācijas sistēmu drošības apdraudējumi un pilnveidoti aizsardzības pasākumi un rīki.

Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanu organizē un veic saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas politiku", ievērojot starptautiski atzītus standartus un ECB rekomendācijas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas jomā.

Latvijas Bankā tiek nodrošināta regulāra darbinieku izglītošana informācijas un informācijas sistēmu drošības, risku pārvaldīšanas un darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas jomā.

Latvijas Bankas amatpersonu un darbinieku fizisko drošību un drošu, pret fiziskiem apdraudējumiem aizsargātu vidi Latvijas Bankas objektos un naudas un citu vērtību pārvadājumos organizē un nodrošina saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas fiziskās drošības politiku" un citiem Latvijas Bankas tiesību aktiem, kas regulē Latvijas Bankas fiziskās drošības pārvaldīšanas kārtību. Latvijas Bankas darbiniekiem tiek organizētas mācības rīcībai ugunsgrēka gadījumā, kā arī regulāri notiek Aizsardzības pārvaldes darbinieku mācības viņu sagatavotības uzturēšanai un pilnveidei.

Darbības risku ierobežošanas pasākumu ietvaros Latvijas Banka ir apdrošināta pret noteiktu darbības risku iespējamām sekām.

2014. un 2013. gadā darbības riski tika atbilstoši pārvaldīti, un tie nav būtiski traucējuši Latvijas Bankas darbību.

26. VALŪTU STRUKTŪRA

(tūkst. eiro)

	EUR	USD	JPY	CAD	GBP	Zelts	Pārējie	Kopā
2014. gada 31. decembrī								
Kopā aktīvi	4 928 769	1 689 358	385 456	303 995	299 815	210 774	206 341	8 024 508
Kopā saistības	7 929 904	66 766	10 148	186	17 402	–	102	8 024 508
Bilances tīrā pozīcija	–3 001 135	1 622 592	375 308	303 809	282 413	210 774	206 239	0
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija	2 950 588	–1 618 727	–373 470	–307 431	–278 226	–210 790	–211 200	–49 256
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–50 547	3 865	1 838	–3 622	4 187	–16	–4 961	–49 256
Bilances un ārpusbilances tīrās pozīcijas struktūra (%)	–0.6	0	0	0	0.1	0	–0.1	–0.6
Neitrālā valūtas struktūra (%)	0	0	0	0	0	0	0	0
2013. gada 31. decembrī¹								
Kopā aktīvi	2 870 598	1 643 635	377 710	302 646	280 976	217 923	196 316	5 889 804
Kopā saistības	5 801 148	61 306	10 487	165	16 640		58	5 889 804
Bilances tīrā pozīcija	–2 930 550	1 582 329	367 223	302 481	264 336	217 923	196 258	0
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija	2 740 997	–1 568 987	–187 714	–300 862	–262 365	–217 919	–194 569	8 581
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–189 553	13 342	179 509	1 619	1 971	4	1 689	8 581
Bilances un ārpusbilances tīrās pozīcijas struktūra (%)	–3.2	0.2	3.0	0	0	0	0	0
Neitrālā valūtas struktūra (%)	0	0	0	0	0	0	0	0

27. PROCENTU LIKMJU MAIŅAS TERMIŅŠ

Tabulā atspoguļoti Latvijas Bankas aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņi, kas pakļauti procentu likmju pārmaiņām. Tajā iekļautie posteņi uzrādīti to uzskaites vērtībā, izņemot ārpusbilances posteņos iekļautos biržā tirgotos procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumus un vērtspapīru nākotnes darījumus, kas uzrādīti to nosacītajā vērtībā. Tabulā iekļautie posteņi klasificēti pēc pārskata gada 31. decembrim tuvākā – procentu likmju maiņas vai atlikušā līguma termiņa – datuma.

¹ Aktīvi un saistības, kas 2013. gada 31. decembrī bija denominēti latos, uzrādīti kā denominēti eiro.

	(tūkst. eiro)					
	Līdz 3 mēn.	3–6 mēn.	6–12 mēn.	1–3 gadi	Ilgāk par 3 gadiem	Kopā
2014. gada 31. decembrī						
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	592 578	29 700	53 289	934 682	682 825	2 293 074
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	36 037	–	–	209 065	238 082	483 184
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	39 830	25 470	–	110 965	33 165	209 430
Aizdevumi eiro, kas izsniegti eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	–	–	–	–	85 520	85 520
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	4 458	–	–	–	–	4 458
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	405 212	37 388	–	332 484	320 362	1 095 446
Eirosistēmas iekšējās prasības	3 278 193	–	–	–	–	3 278 193
Pārējie aktīvi	1 329	985	69	8 697	5 956	17 036
Kopā procentu likmju maiņai pakļautie aktīvi	4 357 637	93 543	53 358	1 595 893	1 365 910	7 466 341
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	2 423 356	–	–	–	–	2 423 356
Pārējās saistības eiro pret eiro zonas kredītiestādēm	540	–	–	–	–	540
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	50 903	–	–	–	–	50 903
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	23 502	–	–	–	–	23 502
Eirosistēmas iekšējās saistības	796 980	–	–	–	–	796 980
Kopā procentu likmju maiņai pakļautās saistības	3 295 281	–	–	–	–	3 295 281
Bilances tīrā pozīcija	1 062 356	93 543	53 358	1 595 893	1 365 910	4 171 060
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu prasības	4 004 686	–	–	280 929	283 887	4 569 502
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu saistības	4 364 440	9 884	1 235	1 977	241 222	4 618 758
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	702 602	83 659	52 123	1 874 845	1 408 575	4 121 804
2013. gada 31. decembrī						
Kopā procentu likmju maiņai pakļautie aktīvi	2 673 293	69 366	188 760	1 576 669	1 139 420	5 647 508
Kopā procentu likmju maiņai pakļautās saistības	3 178 757	–	–	–	–	3 178 757
Bilances tīrā pozīcija	–505 464	69 366	188 760	1 576 669	1 139 420	2 468 751
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu prasības	4 424 435	–	–	642 624	172 361	5 239 420
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu saistības	4 809 718	–	–	69 614	351 506	5 230 838
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–890 748	69 366	188 760	2 149 679	960 275	2 477 332

28. SEKOŠANAS NOVIRZE

Daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītajos portfeļos un ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītajos portfeļos iekļauto ieguldījumu pakļautību kopējam tirgus riskam un kredītriskam raksturo sekošanas novirze, ko mēra kā ieguldījumu portfeļa un attiecīgā neitrālā portfeļa gaidāmās gada ienesīgumu starpības standartnovirzi (sk. arī 25.1. skaidrojumu). 2014. un 2013. gada beigās daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītajiem portfeļiem faktiskā (*ex post*) sekošanas novirze bija attiecīgi 19 bāzes punktu un 23 bāzes punkti un ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītajiem portfeļiem – attiecīgi 66 bāzes punkti un 94 bāzes punkti.

Paredzamā (*ex ante*) sekošanas novirze gada laikā bija šādos bāzes punktu intervālos.

	Uzskaites vērtība (gada beigās; tūkst. eiro)	Paredzamā sekošanas novirze (darbadienu skaits)			
		10–39	40–69	70–99	100–110
2014. gadā					
Daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	3 665 508	249	–	–	–
Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	267 672	–	41	208	–
2013. gadā					
Daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	3 792 126	158	92	–	–
Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	255 363	–	145	93	12

29. LIKVIDITĀTES STRUKTŪRA

Likviditātes struktūrā aktīvu posteņi uzrādīti atkarībā no Latvijas Bankas spējas tos pārvērst naudā. Saistību posteņi uzrādīti pēc to gaidāmā dzēšanas termiņa.

(tūkst. eiro)

	Līdz 3 mēn.	Ilgāk par 3 mēn.	Bez noteikta termiņa	Kopā
2014. gada 31. decembrī				
Aktīvi				
Zelts un zeltā izteiktās prasības	210 774	–	–	210 774
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	2 441 368	–	–	2 441 368
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	486 242	–	–	486 242
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	214 953	–	–	214 953
Aizdevumi eiro, kas izsniegti eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	–	85 520	–	85 520
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	4 475	–	–	4 475
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	1 095 446	–	–	1 095 446
Eirosistēmas iekšējās prasības	35 343	–	3 357 932	3 393 275
Pārējie aktīvi	21 264	–	71 191	92 455
Kopā aktīvi	4 509 865	85 520	3 429 123	8 024 508
Saistības				
Banknotes apgrozībā	–	–	3 849 170	3 849 170
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	2 423 356	–	–	2 423 356
Pārējās saistības eiro pret eiro zonas kredītiestādēm	540	–	–	540
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	126 919	–	–	126 919
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	23 986	–	–	23 986
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	144 579	–	–	144 579
Eirosistēmas iekšējās saistības	796 980	–	–	796 980
Pārējās saistības	71 580	–	108 509	180 089
Kopā saistības	3 587 940	–	3 957 679	7 545 619
Balances tīrā pozīcija	921 925	85 520	–528 556	x

	(tūkst. eiro)		
	Līdz 3 mēn.	Bez noteikta termiņa	Kopā
2013. gada 31. decembrī			
Aktīvi			
Zelts un zeltā izteiktās prasības	217 923	–	217 923
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	2 370 157	–	2 370 157
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	472 800	–	472 800
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	441 866	–	441 866
Aizdevumi eiro, kas izsniegti eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	14 229	–	14 229
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	1 295	–	1 295
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	1 094 153	–	1 094 153
Eirosistēmas iekšējās prasības	1 166 224	1 038	1 167 262
Pārējie aktīvi	37 095	73 024	110 119
Kopā aktīvi	5 815 742	74 062	5 889 804
Saistības			
Banknotes apgrozībā	–	801 869	801 869
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	4 127 804	–	4 127 804
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	226 372	–	226 372
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	12 685	–	12 685
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	138 070	–	138 070
Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	983	–	983
Pārējās saistības	16 369	95 659	112 028
Kopā saistības	4 522 283	897 528	5 419 811
Bilances tīrā pozīcija	1 293 459	–823 466	x

2013. gada beigās Latvijas Bankai nebija aktīvu, kurus nav iespējams pārvērst naudā 3 mēnešu laikā, un saistību, kuru dzēšanas termiņš ir ilgāks par 3 mēnešiem.

30. AKTĪVI SEKTORU DALĪJUMĀ

	Summa (tūkst. eiro)		Īpatsvars (%)	
	2014	2013	2014	2013
Eiropas Centrālā banka	3 393 621	1 166 697	42.3	19.8
Ārvalstu centrālās valdības un citas valsts institūcijas	1 728 885	1 746 472	21.5	29.7
Citas ārvalstu finanšu institūcijas	1 391 751	1 340 280	17.3	22.8
Ārvalstu centrālās bankas un kredītiestādes	964 281	1 150 741	12.0	19.5
Starptautiskās institūcijas	326 059	352 980	4.1	6.0
Iekšzemes kredītiestādes	85 520	14 230	1.1	0.2
Ārvalstu vietējās valdības	76 882	37 838	1.0	0.6
Nefinanšu sabiedrības	14 403	17 459	0.2	0.3
Neklasificēti aktīvi	43 106	63 107	0.5	1.1
Kopā	8 024 508	5 889 804	100.0	100.0

31. AKTĪVU DALĪJUMS PĒC TO ATRAŠANĀS VAI DARĪJUMA PARTNERU REZIDENCES VIETAS

	Summa (tūkst. eiro)		Īpatsvars (%)	
	2014	2013	2014	2013
Eiropas Centrālā banka	3 393 621	1 166 697	42.3	19.8
Eiropa zonas valstis	1 681 741	1 601 464	21.0	27.2
Apvienotā Karaliste	630 096	657 745	7.9	11.2
ASV	531 739	534 724	6.6	9.1
Japāna	407 393	397 410	5.1	6.7
Kanāda	380 999	388 370	4.7	6.6
Pārējās Eiropas Savienības valstis	346 537	317 804	4.3	5.4
Pārējās valstis un starptautiskās institūcijas	652 382	825 590	8.1	14.0
Kopā	8 024 508	5 889 804	100.0	100.0

32. AKTĪVI KREDĪTREITINGU DALĪJUMĀ

	Summa (tūkst. eiro)		Īpatsvars (%)	
	2014	2013	2014	2013
Eiropas Centrālā banka	3 393 621	1 166 697	42.3	19.9
AAA	2 115 702	2 611 961	26.4	44.3
AA	1 845 629	1 602 341	23.0	27.2
A	521 962	426 231	6.5	7.2
BBB	17 843	23 613	0.2	0.4
Dažādi aktīvi	129 751	58 961	1.6	1.0
Kopā	8 024 508	5 889 804	100.0	100.0

Tabulā atspoguļots Latvijas Bankas aktīvu dalījums gada beigās pēc darījuma partneru kredītreitingsiem, pamatojoties uz *Standard & Poor's* vai līdzvērtīgu citas starptautiskās kredītreitings aģentūras piešķirtu novērtējumu. "AAA" ir visaugstākais iespējamais ilgtermiņa kredīspējas novērtējums, kas liecina, ka darījuma partnera finansiālais

stāvoklis ir izcils un tas pārliecinoši spēj izpildīt savas finanšu saistības. Novērtējums "AA" raksturo darījuma partnera ilgtermiņa kredīspēju kā ļoti labu, "A" – kā labu, "BBB" – kā viduvēju un tiek uzskatīts par zemāko investīciju līmeņa novērtējumu.

PEĻNAS UN ZAUDĒJUMU APRĒĶINA SKAIDROJUMI

33. TĪRIE PROCENTU IENĀKUMI

	(tūkst. eiro)	
	2014	2013
Procentu ienākumi	49 574	55 989
Procenti par ieguldījumiem	47 802	55 988
Procenti par monetārās politikas operācijām	19	1
Procenti par Eirosistēmas iekšējām prasībām	1 753	–
Procentu izdevumi	–10 775	–14 136
Procenti par ieguldījumiem	–7 806	–11 340
Procenti par monetārās politikas operācijām	–831	–1 046
Procenti par noguldījumiem	–470	–1 750
Procenti par Eirosistēmas iekšējām saistībām	–1 668	–
Tīrie procentu ienākumi	38 799	41 853

Tīros procentu ienākumus galvenokārt veidoja ienākumi no parāda vērtspapīriem. Tīrie procentu ienākumi 2014. gadā bija par 3 054 tūkst. eiro mazāki nekā 2013. gadā, un to lielākoties noteica vērtspapīru faktiskā ienesīguma samazināšanās 2014. gadā, tirgus procentu likmēm turpinot atrasties zemā līmenī.

Procentu ienākumi un izdevumi par Eirosistēmas iekšējām prasībām un saistībām tiek atlīdzināti, piemērojot ECB galveno refinansēšanas operāciju likmi, un ietver ienākumus par ECB nodotajām ārējām rezervēm, prasībām par banknošu pārdali Eirosistēmā, ienākumus un izdevumus par prasībām vai saistībām par TARGET2 sistēmas norēķiniem.

Saskaņā ar ECB Padomes lēmumu par monetāro ienākumu pārdali pirmos sešus gadus pēc eiro ieviešanas prasību par banknošu pārdali Eirosistēmā NCB atlīdzināmā daļa tiek samazināta saskaņā ar noteiktu koeficientu, lai novērstu nozīmīgas NCB ienākumu svārstības. Latvijas Bankas prasību par banknošu pārdali Eirosistēmā atlīdzināmās daļas samazinājuma korekcija nākamo sešu gadu periodā ir šāda.

Pārskata gads	Koeficients (%)
2014	100.00000
2015	86.06735
2016	70.13472
2017	53.34835
2018	35.98237
2019	18.17225

Procentu izdevumu par monetārās politikas operācijām samazinājumu 2014. gadā noteica zemākas procentu likmes (sk. 16. skaidrojumu) un mazākas kredītiestāžu rezervju prasības. Procentu izdevumi par monetārās politikas operācijām ietver arī saņemtos negatīvos procentus par kredītiestāžu noguldījumiem.

Procentu izdevumu par noguldījumiem sarukumu 2014. gadā noteica Latvijas Bankas procentu samaksas kārtības maiņa saistībā ar ECB 2014. gada 20. februāra Pamatnostādnes ECB/2014/9 par nacionālo centrālo banku iekšzemes aktīvu un pasīvu pārvaldības

operācijām (2014/304/ES) un 2014. gada 5. jūnija Pamatnostādnes ECB/2014/22, ar ko groza Pamatnostādni ECB/2014/9 par nacionālo centrālo banku iekšzemes aktīvu un pasīvu pārvaldības operācijām (2014/339/ES), piemērošanu (sk. 43. skaidrojumu), kā arī galveno ECB procentu likmju samazināšana. Procentu izdevumi par noguldījumiem ietver arī saņemtos negatīvos procentus par noguldījumiem.

34. REALIZĒTIE FINANŠU OPERĀCIJU GUVUMI VAI ZAUDĒJUMI

Realizētie finanšu operāciju guvumi vai zaudējumi ietver parāda vērtspapīru atsavināšanas guvumus un zaudējumus, kā arī realizētos atvasināto finanšu instrumentu un valūtas maiņas darījumu guvumus un zaudējumus.

Parāda vērtspapīru atsavināšanas guvumi bija par 2 038 tūkst. eiro mazāki nekā 2013. gadā.

Realizētos finanšu operāciju guvumus vai zaudējumus negatīvi ietekmēja atvasināto finanšu instrumentu rezultāts, kas bija par 66 173 tūkst. eiro mazāks nekā 2013. gadā. Tas galvenokārt saistīts ar biržā tirgto procentu likmju nākotnes līgumu rezultātu, kā arī valūtas riska ierobežošanas nolūkā slēgto biržā tirgto valūtas maiņas nākotnes līgumu rezultātu. Tā kā Latvijas Banka ierobežo zelta cenas un valūtas kursa svārstību risku, riska ierobežošanas nolūkā slēgto biržā tirgto valūtas maiņas nākotnes līgumu negatīvo rezultātu līdzvērtīgā apjomā kompensē pret valūtas un zelta cenas risku ierobežoto bilances posteņu pozitīvais pārvērtēšanas rezultāts, kas uzrādīts bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā ārvalstu valūtas un zelta pārvērtēšanas rezultāts, un realizētie valūtas maiņas darījumu guvumi, kas atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā.

Realizētos finanšu operāciju guvumus vai zaudējumus pozitīvi ietekmēja sākotnējā pārvērtēšanas konta atlikuma norakstīšana 15 735 tūkst. eiro apjomā (sk. arī 23. skaidrojumu).

35. FINANŠU AKTĪVU UN POZĪCIJU PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTA NORAKSTĪŠANA

Atsevišķu parāda vērtspapīru un ārvalstu valūtas pozīciju pārvērtēšanas rezultāts 2014. gada un 2013. gada beigās bija negatīvs, un tas atzīts peļņas un zaudējumu aprēķinā. Savukārt parāda vērtspapīru un ārvalstu valūtas pozīciju pozitīvais pārvērtēšanas rezultāts uzrādīts bilances postenī "Kapitāls un rezerves" kā vērtspapīru un ārvalstu valūtas pārvērtēšanas rezultāts (sk. arī 23. skaidrojumu).

Parāda vērtspapīru negatīvais pārvērtēšanas rezultāts 2014. gada beigās bija 1 512 tūkst. eiro (2013. gada beigās – 6 788 tūkst. eiro). Ārvalstu valūtas pozīciju negatīvais pārvērtēšanas rezultāts 2014. gada beigās bija 133 tūkst. eiro (2013. gada beigās – 154 tūkst. eiro).

36. UZKRĀJUMI TIRGUS RISKAM UN KREDĪTRISKAM

Latvijas Bankas finanšu riskus galvenokārt nosaka tās ieguldījumi finanšu instrumentos un ar Latvijas Bankas dalību Eirosistēmā saistītā vienotās monetārās politikas operāciju īstenošana un saistīto ienākumu un zaudējumu pārdale. Latvijas Banka veic tās finanšu risku un finanšu rezervju novērtēšanu saskaņā ar ECB pieņemto vienoto Eirosistēmas finanšu risku novērtēšanas metodiku. Saskaņā ar Eirosistēmas finanšu risku novērtēšanas metodiku risku novērtēšanai tiek izmantots *Expected Shortfall* (ES) modelis ar 99% ticamības līmeni (ES99%) viena gada perspektīvā. ES99% raksturo zaudējumu apmēru, ko nosaka 1% nelabvēlīgāko simulēto ienesīgumu scenāriju vidējā vērtība.

Balstoties uz minētajām risku aplēsēm, Latvijas Bankas padome 2014. gadā nolēma izveidot uzkrājumus 14 800 tūkst. eiro apjomā tirgus riskam un kredītriskam saistībā ar Latvijas Bankas ieguldījumu pārvaldīšanas darījumiem. Uzkrājumus tirgus riskam un

kreditriskam plānots tupināt veidot ilgākā laika periodā, novērtēto uzkrājumu apjomu sasniedzot piecu gadu laikā. Minētā politika balstīta uz kopējā finanšu risku līmeņa vērtējumu, kā arī prognozēto uzkrājumu veidošanai pieejamo ienākumu apjomu. Novērtētais uzkrājumu apjoms tiek regulāri izvērtēts, un tā noteikšanā ņemts vērā finanšu risku līmenis, pieejamās finanšu rezerves un finanšu tirgus attīstības ilgtermiņa perspektīvas. Uzkrājumi tirgus riskam un kreditriskam tiek samazināti, īstenojoties finanšu riskiem, ja tos nesedz uzkrātais pārvērtēšanas rezultāts un citi ienākumi, kā arī samazinoties finanšu risku apjomam.

37. IENĀKUMI NO LĪDZDALĪBAS KAPITĀLĀ

Ienākumi no līdzdalības kapitālā ietver saņemtās dividendes no līdzdalības SNB kapitālā 261 tūkst. eiro apjomā (2013. gadā – 388 tūkst. eiro, sk. arī 14.2. skaidrojumu), kā arī ienākumus no starpposma ECB peļņas sadales 3 389 tūkst. eiro apjomā (sk. arī 2.27. skaidrojumu).

38. TĪRAIS MONETĀRO IENĀKUMU PĀRDALES REZULTĀTS

	(tūkst. eiro)	
	2014	2013
Iemaksātie monetārie ienākumi	-8 247	-
Saņemtie monetārie ienākumi	40 200	-
Tīrais monetāro ienākumu pārdales rezultāts	31 953	-

39. CITI BANKAS DARBĪBAS IENĀKUMI

	(tūkst. eiro)	
	2014	2013
Deformēto lata monētu utilizācijas ienākumi	1 583	1 296
Kolekcijas monētu pārdošanas ienākumi	1 526	1 655
Pārējie bankas darbības ienākumi	557	548
Kopā	3 666	3 499

40. DARBA SAMAKSA UN SOCIĀLĀS APDROŠINĀŠANAS IZDEVUMI

	(tūkst. eiro)	
	2014	2013
Darba samaksa		
Padomes un valdes locekļu darba samaksa	-1 557	-1 259
Pārējo darbinieku darba samaksa	-15 282	-14 304
Kopā darba samaksa	-16 839	-15 563
Sociālās apdrošināšanas izdevumi	-3 382	-3 669
Kopā darba samaksa un sociālās apdrošināšanas izdevumi	-20 221	-19 232

To Latvijas Bankas valdes locekļu, kuri vienlaikus ir Latvijas Bankas pārvalžu vadītāji, darba samaksā ietverta arī atlīdzība par šo pienākumu veikšanu.

Darbinieku skaits 2014. un 2013. gadā bija šāds.

	2014	2013
Darbinieku skaits gada beigās		
Padomes un valdes locekļi	13	14
Pārējie darbinieki	527	559
Kopā gada beigās	540	573
Vidējais darbinieku skaits gadā	569	567

41. BANKNOŠU UN MONĒTU IEGĀDES IZDEVUMI

(tūkst. eiro)

	2014	2013
Apgrozības monētu iegāde	-1 775	-9 357
Kolekcijas monētu iegāde	-858	-1 047
Banknošu nodrošināšana	-	-377
Kopā	-2 633	-10 781

42. PĀRĒJIE BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI

(tūkst. eiro)

	2014	2013
Informācijas sistēmu uzturēšana un izmantošana	-2 763	-2 849
Komunālie pakalpojumi	-944	-1 013
Materiālo vērtību atsavināšana	-837	-1
Ēku, teritorijas un inventāra uzturēšana	-626	-882
Dienesta komandējumi	-606	-470
Sabiedrības informēšana	-538	-911
Risku apdrošināšana	-299	-334
Telekomunikāciju pakalpojumi un sistēmu uzturēšana	-235	-276
Personāla profesionālā pilnveide	-228	-258
Mazvērtīgā inventāra iegāde	-178	-232
Transportlīdzekļu nodrošināšana	-162	-179
Nekustamā īpašuma nodoklis	-152	-139
Pasākumu nodrošināšana	-130	-525
Citi pārējie bankas darbības izdevumi	-548	-371
Kopā	-8 246	-8 440

Materiālo vērtību atsavināšanas izdevumu pieaugums 2014. gadā galvenokārt saistīts ar Daugavpils filiāles slēgšanu.

Citi pārējie bankas darbības izdevumi ietver arī atlīdzību SIA "Ernst & Young Baltic" par Latvijas Bankas 2014. gada finanšu pārskatu revīziju 34 tūkst. eiro apjomā (2013. gadā – 34 tūkst. eiro).

PĀRĒJIE FINANŠU PĀRSKATU SKAIDROJUMI

43. DARĪJUMI AR LATVIJAS VALDĪBU

Latvijas Banka, kuras kapitāls pilnībā pieder Latvijas valstij, veic darījumus ar Valsts kasi, darbojoties kā Latvijas valdības finanšu aģents. Šīs funkcijas ietvaros Latvijas Banka apkalpo Valsts kases kontus eiro un ārvalstu valūtās. Veicot šos darījumus, Latvijas

Banka ir neatkarīga savu lēmumu pieņemšanā. Valsts kases pieprasījuma noguldījumi tiek uzskaitīti bilances postenī "Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem" un "Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem".

Darījumos ar Latvijas valdību izmantotās procentu likmes un valūtu kursi tiek noteikti pēc tirgus procentu likmēm un valūtu kursiem, ievērojot ECB lēmumus. Komisijas maksa par darījumiem ar Latvijas valdību netiek iekasēta.

Saskaņā ar ECB Padomes 2014. gada 20. februāra Pamatnostādni ECB/2014/9 par nacionālo centrālo banku iekšzemes aktīvu un pasīvu pārvaldības operācijām (2014/304/ES) un 2014. gada 5. jūnija Pamatnostādni ECB/2014/22, ar ko groza Pamatnostādni ECB/2014/9 par nacionālo centrālo banku iekšzemes aktīvu un pasīvu pārvaldības operācijām (2014/339/ES), par Valsts kases noguldījumiem eiro līdz 200 milj. eiro apjomā Latvijas Banka maksā atlīdzību saskaņā ar eiro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indeksu EONIA (2014. gada beigās – 0.144%). Par norēķinu kontu eiro un ārvalstu valūtā atlikumu kopsummu, kas pārsniedz 200 milj. eiro, Latvijas Banka nemaksā Valsts kasei atlīdzību, bet piemēro ECB noguldījumu iespējas procentu likmi (2014. gada beigās tā bija –0.2%).

Latvijas Bankas saistību pret Latvijas valdību sadalījums 2014. gada un 2013. gada beigās bija šāds.

	(tūkst. eiro)	
	2014	2013
Saistības		
Pieprasījuma noguldījumi latos	–	177 867
Pieprasījuma noguldījumi eiro	50 900	24 396
Pieprasījuma noguldījumi ārvalstu valūtā	144 579	138 070
Nodokļu saistības	175	211
Kopā saistības	195 654	340 544

Latvijas Bankas ar Latvijas valdību saistītie izdevumi un valsts ieņēmumos ieskaitītā Latvijas Bankas iepriekšējā gada peļņas daļa 2014. un 2013. gadā bija šāda (sk. arī 22.2. un 23. skaidrojumu).

	(tūkst. eiro)	
	2014	2013
Izdevumi un valsts ieņēmumos ieskaitītā		
Latvijas Bankas peļņas daļa		
Procenti par valdības noguldījumiem	504	1 737
Aprēķinātie nodokļi	9 200	9 121
Valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa	38 349	31 410
Kopā izdevumi un valsts ieņēmumos ieskaitītā Latvijas Bankas peļņas daļa	48 053	42 268

44. APGRŪTINĀTIE AKTĪVI

2014. gada beigās Latvijas Banka bija apgrūtinājusi vērtspapīrus un citus finanšu instrumentus, kuru tirgus vērtība bija 25 142 tūkst. eiro (2013. gada beigās – 14 022 tūkst. eiro), lai nodrošinātu biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes darījumu un biržā tirgoto procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes darījumu veikšanu.

45. VĒRTSPAPĪRU AIZDOŠANAS DARĪJUMI

Latvijas Bankas uzdevumā tās aģenti vērtspapīru automātiskās aizdošanas programmas līgumu ietvaros veic vērtspapīru aizdošanas darījumus, aizdodot Latvijas Bankas īpašumā

esošos vērtspapirus pret naudas līdzekļu vai vērtspapīru ķīlu. Vērtspapīru aizdošanas darījumi nodrošina papildu ienākumus, būtiski neietekmējot ieguldījumu likviditāti, jo aizdotie vērtspapīri Latvijas Bankai ir ātri pieejami. Aģents administrē vērtspapīru aizdošanas darījumus un kontrolē šo darījumu un to nodrošinājuma atbilstību.

2014. gada beigās aizdoto vērtspapīru patiesā vērtība bija 305 181 tūkst. eiro (2013. gada beigās – 185 864 tūkst. eiro).

2014. gada un 2013. gada beigās vērtspapīru aizdošanas darījumu nodrošinājuma patiesā vērtība bija šāda.

	(tūkst. eiro)	
	2014	2013
Naudas līdzekļi ārvalstu valūtās	284 876	155 364
Ārvalstu valdību, finanšu institūciju un nefinanšu sabiedrību parāda vērtspapīri	26 196	34 946
Kopā	311 072	190 310

Naudas līdzekļu vai vērtspapīru ķīla, kas saņemta Latvijas Bankas vērtspapīru automātiskās aizdošanas programmas aģenta kontā kā vērtspapīru aizdošanas darījumu nodrošinājums, nav uzrādīta Latvijas Bankas bilanci (sk. arī 2.13. skaidrojumu).

46. IESPĒJAMĀS SAISTĪBAS UN APŅĒMŠANĀS

Latvijas Bankai piederošo SNB akciju neapmaksātā daļa ir 75% no šo akciju nominālvērtības, kas apmaksājama pēc attiecīga SNB valdes lēmuma pieņemšanas. 2014. gada beigās šo akciju neapmaksātā daļa bija 4 013 tūkst. SDR (4 785 tūkst. eiro; 2013. gada beigās – 4 013 tūkst. SDR (4 522 tūkst. eiro); sk. arī 14.2. skaidrojumu).

2014. gada beigās Latvijas Banka bija emitējusi eiro kolekcijas monētas, lata jubilejas un piemiņas monētas un dārgmetāla apgrozības monētas ar 5 627 tūkst. eiro nominālvērtību (2013. gada beigās – 5 442 tūkst. eiro). Šīs monētas var apmainīt Latvijas Bankā to nominālvērtībā. Saskaņā ar Latvijas Bankas vadības vērtējumu iespējamība, ka Latvijas Bankai nāktos šīs monētas atpirkt no monētu turētājiem, ir neliela, un uzkrājumi nav izveidoti.

47. FINANŠU PĀRSKATU IZKĀRTOJUMA PĀRMAIŅAS

Sākot ar 2014. gadu, Latvijas Banka mainīja bilances izkārtojumu atbilstoši tam, kādu izmanto Eirosistēma. Šajā skaidrojumā sniegts iepriekš izmantotā Latvijas Bankas publicētās 2013. gada 31. decembra bilances izkārtojuma salīdzinājums ar mainīto 2013. gada 31. decembra bilances izkārtojumu, ja Latvijas Banka būtu piemērojusi Eirosistēmas izmantoto bilances izkārtojumu jau 2013. gada finanšu pārskatu sagatavošanā.

	Ārzemju aktīvi	Vietējie aktīvi	Ārzemju saistības	Lati apgrozībā	Vietējās saistības	Kapitāls un rezerves	(tūkst. eiro) Kopā
Zelts un zeltā izteiktās prasības	217 923	–	–	–	–	–	217 923
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	2 370 157	–	–	–	–	–	2 370 157
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	472 800	–	–	–	–	–	472 800
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	441 866	–	–	–	–	–	441 866
Aizdevumi eiro, kas izsniegti eiro zonas valstu kreditīstādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	–	14 229	–	–	–	–	14 229
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kreditīstādēm	1 295	–	–	–	–	–	1 295
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	1 094 153	–	–	–	–	–	1 094 153
Eirosistēmas iekšējās prasības	1 167 262	–	–	–	–	–	1 167 262
Pārējie aktīvi	66 103	44 016	–	–	–	–	110 119
Kopā aktīvi	5 831 559	58 245	–	–	–	–	5 889 804
Banknotes apgrozībā	–	–	–	801 869	–	–	801 869
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kreditī- stādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	–	–	–	–	4 127 804	–	4 127 804
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	–	–	9 900	–	216 472	–	226 372
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	–	–	12 685	–	–	–	12 685
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	–	–	–	–	138 070	–	138 070
Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	–	–	983	–	–	–	983
Pārējās saistības	–	–	11 553	95 615	4 860	–	112 028
Kapitāls un rezerves	–	–	–	–	–	469 993	469 993
Kopā saistības	–	–	35 121	897 484	4 487 206	469 993	5 889 804

47.1. ĀRZEMJU AKTĪVU IZKĀRTOJUMA SALĪDZINĀJUMS

	Zelts	Speciālās aizņēmuma tiesības	Ārvalstu kon- vertējamās valūtas	Līdzdalība ECB kapitālā	Līdzdalība SNB kapitālā	Pārējie ārzemju aktīvi	(tūkst. eiro) Ārzemju aktīvi
Zelts un zeltā izteiktās prasības	217 923	–	–	–	–	–	217 923
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	–	136 157	2 234 000	–	–	–	2 370 157
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	–	–	472 800	–	–	–	472 800
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	–	–	441 866	–	–	–	441 866
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kreditīstādēm	–	–	1 295	–	–	–	1 295
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	–	–	1 094 153	–	–	–	1 094 153
Eirosistēmas iekšējās prasības	–	–	1 166 224	1 038	–	–	1 167 262
Pārējie aktīvi	–	–	18 685	–	28 447	18 971	66 103
Kopā	217 923	136 157	5 429 023	1 038	28 447	18 971	5 831 559

47.2. VIETĒJO AKTĪVU IZKĀRTOJUMA SALĪDZINĀJUMS

(tūkst. eiro)

	Kredīti kredīt- iestādēm	Pamat- līdzekļi	Pārējie vietējie aktīvi	Vietējie aktīvi
Aizdevumi eiro, kas izsniegti eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	14 229	–	–	14 229
Pārējie aktīvi	–	42 971	1 045	44 016
Kopā	14 229	42 971	1 045	58 245

47.3. ĀRZEMJU SAISTĪBU IZKĀRTOJUMA SALĪDZINĀJUMS

(tūkst. eiro)

	Ārvalstu konver- tējamās valūtas	Starp- tautiskais Valūtas fonds	Citu starp- tautisko institūciju noguldījumi latos	Ārvalstu banku noguldījumi latos	Pārējās ārzemju saistības	Ārzemju saistības
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	4 131	–	–	5 769	–	9 900
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	7 601	420	4 664	–	–	12 685
Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	983	–	–	–	–	983
Pārējās saistības	–	–	–	–	11 553	11 553
Kopā	12 715	420	4 664	5 769	11 553	35 121

47.4. VIETĒJO SAISTĪBU IZKĀRTOJUMA SALĪDZINĀJUMS

(tūkst. eiro)

	Kredītiestāžu noguldījumi	Valdības noguldījumi	Citu finanšu institūciju noguldījumi	Pārējās vietējās saistības	Vietējās saistības
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	4 127 804	–	–	–	4 127 804
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	–	202 263	14 209	–	216 472
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	–	138 070	–	–	138 070
Pārējās saistības	–	–	–	4 860	4 860
Kopā	4 127 804	340 333	14 209	4 860	4 487 206

LATVIJAS BANKAS PADOMEI

116

Mēs esam veikuši pievienoto Latvijas Bankas (turpmāk "Banka") finanšu pārskatu, kas atspoguļoti no 69. lappuses līdz 115. lappusei, revīziju. Revidētie finanšu pārskati ietver 2014. gada 31. decembra bilanci un 2014. gada peļņas un zaudējumu aprēķinu un kopējās atzītās peļņas un zaudējumu pārskatu, kā arī nozīmīgāko grāmatvedības principu kopsavilkumu un citus finanšu pārskatu skaidrojumus.

Valdes atbildība par finanšu pārskatiem

Bankas valde ir atbildīga par šo finanšu pārskatu sagatavošanu, tajos sniegtās informācijas patiesu atspoguļošanu saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas 2010. gada 11. novembra Pamatnostādni par grāmatvedības un finanšu pārskatu sniegšanas tiesisko regulējumu Eiropas Centrālo banku sistēmā (pārstrādāta versija) (ECB/2010/20), Latvijas Bankas padomes pieņemto Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku un likuma "Par Latvijas Banku" prasībām, kas nosaka finanšu pārskatu sagatavošanu. Bankas valde ir atbildīga par tādu iekšējo kontroli, kādu Bankas valde uzskata par nepieciešamu, lai nodrošinātu finanšu pārskatu, kas nesatur ne krāpšanas, ne kļūdu izraisītas būtiskas neatbilstības, sagatavošanu.

Revidentu atbildība

Mēs esam atbildīgi par atzinumu, ko, pamatojoties uz mūsu veikto revīziju, izsakām par šiem finanšu pārskatiem. Mēs veicām revīziju saskaņā ar Starptautiskajiem revīzijas standartiem. Šie standarti nosaka, ka mums jāievēro ētikas prasības un revīzija jāplāno un jāveic tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību, ka finanšu pārskatos nav būtisku neatbilstību.

Revīzija ietver procedūras, kas tiek veiktas, lai gūtu revīzijas pierādījumus par finanšu pārskatos uzrādītajām summām un atklāto informāciju. Procedūras tiek izvēlētas, pamatojoties uz revidentu profesionālu vērtējumu, ieskaitot krāpšanas vai kļūdu izraisītu būtisku neatbilstību riska novērtējumu finanšu pārskatos. Veicot šo riska novērtējumu, revidenti ņem vērā iekšējo kontroli, kas izveidota, lai nodrošinātu finanšu pārskatu sagatavošanu un tajos sniegtās informācijas patiesu atspoguļošanu, ar mērķi noteikt apstākļiem piemērotas revīzijas procedūras, bet nevis lai izteiktu atzinumu par kontroles efektivitāti. Revīzija ietver arī pielietoto grāmatvedības principu un Bankas valdes veikto grāmatvedības aplēšu pamatotības, kā arī finanšu pārskatos sniegtās informācijas izvērtējumu.

Uzskatām, ka mūsu iegūtie revīzijas pierādījumi ir pietiekami un atbilstoši mūsu revidentu atzinuma izteikšanai.

Atzinums

Mūsaprāt, Bankas finanšu pārskati sniedz patiesu un skaidru priekšstatu par Bankas finansiālo stāvokli 2014. gada 31. decembrī un par tās darbības finanšu rezultātiem 2014. gadā saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas 2010. gada 11. novembra Pamatnostādni par grāmatvedības un finanšu pārskatu sniegšanas tiesisko regulējumu Eiropas Centrālo banku sistēmā (pārstrādāta versija) (ECB/2010/20), Latvijas Bankas padomes pieņemto Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku un likuma "Par Latvijas Banku" prasībām, kas nosaka finanšu pārskatu sagatavošanu.

Ernst & Young Baltic SIA

Licence Nr. 17

Diāna Krišjāne

Valdes priekšsēdētāja

LR zvērināta revidente

Sertifikāts Nr. 124

Rīgā, Latvijā
2015. gada 10. martā

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI 2014. GADĀ

(perioda beigās; milj. eiro)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
LATVIJAS BANKA												
Latvijas devums eiro zonas naudas bāzē	5 831.9	5 905.9	5 852.2	5 692.5	5 785.1	4 762.3	4 528.9	4 484.6	4 627.5	4 429.1	4 617.1	6 381.1
Skaidrā nauda apgrozībā	3 779.6	3 727.9	3 715.4	3 736.3	3 745.6	3 753.7	3 783.0	3 782.4	3 788.6	3 803.0	3 824.7	3 957.7
Pieprasījuma noguldījumu konti (ietverot obligāto rezervju sistēmu)	1 417.3	1 218.9	1 191.8	1 206.2	999.5	1 008.6	745.9	702.2	838.9	626.1	792.4	2 073.4
Noguldījumu iespēja un pārējās ar monetārās politikas operācijām saistītās saistības	635.0	959.1	945.0	750.0	1 040.0	0	0	0	0	0	0	350.0
Ārējie aktīvi ārpus eiro zonas	2 768.3	2 734.1	2 752.2	2 729.0	2 813.4	2 796.3	2 815.4	2 830.6	2 837.6	2 798.4	2 764.3	2 867.1
Ārzemju saistības ārpus eiro zonas	46.5	20.5	3.3	28.4	62.0	9.3	5.2	28.9	5.4	23.2	73.7	24.0
Kredīti	1 683.9	1 595.5	1 615.8	1 611.8	1 583.2	1 577.6	1 586.4	1 577.2	1 656.9	1 628.8	1 634.5	1 670.7
Eiro zonas MFI	522.8	434.8	451.6	487.8	493.3	483.5	497.2	496.2	564.9	560.7	557.5	570.5
Eiro zonas valdības sektoram	298.6	298.7	283.1	273.1	273.6	272.7	272.7	274.1	273.5	281.2	281.1	306.5
Citiem eiro zonas rezidentiem	862.5	862.0	881.1	850.9	816.3	821.4	816.5	806.9	818.5	786.9	795.8	793.7
MFI												
Noguldījumi uz nakti (Latvijas devums eiro zonas M1)	7 579.0	7 464.0	7 505.6	7 447.5	7 396.3	7 487.6	7 595.5	7 807.7	7 784.8	7 840.9	7 975.9	8 301.7
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	1 871.5	1 827.4	1 880.2	1 822.1	1 807.0	1 748.5	1 687.0	1 624.7	1 647.2	1 578.7	1 593.7	1 532.4
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	484.7	491.3	494.4	502.9	514.0	531.6	541.0	542.4	553.3	567.2	578.6	687.9
Latvijas devums eiro zonas M2	9 935.2	9 782.7	9 880.2	9 772.5	9 717.3	9 767.7	9 823.5	9 974.8	9 985.3	9 986.8	10 148.2	10 522.0
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	67.8	67.0	68.2	70.1	68.7	67.0	64.6	64.6	62.8	59.7	56.2	40.6
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	6.0	13.6	13.9	28.6	28.8	26.7	31.6	31.9	32.2	34.8	32.6	36.8
Latvijas devums eiro zonas M3	10 009.1	9 863.2	9 962.3	9 871.2	9 814.7	9 861.3	9 919.8	10 071.4	10 080.3	10 081.3	10 236.9	10 599.4
Trie ārējie aktīvi ārpus eiro zonas	-661.8	-900.2	-842.3	-1 130.1	-736.5	-110.5	41.7	129.3	169.5	30.1	68.1	-1 705.7
Kredīti eiro zonas finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājaisaimniecībām	14 466.6	14 390.7	14 305.3	14 257.8	14 112.3	14 083.0	14 142.2	14 165.2	14 132.4	14 114.9	14 128.5	14 048.6
Aizdevumi rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājaisaimniecībām	13 152.1	13 096.1	13 028.7	13 019.6	12 983.8	12 926.1	12 901.5	12 928.1	12 942.0	12 879.1	12 860.5	12 570.1
Rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājaisaimniecību noguldījumi	8 936.7	8 953.9	8 917.0	8 837.0	8 821.1	8 883.2	8 918.1	8 997.2	8 959.0	8 988.8	9 113.4	9 476.7
PROCENTU LIKMES												
Galveno refinansēšanas operāciju likme (perioda beigās; %)	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.15	0.15	0.15	0.05	0.05	0.05	0.05
Eiro veikto darījumu vidējās svērtās procentu likmes (%)												
Starpbanku tirgū izsniegtie kredīti	0.09	0.08	0.08	0.10	0.13	0.08	0.03	0.01	0	0	0	0
Nefinanšu sabiedrībām un mājaisaimniecībām izsniegtie kredīti ar mainīgo procentu likmi un procentu likmes darbības sākotnējo periodu līdz 1 gadam (jaunie darījumi)	3.6	4.1	3.7	4.4	3.0	3.2	3.9	3.5	4.4	4.0	3.3	3.7
Nefinanšu sabiedrību un mājaisaimniecību termiņnoguldījumi (jaunie darījumi)	0.3	0.2	0.2	0.3	0.3	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	0.2

LATVIJAS BANKAS 2014. GADA MĒNEŠU BILANCES

(mēneša beigās; tūkst. eiro)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
AKTĪVI	7 701 444	7 610 698	8 629 114	7 592 859	7 662 568	7 649 086	7 733 149	7 748 225	7 857 588	7 832 872	7 824 098	8 024 508
Zelts un zeltā izteiktās prasības	196 791	205 111	200 260	199 055	196 651	205 135	206 542	208 036	205 193	199 898	202 478	210 774
Prasības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	2 375 971	2 337 647	2 355 461	2 319 486	2 401 408	2 375 044	2 396 706	2 408 091	2 416 391	2 390 941	2 355 710	2 441 368
Prasības pret SVF	137 026	135 467	135 407	135 274	136 771	136 783	138 245	139 103	142 317	142 305	141 749	144 069
Atlikumi kredītiestādēs un ieguldījumi vērtspapīros, ārējie aizdevumi un citi ārējie aktīvi	2 238 945	2 202 180	2 220 054	2 184 212	2 264 637	2 238 261	2 258 461	2 268 988	2 274 074	2 248 636	2 213 961	2 297 299
Prasības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	465 236	467 046	478 240	504 473	483 059	470 470	469 773	471 948	514 971	500 846	508 685	486 242
Prasības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	195 526	191 316	196 491	210 434	215 304	216 125	212 187	214 448	216 046	207 569	206 102	214 953
Aizdevumi eiro, kas izsniegti eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	1 000	5 000	4 000	4 000	—	—	6 000	6 000	31 020	25 020	25 020	85 520
Galvenās refinansēšanas operācijas	1 000	1 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas	—	4 000	4 000	4 000	—	—	6 000	6 000	31 020	25 020	25 020	85 520
Precizējošās reversās operācijas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Strukturālās reversās operācijas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aizdevumu iespēja uz nakti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Papildu nodrošinājuma pieprasījumu aizdevumi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pārējās prasības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	96 756	1 849	441	43	3 993	5 135	4 520	3 140	7 012	272	159	4 475
Eiro zonas valstu rezidentu vērtspapīri eiro	1 120 904	1 121 695	1 133 267	1 103 249	1 096 098	1 101 978	1 106 183	1 096 094	1 103 926	1 102 667	1 100 613	1 095 446
Eirosistēmas iekšējās prasības	3 147 247	3 150 455	4 156 075	3 134 622	3 155 656	3 158 223	3 214 495	3 221 943	3 242 033	3 266 917	3 281 333	3 393 275
Līdzdalība ECB kapitālā	72 330	115 082	115 082	115 082	115 082	115 082	115 082	115 082	115 082	115 082	115 082	115 082
Prasības par ECB nodotajām ārējām rezervēm	163 480	163 480	163 480	163 480	163 480	163 480	163 480	163 480	163 480	163 480	163 480	163 480
Prasības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un nacionālo centrālo banku korespondentkontiem (neto)	37 036	23 240	—	3 790	—	—	—	—	—	—	—	—
Pārējās prasības Eurosistēmā	2 874 401	2 848 653	3 877 513	2 852 270	2 877 094	2 879 661	2 935 933	2 943 381	2 963 471	2 988 355	3 002 771	3 114 713
Nepabeigtie norēķini	—	—	—	—	—	2	4	5	11	18	—	—
Pārējie aktīvi	102 013	130 579	104 879	117 497	110 399	116 974	116 739	118 520	120 985	138 724	143 998	92 455

2. pielikums (turpinājums)

120

(mēneša beigās; tūkst. eiro)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
PASĪVI	7 701 444	7 610 698	8 629 114	7 592 859	7 662 568	7 649 086	7 733 149	7 748 225	7 857 588	7 832 872	7 824 098	8 024 508
Banknotes apgrozībā	3 669 722	3 626 377	3 615 783	3 636 033	3 643 900	3 650 758	3 679 987	3 684 765	3 684 262	3 697 532	3 718 256	3 849 170
Saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm monetārās politikas operāciju rezultātā	2 052 289	2 178 020	2 136 753	1 956 244	2 039 528	1 008 646	745 919	702 156	838 857	626 070	792 423	2 423 356
Pieprasījuma noguldījumu konti (ietverot obligāto rezervju sistēmu)	1 417 289	1 218 907	1 191 753	1 206 244	999 528	1 008 646	745 919	702 156	838 857	626 070	792 423	2 073 356
Noguldījumu iespēja	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	350 000
Terminnoguldījumi	635 000	959 113	945 000	750 000	1 040 000	–	–	–	–	–	–	–
Precizējošās reversās operācijas	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Papildu nodrošinājuma pieprasījumu noguldījumi	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Pārējās saistības eiro pret eiro zonas valstu kredītiestādēm	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4 430	540
Saistības eiro pret citiem eiro zonas valstu rezidentiem	1 179 153	1 059 283	641 695	1 265 062	557 329	119 504	129 106	146 956	135 932	166 381	180 235	126 919
Saistības pret valdību	1 153 855	1 033 403	606 650	1 219 614	514 027	68 558	69 151	76 967	67 907	87 246	103 716	50 900
Pārējās saistības	25 298	25 880	35 045	45 448	43 302	50 946	59 955	69 989	68 025	79 135	76 519	76 019
Saistības eiro pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	46 520	19 836	3 349	27 471	62 030	9 271	5 157	28 893	5 427	23 155	73 672	23 986
Saistības ārvalstu valūtā pret eiro zonas valstu rezidentiem	138 383	136 229	136 255	136 502	137 387	137 734	138 609	139 342	142 638	143 940	142 180	144 579
Saistības ārvalstu valūtā pret ārpus eiro zonas esošo valstu rezidentiem	–	652	–	946	–	–	–	–	–	–	–	–
Eirosistēmas iekšējās saistības	–	–	475 013	–	618 048	2 137 902	2 429 588	2 429 837	2 395 055	2 548 672	2 304 542	796 980
Saistības par TARGET2 sistēmas norēķiniem un nacionālo centrālo banku korespondentkontiem (neto)	–	–	475 013	–	618 048	2 137 902	2 429 588	2 429 837	2 395 055	2 548 672	2 304 542	796 980
Pārējās saistības Eurosistēmā	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Nepabeigtie norēķini	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Pārējās saistības	141 812	112 972	1 149 442	123 028	141 634	121 493	141 038	143 583	179 325	143 193	117 908	180 089
Kapitāls un rezerves	473 565	477 329	470 824	447 573	462 712	463 778	463 745	472 693	476 092	483 929	490 452	478 889

LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRVIENTĪBAS 2014. GADA BEIGĀS**1. AIZSARDZĪBAS PĀRVALDE**

(vadītājs Romualds Namnieks; vadītāja vietnieki Imants Kravals, Sandis Mackēvičs)

1.1. Analītiskā daļa (vadītājs Māris Dzelme)

1.2. Bruņojuma daļa (vadītājs Juris Kušķis)

1.3. Centrālā nodaļa (vadītājs Ivars Geriņš)

1.4. Rīgas nodaļa (vadītājs Igo Peičs)

1.5. Liepājas nodaļa (vadītājs Gints Liepiņš)

2. FINANŠU STABILITĀTES PĀRVALDE

(vadītājs Elmārs Zakulis; vietnieks Andris Ņikitins)

2.1. Finanšu stabilitātes daļa (vadītājs Kārlis Grīnbergs)

3. GRĀMATVEDĪBAS PĀRVALDE

(vadītājs, Latvijas Bankas galvenais grāmatvedis Jānis Caune; vadītāja vietniece, Latvijas Bankas galvenā grāmatveža vietniece Iveta Medne)

3.1. Finanšu pārskatu un uzskaites politikas daļa (vadītājs Gatis Gersons)

3.2. Bankas iekšējo operāciju daļa (vadītāja Anita Jakāne)

4. IEKŠĒJĀ AUDITA PĀRVALDE

(vadītājs Leo Ašmanis; vadītāja vietnieki Jānis Stražinskis, Juris Ziediņš)

5. INFORMĀCIJAS SISTĒMU PĀRVALDE

(vadītājs Harijs Ozols; vadītāja vietnieks Krišs Rauhvargers)

5.1. Projektēšanas un programmēšanas daļa (vadītājs Ilgvars Apinis)

5.2. Datortīklu un serveru sistēmu daļa (vadītājs Uldis Kristapsons)

5.3. Bankas informācijas sistēmas uzturēšanas un attīstības daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Valdis Spūlis)

5.4. Informācijas sistēmu drošības daļa (vadītāja Ilona Etmane)

5.5. Informācijas sistēmu kvalitātes kontroles daļa (vadītājs Askolds Kālis)

5.6. Sistēmu uzturēšanas daļa (vadītājs Valērijs Kondratjevs)

6. JURIDISKĀ PĀRVALDE

(vadītāja Ilze Posuma; vadītāja vietnieces Maija Āboliņa, Iveta Krastiņa)

7. KASES UN NAUDAS APGROZĪBAS PĀRVALDE

(vadītājs Jānis Blūms; vadītāja vietnieki Veneranda Kausa, Vilnis Kepe)

7.1. Kases operāciju daļa (vadītājs Ģirts Jansons)

7.2. Monētu daļa (vadītāja Maruta Brūkle)

7.3. Naudas tehnoloģiju daļa (vadītājs Andris Tauriņš)

7.4. Rīgas filiāle (vadītājs Jānis Strēlnieks)

7.5. Liepājas filiāle (vadītājs Gundars Lazdāns)

8. MAKSĀJUMU SISTĒMU PĀRVALDE

(vadītājs Egons Gailītis; vadītāja vietnieces Agnija Jēkabsons, Irēna Krūmane)

8.1. Maksājumu sistēmu politikas daļa (vadītāja Anda Zalmane)

8.2. Maksājumu sistēmu operāciju daļa (vadītāja Natālija Popova)

8.3. Maksājumu un norēķinu daļa (vadītāja Una Ruka)

8.4. Kredītu reģistra daļa (vadītāja Laura Ausekle)

9. MONETĀRĀS POLITIKAS PĀRVALDE

(vadītājs Mārtiņš Bitāns)

9.1. Makroekonomikas analīzes daļa (vadītāja Santa Bērziņa)

9.2. Finanšu tirgus analīzes daļa (vadītājs Gunārs Bērziņš)

9.3. Monetārās izpētes un prognozēšanas daļa (vadītājs Konstantīns Beņkovskis)

3. pielikums (turpinājums)

10. PERSONĀLA PĀRVALDE

(vadītāja Liene Glāzniece; vadītāja vietniece Vineta Veikmane)

11. PREZIDENTA BIROJS

(vadītājs Guntis Valujevs)

12. STARPTAUTISKO ATTIECĪBU UN KOMUNIKĀCIJAS PĀRVALDE

(vadītājs Juris Kravalis)

12.1. Dokumentu pārvaldības un bibliotēkas daļa (vadītāja Ineta Strade)

12.2. Izdevniecības daļa (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Aina Raņķe)

12.3. Sabiedrisko attiecību daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks

Kristaps Otersons)

12.4. Starptautisko attiecību un protokola daļa (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece

Aleksandra Bambale)

13. STATISTIKAS PĀRVALDE

(vadītājs Agris Caune; vadītāja vietnieks Ilmārs Skarbnieks)

13.1. Finanšu tirgus un monetārās statistikas daļa (vadītāja Zigrīda Aušta)

13.2. Maksājumu bilances statistikas daļa (vadītāja Daiga Gaigala-Ližbovska)

13.3. Tautsaimniecības un finanšu statistikas daļa (vadītāja Iveta Salmiņa)

14. TEHNISKĀ PĀRVALDE

(vadītājs Reinis Jakovļevs)

14.1. Saimniecības daļa (vadītājs Einārs Cišs)

14.2. Ēku sistēmu daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Jānis Kreicbergs)

14.3. Drošības sistēmu daļa (vadītājs Viesturs Balodis)

15. TIRGUS OPERĀCIJU PĀRVALDE

(vadītājs Raivo Vanags)

15.1. Darījumu un investīciju daļa (vadītājs Vadims Zaicevs)

15.2. Riska vadības daļa (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Daira Brunere)

16. MĀCĪBU CENTRS

(vadītāja Zaiga Blūma)

4. pielikums

LATVIJAS BANKAS DALĪBA EIROPAS CENTRĀLO BANKU SISTĒMĀ

ECB Padome

Ilmārs Rimšēvičs, Latvijas Bankas prezidents

ECB Ģenerālpadome

Ilmārs Rimšēvičs, Latvijas Bankas prezidents

ECB Uzraudzības valde

Zoja Razmusa, Latvijas Bankas prezidenta vietniece (nacionālo uzraudzības iestādi pārstāv FKTK priekšsēdētājs Kristaps Zakulis)

Banknošu komiteja

Jānis Blūms, Latvijas Bankas valdes loceklis, Kases un naudas apgrozības pārvaldes vadītājs

Veneranda Kausa, Kases un naudas apgrozības pārvaldes vadītāja vietniece

Budžeta komiteja

Jānis Caune, Latvijas Bankas valdes loceklis, Latvijas Bankas galvenais grāmatvedis, Grāmatvedības pārvaldes vadītājs

Cilvēkresursu konference

Liene Glāzniece, Personāla pārvaldes vadītāja

Eirosistēmas/ECBS komunikācijas komiteja

Kristaps Otersons, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes vadītāja vietnieks, Sabiedrisko attiecību daļas vadītājs

Varis Vagotiņš-Vagulis, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes Sabiedrisko attiecību daļas galvenais komunikācijas projektu vadītājs

Eirosistēmas IT koordinācijas komiteja

Arvils Sautiņš, Latvijas Bankas padomes loceklis

Finanšu stabilitātes komiteja

Elmārs Zakulis, Finanšu stabilitātes pārvaldes vadītājs

Grāmatvedības un monetāro ienākumu komiteja

Jānis Caune, Latvijas Bankas valdes loceklis, Latvijas Bankas galvenais grāmatvedis, Grāmatvedības pārvaldes vadītājs

Gatis Gersons, Grāmatvedības pārvaldes Finanšu pārskatu un uzskaites politikas daļas vadītājs

Kontroles komiteja

Iveta Medne, Latvijas Bankas galvenā grāmatveža vietniece, Grāmatvedības pārvaldes vadītāja vietniece

Iekšējo auditoru komiteja

Leo Ašmanis, Iekšējā audita pārvaldes vadītājs

Juris Ziediņš, Iekšējā audita pārvaldes vadītāja vietnieks

Informācijas tehnoloģiju komiteja

Harijs Ozols, Latvijas Bankas valdes loceklis, Informācijas sistēmu pārvaldes vadītājs

Valdis Spūlis, Informācijas sistēmu pārvaldes vadītāja vietnieks, Bankas informācijas sistēmas uzturēšanas un attīstības daļas vadītājs

4. pielikums (turpinājums)

Juridiskā komiteja

Ilze Posuma, Latvijas Bankas valdes priekšsēdētāja vietniece, Juridiskās pārvaldes vadītāja

Iveta Krastiņa, Juridiskās pārvaldes vadītāja vietniece

Maksājumu un norēķinu sistēmu komiteja

Egons Gailītis, Maksājumu sistēmu pārvaldes vadītājs

Agnija Jēkabsone, Maksājumu sistēmu pārvaldes vadītāja vietniece

Monetārās politikas komiteja

Mārtiņš Bitāns, Monetārās politikas pārvaldes vadītājs

Gundars Dāvidsons, Monetārās politikas pārvaldes padomnieks

Organizācijas attīstības komiteja

Jānis Caune, Latvijas Bankas valdes loceklis, Latvijas Bankas galvenais grāmatvedis, Grāmatvedības pārvaldes vadītājs

Igors Fleitmanis, Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības vadītājs¹

Riska vadības komiteja

Daira Brunere, Tirdzniecību pārvaldes vadītāja vietniece, Riska vadības daļas vadītāja

Starptautisko attiecību komiteja

Juris Kravalis, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes vadītājs

Andris Strazds, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes padomnieks

Statistikas komiteja

Agris Caune, Statistikas pārvaldes vadītājs

Ilmārs Skarbnieks, Statistikas pārvaldes vadītāja vietnieks

Tirdzniecību pārvaldes komiteja

Raivo Vanags, Latvijas Bankas valdes loceklis, Tirdzniecību pārvaldes vadītājs

Harijs Zuļģis, Tirdzniecību pārvaldes galvenais finanšu tirdzniecību pārvaldes analītiķis

¹ Ar 01.02.2015. – Latvijas Bankas darbības risku vadītājs.

5. pielikums

LATVIJAS BANKAS PĀRSTĀVniecība STARPTAUTISKAJĀS ORGANIZĀCIJĀS

EIROPAS SAVIENĪBA

ESRK

Ilmārs Rimšēvičs, Latvijas Bankas prezidents (nacionālo uzraudzības iestādi pārstāv FKTK priekšsēdētājs Kristaps Zakulis)

ESRK Konsultatīvā speciālistu komiteja

Elmārs Zakulis, Finanšu stabilitātes pārvaldes vadītājs (nacionālo uzraudzības iestādi pārstāv FKTK padomes locekle Ludmila Vojevoda)

ES Padomes Ekonomikas un finanšu komiteja (EFK)

Juris Kravalis, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes vadītājs
Santa Bērziņa (pārstāvja vietniece), Monetārās politikas pārvaldes Makroekonomikas analīzes daļas vadītāja

EFK apakškomiteja eiro monētu jautājumos

Maruta Brūkle, Kases un naudas apgrozības pārvaldes Monētu daļas vadītāja

EFK apakškomiteja SVF jautājumos

Aleksandra Bambale, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes vadītāja vietniece, Starptautisko attiecību un protokola daļas vadītāja

EBI Uzraudzības padome

Vita Pilsuma, Latvijas Bankas padomes locekle (nacionālo uzraudzības iestādi pārstāv FKTK priekšsēdētājs Kristaps Zakulis)

Latvijas Republikas Pastāvīgā pārstāvniecība ES

Inese Allika, nozares padomniece

ECBS un Eiropas Statistikas sistēmas komitejas kopīgi veidotā Monetārās, finanšu un maksājumu bilances statistikas komiteja

Agris Caune, Statistikas pārvaldes vadītājs
Ilmārs Skarbnieks, Statistikas pārvaldes vadītāja vietnieks

EK Valsts administrācijas grupa

Antra Trenko, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes Starptautisko attiecību un protokola daļas vecākā ekonomiste

STARPTAUTISKAIS VALŪTAS FONDS

Pilnvaroto padome

Ilmārs Rimšēvičs, Latvijas Bankas prezidents

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komiteja

Zoja Razmusa, Latvijas Bankas prezidenta vietniece

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komitejas vietnieku grupa

Juris Kravalis, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes vadītājs

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu birojs Vašingtonā

Uldis Rutkaste, Ziemeļvalstu un Baltijas valstu biroja izpilddirektora vecākais padomnieks, Latvijas pārstāvis SVF

2014. GADĀ PUBLICĒTIE LATVIJAS BANKAS IZDEVUMI UN NOZĪMĪGĀKĀS LATVIJAS BANKAS DARBINIEKU PUBLIKĀCIJAS

Šajā sarakstā iekļautie Latvijas Bankas izdevumi pieejami Latvijas Bankas interneta vietnē (www.bank.lv). Līdz 2014. gadam iespīestā veidā sagatavotos Latvijas Bankas gada pārskatus iespējams saņemt bez maksas gan Latvijas Bankā, gan arī pa pastu (ja pietiek krājumu), sūtot pieprasījumu uz adresi, kas norādīta šā izdevuma pēdējā lappusē, vai izmantojot e-pasta adresi info@bank.lv.

REGULĀRIE IZDEVUMI UN TURPINĀJUMIZDEVUMI

"Finanšu Stabilitātes Pārskats" (2013/2014)

"Latvijas Bankas 2013. gada pārskats"

"Latvijas Bankas 2013. gadā veiktā maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmu pārraudzība"

"Latvijas Maksājumu Bilance. Latvia's Balance of Payments. 2013"

"Makroekonomisko Norišu Pārskats" (2014. gada janvāris, marts, jūnijs un decembris; Nr. 17–20)

PĒTĪJUMI

AJEVSKIS, Viktors. *DSGE modeļu daļēji globāli risinājumi: perturbācijas ap deterministisku trajektoriju*. Rīga : Latvijas Banka, Nr. 1, 2014.

BUŠS, Ginters. *Finanšu frikcijas Latvijas DSGE modelī*. Rīga : Latvijas Banka, Nr. 2, 2014.

BENKOVSKIS, Konstantīns, VERCA, Jūlija (*Julia WÖRZ*). *Kas virza tirgus daļu pārmaiņas? Cenu un necenu faktoru salīdzinājums*. Rīga : Latvijas Banka, Nr. 3, 2014.

BENKOVSKIS, Konstantīns, VERCA, Jūlija (*Julia WÖRZ*). *"Ražots Ķīnā": kā šāda norāde ietekmē konkurētspējas rādītājus?* Rīga : Latvijas Banka, Nr. 4, 2014.

FADEJEVA, Ludmila, FELDKIRHERS, Martins (*Martin FELDKIRCHER*), REININGERS, Tomass (*Thomas REININGER*). *Kredītu šoku starptautiskā transmisija: globālā vektoru autoregresiju modeļa rezultāti*. Rīga : Latvijas Banka, Nr. 5, 2014.

KRISTODULOPULU, Stiliani (*Styliani CHRISTODOULOPOULOU*), TKAČEVŠ, Oļegs. *Izmaksu un cenu konkurētspējas loma eiro zonas valstu ārējā līdzsvara atjaunošanā: efektivitātes novērtējums, izmantojot alternatīvus saskaņotos konkurētspējas rādītājus*. Rīga : Latvijas Banka, Nr. 6, 2014.

DISKUSIJAS MATERIĀLI

ĀRIŅŠ, Mikus, SIŅENKO, Nadežda, LAUBE, Laura. *Uz aptaujas datiem balstīts mājāsaimniecību kredītņēmēju finansiālās ievainojamības novērtējums*. Rīga : Latvijas Banka, Nr. 1, 2014.

BENKOVSKIS, Konstantīns, PASTUŠENKO, Jūlija, VERCA, Jūlija (*Julia WÖRZ*). *ES–Krievijas tirdzniecības integrācijas pakāpes novērtējums globālo vērtību ķēžu kontekstā*. Rīga : Latvijas Banka, Nr. 2, 2014.

MEĻIHOVS, Aleksejs. *Latvijas iedzīvotāju skaita dabisko pārmaiņu prognozēšana*. Rīga : Latvijas Banka, Nr. 3, 2014.

PUBLIKĀCIJAS

AJEVSKIS, Viktors, RIMGAILAITE, Ramune, RUTKASTE, Uldis, TKAČEVŠ Oļegs. The Equilibrium Real Exchange Rate: Pros and Cons of Different Approaches with Application to Latvia. *Baltic Journal of Economics*, vol. 14, issue 1–2, 2014, pp. 101–123.

BENKOVSKIS, Konstantīns, FADEJEVA, Ludmila. The Effect of VAT Rate on Inflation in Latvia: Evidence from CPI Microdata. *Applied Economics*, vol. 46, issue 21, April 2014, pp. 2520–2533.

6. pielikums (turpinājums)

BENKOVSKIS, Konstantīns, PASTUŠENKO, Jūlija, WÖRZ, Julia. Assessing the Full Extent of Trade Integration between the EU and Russia – A Global Value Chain Perspective. *Focus on European Economic Integration*, No. Q3/14, 2014, pp. 31–47.

BENKOVSKIS, Konstantīns, SILGONER, Maria, STEINER, Katharina, WÖRZ, Julia. *Mapping Competitive Pressure between China and EU Countries*. European Central Bank, CompNet Policy Brief, No. 4, January 2014. 12 p.

BENKOVSKIS, Konstantīns, WÖRZ, Julia. *What Drives the Market Share Changes? Price versus Non-Price Factors*. European Central Bank Working Paper Series, No. 1640, February 2014. 46 p.

BENKOVSKIS, Konstantīns, WÖRZ, Julia. *"Made in China" – How Does It Affect Measures of Competitiveness?* Oesterreichische Nationalbank Working Paper, No. 193, May 2014. 47 p.

BENKOVSKIS, Konstantīns, WÖRZ, Julia. How Does Taste and Quality Impact on Import Prices? *Review of World Economics*, vol. 150, issue 4, November 2014, pp. 665–691.

CHRISTODOULOPOULOU, Styliani, TKAČEVŠ, Olegs. *Measuring the Effectiveness of Cost and Price Competitiveness in External Rebalancing of Euro Area Countries*. European Central Bank Working Paper Series, No. 1736, September 2014. 36 p.

7. pielikums

**EIROSISTĒMAS MONETĀRĀS POLITIKAS UN CITU SVARĪGU
UZDEVUMU 2014. GADA AKTUALITĀTES**

3. janvārī ECB Padome apstiprināja aktualizēto "Kārtību, kādā novērtē vērtspapīru norēķinu sistēmas un saiknes, lai noteiktu to atbilstību izmantošanai Eirosistēmas kredītooperācijās" (*Framework for the assessment of securities settlement systems and links to determine their eligibility for use in Eurosystem credit operations*).

8. janvārī ECB Padome nolēma pamazām samazināt likviditāti palielinošo operāciju ASV dolāros piedāvājumu.

9. janvārī ECB Padome nolēma nemainīt galvenās Eirosistēmas monetārās politikas operācijās izmantotās procentu likmes (tālāk tekstā – galvenās ECB procentu likmes).

23. janvārī ECB Padome pieņēma Ieteikumu ECB/2014/2 par Eiropas Centrālās bankas prasībām attiecībā uz statistikas pārskatiem ārējās statistikas jomā.

30. janvārī ECB Padome pieņēma Eiropas Neliela apjoma maksājumu drošības foruma (*European Forum on the Security of Retail Payments (SecuRe Pay)*) sagatavoto "Interneta maksājumu drošības vērtēšanas rokasgrāmatu".

31. janvārī ECB Padome pieņēma Lēmumu ECB/2014/5 par ciešu sadarbību ar nacionālajām kompetentajām iestādēm iesaistītajās dalībvalstīs, kuru valūta nav euro.

3. februārī ECB Padome pieņēma ECB projektu regulai, ar ko izveido vienotā uzraudzības mehānisma pamatstruktūru Eiropas Centrālās bankas sadarbībai ar nacionālajām kompetentajām un norīkotajām iestādēm (VUM pamatregulai), un nolēma uzsākt mēnesi ilgu VUM pamatregulas projekta sabiedrisko apspriešanu.

4. februārī ECB Padome pieņēma Lēmumu ECB/2014/3, ar ko nosaka kredītiestādes, uz kurām attiecas visaptverošais novērtējums (veicams līdz 2014. gada 3. novembrim).

6. februārī ECB Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes.

13. februārī ECB Padome apstiprināja ziņojumu par visu vērtspapīru norēķinu sistēmu (VNS) novērtējumu un saiknēm, kuras pašlaik izmanto, lai nodrošinātu Eirosistēmas kredītooperācijas, un jaunas saiknes, kas ir atbilstošas izmantošanai Eirosistēmas kredītooperācijās.

20. februārī ECB Padome pieņēma Pamatnostādni ECB/2014/9 par nacionālo centrālo banku iekšzemes aktīvu un pasīvu pārvaldības operācijām un Lēmumu ECB/2014/8 par monetārās finansēšanas aizliegumu un to, kā nacionālās centrālās bankas maksā atlīdzību par valdības noguldījumiem.

24. februārī ECB Padome pieņēma Lēmumu ECB/2014/6 par sagatavošanās pasākumu organizēšanu kredītu mikrodatu vākšanai, ko veic Eiropas Centrālo banku sistēma, un Ieteikumu ECB/2014/7 par sagatavošanās pasākumu organizēšanu kredītu mikrodatu vākšanai, ko veic Eiropas Centrālo banku sistēma.

6. martā ECB Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes.

12. martā ECB Padome pieņēma:

- 1) Pamatnostādni ECB/2014/10, ar ko groza Pamatnostādni ECB/2011/14 par Eirosistēmas monetārās politikas instrumentiem un procedūrām;
- 2) Lēmumu ECB/2014/11, ar ko groza Lēmumu ECB/2013/35 par papildu pasākumiem attiecībā uz Eirosistēmas refinansēšanas operācijām un nodrošinājuma atbilstību;
- 3) Pamatnostādni ECB/2014/12, ar ko groza Pamatnostādni ECB/2013/4 par papildu

7. pielikums (turpinājums)

pagaidu pasākumiem attiecībā uz Eurosistēmas refinansēšanas operācijām un nodrošinājuma atbilstību, kā arī grozījumiem Pamatnostādņē ECB/2007/9.

19. martā ECB Padome novērtēja TARGET2 vērtspapīriem programmas izpildes gaitu un apstiprināja pārstrādātu lietotāja prasību dokumentu.

20. martā ECB Padome apstiprināja gada novērtējumu par to, cik pieejama un kvalitatīva ir dažādu veidu statistika, ko Eurosistēma apkopo, pamatojoties uz ECB tiesību aktiem.

21. martā ECB Padome pieņēma Ieteikumu ECB/2014/13 Padomes regulai, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 2533/98 par statistikas informācijas vākšanu, ko veic Eiropas Centrālā banka (saistībā ar VUM nepieciešamās statistiskās informācijas izmantošanu).

27. martā ECB Padome pieņēma Ieteikumu ECB/2014/14 par kopīgiem noteikumiem un obligātiem standartiem, kuri aizsargā tās statistiskās informācijas konfidencialitāti, ko savākusi Eiropas Centrālā banka ar nacionālo centrālo banku palīdzību.

3. aprīlī ECB Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes.

4. aprīlī ECB Padome pieņēma Pamatnostādni ECB/2014/15 par monetāro un finanšu statistiku (pārstrādāta versija; atceļ Pamatnostādni ECB/2007/9).

16. aprīlī ECB Padome pieņēma Regulu (ES) Nr. 468/2014, ar ko izveido vienotā uzraudzības mehānisma pamatstruktūru Eiropas Centrālās bankas sadarbībai ar nacionālajām kompetentajām un norīkotajām iestādēm (VUM pamatregulu).

2. maijā ECB Padome apstiprināja ieteikumus, kas ietverti ziņojumā par pasākumiem, kuri pieņemti, lai nodrošinātu Padomes 1998. gada 23. novembra Regulā (EK) Nr. 2533/98 par statistikas informācijas vākšanu, ko veic Eiropas Centrālā banka, minēto statistiskās informācijas konfidencialitāti (kurā grozījumi veikti ar Padomes Regulu (EK) Nr. 951/2009).

8. maijā ECB Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes.

30. maijā ECB Padome nolēma turpināt veikt likviditāti nodrošinošas operācijas ASV dolāros ar termiņu 7 dienas.

5. jūnijā ECB Padome lēma par galveno ECB procentu likmju maiņu un par monetārās politikas pasākumiem monetārās politikas transmisijas mehānisma darbības stiprināšanai, un pieņemtie lēmumi bija šādi:

1) par 10 bāzes punktiem samazināt noguldījumu iespējas uz nakti un galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi (attiecīgi līdz -0.10% (spēkā ar 2014. gada 11. jūniju) un 0.15% (sākot ar operāciju, kuras norēķins veicams 2014. gada 11. jūnijā)), bet par 35 bāzes punktiem – aizdevumu iespējas uz nakti procentu likmi (līdz 0.40%; spēkā ar 2014. gada 11. jūniju);

2) turpināt veikt Eurosistēmas galvenās refinansēšanas operācijas, izmantojot fiksētas procentu likmes izsoles procedūru ar pilna apjoma piešķirumu, tik ilgi, kamēr tas būs nepieciešams, un vismaz līdz Eurosistēmas rezervju prasību izpildes periodam, kas beidzas 2016. gada decembrī;

3) līdz Eurosistēmas rezervju prasību izpildes perioda, kas beidzas 2016. gada decembrī, beigām veikt ITRO ar termiņu 3 mēneši, izmantojot fiksētas procentu likmes izsoļu procedūru ar pilna apjoma piešķirumu;

4) pēc 2014. gada 10. jūnija operācijas pārtraukt Eurosistēmas speciāla termiņa refinansēšanas operācijas ar dzēšanas termiņu 1 rezervju prasību izpildes periods;

5) pēc 2014. gada 10. jūnija operācijas apturēt nedēļas precizējošās operācijas, kas sterilizē "Vērtspapīru tirgu programmas" ietvaros nodrošināto likviditāti;

7. pielikums (turpinājums)

6) veikt vairākas ITRMO, kuru mērķis ir veicināt kredītiestāžu aizdevumu izsniegšanu eiro zonas nefinanšu privātajam sektoram (izņemot aizdevumus mājāsaimniecībām mājokļa iegādei);

7) aktīvāk veikt sagatavošanās darbus ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru tiešās pirkšanas jomā;

8) pieņēma Lēmumu ECB/2014/23 attiecībā uz atlīdzību par noguldījumiem, atlikumiem un virsrezervju turējumiem.

3. jūlijā ECB Padome nolēma:

1) nemainīt galvenās ECB procentu likmes;

2) mainīt tās monetārās politikas jautājumiem veltīto sanāksmju norises ciklu, nosakot, ka, sākot ar 2015. gada 1. janvāri, tās notiek reizi sešās nedēļās. Rezervju prasību izpildes periodi tiek pagarināti (līdz sešām nedēļām atbilstoši jaunajam grafikam), un regulāri tiek publicēti pārskati par monetārās politikas sanāksmēm;

3) par turpmākām tehniskām detaļām attiecībā uz vairākām ITRMO, ko izziņoja 2014. gada 5. jūnijā.

8. jūlijā ECB Padome pieņēma Regulu (ES) Nr. 756/2014, ar ko groza Regulu (ES) Nr. 1072/2013 (ECB/2013/34) par monetāro finanšu iestāžu piemēroto procentu likmju statistiku.

23. jūlijā ECB paziņoja, ka šajā dienā ES Padome oficiāli apstiprināja Lietuvas pievienošanās eiro zonai 2015. gada 1. janvārī un noteica Lietuvas lita konversijas kursu attiecībā pret eiro – 3.45280 liti par eiro (kas atbilda Lietuvas lita centrālā kursa līmenim VKM II). ECB vienlaikus informēja, ka tā vienojusies ar *Lietuvas bankas* līdz 2015. gada 1. janvārim monitorēt Lietuvas lita konversijas kursa attiecībā pret eiro dinamiku valūtas tirgū un ka ECB pārņems Lietuvas lielāko kredītiestāžu tiešu uzraudzību 2015. gada janvārī, jo Lietuva kļūs arī par VUM dalībvalsti.

29. jūlijā ECB Padome pieņēma Lēmumu ECB/2014/34 par pasākumiem attiecībā uz ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijām.

1. augustā ECB atzīmēja būtisku pavērsienu Eiropas neliela apjoma maksājumu integrācijā. Pēc 15 gadu darba sekmīgi ieviesta SEPA kredīta pārvedumiem un tiešā debeta maksājumiem eiro zonā.

7. augustā ECB Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes.

21. augustā ECB noteica četras galvenās maksājumu sistēmas (TARGET2, EURO1, STEP2-T un CORE(FR)), uz kurām attiecas ECB 2014. gada 3. jūlija Regula (ES) Nr. 795/2014 par sistēmiski nozīmīgu maksājumu sistēmu pārraudzību.

4. septembrī ECB Padome nolēma:

1) turpināt galveno ECB procentu likmju samazināšanu par 10 bāzes punktiem. Tādējādi, sākot ar operāciju, kuras norēķins veicams 2014. gada 10. septembrī, galveno refinansēšanas operāciju procentu likme noteikta 0.05%, aizdevumu iespējas uz nakti procentu likme – 0.30% un noguldījumu iespējas uz nakti procentu likme – –0.20% (abas pēdējās procentu likmes spēkā ar 2014. gada 10. septembri);

2) iegādāties vienkāršu un pārskatāmu ar aktīviem nodrošinātu vērtspapīru (ABS), kuru pamatā esošie aktīvi ir prasības pret eiro zonas nefinanšu privāto sektoru, plaša spektra portfeli "Ar aktīviem nodrošinātu vērtspapīru iegādes programmas" (ABSIP) ietvaros;

3) Eurosistēmai iegādāties eiro denominētu nodrošināto obligāciju, ko emitējušas eiro zonā reģistrētas MFI, plaša spektra portfeli jaunas "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas" (NOIP3) ietvaros.

7. pielikums (turpinājums)

4. septembrī ECB publicēja dokumentu "Nozīmīgo uzraudzīto vienību saraksts un mazāk nozīmīgo iestāžu saraksts", un tajā iekļautas arī Latvijas trīs nozīmīgās uzraudzītās kredītiestādes un 19 mazāk nozīmīgās kredītiestādes. Par nozīmīgām atzīto kredītiestāžu sarakstu, kuras ar 2014. gada 4. novembri attiecīgi pakļautas ECB tiešai uzraudzībai, ECB Padome apstiprināja 2014. gada 28. augustā un 2014. gada 1. septembrī.

17. septembrī ECB Padome pieņēma Lēmumu ECB/2014/39 par Eiropas Centrālās bankas monetārās politikas un uzraudzības funkciju nošķirtības īstenošanu.

17. septembrī ECB Padome pieņēma zināšanai eiro zonas valstu galīgo sarindojumu un Eirosistēmas centrālo banku prezidentu dalījumu pirmajā un otrajā balsstiesību grupā, kā paredzēts ECBS un ECB Statūtos. Padome lozējot pieņēma lēmumu par rotācijas secības sākumpunktu katrā no grupām.

2. oktobrī ECB Padome nolēma:

- 1) nemainīt galvenās ECB procentu likmes;
- 2) apstiprināt "Ar aktīviem nodrošinātu vērtspapīru iegādes programmu" un "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas". Šīs programmas tiks īstenotas vismaz divus gadus, un to mērķis ir uzlabot monetārās politikas transmisiju un atbalsēt eiro zonas tautsaimniecības kreditēšanu.

15. oktobrī ECB Padome pieņēma Lēmumu ECB/2014/40 par trešās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas" īstenošanu.

20. oktobrī ECB paziņoja par sadarbības ar EBI nostiprināšanu, lai panāktu drošāku neliela apjoma maksājumu veikšanu. ECB un EBI vienojās par sadarbības pamatu izmantot Eiropas Neliela apjoma maksājumu drošības foruma veikto tehnisko darbu.

26. oktobrī ECB publicēja gadu ilgušās padziļinātās pārbaudes par 130 eiro zonas lielāko kredītiestāžu (t.sk. triju Latvijas kredītiestāžu) noturību un stāvokli 2013. gada 31. decembrī rezultātus, norādot, ka kredītiestādēm jāveic turpmāki pasākumi darbības pilnveidei.

3. novembrī ECB publicēja "Banku uzraudzības vadlīnijas", kurās skaidroti VUM darbības principi un sniegti norādījumi par VUM uzraudzības praksēm, bet tās neaizstāj tiesiskās prasības, kas noteiktas attiecīgi piemērojamos ES tiesību aktos.

4. novembrī ECB pārņēma atbildību par eiro zonas banku uzraudzību un atklāja jaunu interneta vietni www.bankingsupervision.europa.eu, lai atspoguļotu ar VUM darbību saistītos jautājumus.

6. novembrī ECB Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes.

6. novembrī ECB Padome pieņēma Pamatnostādni ECB/2014/43, ar ko groza Pamatnostādni ECB/2014/15 par monetāro un finanšu statistiku. Grozījumi saistīti ar statistikas sagatavošanu par vērtspapīru emisijām un datu sniegšanas prasībām attiecībā uz maksājumu darījumiem, kuros iesaistītas ne-MFI.

13. novembrī ECB Padome apstiprināja divu rokasgrāmatu publicēšanu novērtējuma veikšanai salīdzinājumā ar Eiropas Maksājumu padomes (EPC) pārziņā esošajiem attiecīgajiem SEPA kredīta pārvedumu un tiešā debeta maksājumu shēmu pārraudzības standartiem. Novērtējumus kā galvenais pārraugs koordinēs ECB.

19. novembrī ECB Padome pieņēma Lēmumu ECB/2014/45 par "Ar aktīviem nodrošinātu vērtspapīru iegādes programmas" īstenošanu.

26. novembrī ECB Padome pieņēma Regulu (ES) Nr. 1333/2014 par naudas tirgu statistiku.

7. pielikums (turpinājums)

28. novembrī ECB Padome pieņēma Regulu (ES) Nr. 1374/2014 par statistikas pārskatu sniegšanas prasībām apdrošināšanas sabiedrībām.

1. decembrī ECB vadītā Eiro neliela apjoma maksājumu padome (*Euro Retail Payments Board*) nolēma paātrināt ar tūlītējiem (*instant*) maksājumiem eiro, tiešajiem (*person-to-person*) mobilajiem maksājumiem un bezkontakta (*contactless*) maksājumiem saistīto jautājumu risināšanu. Ņemot vērā SEPA jau sasniegtās integrācijas priekšrocības, šī padome pieņēma arī vairākas rekomendācijas, pievēršot uzmanību SEPA kredītpārvedumu un tiešā debeta sistēmu vēl neatrisinātajiem aspektiem, lai izvairītos no Eiropas tirgus sadrumstalotības.

4. decembrī ECB Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes.

16. decembrī ECB Padome nolēma, sākot ar 2015. gada 22. janvāra sanākumi, regulāri publicēt pārskatus par tās monetārās politikas diskusijām. Saskaņā ar ECB Padomes 2014. gada 3. jūlija lēmumu par monetārajai politikai veltīto ECB Padomes sanāksmju jauno sešu nedēļu ciklu, sākot ar 2015. gada janvāri, ECB turpmāk divas nedēļas pēc katras šādas sanāksmes publicēs "Tautsaimniecības Biļetenu", kas aizstās "Mēneša Biļetenu".

17. decembrī ECB Padome apstiprināja aktualizētu brošūru *Correspondent Central Banking Model (CCBM) – procedures for Eurosystem counterparties* ("CCBM procedūras Eurosistēmas darījuma partneriem") un detalizētās tehniskās informācijas pārvietošanu no CCBM brošūras uz jaunu dokumentu *CCBM information for counterparties – summary of legal instruments used in the euro area* ("CCBM informācija darījuma partneriem – kopsavilkums par eiro zonā izmantotajiem juridiskajiem instrumentiem").

**LATVIJAS BANKAS PAMATUZDEVUMU IZPILDES 2014. GADA
NORMATĪVĀS AKTUALITĀTES**

Normatīvais akts	Nr.	Pieņemšanas datums (spēkā stāšanās datums)	Latvijas Bankas padomes pieņemtā normatīvā akta nosaukums
Noteikumi	131.	13.03.2014. (01.07.2014.)	"Kredītiestāžu, elektroniskās naudas iestāžu un maksājumu iestāžu maksājumu statistikas pārskata" sagatavošanas noteikumi"
Kārtība	221/1	27.03.2014. (01.04.2014.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2013. gada 12. decembra kārtībā Nr. 217/1 "Dalības Latvijas Bankas organizētajās Eurosistēmas monetārās politikas operācijās kārtība" "
Noteikumi	132.	16.05.2014. (01.12.2014.)	"Monetāro finanšu iestāžu "Mēneša bilances pārskata" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	133.	16.05.2014. (01.12.2014.)	"Monetāro finanšu iestāžu procentu likmju pārskatu sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	134.	16.05.2014. (01.12.2014.)	"Kredītu norakstīšanas un vērtspapīru pārvērtēšanas korekciju pārskata" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	135.	16.05.2014. (01.12.2014.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2013. gada 11. jūlija noteikumos Nr. 109 "Rezervju bāzes un prasību aprēķina" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	136.	16.05.2014. (01.12.2014.)	"Vērtspapīru pārskatu sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	137.	16.05.2014. (01.12.2014.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2013. gada 11. jūlija noteikumos Nr. 115 "Kredītiestāžu ilgtermiņa ārējā parāda pārskatu sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	138.	16.05.2014. (01.07.2014.)	"Grozījums Latvijas Bankas 2014. gada 13. marta noteikumos Nr. 131 "Kredītiestāžu, elektroniskās naudas iestāžu un maksājumu iestāžu maksājumu statistikas pārskata" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	139.	16.05.2014. (22.05.2014.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2012. gada 13. septembra noteikumos Nr. 93 "Kredītu reģistra noteikumi"
Noteikumi	140.	16.05.2014. (01.07.2014.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2013. gada 12. decembra noteikumos Nr. 130 "Noteikumi par elektronisko informācijas apmaiņu ar Latvijas Banku"
Kārtība	225/2	10.07.2014. (11.07.2014.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2013. gada 12. decembra kārtībā Nr. 217/1 "Dalības Latvijas Bankas organizētajās Eurosistēmas monetārās politikas operācijās kārtība" "
Kārtība	225/3	10.07.2014. (11.07.2014.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2010. gada 4. novembra kārtībā Nr. 186/4 "Dalības kārtība sistēmā TARGET2-Latvija"
Kārtība	225/4	10.07.2014. (11.07.2014.)	"Grozījums Latvijas Bankas padomes 2013. gada 16. septembra kārtībā Nr. 213/9 "Par Latvijas Bankas klientu norēķinu kontu apkalpošanas noteikumiem"
Kārtība	226/2	15.09.2014. (06.10.2014.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2010. gada 9. septembra kārtībā Nr. 183/3 "Dalības kārtība Latvijas Bankas elektroniskajā klīringa sistēmā"
Kārtība	226/3	15.09.2014. (01.10.2014.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2013. gada 16. septembra kārtībā Nr. 213/12 "Dalības kārtība skaidrās naudas darījumos Latvijas Bankā"
Noteikumi	141.	15.09.2014. (16.09.2014.)	"Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas prasības, veicot ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanu un pārdošanu"
Kārtība	227/2	13.11.2014. (01.01.2015.)	"Grozījums Latvijas Bankas padomes 2010. gada 9. septembra kārtībā Nr. 183/3 "Dalības kārtība Latvijas Bankas elektroniskajā klīringa sistēmā"
Kārtība	227/3	13.11.2014. (21.11.2014.)	"Grozījums Latvijas Bankas padomes 2013. gada 16. septembra kārtībā Nr. 213/9 "Par Latvijas Bankas klientu norēķinu kontu apkalpošanas noteikumiem"
Kārtība	227/21	13.11.2014. (14.11.2014.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2013. gada 16. septembra kārtībā Nr. 213/12 "Dalības kārtība skaidrās naudas darījumos Latvijas Bankā"
Kārtība	228/1	27.11.2014. (15.12.2014.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2013. gada 12. decembra kārtībā Nr. 217/1 "Dalības Latvijas Bankas organizētajās Eurosistēmas monetārās politikas operācijās kārtība" "

9. pielikums

TERMINI

Aizdevumu iespēja uz nakti (*marginal lending facility*) – Eirosistēmas piedāvātā pastāvīgā iespēja, ko Latvijas Republikā reģistrētās kredītiestādes un citās valstīs reģistrētu kredītiestāžu filiāles, kuras reģistrētas Latvijas Republikā, var izmantot, lai no Latvijas Bankas saņemtu aizdevumu uz nakti par iepriekš noteiktu procentu likmi pret atbilstošiem aktīviem.

"Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programma" (ABSIP) (*asset-backed securities purchase programme (ABSP)*) – programma, kuras ietvaros Eirosistēma iegādājas atbilstošus ar aktīviem nodrošinātus vērtspapīrus.

Atklātā tirgus operācija (*open market operation*) – operācija, ko finanšu tirgū veic pēc centrālās bankas iniciatīvas. Atkarībā no to mērķa, regularitātes un procedūrām Eirosistēmas atklātā tirgus operācijas var iedalīt četrās kategorijās: galvenās refinansēšanas operācijas, ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas, precizējošās operācijas un strukturālās operācijas.

Atlikušais termiņš – līdz parāda instrumenta dzēšanas vai aizdevuma atmaksas datumam vai kādas citas finanšu operācijas beigu datumam atlikušais laiks.

Banku savienība – ES ciešākas ekonomiskās integrācijas sistēma, ko veido četri pīlāri: vienots noteikumu kopums, VUM, vienots banku noregulējuma mehānisms un saskaņota noguldījumu aizsardzība. Banku savienības dalībvalstis ir eiro zonas valstis un tās ES valstis, kuras nav eiro zonas valstis, bet kuras izvēlas piedalīties šajā savienībā.

Bruto norēķinu sistēma – pārvedumu sistēma, kurā norēķins par katru naudas vai vērtspapīru pārveduma rīkojumu tiek veikts, pamatojoties uz katru atsevišķu maksājuma rīkojumu atbilstoši to saņemšanas secībai.

Centrālā valdība – valsts institucionālās vienības, t.sk. ministrijas, vēstniecības, pārstāvniecības, aģentūras, padomes, izglītības, veselības aizsardzības, tiesībsargājošās, kultūras un citas valsts iestādes, kuru kompetence attiecas uz visu valsts ekonomisko teritoriju. Latvijas centrālās valdības institucionālo vienību sarakstu sagatavo CSP.

Cenu stabilitāte – cenu stabilitātes saglabāšana ir Eirosistēmas galvenais mērķis. ECB Padome definējusi cenu stabilitāti kā eiro zonas saskaņotā patēriņa cenu indeksa pieaugumu salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu mazāku par 2%. ECB Padome arī darījusi zināmu, ka, lai nodrošinātu cenu stabilitāti, tā vidējā termiņā cenšas saglabāt inflāciju zemāku par 2%, bet tuvu tam.

EBA Clearing (*EBA Clearing S.A.S. à capital variable*) – Eiropas un starptautisko lielāko banku dibināta kapitālsabiedrība, kas nodrošina Eiropas visaptverošas maksājumu infrastruktūras risinājumus, piedāvājot gan liela apjoma, gan neliela apjoma eiro veiktu maksājumu klīringa un norēķina pakalpojumus plašam banku lokam ES.

ECB Ģenerālpadome – viena no ECB lēmēj institūcijām, kuras sastāvā ir ECB prezidents, viņa vietnieks un visu ES valstu centrālo banku prezidenti.

Eiro zona – ES valstis, kuras saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību ievieš eiro kā to vienoto valūtu un kurās tiek īstenota vienota monetārā politika, par ko atbild ECB Padome. 2014. gada beigās eiro zonu veidoja Austrija, Beļģija, Francija, Grieķija, Igaunija, Īrija, Itālija, Kipra, Latvija, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Portugāle, Slovākija, Slovēnija, Somija, Spānija un Vācija (2015. gada 1. janvārī eiro zonai pievienojās Lietuva).

9. pielikums (turpinājums)

Eiropgrupa – neformāla struktūra, kurā eiro zonas valstu ekonomikas un finanšu ministri apspriež jautājumus saistībā ar viņu pārstāvēto valstu kopīgajiem pienākumiem attiecībā uz eiro. Eiropgrupas galvenais uzdevums ir nodrošināt tautsaimniecības politikas ciešu koordināciju eiro zonā un veicināt apstākļus spēcīgākai tautsaimniecības izaugsmei.

Eiropadome (*European Council*) – ES iestāde, kas nosaka ES vispārējo politisko ievirzi un prioritātes. To veido ES valstu vai to valdību vadītāji, kā arī Eiropadomes priekšsēdētājs un EK priekšsēdētājs.

Eiropas Banku iestāde (EBI) (*European Banking Authority (EBA)*) – ES iestāde ar juridiskās personas statusu, un tā ir daļa no EFUS. EBI mērķis ir aizsargāt sabiedrības intereses, veicinot finanšu sistēmas īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa stabilitāti un efektivitāti ES tautsaimniecībai, tās iedzīvotājiem un uzņēmējiem. Viens no galvenajiem EBI uzdevumiem ir izstrādāt un uzturēt Eiropas uzraudzības rokasgrāmatu, kurā nosaka uzraudzības metodoloģiju un paraugpraksi attiecībā uz finanšu iestāžu uzraudzību visā ES. EBI veido Uzraudzības padome, Valde, priekšsēdētājs, izpilddirektors un Apelācijas padome.

Eiropas Centrālā banka (ECB) – ECBS un Eirosistēmas centrālā institūcija, kam saskaņā ar ES normatīvajiem aktiem piešķirts juridiskās personas statuss. ECB, sadarbojoties ar ES valstu centrālajām bankām, īsteno Eirosistēmai un ECBS izvirzītos uzdevumus saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem. ECB pārvalda Padome un Valde. Kamēr visas ES valstis nav ieviesušas eiro, ECBS ietvaros darbojas arī trešā ECB lēmēj-institūcija – Ģenerālpadome.

Eiropas Centrālo banku sistēma (ECBS) – ietver ECB un ES valstu centrālās bankas. Centrālās bankas tajās ES valstīs, kuras vēl nav ieviesušas eiro, īsteno neatkarīgu monetāro politiku saskaņā ar attiecīgās valsts normatīvajiem aktiem un tādējādi nav iesaistītas Eirosistēmas monetārās politikas īstenošanā.

Eiropas Finanšu uzraudzības sistēma (EFUS) (*European System of Financial Supervision (ESFS)*) – ietver ESRK, EBI, Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādi (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*), Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi (*European Securities and Markets Authority*), Eiropas Uzraudzības iestāžu apvienoto komiteju un ES valstu uzraudzības iestādes. EFUS galvenais uzdevums ir nodrošināt finanšu sektorā piemērojamo noteikumu pienācīgu īstenošanu, lai saglabātu finanšu stabilitāti un tādējādi nodrošinātu uzticēšanos finanšu sistēmai kopumā un finanšu pakalpojumu lietotāju pietiekamu aizsardzību.

Eiropas Sistēmisko risku kolēģija (ESRK) (*European Systemic Risk Board (ESRB)*) – neatkarīga ES struktūra, kas ir daļa no EFUS. ESRK atbild par ES finanšu sistēmas makrouzraudzību, lai palīdzētu novērst vai mazināt ES finanšu stabilitātes sistēmiskos riskus, kas rodas finanšu sistēmā, ņemot vērā makroekonomisko attīstību, lai izvairītos no plašu finansiālo grūtību periodiem. Tā veicina iekšējā tirgus netraucētu darbību un šādi nodrošina finanšu sektora ilgtspējīgu ieguldījumu tautsaimniecības izaugsmei. ESRK ir Valde, Koordinācijas komiteja, Sekretariāts, Konsultatīvā zinātniskā komiteja un Konsultatīvā speciālistu komiteja.

Eirosistēma – ietver ECB un eiro zonas valstu centrālās bankas. Eirosistēmas lēmēj-institūcijas ir ECB Padome un ECB Valde.

Ekonomikas un finanšu komiteja (EFK) – padomdevēja struktūra, kas izveidota, lai veicinātu ES valstu politikas koordinēšanu tautsaimniecības un finanšu jomā. EFK pēc ES Padomes un EK pieprasījuma sniedz atzinumus savas kompetences jomās, nodrošina dialogu starp ES Padomi un ECB palīdz sagatavot ES Padomes darbu. EFK darbojas

9. pielikums (turpinājums)

ES valstu valdību (parasti Finanšu ministriju) un centrālo banku pārstāvji, kā arī EK un ECB pārstāvji.

Ekonomikas un finanšu padome (ECOFIN) (*Economic and Financial Affairs Council (ECOFIN)*) – padome, kuras sastāvā ir visu ES valstu ekonomikas un finanšu ministri un kura pieņem lēmumus par ES politiku šādās trijās galvenajās jomās: ekonomikas politika, nodokļu jautājumi un finanšu pakalpojumu regulējums.

Ekonomikas un monetārā savienība (EMS) – ES valstu vienošanās par būtisku tautsaimniecības integrāciju, un tā ietver ekonomiskās un fiskālās politikas koordinēšanu, kopīgu monetāro politiku un vienotu valūtu – eiro. Lai arī visas ES valstis piedalās ekonomikas savienībā, dažas ES valstis ir integrējušās vēl vairāk un ir ieviesušas eiro, un tās kopumā veido eiro zonu.

EONIA (eiro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indekss) (*EONIA; euro overnight index average*) – efektīvās procentu likmes, kas dominē eiro starpbanku darījumu uz nakti tirgū, rādītājs. To aprēķina kā eiro denominēto beznodrošinājuma aizdevumu uz nakti procentu likmju vidējo svērtu rādītāju saskaņā ar sarakstā iekļauto banku sniegtajiem datiem.

ES Padome – iestāde, kurā tiek pārstāvētas ES valstu valdības. ES Padomē tiekas ES valstu ministri, lai pieņemtu tiesību aktus un koordinētu politiku. ES Padome ir būtiska ES lēmumu pieņēmēja. Juridiski ES Padome ir viena iestāde, bet tā tiekas 10 dažādos sastāvos atkarībā no tā, kādus jautājumus paredzēts apspriest. ES Padomes nozīmīgākie uzdevumi ir risināt sarunas par tiesību aktiem un pieņemt tos, attīstīt ES kopējo ārpolitiku un drošības politiku, slēgt ES vārdā starptautiskus nolīgumus, kā arī kopā ar Eiropas Parlamentu pieņemt ES budžetu.

EURIBOR (eiro starpbanku kredītu procentu likmju indekss) (*EURIBOR; euro interbank offered rate*) – procentu likme, ar kādu saskaņā ar sarakstā iekļauto banku sniegtajiem datiem visaugstākā reitinga banka vēlas aizdot naudas līdzekļus citai visaugstākā reitinga bankai un ko katru dienu aprēķina starpbanku noguldījumiem ar dažādiem termiņiem līdz 12 mēnešiem.

Fiksētas procentu likmes instruments – finanšu instruments, kura kupons nemainās visā instrumenta darbības laikā.

Finanšu stabilitāte – tāds finanšu sistēmas (finanšu starpnieki, tirgi un tirgus infrastruktūras) stāvoklis, kādā tā spēj izturēt šokus, tādējādi mazinot iespējamību, ka finanšu starpniecības procesā varētu rasties traucējumi, kas negatīvi ietekmētu uzkrājumu izvietošanas un investīciju veikšanas iespējas.

Galvenā refinansēšanas operācija – regulāra atklātā tirgus operācija, ko Eurosistēma veic reverso darījumu veidā. Šādas operācijas veic katru nedēļu ar standartizsoļu procedūras palīdzību, un to termiņš parasti ir 1 nedēļa.

Galvenās ECB procentu likmes – ECB Padomes noteiktās galveno refinansēšanas operāciju, aizdevumu iespējas uz nakti un noguldījumu iespējas procentu likmes.

Ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijas (ITRMO) (*targeted longer-term refinancing operations (TLTRO)*) – likviditāti nodrošinošās reversās operācijas, kuras Eurosistēmā veic divu gadu laikā ar standartizsoļu palīdzību, izmantojot fiksētas procentu likmes izsoles procedūras, un kuru mērķis ir veicināt kredītiestāžu veikto mājāsaimniecību un nefinanšu sabiedrību kredītesānu eiro zonas valstīs.

Ilgāka termiņa refinansēšanas operācija (ITRO) (*longer-term refinancing operation (LTRO)*) – atklātā tirgus operācija, kuras termiņš ir ilgāks par vienu nedēļu un kuru

9. pielikums (turpinājums)

Eirosistēma veic reversā darījuma veidā. Regulāro mēneša operāciju termiņš ir 3 mēneši, bet 2007. gada augustā sāko papildu operāciju, kuru biežums ir mainīgs, termiņš var svārstīties no 1 rezervju prasību izpildes termiņa līdz 36 mēnešiem.

Kapitāla vērtspapīri – vērtspapīri, kas nodrošina līdzdalību komercsabiedrības kapitālā. Tie ietver biržās tirgotas akcijas (kotētas akcijas), nekotētas akcijas un citus kapitāla vērtspapīru veidus. Kapitāla vērtspapīri parasti nodrošina ienākumus dividenžu veidā.

Klīrings (tīrvērtē) – maksājuma dokumentu vai vērtspapīru pārveduma rīkojumu nosūtīšanas, apstrādes un savstarpējās saskaņošanas process, kas notiek pirms norēķina un kā rezultātā, pamatojoties uz visiem norēķinu dalībnieku iesniegtajiem maksājuma dokumentiem, aprēķina katra norēķinu dalībnieka klīringa neto pozīciju, t.i., kopējās naudas līdzekļu saistības vai prasības pret pārējiem norēķinu dalībniekiem.

Kredītiestādes – kapitālsabiedrības, kas dibinātas, lai pieņemtu noguldījumus un citus atmaksājamus līdzekļus no neierobežota klientu loka un savā vārdā izsniegtu kredītus, un sniegtu citus finanšu pakalpojumus.

Latvijas Bankas elektroniskā klīringa sistēma (EKS sistēma) – Latvijas Bankas neto norēķinu sistēma, kas nodrošina klientu maksājuma rīkojumu apstrādi un klīringa norēķinus.

Latvijas Bankas starpbanku automatizētā maksājumu sistēma (SAMS sistēma) – Latvijas Bankas reālā laika bruto norēķinu sistēma, kas līdz 2013. gada beigām nodrošināja Latvijas Bankas monetārās politikas operāciju, liela apjoma starpbanku pārvedumu, kā arī citu latos veikto maksājumu norēķinus.

M1 – šaurās naudas rādītājs, kas ietver skaidro naudu apgrozībā un eiro zonas rezidentu uz nakti veiktos noguldījumus MFI.

M2 – vidējās naudas rādītājs, kas ietver M1 un eiro zonas rezidentu MFI veiktos noguldījumus ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem ieskaitot (īstermiņa krājnoguldījumus) un noguldījumus ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem ieskaitot (īstermiņa noguldījumus).

M3 – plašās naudas rādītājs, kas ietver M2, tirgojamus instrumentus, īpaši atpirkšanas līgumus, naudas tirgus fondu akcijas un daļas, kā arī MFI emitētos parāda vērtspapīrus ar termiņu līdz 2 gadiem ieskaitot.

M3 pieauguma atsaucēs vērtība – M3 gada kāpuma temps vidējā termiņā atbilstoši cenu stabilitātes saglabāšanas mērķim. Šī vērtība 2014. gadā bija 4.5%.

Maksājumu bilance – statistikas pārskats, kas atspoguļo Latvijas saimnieciskos darījumus ar pārējām valstīm konkrētā periodā. Šajā pārskatā ietilpst darījumi, kuri saistīti ar precēm, pakalpojumiem, ienākumiem un pārvedumiem, un tie neto darījumi, kuri rada finanšu prasības ("Aktīvi") vai finanšu saistības ("Pasīvi") pret pārējām valstīm.

Mājsaimniecība – fiziskā persona vai fizisko personu grupa kā patērētājs un tikai pašu galapatēriņam domātu preču ražotājs un nefinanšu pakalpojumu sniedzējs, pašnodarbinātā persona, kas strādā savā profesionālajā praksē vai zemnieku (zvejnieku) saimniecībā ar mērķi gūt ienākumus vai labumus, nenodarbina nevienu citu personu un nav reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra komercreģistrā.

Monetārā finanšu iestāde (MFI) – centrālā banka, kredītiestāde, krājaizdevu sabiedrība, naudas tirgus fonds un cita finanšu iestāde, kas pieņem noguldījumus vai tuvus noguldījumu aizstājējus no klientiem, kuri nav MFI, uz sava rēķina piešķir kredītus un veic ieguldījumus vērtspapīros, kā arī elektroniskās naudas iestāde, kuras pamatdarbība

9. pielikums (turpinājums)

ir elektroniskās naudas emisija. Latvijas Banka izveido, uztur un regulāri aktualizē "Latvijas Republikas monetāro finanšu iestāžu sarakstu" Latvijas Bankas interneta vietnes (www.bank.lv) sadaļā "Statistika". Šo sarakstu iekļauj arī ECB savā interneta vietnē, kur tā regulāri publicē ES valstu MFI sarakstu. Latvijā 2014. gada beigās bija 62 MFI.

Monetārie ienākumi – Eirosistēmas monetārās politikas īstenošanas procesā uzkrātie eiro zonas valstu centrālo banku ienākumi, ko iegūst no saskaņā ar ECB Padomes vadlīnijām iezīmētiem aktīviem, kurus tur apmaiņā pret apgrozībā esošām banknotēm un kredītiestāžu noguldījumiem eiro zonas valstu centrālajās bankās.

Naudas bāze – skaidrā nauda (banknotes un monētas) apgrozībā, kredītiestāžu obligātās rezerves Eirosistēmā, kā arī kredītiestāžu virsrezerves Eirosistēmas noguldījumu iespējas un pārējo ar monetārās politikas operācijām saistīto saistību ietvaros.

Nefinanšu sabiedrība – institucionāla vienība, kuras pamatdarbība ir preču ražošana un nefinanšu pakalpojumu sniegšana, t.sk. Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra komercreģistrā reģistrēts individuālais komersants.

Nestandarta pasākumi – ECB Padomes veiktie pagaidu pasākumi, lai veicinātu procentu likmju lēmumu efektivitāti un to transmisiju uz plašāku eiro zonas tautsaimniecību, ņemot vērā darbības traucējumus dažos finanšu tirgus segmentos un – plašāk – finanšu sistēmā.

Nodrošinājums – ieķīlāti vai kā citādi nodoti aktīvi, kas garantē aizdevuma atmaksu, kā arī aktīvi, kas tiek pārdoti saskaņā ar atpirkšanas līgumiem. Eirosistēmas reversajos darījumos lietotajam nodrošinājumam jāatbilst noteiktiem atbilstības kritērijiem.

"Nodrošināto obligāciju iegādes programma" (NOIP) (covered bond purchase programme (CBPP)) – programma, kuras ietvaros Eirosistēma iegādājas atbilstošas nodrošinātās obligācijas.

Noguldījumi – MFI kontos uz noteiktu vai nenoteiktu laiku ar vai bez procentiem noguldīti naudas līdzekļi.

Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu – naudas līdzekļi, kuri noguldīti MFI, nenosakot termiņu, un kurus iespējams izņemt, vai nu iepriekš brīdinot MFI atbilstoši līgumā noteiktajam brīdinājuma termiņam, vai arī samaksājot tai nozīmīgu soda naudu.

Noguldījumu iespēja (deposit facility) – Eirosistēmas pastāvīgā iespēja, ko Latvijas Republikā reģistrētās kredītiestādes un citās valstīs reģistrētu kredītiestāžu filiāles, kuras reģistrētas Latvijas Republikā, var izmantot, lai Latvijas Bankā veiktu noguldījumus uz nakti par iepriekš noteiktu procentu likmi.

Parāda vērtspapīrs – emitenta (t.i., aizņēmēja) apņemšanās veikt vienu vai vairākus maksājumus vērtspapīru turētājam (aizdevējam) noteiktā datumā vai datumos nākotnē. Šiem vērtspapīriem parasti ir noteikta procentu likme (kupons), vai arī tie tiek pārdoti ar diskontu summai, kas tiks atmaksāta noteiktajā dzēšanas termiņā.

Precizejoša operācija (fine-tuning operation) – atklātā tirgus operācija, ko Eirosistēma veic, lai novērstu neparedzētas likviditātes svārstības tirgū. Šo operāciju biežums un termiņi nav standartizēti.

Reālā laika bruto norēķinu sistēma (Real-time gross settlement (RTGS) system) – norēķinu sistēma, kurā naudas vai vērtspapīru pārveduma rīkojumu apstrāde un norēķins notiek individuāli un secīgi (neizmantojot mijieskaitu) reālajā laikā.

Reversais darījums (reverse transaction) – darījums, kurā Eirosistēma pērk vai pārdod aktīvus saskaņā ar atpirkšanas līgumu vai veic kredītooperācijas pret nodrošinājumu.

9. pielikums (turpinājums)

Rezervju prasība – prasība kredītiestādēm un krājaizdevu sabiedrībām rezervju prasību izpildes periodā turēt obligātās rezerves centrālajā bankā. Atbilstību prasībām nosaka, pamatojoties uz rezervju konta dienas atlikumu vidējo rādītāju rezervju prasību izpildes periodā.

Sistēmiskais risks – risks, ka, vienam dalībniekam nespējot nokārtot savas saistības sistēmā, arī citi dalībnieki nespēs nokārtot savas saistības noteiktajā termiņā, izraisot tālāku ietekmi, kas apdraud finanšu sistēmas stabilitāti vai uzticamību. Šādu nespēju pildīt saistības var radīt darbības vai finanšu problēmas.

Starptautiskais Valūtas fonds (SVF) – starptautiska organizācija, kas 1944. gada jūlijā iecerēta, lai veicinātu starptautisko monetāro sadarbību, valūtas kursu stabilitāti, valstu ekonomisko izaugsmi un nodarbinātības pieaugumu un nodrošinātu īslaicīgu finansiālu palīdzību SVF dalībvalstīm maksājumu plūsmu līdzsvarošanai.

Starptautisko norēķinu banka (SNB) (*Bank for International Settlements (BIS)*) – starptautiska finanšu organizācija, kas 1930. gada maijā dibināta, lai veicinātu starptautisko monetāro un finanšu sadarbību. SNB darbojas kā centrālo banku banka.

STEP2 sistēma – *EBA Clearing* uzturēta maksājumu sistēma, kas paredzēta eiro veiktu neliela apjoma klientu maksājumu apstrādei. STEP2 sistēma ir PE-ACH (*Pan-European Automated Clearing House*) sistēma, kura pilnībā atbilst Eiropas Maksājumu padomes SEPA klīringa un norēķinu infrastruktūru prasībām un kura vienīgā nodrošina visu ES kredītiestāžu sasniedzamību SEPA.

Strukturālās operācijas – atklātā tirgus operācijas, kuras regulāri vai neregulāri Eiro-sistēma veic gadījumos, kad ECB vēlas koriģēt Eirosistēmas strukturālo likviditātes pozīciju attiecībā pret finanšu sektoru.

TARGET (Eiropas Vienotā automatizētā reālā laika bruto norēķinu) sistēma (*TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer) system*) – Eirosistēmas reālā laika bruto norēķinu sistēma eiro. Pirmās paaudzes TARGET sistēmu 2008. gada maijā nomainīja TARGET2 sistēma.

TARGET2 sistēma – otrās paaudzes TARGET sistēma. Tā veic maksājumu norēķinus eiro, izmantojot centrālās bankas naudas līdzekļus, un tās darbības pamatā ir vienota kopēja informācijas tehnoloģiju platforma, kurā visi maksājuma uzdevumi tiek iesniegti apstrādei.

TARGET2 vērtspapīriem (T2S) (*TARGET2-Securities (T2S)*) – Eirosistēmas vienotā tehniskā platforma, kas ļauj centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem un centrālajām bankām nodrošināt neitrālus pārrobežu vērtspapīru norēķinu pamatpakalpojumus Eiropā, izmantojot centrālās bankas naudas līdzekļus.

TARGET2-Latvija sistēma – TARGET2 komponentsistēma Latvijā, kuras darbību nodrošina Latvijas Banka kopīgi ar tām ECBS centrālajām bankām, kuras piedalās TARGET2 sistēmā.

Tiešās investīcijas – investīcijas (neto darījumi un atlikumi), ko ārvalstu investors (tiešais investors) tiešā vai netiešā veidā (izmantojot meitas sabiedrības vai asociētos uzņēmumus) veic, lai iegūtu būtisku līdzdalību (īpašumtiesības, kas atbilst vismaz 10% no parastajām akcijām vai balsstiesībām) kādā Latvijas komercsabiedrībā (tiešo investīciju uzņēmums; tiešās investīcijas Latvijā), vai Latvijas investors – kādā ārvalstu uzņēmumā (tiešās investīcijas ārvalstīs). Tās ietver tiešās investīcijas pašu kapitāla, reinvestētās peļņas un parāda instrumentu veidā. Tiešajām investīcijām raksturīgas ilgtermiņa attiecības starp tiešo investoru un tiešo investīciju uzņēmumu. Tiešais investors var būt gan fiziskā, gan juridiskā persona.

9. pielikums (turpinājums)

Tiešie darījumi (*outright transactions*) – atklātā tirgus operācijas, kurās Eirosistēma pērk vai pārdod atbilstošos aktīvus tieši tirgū un kuras veic tikai strukturālos nolūkos.

Tirgus risks – iespēja, ka finanšu instrumentu patiesā vērtība vai naudas plūsma svārstīsies tirgus cenu pārmaiņu ietekmē. Tirgus risks atspoguļo procentu likmju risku, valūtas risku un cenu risku.

Valdība – valsts institucionālās vienības, kuras ražo netirgojamas preces vai sniedz pakalpojumus, kas paredzēti individuālajam vai kolektīvajam patēriņam, vai kuras iesaistītas nacionālā ienākuma vai nacionālās bagātības pārdalē un kuras galvenokārt finansē no tautsaimniecības dalībnieku obligātajiem maksājumiem (nodokļi un nodevas). Latvijā valdība ietver centrālo valdību, sociālās nodrošināšanas fondus un vietējo valdību. Latvijas valdības institucionālo vienību sarakstu sagatavo CSP.

Valūtas kursa mehānisms II (VKM II) (*exchange rate mechanism II (ERM II)*) – valūtas kursa mehānisms, kas nodrošina pamatprincipus sadarbībai valūtas kursu politikas jomā starp eiro zonas valstīm un ārpus eiro zonas esošajām ES valstīm. VKM II ir daudzpusēja vienošanās par fiksētiem, bet koriģējamiem centrālajiem kursiem un $\pm 15\%$ standarta pieļaujamo svārstību koridoru. Lēmumi par centrālajiem kursiem un svārstību koridoriem tiek pieņemti, savstarpēji vienojoties attiecīgajai ES valstij, eiro zonas valstīm, ECB un citām ES valstīm, kuras piedalās šajā mehānismā. Piedalīšanās VKM II ir priekšnosacījums tam, lai ES valsts kļūtu par pilntiesīgu EMS dalībnieci un ieviestu eiro. 2014. gada beigās VKM II piedalījās Dānija (Dānijas kronas pieļaujamais svārstību koridors noteikts $\pm 2.25\%$ apmērā) un Lietuva (2015. gada 1. janvārī, ieviešot eiro, Lietuva pārtrauca dalību VKM II).

Vērtspapīru norēķinu sistēma – vienošanās starp vismaz trim dalībniekiem, neskaitot sistēmas uzturētāju, par vērtspapīru pārveduma rīkojumu izpildi starp šiem dalībniekiem saskaņā ar vienotiem noteikumiem un standartizētām procedūrām.

"Vērtspapīru tirgu programma" (VTP) (*securities markets programme (SMP)*) – programma intervenču veikšanai euro zonas publisko un privāto parāda vērtspapīru tirgos ar mērķi atjaunot monetārās politikas transmisijas mehānisma pareizu darbību. "Vērtspapīru tirgu programma" turpinājās līdz 2012. gada 6. septembrim.

Vienotā eiro maksājumu telpa (SEPA) (*Single Euro Payments Area (SEPA)*) – Eiropas banku rosināts un Eirosistēmas un EK atbalstīts projekts ar mērķi saskaņot veidu, kā tiek veikti klientu maksājumi eiro, padarot maksājumus eiro starp Eiropas valstīm tikpat ātrus, drošus un efektīvus kā iekšzemes maksājumi. SEPA nodrošina iespēju patērētājiem, uzņēmējiem un citiem tautsaimniecības dalībniekiem neatkarīgi no to atrašanās vietas veikt gan starpvalstu, gan iekšzemes maksājumus eiro saskaņā ar vieniem un tiem pašiem galvenajiem nosacījumiem, tiesībām un pienākumiem. 2014. gada beigās SEPA aptvēra ES valstis, Islandi, Lihtenšteinu, Monako, Norvēģiju, Sanmarīno un Šveici.

Vienotais uzraudzības mehānisms (VUM) (*Single Supervisory Mechanism (SSM)*) – ES līmeņa sistēma kredītiestāžu prudenciālajai uzraudzībai eiro zonā un tajās ES valstīs, kuras nav eiro zonas valstis, bet kuras izvēlas piedalīties minētajā mehānismā. Tas ir viens no svarīgākajiem banku savienības pīlāriem, kuru veido ECB kā gala atbildīgā uzraudzības iestāde un attiecīgo ES valstu kompetentās iestādes.

Vietējā valdība – valsts vietējās pārvaldes institucionālās vienības, kuru kompetence attiecas tikai uz vietējo ekonomisko teritoriju. Latvijas valdības institucionālo vienību sarakstu sagatavo CSP.